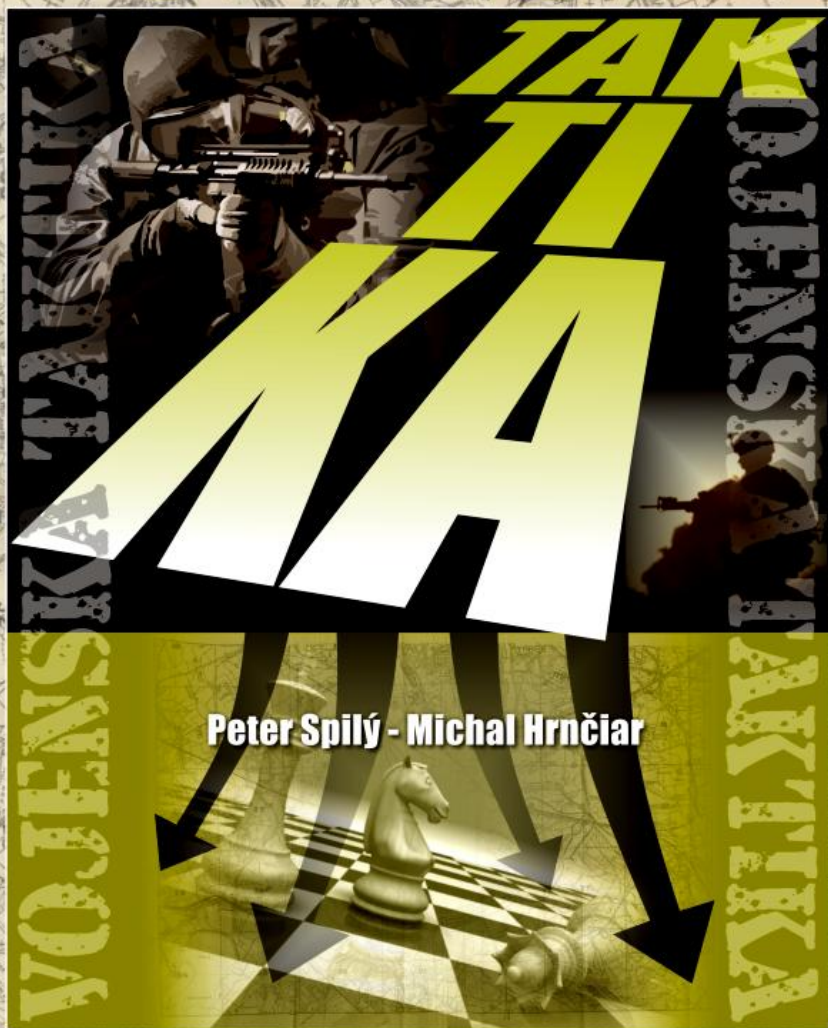

VOJENSKÁ

VOJENSKÁ TAKTIKA

VYSOKOŠKOLSKÁ UČEBNICA

Peter Spilý - Michal Hrnčiar

Autori:

© doc. Ing. Peter **SPILÝ**, PhD.
npor. Ing. Michal **HRNČIAR**

Recenzenti:

brig. gen. Ing. Ondřej **NOVOSAD** - Veliteľstvo pozemných síl OS SR, Trenčín
prof. Ing. Pavel **NEČAS**, PhD. - Akadémia ozbrojených síl generála M. R.
Štefánika, Liptovský Mikuláš
plk. v. z. Ing. Ján **MARTINKO** - Liptovský Mikuláš

Za odbornú a jazykovú stránku textu a konečnú verziu diela zodpovedajú autori. Rukopis neprešiel redakčnou ani jazykovou úpravou.

Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika, Liptovský Mikuláš, 2013.

ISBN 978-80-8040-471-0

PREDHOVOR

Vysokoškolská učebnica „Vojenská taktika“ poskytuje čitateľovi aktuálny pohľad na vykonávanie širokého spektra taktických úloh v rámci súčasných vojenských operácií. Učebnica nadväzuje na služobné pomôcky zaoberajúce sa operáciami čaty, družstva a tímu. Na jednej strane učebnica poskytuje detailnejší pohľad na vybrané taktické úlohy, čím prekračuje rámec služobných pomôcok, na strane druhej sa zameriava na najviac sa vyskytujúce úlohy, ktoré sú typické pre činnosť malých jednotiek nasadených do operácií.

Okrem doktrín, predpisov, služobných pomôcok a stálych operačných postupov útvarov a jednotiek OS SR, vychádzali autori aj zo zahraničných zdrojov. Aliančné doktríny poskytli koncepčný pohľad na taktické úlohy. Detailné postupy boli aplikované z publikácií Armády Českej republiky a poľných manuálov ozbrojených síl USA.

Ambíciou učebnice je poskytnúť aktuálne, prehľadné a relevantné informácie. Vojenská taktika, podporovaná špecifickými metodikami a postupmi, zaznamenala významný teoretický a praktický posun. Tento stav je spôsobený nielen dôsledkami vedecko-technickej revolúcie vo vojenstve a s ňou spojeným zavádzaním nových zbraní a zbraňových systémov, ale aj zmenou povahy súčasných konfliktov. Významne narástla variabilita činnosti jednotiek. Oproti minulosti, keď sa zdôrazňoval aspekt použitia jednotiek v boji, t. j. v bojových operáciách, plnia jednotky úlohy spojené so stabilizačnými operáciami a operáciami na podporu mieru. Vojenská taktika sa musí adaptovať na nový rozsah taktických úloh. Ďalšou zmenou je posilnenie samostatnosti veliteľa malej taktickej jednotky, čo je vyjadrené v úlohovo orientovanom velení a riadení. Determinujúcu rolu zohráva aj komplexný prístup k operáciám, keď vojenský prvok môže predstavovať len jeden element úlohového zoskupenia vojenských a nevojenských aktérov. Veliteľ na taktickej úrovni musí poznať svoju úlohu. V určitých situáciách môže prevziať velenie a koordinovať činnosť všetkých zložiek, v iných prípadoch však bude poskytovať len podporu pre pôsobenie iných aktérov.

Na začiatku jednotlivých kapitol je prezentovaný širší prehľad príslušnej problematiky, čo napomôže v orientácii čitateľa. Ďalej sú v kapitole podrobne riešené vybrané taktické úlohy. Dôraz je položený na obrazové prílohy, najmä na ich korektnosť pri používaní spoločnej vojenskej symboliky NATO. Na podporu interoperability sú v texte učebnice zaradené anglické verzie vojenských odborných termínov. Na pomoc pri samostatnej príprave je na konci každej kapitoly uvedené zhrnutie látky s kontrolnými otázkami a odporúčenou literatúrou.

Učebnica je prioritne určená pre študentov Akadémie ozbrojených síl v rámci vysokoškolskej prípravy vo všetkých študijných programoch. Učebnicu je možné využiť aj pri vzdelávaní účastníkov odborných a kariérových kurzov a má potenciál uplatniť sa aj v oblasti prípravy jednotiek OS SR.

OBSAH

ÚVOD	8
1 TAKTIKA AKO SÚČASŤ VOJENSKÉHO UMENIA	10
1.1 Vojenské umenie a vojenská veda	10
1.2 Historický vývoj vojenskej taktiky	14
1.3 Súčasná vojenská taktika	16
2 ZOSTAVY MALÝCH TAKTICKÝCH JEDNOTIEK	23
2.1 Zostavy mechanizovaného družstva	25
2.2 Zostavy mechanizovanej čaty	28
3 VELENIE A RIADENIE	34
3.1 Velenie a riadenie	34
3.2 Úlohovo orientované velenie a riadenie	35
3.3 Plány a rozkazy	36
3.3.1 Plán operácie	36
3.3.2 Predbežné nariadenie	37
3.3.3 Operačný rozkaz	37
3.3.4 Čiastkový rozkaz	40
3.4 Plánovací proces malých taktických jednotiek	40
3.4.1 Prijatie celkovej úlohy	43
3.4.2 Vydanie predbežného nariadenia	45
3.4.3 Spracovanie prvotného plánu operácie	45
3.4.4 Presun	49
3.4.5 Prieskum	49
3.4.6 Dokončenie plánu operácie	49
3.4.7 Vydanie operačného rozkazu	50
3.4.8 Dohľad a doladenie	50
3.5 Velenie a riadenie počas vedenia operácie	50
3.6 Hlásenia	55

4 OFENZÍVNE AKTIVITY	60
4.1 Útok	60
4.1.1 Druhy útoku	61
4.1.2 Miesto a úloha čaty (družstva) v útoku	62
4.1.3 Zostavy čaty (družstva) v útoku	63
4.1.4 Druhy manévrov v útoku	63
4.1.5 Činnosť čaty v útoku	67
4.2 Prepad	72
4.2.1 Organizácia čaty vykonávajúcej prepad	73
4.2.2 Činnosť čaty vykonávajúcej prepad	73
4.3 Pasca	75
4.3.1 Organizácia čaty vykonávajúcej pascu	76
4.3.2 Druhy pascí	76
4.3.3 Výber terénu pre zriadenie pasce	79
4.3.4 Činnosť čaty vykonávajúcej pascu	80
5 DEFENZÍVNE AKTIVITY	86
5.1 Obrana	86
5.1.1 Formy a techniky vedenia obrany	88
5.1.2 Miesto a úloha čaty (družstva) v obrane	89
5.1.3 Zostavy čaty (družstva) v obrane	91
5.1.4 Príprava obrany	91
5.1.5 Činnosť čaty v obrane	100
6 STABILIZAČNÉ AKTIVITY	104
6.1 Hliadkovanie	107
6.1.1 Druhy hliadok	108
6.1.2 Zloženie hliadok	109
6.1.3 Činnosť hliadky počas hliadkovania	110
6.2 Kontrolné miesto	112
6.2.1 Typy kontrolných miest	114

6.2.2 Členenie kontrolného miesta	117
6.2.3 Organizácia čaty (družstva) na kontrolnom mieste	118
6.2.4 Materiálne zabezpečenie kontrolného miesta	120
6.2.5 Plánovanie kontrolného miesta	121
6.2.6 Činnosť družstva na kontrolnom mieste	121
6.2.7 Prehliadka osôb na kontrolnom mieste	128
6.2.8 Prehliadka vozidiel na kontrolnom mieste	132
7 UMOŽŇUJÚCE AKTIVITY	138
7.1 Prieskum	138
7.1.1 Rozsah prieskumných činností v pozemných silách	139
7.1.2 Prieskumné orgány pozemných síl	140
7.1.3 Plnenie prieskumných úloh v pozemných silách	141
7.2 Pochod	158
7.2.1 Charakteristika pochodu, presunu a manévru	158
7.2.2 Organizácia pochodu	160
7.2.3 Miesto a úloha družstva a čaty počas pochodu	162
8 OPERÁCIE V ZASTAVANÝCH PRIESTOROCH	165
8.1 Charakteristika zastavaných priestorov	165
8.2 Charakteristika operácií v zastavaných priestoroch	165
8.3 Bojové zručnosti v boji v zastavanom priestore	173
8.3.1 Pohyb v zastavanom priestore	173
8.3.2 Ovládanie zbrane	178
8.3.3 Techniky čistenia objektov v zastavanom priestore	180
8.3.4 Techniky vstupu do budovy	180
8.3.5 Techniky vstupu do miestnosti	185
8.3.6 Ovládnutie miestnosti	188
8.3.7 Pohyb po chodbách	194
8.3.8 Pohyb po schodisku	202

8.4 Útok v zastavanom priestore	203
8.4.1 Prieskum objektu	206
8.4.2 Pohyb k objektu.....	206
8.4.3 Izolovanie objektu	207
8.4.4 Zaistenie základne	207
8.4.5 Vyčistenie zastavaného priestoru.....	207
8.4.6 Konsolidácia, reorganizácia a príprava na ďalšiu úlohu.....	211
8.5 Obrana v zastavanom priestore	212
8.5.1 Príprava obrany	213
8.5.2 Vedenie obrany	216
SLOVNÍK VYBRANÝCH POJMOV	220
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	225
ZOZNAM OBRÁZKOV A TABULIEK	228
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	232
REGISTER	236
PRÍLOHY	238
Príloha 1 Charakteristika a výzbroj malých taktických jednotiek ..	239
Príloha 2 Taktické úlohy (významové slovesá a grafické značky) ...	253
Príloha 3 Možný vzor operačného rozkazu (OPORD).....	257
Príloha 4 Vzory hlásení	264

ÚVOD

Vojenská taktika tvorí základnú a najstaršiu súčasť vojenského umenia (spolu s vojenskou stratégiou a operačným umením). Vojenská taktika nachádza svoje uplatnenie vo vojenských operáciách. Tak ako sa mení prístup k operáciám, tak musí reagovať aj taktika. Tradičné chápanie charakterizuje taktiku ako činnosť, ktorá organizuje a riadi každý jednotlivý boj zvlášť. Podľa tohto hľadiska taktika predstavuje náuku o používaní bojových síl v boji.¹ Uvedené vymedzenie taktiky prešlo zmenami, ktoré sú spôsobené najmä novými taktickými úlohami plnenými v rámci vojenských operácií. Vojenské operácie majú vyvíjajúci sa charakter, ktorým reagujú na zmeny v povahe konfliktu. „Vývoj konfliktu sa bude uberať nepredvídateľným smerom. Jeho rozmach, rozsah a intenzita sa budú meniť v priebehu konfliktu od vojnového stavu, cez rôzne konflikty vnútri štátu a medzi štátmi až nakoniec po mierový stav.“² Základný charakter operácie je daný operačnými témami (*operational themes*). Tieto majú zásadný vplyv na súvisiace vojenské aktivity a v ich rámci aj na taktické úlohy. Operačné témy vytvárajú nasledovnú škálu:

- bojová činnosť, t. j. bojové operácie na neutralizáciu hlavných hrozieb,
- bezpečnosť, t. j. operácie na podporu stability,
- podpora mieru, v rámci ktorej sa uplatňuje veľký rozsah operácií na podporu mieru,
- vojenské aktivity realizované v čase mieru, ktoré môžu byť zamerané na reformu bezpečnostného sektora, budovanie spôsobilostí národných a regionálnych inštitúcií a iné.

Taktické úlohy reflektujú operačné témy. Doterajšie definície taktiky sú zviazané s bojom jednotiek. Boj je definovaný ako „organizované ozbrojené stretnutie jednotiek alebo útvarov znepriatelených strán, vedené s cieľom fyzicky zničiť alebo zajať nepriateľa, udržať dôležité priestory, objekty a čiary, alebo sa ich zmocniť“³. Keď sa ale bližšie pozrieme na úlohy, ktoré jednotky plnia v súčasných operáciách medzinárodného krízového manažmentu (MKM), vidíme, že nejde vždy len o bojové úlohy. Jednotky OS SR participujú na úlohách spadajúcich aj do oblasti zaistenia bezpečnosti koalíčných jednotiek ako aj na budovaní spôsobilostí hostiteľského štátu. Ak taktiku vo všeobecnosti chápeme ako správne a možnostiam zodpovedajúce konanie, musí vojenská taktika rozšíriť svoj záber. Na túto skutočnosť sa pokúsili reagovať aj autori učebnice.

V prvej kapitole je pozornosť venovaná vymedzeniu pojmu taktika a jeho vývoju. Kapitola poskytuje prehľad vojenských aktivít na taktickej úrovni a naznačuje veľký rozsah im zodpovedajúcich taktických úloh.

¹ CLAUSEWITZ, Carl. von. *O válce*. Preklad z roku 1996. s. 78.

² AJP-01(D) *Allied Joint Doctrine*. 2010. s. 2-9.

³ *Vojenský terminologický slovník ozbrojených síl Slovenskej republiky*. 2008. s. 8.

Druhá kapitola sa zaoberá zostavami malých taktických jednotiek, konkrétne mechanizovaného družstva a mechanizovanej čaty. Zosadené a nasadené zostavy jednotiek sa používajú pri rôznych taktických aktivitách. Zostavy jednotiek sú aplikované v ďalších kapitolách učebnice.

Velenie a riadenie je obsahom tretej kapitoly. Dôraz je položený na plánovací proces na úrovni malých taktických jednotiek, kedy veliteľ nemá k dispozícii štáb. Kapitola poskytuje podrobný popis jednotlivých krokov súbežného plánovania s príkladmi výstupov z plánovania (nariadenia, rozkazy, časový rozpočet a iné).

Štvrtá a piata kapitola sa venujú „klasickým“ vojenským činnostiam, ktorými sú ofenzívne a defenzívne aktivity. Napriek vyššie naznačenému rozšírenému záberu taktiky, tieto ostávajú stále aktuálne. Pretože sa vojenské operácie skladajú z rôznych druhov súbežne vykonávaných aktivít, plnenie taktických úloh ofenzívnych a defenzívnych aktivít je reálne aj v stabilizačných operáciách či operáciách na podporu mieru.

Šiesta kapitola sa zaoberá stabilizačnými aktivitami, ktorých hlavným cieľom je prevencia alebo ukončenie konfliktu a zabránenie pokračovania nepriateľstva v krízovej oblasti. Tieto aktivity sú často precvičované jednotkami OS SR pred ich nasadením do operácií MKM. V kapitole je rozobraté hliadkovanie, ktoré je odlišné od hliadkovania ako umožňujúcej aktivity a zriaďovanie kontrolných miest.

Siedma kapitola završuje škálu vojenských aktivít umožňujúcimi aktivitami. Z veľkého rozsahu umožňujúcich aktivít je pozornosť sústredená na najčastejšie vykonávané činnosti a to na prieskum a pochod.

Posledná, ôsma kapitola sa zaoberá operáciami v zastavanom prostredí. Zastavané priestory tvoria významnú súčasť priestorov súčasných operácií. Taktika, metodiky a postupy uplatňované v tomto prostredí sú špecifické. Podstatná časť kapitoly je venovaná bojovým zručnostiam potrebných pre činnosť jednotiek v zastavaných priestoroch.

Aj keď je vysokoškolská učebnica zameraná na mechanizované jednotky, je v primeranej miere využiteľná aj na prípravu iných druhov jednotiek pozemných síl (tankových, delostreleckých, ženijných, radiačnej, chemickej a biologickej ochrany, jednotiek špeciálneho určenia). Vojenská taktika je nevyhnutnou súčasťou prípravy každého vojenského profesionála, pretože okrem svojej odbornosti stále zostáva vojakom, ktorý môže byť určený na plnenie rôznych taktických úloh. Skúsenosti z operácií MKM túto skutočnosť len potvrdzujú. Učebnica nájde svoje uplatnenie aj pri vzdelávaní a výcviku jednotiek iných druhov síl.

1 TAKTIKA AKO SÚČASŤ VOJENSKÉHO UMENIA

Vojenské umenie (*military art*) spolu s vojenskou vedou (*military science*) tvoria základné prvky vojenstva (*military*).

Vojenstvo reprezentuje „oblasť záujmov a činností spoločnosti spojenú s vojnami, ozbrojenými silami, vojenskou históriou a ďalšími otázkami vojenskej teórie a praxe. Zahŕňa vojenské umenie a vojenskú vedu“.⁴ Vojenstvo teda predstavuje základný pojem „zastrešujúci“ vojenskú sféru.

Vojenské umenie a vojenskú vedu je možné charakterizovať ako relatívne samostatné avšak navzájom sa ovplyvňujúce aspekty vojenstva. Vzťah medzi vojenskou vedou a vojenským umením výstižne charakterizoval významný vojnový stratég a teoretik Carl von Clausewitz⁵. Vo svojom vrcholnom diele *Vom Kriege* (O vojne) uvádza, že „tam, kde logik končí, kde prestávajú predpoklady, ktoré sú výsledkom poznania, kde začína úsudok, tam začína umenie“.⁶ Táto skutočnosť je v kontraste s minulými názormi, kedy vojenské umenie predstavovalo „najdôležitejšiu súčasť“ vojenskej vedy.

1.1 Vojenské umenie a vojenská veda

Vojenské umenie postihuje praktickú časť vojenstva. Je aplikáciou tvorivej predstavivosti veliteľov a štábov, podporenej ich poznatkami a skúsenosťami, za účelom efektívneho použitia vojenských spôsobilostí pri plnení stanovených úloh. Vojenské umenie je uvádzaným uplatňovaním vojenskej vedy v konkrétnych podmienkach.

Vojenská veda predstavuje teoretické a systematické poznávanie skutočností, v tomto prípade ozbrojeného konfliktu. V súlade so zákonom o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja⁷, kde je v §6 vymedzená sústava odborov vedy a techniky, môžeme zaradiť vojenskú vedu do spoločenských vied. Zároveň je nutné zdôrazniť interdisciplinárny charakter vojenskej vedy, teda fakt, že využíva výsledky aj ostatných vied (prírodných, technických, humanitných a iných).

V stručnosti je možné konštatovať, že vojenská veda sa zaoberá technickými a manažérskymi aspektmi generovania, nasadenia a použitia vojenských síl v ozbrojenom konflikte a vojenské umenie rieši otázky čo majú alebo nemajú vojenské sily robiť a dôvodmi pre túto činnosť.

V súčasnosti predmet skúmania vojenskej vedy prekračuje rámec všeobecných zákonitostí ozbrojeného konfliktu, prípravy štátu a jeho ozbrojených síl na ozbrojený konflikt ako aj použitia ozbrojených síl v ozbrojenom konflikte. Predmet dnešnej vojenskej vedy je rozšírený o oblasť predchádzania ozbroje-

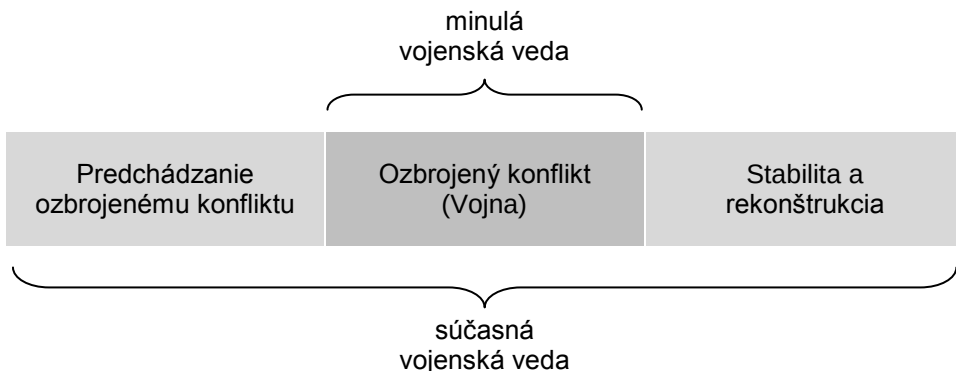
⁴ *Vojenský terminologický slovník ozbrojených síl Slovenskej republiky*. 2008. s. 113.

⁵ Pruský generál. Žil v rokoch 1780 až 1831.

⁶ CARL VON CLAUSEWITZ. *O válce*. 1996. s. 99.

⁷ Zákon 172/2005 Z.z. *Zákon o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja*.

nému konfliktu ako aj o okruh aktivít nasledujúcich po jeho ukončení (Obrázok 1).

Obrázok 1 Predmet skúmania vojenskej vedy

Súčasti vojenského umenia a vojenskej vedy

Vojenské umenie a vojenská veda majú svoju vnútornú štruktúru (Obrázok 2). Vojenské umenie má svoj vedecký základ v **teórii vojenského umenia**.

Počas historického vývoja sa vojenské umenie rozčlenilo na tri časti:

- vojenskú stratégiu,
- operačné umenie,
- vojenskú taktiku.

Z dôvodu lepšieho pochopenia úlohy samotnej vojenskej taktiky, na ktorú je vysokoškolská učebnica zameraná, je vhodné charakterizovať aj ostatné súčasti vojenského umenia.

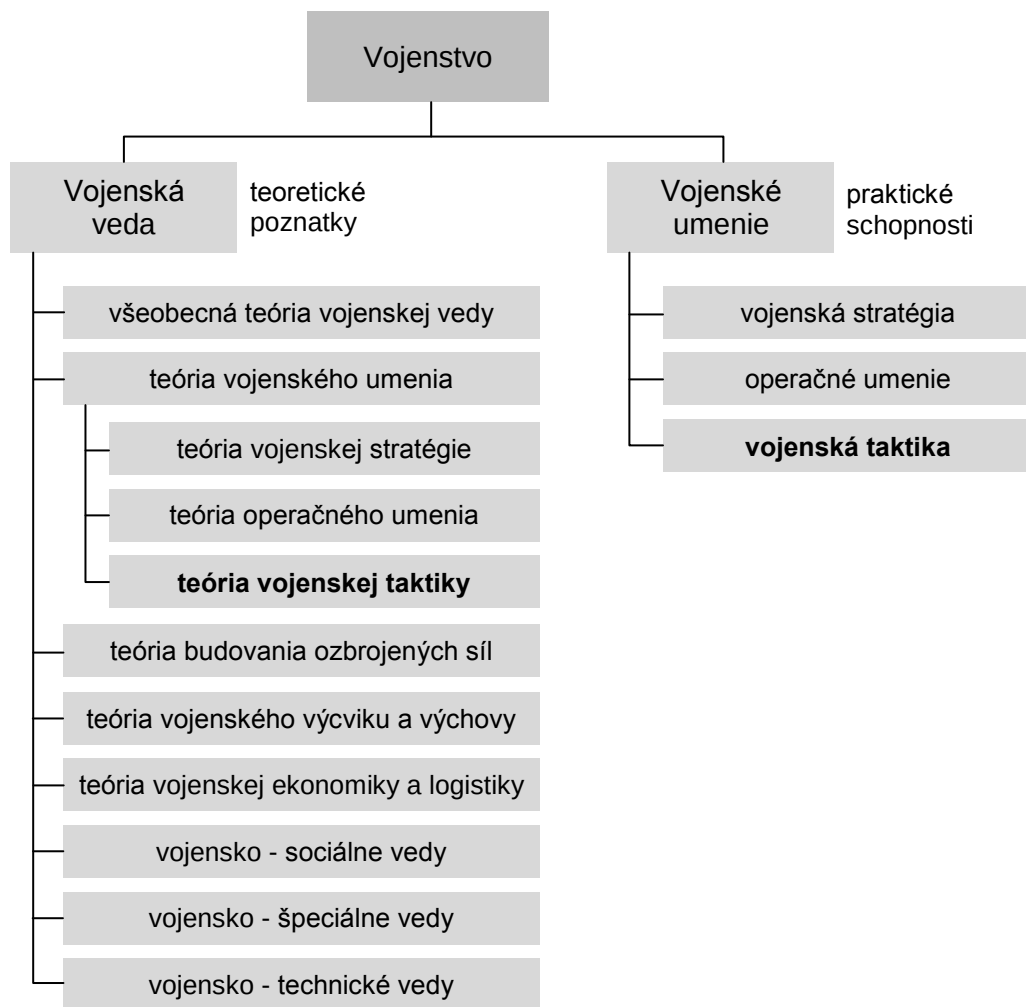
Vojenská stratégia

Vojenská stratégia (*military strategy*) v podstate predstavuje umenie vytvárať a realizovať plány so zámerom dosiahnuť stanovený vyšší, t. j. strategický cieľ.

Pre dôkladnejšie objasnenie poslania vojenskej stratégie je vhodné opäť sa vrátiť k dielu Carla von Clausewitz. Autor uvádza, že vedenie vojny je usporiadanie a riadenie bojovej činnosti, pričom bojová činnosť sa skladá z počtu jednotlivých v sebe uzavretých akcií, ktoré označil ako boje. Táto skutočnosť podmieňuje vznik dvoch úplne odlišných činností. Jedna činnosť riadi každý boj zvlášť, druhá spojuje boje medzi sebou tak, aby boli v súlade s účelom vojny. Prvá činnosť sa nazýva taktika a druhá stratégia. Podľa tohto rozdelenia je teda taktika náuka o používaní bojových síl v boji a stratégia je

náuka o používaní bojov na účely vojny.⁸

V aktuálnej aliančnej publikácii je vojenská stratégia definovaná ako “súčasť národnej alebo medzinárodnej stratégie, ktorá predstavuje spôsob, akým je možné rozvinúť vojenskú silu a použiť ju na dosiahnutie cieľov danej krajiny alebo skupiny krajín.”⁹

Obrázok 2 Štruktúra vojenského umenia a vojenskej vedy.

Operačné umenie

Operačné umenie (*operational art*) je najmladšou súčasťou vojenského umenia. Vznik operačného umenia bol podmienený novými momentmi postihu-

⁸ CARL VON CLAUSEWITZ. *O válce*. 1996. s. 78.

⁹ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 431.

júcimi sféru vojenstva, ktoré sa naplno prejavili najmä počas prvej svetovej vojny. Medzi ne sa radia masovosť bojujúcich strán, nutnosť ich efektívneho riadenia, rozľahlosť bojišťa a v neposlednom rade technický pokrok zasahujúci do oblasti vyzbrojovania. Masové armády viedli decentralizované boje a vzhľadom na veľkosť síl ich nebolo možné poraziť v jedinej rozhodujúcej bitke. Vynorila sa potreba riadenia týchto celkov z pohľadu času, miesta a efektu činnosti. Operačné umenie bolo teda odpoveďou na potrebu efektívneho riadenia veľkých operácií.¹⁰

Zavedenie pojmu operačné umenie je pripisované cárskemu generálovi a neskôr generálovi Červenej armády, vojenskému teoretikovi a intelektuálovi A. A. Svečinovi. V období rokov 1923 a 1924 definoval operačné umenie ako súhrn manévrov a bitiek v danej časti bojišťa, zameraných na dosiahnutie spoločného cieľa, ktorý je stanovený ako konečný pre danú etapu ťaženia.¹¹

Podstata operačného umenia spočíva v umení viesť operácie a transformovať strategické ciele na taktickú činnosť. Operačné umenie určuje kedy, kde a za akým účelom povedú ozbrojené sily operácie.

Komplexný prístup k riešeniu kríz reflektuje definícia, v ktorej „operačné umenie predstavuje organizovanie operácie, spoločne s inými organizáciami, pre konverziu strategických cieľov na taktické aktivity, aby sa dosiahol požadovaný výsledok.“¹²

Vojenská taktika

Termín taktika (*tactics*) je používaný v rôznych oblastiach spoločenského života (športová taktika, taktika vyjednávania, taktika v politike, volebná taktika, vojenská taktika a iné).

Vo všeobecnosti taktika vyjadruje „správne a možnostiam zodpovedajúce konanie, zámerný postup pri nejakom počínaní, plánované adekvátne konanie“.¹³

Pojem taktika je najviac asociovaný s vojenským prostredím, t. j. vojenstvom. Z pohľadu vojenského umenia je vojenská taktika jeho najstarším a najdynamickejšie sa rozvíjajúcim prvkom. Zaužívaná definícia vojenskej taktiky zvýrazňuje jej väzbu na boj.

Vojenská taktika predstavuje použitie jednotiek v boji. Zahrnuje nariadenú zostavu a manéver jednotiek v ich vzájomnom vzťahu, ako aj vo vzťahu k terénu a k nepriateľovi.

Vojenská veda podporuje rozvoj taktiky cez teóriu vojenského umenia, ktorej súčasťou je aj **teória vojenskej taktiky**. „Teória vojenskej taktiky je tvorená

¹⁰ SPILÝ, P. *Operačné umenie – agenda malých ozbrojených síl?* 2012.

¹¹ KIPP, J. W. *Mass, Mobility, And The Red Army's Road To Operational Art 1918-1936*. 1988.

¹² *Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive*. 2010. s. 1-1.

¹³ BRUKKER, G., OPATÍKOVÁ, J. *Veľký slovník cudzích slov*. 2006. s. 401.

súhrnom všeobecne platných poznatkov a tvorí základ poznania o taktike“.¹⁴ Jej podstatnú časť utvárajú všeobecné skúsenosti z ozbrojených konfliktov, cvičení ako aj poznatky získané modelovaním činnosti jednotiek (*lessons learned*).

1.2 Historický vývoj vojenskej taktiky

História vojenskej taktiky je veľmi obsiahla. Rad autorov charakterizuje vývoj taktiky vzhľadom na rôzne historické obdobia (starovek, stredovek, novovek, obdobie po prvej a druhej svetovej vojne až po súčasnosť). Pre potreby učebnice, zameranej na súčasnú vojenskú taktiku, je história taktiky vysvetlená len na období tzv. moderných vojen. Toto obdobie začína po roku 1648, kedy bola ukončená tridsaťročná vojna a začala éra suverénnych štátov, ktoré získali „monopol“ na vedenie vojny.

Vojenská taktika sa vyvíjala v rámci vzostupu celého vojenského umenia. Zaujímavú teóriu prezentovala skupina amerických autorov na čele s W. S. Lindom, ktorí históriu moderných vojen (môžeme povedať históriu vojenského umenia) rozdelili na štyri generácie.¹⁵

1. generácia vedenia vojen

1. generácia je charakteristická masovým nasadením síl, lineárnou taktikou a striktným používaním stanovených formácií (*line and column tactics*). Taktika boja bola v súlade s druhmi a spôsobmi použitia zbraní, ktorými boli najmä muškety s hladkou hlavňou. Línie maximalizovali palebnú silu a prísny drill, príznačný pre 1. generáciu, zaisťoval rýchlejšie tempo paľby. Bitky mali svoj poriadok a daný formálny priebeh. Základom bolo priame ničenie síl nepriateľa v dotyku. Príkladom konfliktov 1. generácie môžu byť Americká vojna za nezávislosť a napoleonské vojny.

1. generácia vojenského umenia ustanovila pevný vojenský poriadok a tzv. kultúru rozkazu. V tomto období sa zaviedli uniformy a vytvorili sa vojenské hodnosti. Negatívom bola nízka úroveň výcviku a neskôr aj malé odhodlanie vojakov bojovať.

Koniec 1. generácie bol spôsobený rozporom medzi taktikou pevných formácií a zavedením nových zbraní ako boli muškety s drážkovanou hlavňou, zadovky a najmä guľomety. Palebná sila prudko vzrástla a taktika línii a formácií sa stala neudržateľnou.

2. generácia vedenia vojen

Odpoveďou na technologický pokrok bola nová taktika založená na paľbe a pohybe. Obrana sa sústreďovala na zabránenie akéhokoľvek prieniku nepriateľa cez vlastné línie. Útok bol charakteristický pôsobením línii rozšírených do strán a nasadením malých úderných skupín pred hlavnými silami.

¹⁴ KAŠPAR, J. *Úvod do štúdia všeobecnej taktiky*. 1998. s. 15.

¹⁵ LIND, W. S. et al. *The Changing Face of War: Into the Four Generation*. 1989.

Taktika vychádzala z postupov zavedených francúzskou armádou počas a po prvej svetovej vojne. Lineárny systém vedenia boja ostal zachovaný. Hlavným znakom boja bolo použitie mohutnej palebnej sily, ktorej masové použitie nahradilo masové nasadenie síl 1. generácie. Nepriama delostrelecká paľba bola vedená s myšlienkou „delostrelectvo dobýja a pechota obsadzuje“. Delostrelecká paľba, manéver menších streleckých jednotiek, zdokonalené techniky prieskumu, rozšírené použitie maskovacích uniforiem, rádiová komunikácia ako aj prvé použitie otravných látok (použitie chlóru v druhej bitke o Ypres v apríli 1915) charakterizujú 2. generáciu vedenia vojen. Príkladmi konfliktov 2. generácie sú Americká občianska vojna, prvá svetová vojna a Španielska občianska vojna.

3. generácia vedenia vojen

Aj keď 3. generácia bola tiež reakciou na enormný nárast palebnej sily na bojisku, hlavnou hybnou silou generačnej zmeny vojenského umenia boli myšlienky. Zmeny sa týkali vojenskej kultúry, ktorá od veliteľov vyžadovala iniciatívu a kreativitu pri plnení úloh.

3. generácia bola rozvíjaná nemeckou armádou, ktorá prišla s radikálne novou taktikou. Jednalo sa o nelineárnu taktiku založenú na manévrovom spôsobe vedenia boja, známou pod označením *Blitzkrieg*. Počas útoku jednotky obchádzali hlavné obranné postavenia nepriateľa a snažili sa preniknúť do hĺbky jeho zostavy, kde ničili jeho veliteľské prvky, sklady a prisúvajúce sa zálohy. Sily nepriateľa boli rozkladané a následne ničené z tyla smerom dopredu. V obrane sa úsilie sústredilo na vedenie boja v hĺbke vlastnej zostavy. Nepriateľovi bol umožnený prienik do zostavy, kde bol následne ničený.

Princípy 3. generácie vojenského umenia spočívali v sústredenom nasadzovaní obrnených prostriedkov (tankov), v masívnej a presnej vzdušnej podpore, v zaistení vzdušnej nadvlády, v zaistení efektívnej logistiky a najmä vo flexibilitě, iniciatíve a v prekvapujúcich spôsoboch činnosti veliteľov a jednotiek. Príkladmi konfliktov 3. generácie sú druhá svetová vojna, Kórejská vojna, šesťdňová vojna (Tretia arabsko-izraelská vojna) a vojna v Perzskom zálive (kódovo označovaná ako Operácia Púštna búrka).

4. generácia vedenia vojen

4. generácia je charakterizovaná stieraním hraníc medzi vojnou a politikou, vojskom a civilným obyvateľstvom. Štáty stratili monopol na vedenie ozbrojeného konfliktu. Za konflikt 4. generácie sa považuje taký, v ktorom je jedna zo strán konfliktu reprezentovaná agresívnym **neštátnym** aktérom. V aliančnom prostredí sa používa na jeho označenie termín povstalci. Činnosť povstalcov je definovaná ako povstanie, ktoré predstavuje „akcie organizovanej, často ideologicky motivovanej skupiny alebo hnutia, ktorá sa snaží uskutočniť alebo odvrátiť politickú zmenu štátnej moci v regióne presviedčaním alebo donucovaním obyvateľstva prostredníctvom násilia a podvratníctva.“¹⁶

¹⁶ SVD 30-44 *Vedenie operácií proti povstaniu (COIN)*. 2011. s. 37.

Charakteristickými črtami konfliktu 4. generácie sú jeho komplexnosť a dlhé trvanie, terorizmus, decentralizovaná a často nadnárodná základňa neštátneho aktéra. Ďalšími znakmi sú sofistikované psychologické aktivity, ktoré sú špeciálne vedené prostredníctvom médií a využívanie všetkých dostupných prostriedkov nátlaku (politických, ekonomických, sociálnych a vojenských).

Taktika neštátnych aktérov zodpovedá asymetrickému spôsobu boja. Bojovníci nechcú byť konfrontovaní s armádou štátu alebo koalíčnymi silami. Využívajú všetky spôsoby záškodníckej činnosti. Asymetria z vojenského hľadiska stavia proti sebe aktivity vykonávané v súlade s vojenskými štandardami a medzinárodným právom a rôzne spôsoby partizánskeho spôsobu boja, kedy sú ignorované Ženevské konvencie.

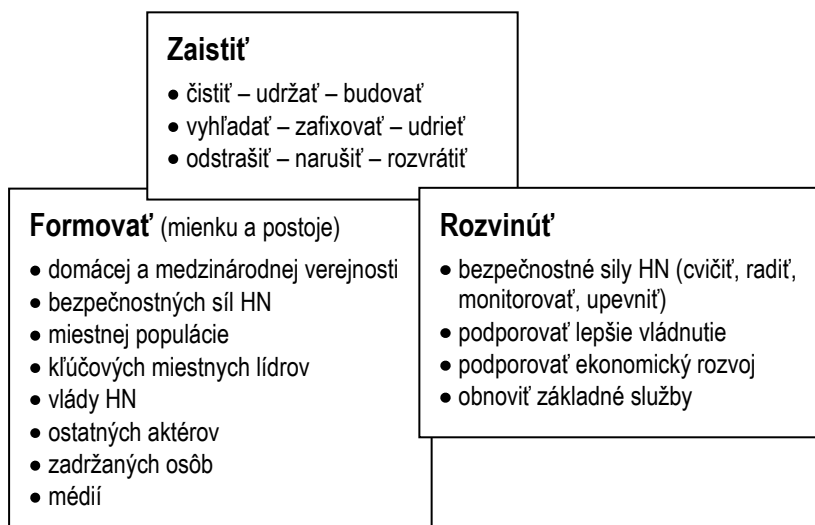
Operácie proti povstaniu (*counterinsurgency* - *COIN*) sú definované „ako sústava politických, ekonomických, sociálnych, vojenských, právnych, civilných a psychologických aktivít, ktorých účelom je poraziť povstanie a začať riešiť hlavný zdroj nespokojnosti.“¹⁷ Z predchádzajúceho textu je zrejmé, že vojenský prvok je len súčasťou síl generovaných na komplexné riešenie krízy. Činnosť vojenských jednotiek odráža špecifiká *COIN*. Okrem ofenzívnych a defenzívnych aktivít, veľký podiel tvoria stabilizačné aktivity. Na taktickej úrovni sa uplatňuje operačný rámec „zaistiť - formovať – rozvinúť“ (*secure - shape – develop*). Tento rámec poskytuje vhodnú orientáciu pri zadávaní konkrétnych taktických úloh vojenským jednotkám (prostredníctvom úlohových slovies) a zároveň zdôrazňuje súbežnosť taktických úloh, príznačnú pre súčasné operácie (Obrázok 3).

Taktické úlohy, reagujúce na špecifiká 4. generácie vedenia ozbrojených konfliktov, predstavujú aktuálne trendy v nasadzovaní vojenských jednotiek v rámci komplexného riešenia kríz. Príkladom ozbrojeného konfliktu 4. generácie je prebiehajúca operácia *ISAF* v Afganistane.

1.3 Súčasná vojenská taktika

Súčasná vojenská taktika sa rozdeľuje na **všeobecnú taktiku** a **taktiku zložiek síl**. Všeobecnú taktiku tvorí súhrn všeobecne platných zásad činností vojenských jednotiek. V prostredí ozbrojených síl SR jej základ tvorí taktika pozemných síl. Taktika zložiek síl je súhrn zásad platných pre použitie konkrétnej zložky síl (napríklad taktika mechanizovaných, delostreleckých, ženijných jednotiek, jednotiek *RCHBO* a iných).

¹⁷ SVD 30-44 *Vedenie operácií proti povstaniu (COIN)*. 2011. s. 46.

Obrázok 3 Operačný rámec COIN na taktickej úrovni¹⁸

Vojenská taktika je podporovaná osobitnými metodikami a postupmi. **Taktika, metodiky a postupy** (*Tactics, Techniques, Procedures - TTP*) sú pre veliteľov na taktickej úrovni návodom, „ako“ pristupovať k plneniu stanovených úloh. Metodiky indikujú spôsob realizácie úloh. Sú založené na skúsenostiach. Svojou podstatou nie sú predpisujúce, ale musia sa aplikovať uvážlivo. Postupy sú štandardné kroky, ktoré určujú ako vykonávať špecifické úlohy. Sú detailné a zaväzujúce. Práve *TTP*, ktoré sú zamerané na typické vojenské aktivity súčasných operácií, tvoria jadro vysokoškolskej učebnice.

Vojenská taktika je uplatňovaná v rámci vojenských operácií. Oproti minulosti, kedy vojenská operácia bola viazaná len na bojové aktivity, je súčasný prístup k vojenským operáciám variabilnejší. **Operácia** (*operation*) je definovaná v dvoch rovinách:¹⁹

1. Vojenská činnosť alebo vykonanie strategickej, taktickej, podpornej, výcvikovej alebo administratívnej vojenskej úlohy (*mission*).
2. Spôsob vedenia boja vrátane presunov, zásobovania, útoku, obrany a manévrov nevyhnutných na dosiahnutie cieľov bitky alebo vojenského ťaženia.

Vojenská operácia je chápaná aj ako „séria taktických aktivít so spoločným zámerom alebo s jednotným námetom“.²⁰

¹⁸ Zdroj: SVD 30-44 *Vedenie operácií proti povstaniu (COIN)*. 2011. s. 90. Upravené.

¹⁹ AAP-6 (2011) *NATO Glossary of Terms and Abbreviations*. 2011. s. 150.

²⁰ JP 1-02 *Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*. 2011. s. 252.

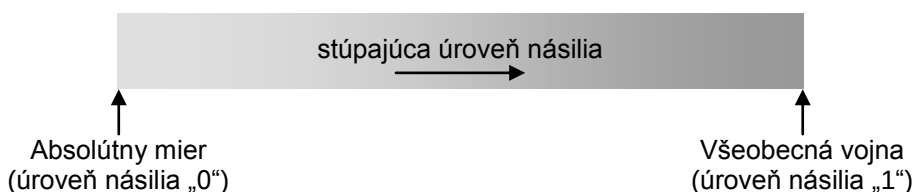
Charakter vojenskej operácie je bližšie určený pomocou **operačných tém**. Operačné témy sa rozdeľujú do štyroch základných kategórií:²¹

- boj (operácie na neutralizáciu hlavných hrozieb),
- bezpečnosť (operácie na podporu stabilizácie),
- podpora mieru (operácie na podporu mieru),
- činnosti realizované v čase mieru.

Keď zoberieme do úvahy rozšírený predmet skúmania súčasnej vojenskej vedy (nielen samotný ozbrojený konflikt) ako aj vyššie uvedené operačné námety (presahujúce sféru boja), je na mieste kriticky pristúpiť aj k doterajšej definícii vojenskej taktiky. Vzhľadom na rôznorodosť vojenských aktivít ako aj na skutočnosť, že cieľom operácie nemusí byť len porážka nepriateľa, je potrebné prijať obecnjšiu definíciu vojenskej taktiky.

Vojenská taktika predstavuje použitie jednotiek v rámci rôznych vojenských aktivít. Zahŕňa nariadenú zostavu a činnosť jednotiek, ktoré sú vo vzájomnom vzťahu, ako aj vo vzťahu k prostrediu, k nepriateľovi či k potenciálnemu protivníkovi.

Vojenské aktivity sú vedené naprieč celým spektrom konfliktu. Pojem **spektrum konfliktu** je východiskovou charakteristikou (pozadím) všetkých operácií. Základom pre rozpoznanie toho, kde sa konflikt v rozmedzí spektra nachádza, je úroveň násilia. Táto sa pohybuje v rozpätí teoretických hodnôt 0 až 1 (0% až 100%) a siaha od mierovej spolupráce medzinárodných činiteľov, cez konflikt nízkej úrovne až po všeobecnú vojnu.²² (Obrázok 4).

Obrázok 4 Spektrum konfliktu

Vojenské operácie sú uskutočňované v určitom bode spektra konfliktu, ktorý je charakterizovaný zodpovedajúcou úrovňou násilia. Operácie sa počas svojho priebehu vyvíjajú. Úroveň násilia sa môže meniť celkove alebo môže byť rôzna v jednotlivých častiach priestoru operácie.

Vertikálna hierarchia plánovania, riadenia a vykonávania vojenských operácií pozostáva z vojensko-strategickej, operačnej a taktickej úrovne (Obrázok 5). Vojenské operácie sú riadené na vojensko-strategickej úrovni a sú plánované a vykonávané na operačnej a taktickej úrovni. Jednotlivé činnosti sú

²¹ AJP-01(D) *Allied Joint Doctrine*. 2010. s. 41 – 42.

²² *Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky (C)*. 2009. s. 27.

definované ako vojensko-strategické, operačné alebo taktické s ohľadom na ich zamýšľaný účinok alebo v závislosti od ich príspevku k dosiahnutiu stanovených cieľov. Jednotlivé úrovne nie sú priamo spojené s určitou veľkosťou vojenských síl.²³

Obrázok 5 Úrovne vojenských operácií²⁴

Na taktickej úrovni vojenských operácií budú pozemné sily vykonávať (v rámci bitiek, bojov a jednotlivých akcií) široký rozsah vojenských aktivít. Ich rozdelenie je nasledujúce:²⁵

- **ofenzívne aktivity** sú aktivity, v ktorých pozemné sily vyhľadávajú nepriateľa, s cieľom poraziť ho alebo zničiť,
- **defenzívne aktivity** sú aktivity, ktoré zabraňujú nepriateľovi v jeho ofenzívnych aktivitách,
- **stabilizačné aktivity** sú aktivity, ktoré sa usilujú o stabilizáciu situácie a znižujú úroveň násilia; presadzujú bezpečnosť a kontrolu nad oblasťou, pričom využívajú vojenské spôsobilosti na obnovu služieb a podporu civilných orgánov,
- **umožňujúce aktivity** sú aktivity, ktoré spájajú, podporujú alebo vytvárajú podmienky pre ofenzívne, defenzívne a stabilizačné aktivity.

V rámci jednej operácie môžu byť **súbežne vedené** rôzne vojenské aktivity. Taktické aktivity sú realizované prostredníctvom pridelenia taktických úloh (Tabuľka 1).

²³ AJP-01(D) *Allied Joint Doctrine*. 2010. s. 20.

²⁴ Zdroj: AJP-01(D). 2010. s. 20. Upravené.

²⁵ VDG-30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s. 14.

Ďalším determinujúcim faktorom vo vzťahu k vojenskej taktike je **operačné prostredie**, v ktorom jednotky budú plniť pridelené úlohy. Charakteristickým znakom prostredia súčasných vojenských operácií je jeho komplexnosť. To okrem iného znamená, že velitelia na taktickej úrovni sa budú stretávať aj s inými aktérmi participujúcimi na operácii. Takými môžu byť rôzne medzinárodné a miestne vládne orgány, medzinárodné organizácie, mimovládne organizácie, súkromné organizácie, policajný zbor a bezpečnostné sily hostiteľskej krajiny, ako aj súkromné bezpečnostné spoločnosti. V rámci **komplexného prístupu** bude taktika podmienená kooperáciou vojenských jednotiek s týmito aktérmi. Veliteľ na taktickej úrovni musí poznať svoju úlohu. V určitých situáciách môže prevziať velenie a koordinovať činnosť všetkých zložiek v úsilí o dosiahnutie spoločného zámeru. V iných prípadoch však nemusí byť vojenská zložka prioritná a veliteľ bude poskytovať len podporu pre pôsobenie iných aktérov. Komplexný prístup k riešeniu kríz predstavuje výzvu pre ďalší vývoj vojenskej taktiky. Vojenská taktika, v súlade so všeobecnou definíciou taktiky, musí poskytovať veliteľom a jednotkám návod pre „správne a možnostiam zodpovedajúce konanie“ pri plnení taktických úloh celého spektra vojenských aktivít realizovaných pod rôznymi operačnými námetmi.

Tabuľka 1 Taktické aktivity a taktické úlohy (zoznam nie je úplný)

Taktická úroveň	Ofenzívne	Defenzívne	Stabilizačné	Umožňujúce
Taktické aktivity	Útok (<i>Attack</i>) Prepad (<i>Raid</i>) Rozvíjanie úspechu (<i>Exploitation</i>) Prenasledovanie (<i>Pursuit</i>) Klamný útok (<i>Feint</i>) Demonštrácia sily (<i>Demonstration</i>) Prieskum bojom (<i>Reconnaissance in Force</i>) Pasca (<i>Ambush</i>) Prebitie sa z obkľúčenia (<i>Breakout of Encircled Force</i>)	Obrana (<i>Defence</i>) Boj na zdržanie (<i>Delay</i>)	Bezpečnosť a kontrola (<i>Security and Control</i>) Podpora reformy bezpečnostného sektoru (<i>Support to Security Sector Reform</i>) Podpora počiatočnej obnovy základných občianskych služieb a zariadení (<i>Support to Initial Restoration Services and Facilities</i>) Podpora úloh dočasnej vlády (<i>Support to Initial Governance Tasks</i>)	Prieskum (<i>Reconnaissance</i>) Bezpečnosť (<i>Security</i>) Nadviazanie dotyku (<i>Advance to Contact</i>) Stretný boj (<i>Meeting Engagement</i>) Spájanie jednotiek (<i>Link-up</i>) Ústup (<i>Withdrawal</i>) Odchod (<i>Retirement</i>) Vystriedanie jednotiek boji a pomoc obkľúčeným silám (<i>Relief of Troops in Combat and Encircled Forces</i>) Pochod (<i>March</i>) Prekonávanie prekážok (<i>Obstacle Breaching and Crossing</i>)
Taktické úlohy	Ničenie (<i>Destroy</i>) Ovládnutie (<i>Seize</i>) Zaistenie (<i>Secure</i>) Palebná podpora (<i>Combat Support</i>)	Blokovanie (<i>Block</i>) Obsadenie (<i>Occupy</i>) Stráženie (<i>Guard</i>) Fixovanie (<i>Fix</i>) Udržiavanie (<i>Retain</i>)	Vytváranie kordónu a prehľadávanie (<i>Cordon and Search</i>) Pozorovanie/Monitorovanie (<i>Observe/Monitor</i>) Hliadkovanie (<i>Patrol</i>) Poskytovanie humanitárnej pomoci (<i>Humanitarian Aid Delivery</i>) Výcvik domácich bezpečnostných síl (<i>Train Indigenous Security Forces</i>) Ovládanie davu (<i>Crowd Control</i>)	Maskovanie (<i>Screen</i>) Stráženie (<i>Guard</i>) Blokovanie (<i>Block</i>) Zaistenie (<i>Secure</i>)

Zhrnutie

Pojem taktika sa používa v rôznych oblastiach spoločenského života. Vo všeobecnosti vyjadruje „správne a možnostiam zodpovedajúce jednanie, zámerný postup pri nejakom počínaní, plánované adekvátne konanie“.

Vojenská taktika tvorí najstaršiu súčasť vojenského umenia a reprezentuje praktické uplatňovanie poznatkov a skúseností vo vojenstve. Teoretickými aspektmi, t. j. poznávacou činnosťou, sa zaoberá teória vojenskej taktiky, ktorá je súčasťou vojenskej vedy.

Vojenská taktika predstavuje použitie jednotiek v rámci rôznych vojenských aktivít. Zahŕňa nariadenú zostavu a činnosť jednotiek, ktoré sú vo vzájomnom vzťahu, ako aj vo vzťahu k prostrediu, k nepriateľovi či potenciálnemu protivníkovi.

Operačné námety, ktoré bližšie charakterizujú vojenskú operáciu, svojim rozsahom prekračujú sféru boja a postihujú aj situácie pred a po skončení ozbrojeného konfliktu. Pri rešpektovaní komplexného prístupu k riešeniu kríz, musia byť velitelia na taktickej úrovni pripravení na kooperáciu s inými, nevojenskými aktérmi.

Kontrolné otázky

1. Aká je všeobecná charakteristika taktiky?
2. V čom spočíva špecifikum vojenskej taktiky?
3. Ako sú obsahovo vymedzené pojmy taktika, metodiky a postupy?
4. Čo je to vojenstvo a z akých častí sa skladá?
5. Aký je predmet skúmania súčasnej vojenskej vedy?
6. Aký je principiálny rozdiel medzi vojenskou vedou a vojenským umením?
7. Aké sú základné časti vojenského umenia?
8. Čo je to spektrum konfliktu a aké má hraničné stavy?
9. Aké je rozdelenie vojenských aktivít? Akým spôsobom sú realizované?
10. V čom spočíva podstata komplexného prístupu k riešeniu kríz?

Odporúčaná literatúra

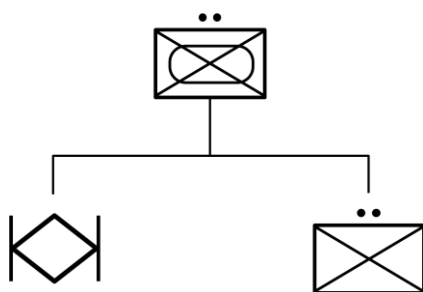
- Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky (C)*. Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2009. 172 s.
- SVD PS OS SR (C) *Vojenská doktrína pozemných síl ozbrojených síl Slovenskej republiky (C)*. Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2010. 127 s.
- VDG-30-01/*Oper Taktika pozemných síl (B)*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl ozbrojených síl SR, 2009. 227 s.
- ATP-3.2.1 *Allied Land Tactics*. Brussels : NATO Headquarters, NSA, 2009. 273 s.

2 ZOSTAVY MALÝCH TAKTICKÝCH JEDNOTIEK

Zostavy družstva a čaty zodpovedajú stanovenej celkovej úlohe, taktickej situácii, činnosti nepriateľa, terénnym podmienkam ako aj stavu čaty a jej prípadnému posilneniu. Družstvo a čata môžu pôsobiť v:

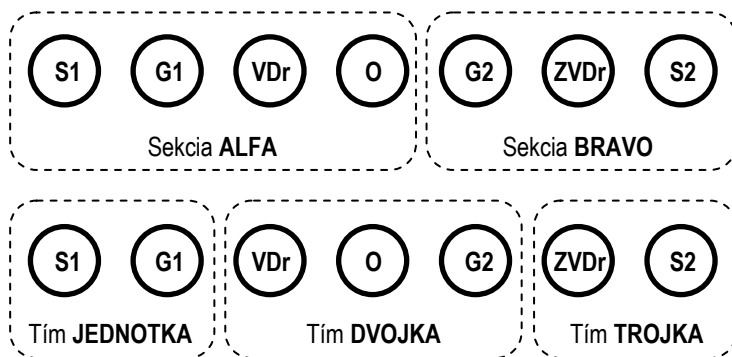
- pochodovej zostave,
- bojovej zostave.

Počas plnenia taktických úloh sa mechanizované družstvo člení na osádku BVP a roj (Obrázok 6). V závislosti od charakteru plnenej taktickej úlohy môže družstvo pôsobiť **v nasadnutom** (*mounted*) alebo **zosadnutom** (*dismounted*) **tvare**. Ak roj zosadá, vykonáva manéver v pešej zostave a BVP vytvára palebnú základňu.

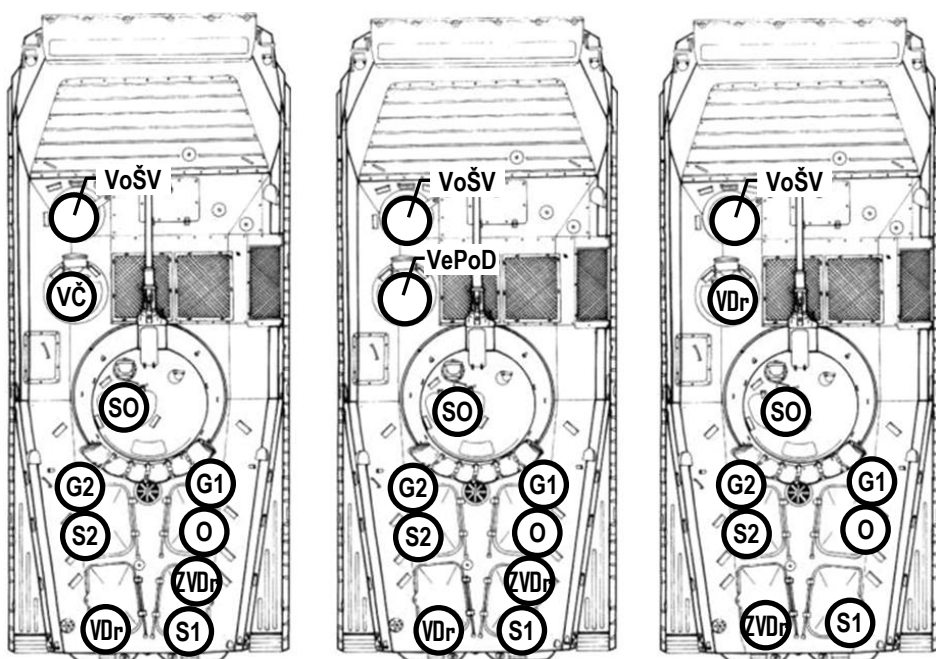
Obrázok 6 Rozdelenie mechanizovaného družstva

Zosadnutý roj sa môže ďalej členiť na sekcie a tímy. Možný variant, keď zosadne aj veliteľ družstva, je uvedený na obrázku 7.

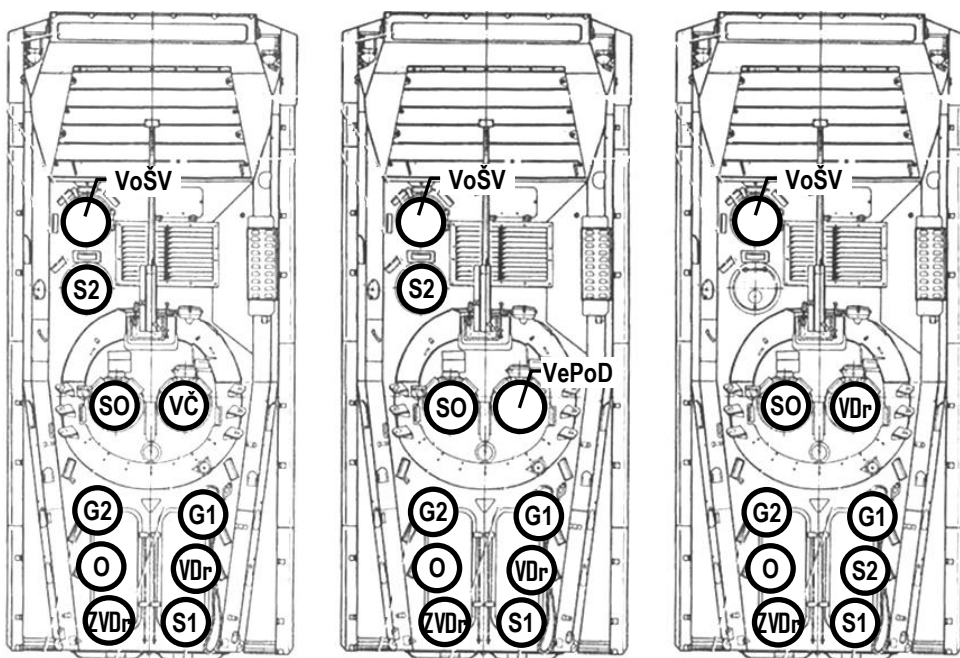

Obrázok 7 Členenie zosadnutého roja na sekcie a tímy (variant)

Na obrázkoch 8, 9 je znázornené rozmiestnenie príslušníkov družstiev a čaty v prípade, ak roje mechanizovaných družstiev počas plnenia taktickej úlohy nezosadnú. Konkrétne rozmiestnenie príslušníkov čaty v bojovej technike je spresnené stálymi operačnými postupmi príslušnej jednotky.

Obrázok 8 Rozmiestnenie mechanizovanej čaty vyzbrojenej BVP-1 v technike (variant)

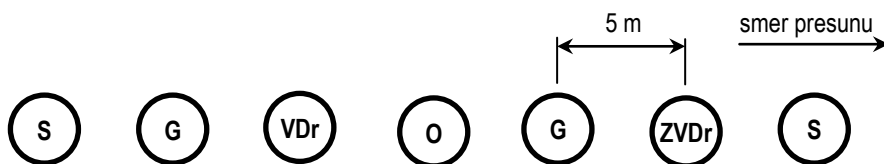
Obrázok 9 Rozmiestnenie mechanizovanej čaty vyzbrojenej BVP-2 v technike (variant)

2.1 Zostavy mechanizovaného družstva

Družstvo po zosadnutí (*dismounted*) môže ďalej postupovať v nasledovných zostavách:

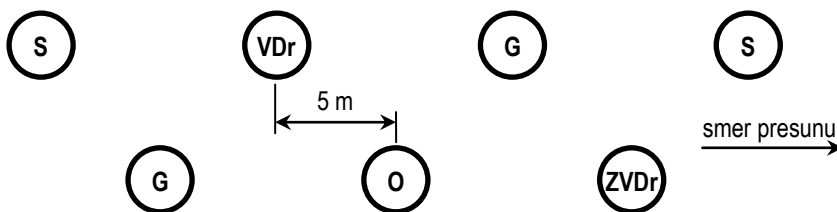
- zástup (*column formation*),
- šachovnica (*staggered column formation*),
- klin (*wedge formation*),
- rojnica (*line formation*).

Zástup sa používa najmä počas prekonávania úzkych priestorov, pri postupe cez priechody v zátarasách a pri postupe v hustom lese. Medzi výhody tejto zostavy patrí relatívne malá zraniteľnosť jednotky čelnou paľbou a dobrá ovládateľnosť za zníženej viditeľnosti alebo v členitom teréne. Na druhej strane je zostava nevýhodná na rýchle začatie čelnej paľby družstva, je zraniteľná bočnou paľbou nepriateľa, predávanie povelov je pomalšie.²⁶ Zostava mechanizovaného družstva bez vodiča a strelca operátora, t. j. roja v zástupe je znázornená na obrázku 10.

Obrázok 10 Zostava družstva (roja) v zástupe (variant)

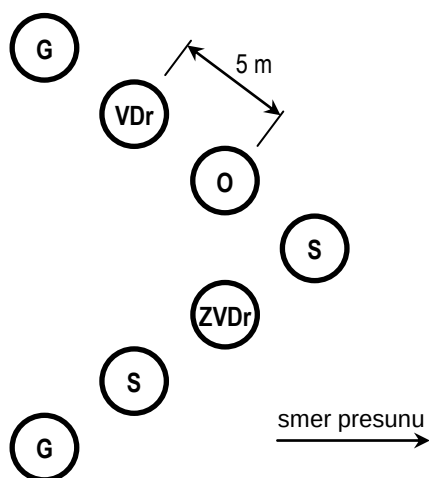
Šachovnica (Obrázok 11) sa používa počas presunu po ceste, dostatočne širokej, kedy vojaci postupujú po obidvoch stranách komunikácie. Výhodou je dobrá ovládateľnosť zostavy (najmä za zníženej viditeľnosti). Zostava umožňuje okamžitú bočnú paľbu, efektívnosť čelnej paľby je redukovaná.

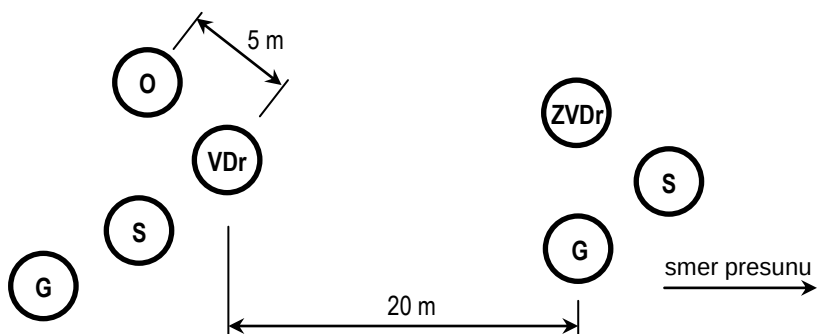
Obrázok 11 Družstvo (roj) počas presunu v zostave šachovnica (variant)

²⁶ Zdroj: Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 1, s. 11.

Klin (Obrázok 12) sa používa pri postupe v otvorenom teréne. Zostava vytvára dobré predpoklady na ochranu družstva (umožňuje okamžitú paľbu na všetky smery). Pri pochode v priestore s pravdepodobným kontaktom s nepriateľom rozdelí veliteľ družstvo na dve sekcie, ktoré postupujú s odstupom 20 m (Obrázok 13). Technika presunu so zaistením (*traveling overwatch*) je bližšie rozobraná v kapitole 7.2.

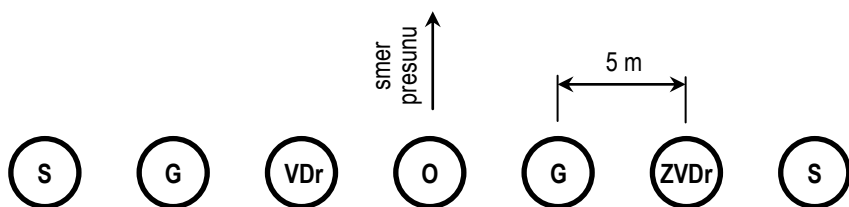

Obrázok 12 Družstvo (roj) počas presunu v zostave klin (variant)

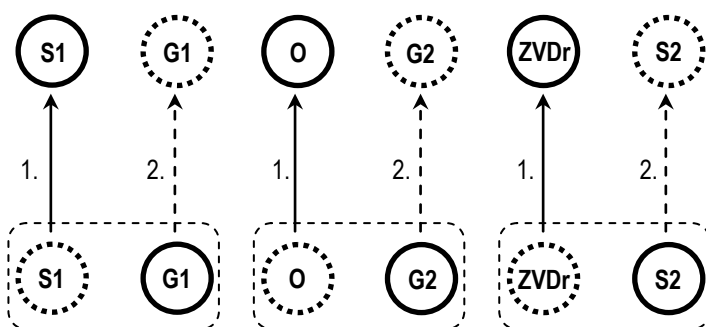
Obrázok 13 Zostava družstva (roja) pri presune so zaistením (variant)

Rojnica (Obrázok 14) predstavuje základnú bojovú zostavu družstva počas útoku. Umožňuje použiť všetky zbrane na okamžitú paľbu v smere pohybu.

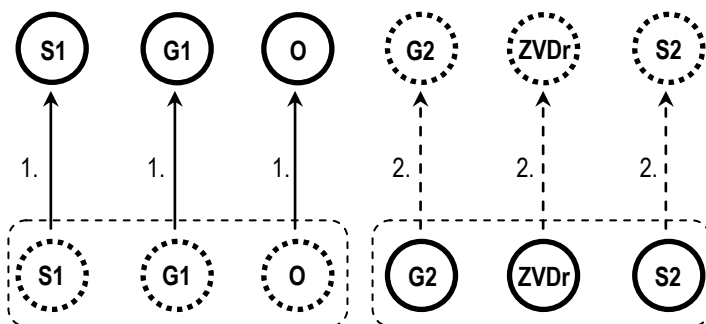
Obrázok 14 Družstvo (roj) počas presunu v rojnici (variant)

Rojnica družstva môže počas útoku postupovať po častiach, teda nie v jednom vyrovnanom rade. Prvým spôsobom je manévrovanie tímov, keď ako prví postupujú z tímov čísla 1 a po nich nasledujú čísla 2. Oproti klasickej rojnici, táto zostava poskytuje lepšie zaistenie postupu družstva. Na obrázku 15 je znázornený manéver roja v situácii, keď veliteľ družstva zostane v bojovom vozidle.

Obrázok 15 Zostava družstva za útoku pri manévri tímov (variant)

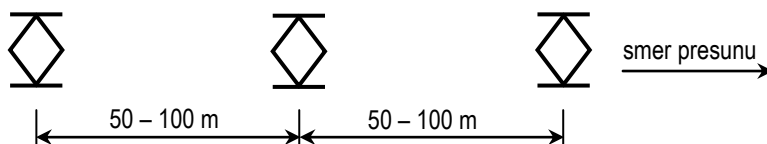
Ďalším variantom je manéver sekcií družstva (Obrázok 16). Táto zostava vytvára ešte priaznivejšie podmienky na zaistenie postupu. Veliteľ môže vytvoriť podpornú sekciu, zaisťujúcu postup údernej sekcie.

Obrázok 16 Zostava družstva za útoku pri manévri sekcií (variant)

2.2 Zostavy mechanizovanej čaty

Zostavu na pochod zaujíma čata v situácii, keď sa presúva v priestore, kde je kontakt s nepriateľom nepravdepodobný. Roje družstiev sú nasadené (*mounted*). Pochod sa vykonáva po cestných komunikáciách. Základnou zostavou je **prúd vozidiel** čaty, ktorý môže byť otvorený alebo zatvorený. Otvorený prúd sa používa za denného svetla. Vzdialenosti medzi vozidlami sú od 50 m až do 100 m (Obrázok 17).

Obrázok 17 Presun mechanizovanej čaty v otvorenom prúde

V zatvorenom prúde sa presúva čata za zníženej viditeľnosti (noc, hmla). Vzdialenosti medzi vozidlami sú 50 m a môžu byť aj menšie. Čata sa zvyčajne presúva v zostave nadriadeného stupňa, t. j. v prúde roty.

Bojová zostava je účelové usporiadanie jednotky určené na splnenie stanovenej bojovej úlohy. Čata môže vytvárať nasledovné bojové zostavy:²⁷

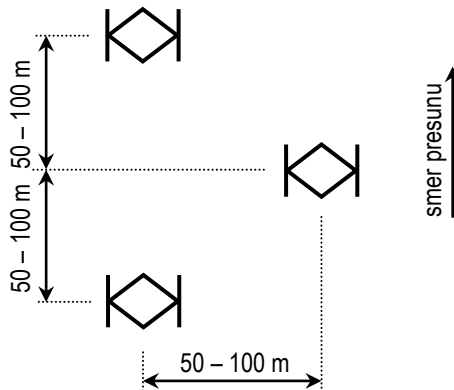
- zástup (*column formation*),
- zostava uhlom vpred (*wedge formation*),
- zostava uhlom vzad (*vee formation*),
- stupňovitá zostava vpravo a vľavo (*echelon formation*),
- líniu (*line formation*),
- rybiu kosť (*herringbone formation*),
- cievku (*coil formation*).

Pri **zástupe** (Obrázok 18) postupujú nasadené družstvá s odstupom v smere postupu a jedno družstvo aj s odstupom do strany. Zostava sa používa za predpokladu, že kontakt s nepriateľom je nepravdepodobný. Zostava je výhodná v prípade, keď je dôležitá rýchlosť presunu.

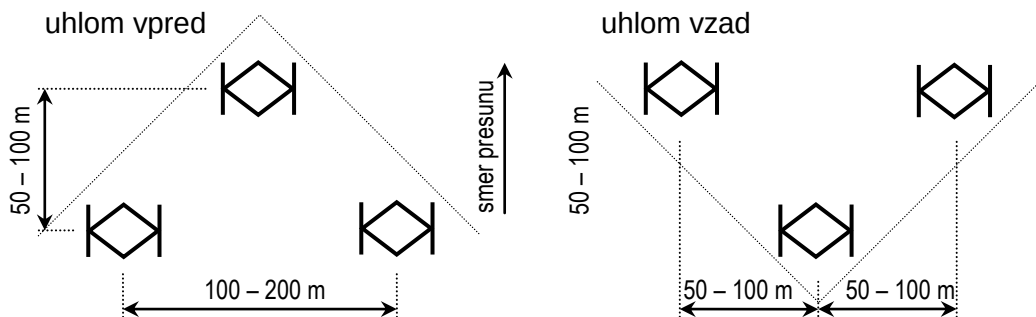
Zostava **uhlom vpred** nazývaná tiež **klin** (Obrázok 19) sa používa na presun, počas útoku v otvorenom teréne a za predpokladu kontaktu s nepriateľom, ktorého presné rozmiestnenie nie je známe. V obrane sa využíva v prípade, pokiaľ terén neumožňuje použitie inej zostavy, a to najmä v zalesnenom a horskom teréne. Zostava zároveň umožňuje rýchle zaujatie kruhovej obrany. Usporiadanie tejto zostavy poskytuje najefektívnejšiu palebnú silu v prednej línii a dostatočnú palebnú silu po bokoch zostavy, umožňuje jednoduché preskupenie do iných zostáv, uľahčuje kontrolu a riadenie čaty.

²⁷ SPG-3-16/VšeoB (B) *Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku)*. 2011. s. 155.

Zostava **uhlom vzad**, nazývaná tiež „**V**“ **zostava** (Obrázok 19) sa používa na presun, počas útoku v horskom a zalesnenom teréne a za predpokladu kontaktu s nepriateľom, ktorého presné rozmiestnenie nie je známe. V obrane sa využíva na krytie bokov zostavy roty (práporu), pokiaľ pôsobí ako krajná (krídelná) jednotka. Zostava umožňuje sústrediť palebnú silu v prednej línii a jednoduché preskupenie do iných zostáv.

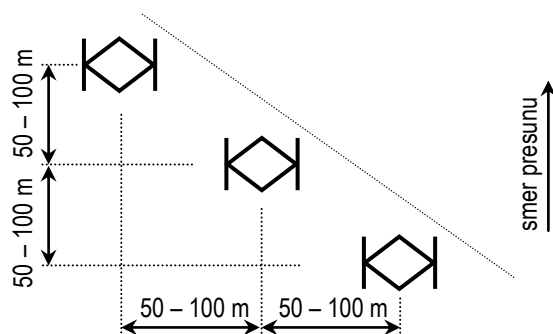

Obrázok 18 Zostava čaty v zástupe

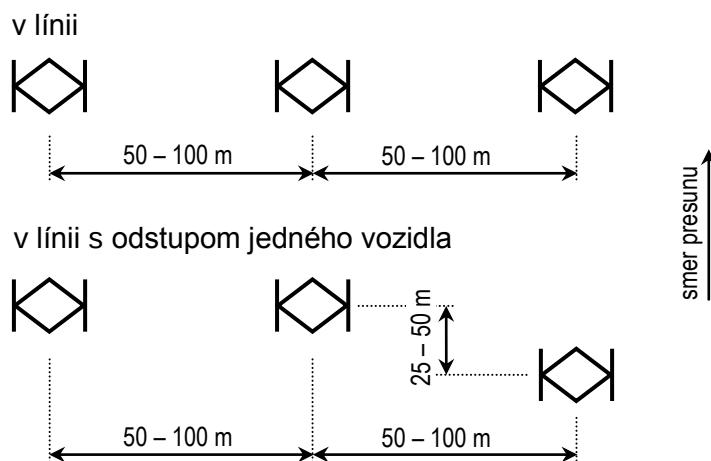
Obrázok 19 Zostava čaty uhlom vpred a uhlom vzad

Stupňovitá zostava vpravo (Obrázok 20) alebo **vľavo** sa v útoku používa v prípadoch, ak čata hrozí kontakt s nepriateľom z boku. Čata môže túto zostavu zaujať na vlastné prispôsobenie sa tvaru predného okraja zostavy nepriateľa. Stupňovitá zostava umožňuje koncentrovať palebnú silu v prednej línii a zároveň na boku (krídle) v smere usporiadania. Nevýhodou tejto zostavy je nedostatočná palebná sila na opačnej strane usporiadania zostavy.

Obrázok 20 Zostava čaty stupňovito vpravo

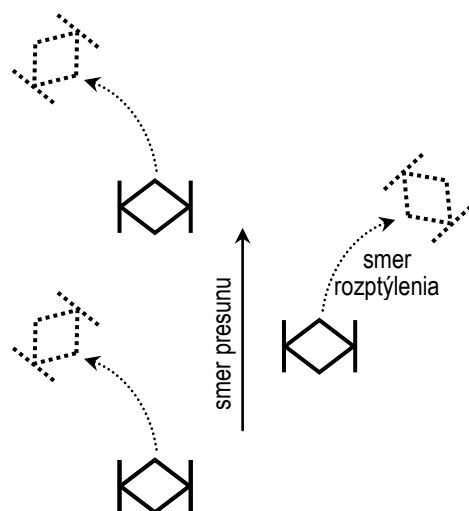
Línia (Obrázok 21) je zostava, ktorú čata používa v útoku v otvorenom teréne (pri výstupe z lesa alebo pri vynorení sa z dymovej clony) a v obrane na zaujatie maximálnej šírky bojového postavenia. Umožňuje koncentrovať palebnú silu v prednej línii. Nevýhodou je nižšia flexibilita a malá ochrana bokov zostavy, čo sa môže kompenzovať posunutím jedného vozidla dozadu.

Obrázok 21 Zostava čaty v línii a v línii s odstupom jedného vozidla

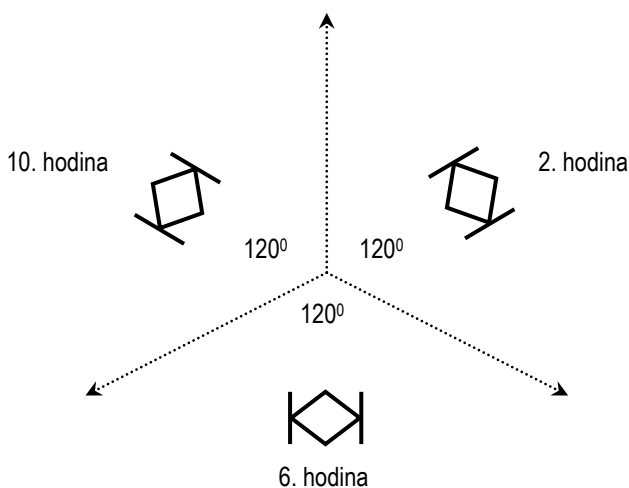
Zostava tvaru **rybia kosť** (Obrázok 22) je formácia, ktorá sa používa na rozptýlenie prúdu počas presunu. Používa sa v prípadoch vzdušného napadnutia alebo v prípade náhleho zastavenia prúdu.²⁸

²⁸ SPG-3-16/Všeob (B) *Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku)*. 2011. s. 161.

Obrázok 22 Čata rozptýlená do zostavy rybia kost'

Zostava **cievky** (Obrázok 23) sa zaujíma v situáciách, keď čata zastaví, napríklad pri vydávaní rozkazov, dopĺňaní pohonných hmôt a podobne. Dôraz je kladený na zaistenie ochrany zostavy zo všetkých smerov ako aj pozorovanie vzdušného priestoru.²⁹

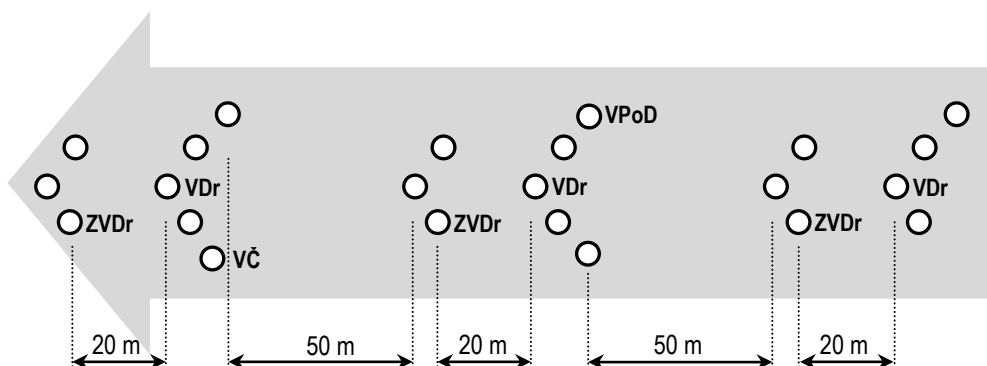

Obrázok 23 Zostava čaty v tvare cievky (zaujatie kruhovej obrany)³⁰

²⁹ SPG-3-16/Všeob (B). *Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku)*. 2011. s. 162.

³⁰ SPG-3-16/Všeob (B) 2011. s. 163.

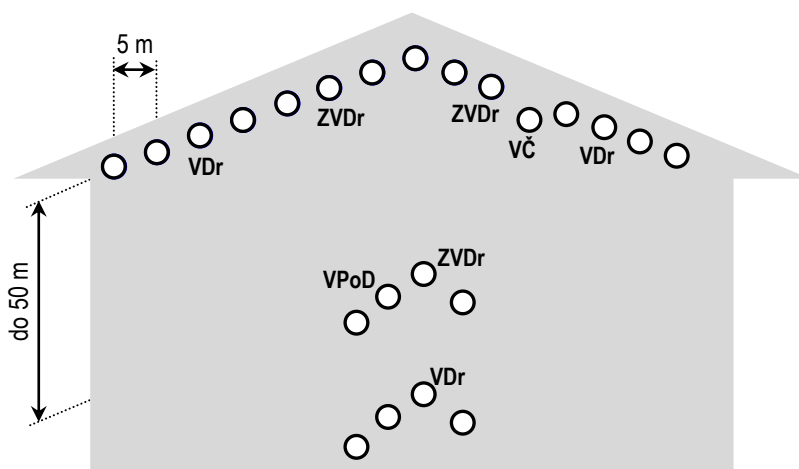
V niektorých prípadoch (presun v ťažko dostupnom teréne, v lese a iné) sa čata presúva v zosadnutom tvare (*dismounted*). Zosadnuté roje postupujú pešo (v zime aj na lyžiach) v prúdoch družstiev v **zástupe** technikou presunu so zaistením (Obrázok 24).

Obrázok 24 Zostava zosadnutej čaty v zástupe (variant)³¹

V útoku zosadnutá čata spravidla pôsobí v **línii** (Obrázok 25). Zostava je rozšírená do strán a dôraz je položený na vedenie paľby v smere útoku.

Okrem predchádzajúcich peších zostáv čaty, môže byť použitá aj zostava čaty uhlom vpred a uhlom vzad. Družstvá, v zostave na presun so zaistením, sa formujú do klinu so stredným družstvom postupujúcim pred alebo za úroveň bočných postranných družstiev.

Obrázok 25 Zostava zosadnutej čaty v línii (variant)³²

³¹ Zdroj: SPG-3-16/Všeob (B) *Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku)*. 2011. s. 164. Upravené.

³² Zdroj: SPG-3-16/Všeob (B) 2011. s. 166. Upravené

Zhrnutie

Družstvo a čata sa môžu presúvať v pochodovej a bojovej zostave.

V priebehu plnenia taktických úloh sa mechanizované družstvo člení na osádku BVP a roj. V závislosti od charakteru plnenej taktickej úlohy môže družstvo pôsobiť v nasadnutom (*mounted*) alebo zosadnutom (*dismounted*) tvare. Zosadnutý roj sa môže ďalej členiť na sekcie a tímy.

Družstvo v pešom tvare sa presúva v zostave zástup, šachovnica, klin a rojnica.

Počas pochodu sa mechanizovaná čata sa presúva v prúde vozidiel, ktorý môže byť otvorený a zavretý. Otvorený prúd sa používa za denného svetla. Vzdialenosti medzi vozidlami sú od 50 m až do 100 m. V zatvorenom prúde sa presúva čata za zníženej viditeľnosti. Vzdialenosti medzi vozidlami sú 50 m a môžu byť aj menšie.

Bojové zostavy čaty sú zástup, uhlom vpred a vzad, stupňovito vpravo a vľavo, línia, rybia kosť a cievka.

Zosadnutá čata zaujíma zástup, líniu alebo postupuje uhlom vpred a vzad.

Kontrolné otázky

1. Aké zostavy zaujíma zosadnutý roj mechanizovaného družstva?
2. Akú zostavu zaujíma mechanizovaná čata pri presune po cestnej komunikácii bez predpokladu kontaktu s nepriateľom, t. j. za pochodu?
3. Aké výhody a nevýhody majú jednotlivé bojové zostavy mechanizovanej čaty?
4. Aké sú zostavy zosadnutej čaty?

Odporúčaná literatúra

SPG-3-15/Všeob Vedenie operácií mechanizovanou (tankovou) rotou (B).

Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 382 s.

SPG-3-16/Všeob Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku) (B).

Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 320 s.

SPG-3-50/1/Vševojsk Programy výcviku mechanizovaného práporu, časť 1 (Spoločné ustanovenia. Mechanizované jednotky). Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2012. 413 s.

Vševojsk-6-1 Vojenský predpis o odstreľovačoch mechanizovaných jednotiek. Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2009. 105 s.

Pub-31-11-01 Taktika družstva. 1. vydání. Praha : Velitelství společných sil, 2008. 444 s.

Pub-31-11-02 Taktika čety. 1. vydání. Praha : Velitelství společných sil, 2008. 536 s.

3 VELENIE A RIADENIE

3.1 Velenie a riadenie

Velenie a riadenie (*Command and Control* - C2) je jednou zo štandardných činností v boji.

Štandardné bojové činnosti poskytujú kompletný popis taktických aktivít na bojisku (*battlespace*). Keď veliteľ vezme do úvahy celú škálu štandardných činností, poskytne mu to istotu, že pri plánovaní a vedení operácie reagoval na všetky stránky boja. Štandardné činnosti nie sú determinované druhom vojenských jednotiek a majú teda všeobecnú platnosť. Štandardné činnosti v boji sa skladajú z nasledovných oblastí:³³

- velenie a riadenie,
- spravodajstvo a získavanie informácií,
- palebná sila,
- manéver,
- ochrana síl,
- bojové zabezpečenie.

Aj keď termíny „velenie“ a „riadenie“ úzko spolu súvisia a sú často používané spolu vo forme „velenie a riadenie“, nejedná sa o synonymá.

Velenie (*command*) je proces, ktorým veliteľ prenáša svoju vôľu a zámer na podriadených, uplatňuje vojenskú právomoc a zodpovednosť stanovovať úlohy a vydávať rozkazy podriadeným.

Velenie spočíva výlučne v rukách veliteľa. Obsahuje tri úzko súvisiace časti: vedenie (*leadership*), rozhodovanie a riadenie.³⁴

Riadenie je proces, ktorým veliteľ za pomoci štábu organizuje, usmerňuje a koordinuje činnosti podriadených síl za účelom realizácie rozkazov a nariadení.³⁵

Riadenie je neoddeliteľnou súčasťou velenia. Riadenie síl a ich činností napomáha veliteľovi a štábu určiť požiadavky, prideliť prostriedky a zjednotiť úsilie. Riadenie poskytuje veliteľovi voľnosť v konaní, umožňuje mu delegovať právomoci a dovoľuje mu zaujať optimálnu pozíciu na pozorovanie, hodnotenie a vedenie.³⁶ U malých jednotiek (do stupňa rota), kde nemá veliteľ k dispozícii štáb, vykonáva riadenie veliteľ jednotky.

³³ VDG-30-01/Oper *Taktika pozemných síl* (B). 2009. s. 31.

³⁴ AJP-01(D) *Allied Joint Doctrine*. 2010. s. 101.

³⁵ AJP-01(D). 2010. s. 102.

³⁶ AJP-3 (B) *Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations*. 2011. s. 26.

3.2 Úlohovo orientované velenie a riadenie

V predchádzajúcom období bolo velenie a riadenie sústredené na operácie, v ktorých dominovali bojové aktivity (útok, obrana). Táto situácia zodpovedala politickej situácii vyplývajúcej z bipolárneho rozdelenia sveta. Nepriateľ bol jasne definovaný a nevyhýbal sa priamemu boju. Súčasné operačné prostredie je zložitejšie, je nejasné a meniace sa. Obsahuje rad prvkov (fyzické prostredie, hrozby a riziká, miestne obyvateľstvo, nevojenský aktéri) s ich variabilným funkčným prepojením. Do popredia sa dostávajú operačné námety, ktoré sú zamerané na bezpečnosť a stabilitu v krízovej oblasti. Direktívne velenie a riadenie, príznačné pre bojové operačné námety, sa ukazuje ako málo adaptabilné pre terajšie operácie medzinárodného krízového manažmentu.

Úlohové velenie (*mission command*) je možné aplikovať vo všetkých operáciách naprieč celým spektrom konfliktu. Jeho postupy vhodne reagujú aj na komplexné podmienky stabilizačných operácií.

Úlohové velenie je flexibilné. Jeho hlavná idea spočíva v iniciatíve podriadených veliteľov, ktorí plnia pridelené úlohy v zhode so zámerom nadriadeného veliteľa. Úlohové velenie je zamerané na cieľ operácie a direktívne nestanovuje spôsob splnenia úlohy. Ten je plne v rukách podriadených veliteľov. Na jednej strane je pre nich výhodné samostatne určiť „AKO“ bude ich operácia realizovaná. Na druhej strane sa od podriadených veliteľov vyžaduje kreativita a schopnosť úspešne viesť ich taktické aktivity aj pri zmenenej situácii a za súčasného rešpektovania požadovaného konečného stavu operácie. Velitelia konajú viac na základe „sebadisciplíny“ ako na základe „vynútenej, uloženej disciplíny“.

Úlohové velenie si vyžaduje vzájomnú dôveru a porozumenie spoločnému cieľu. Úspešné úlohové velenie spočíva na štyroch prvkoch:³⁷

- **Zámer veliteľa.** Predstavuje jasné a stručné vyjadrenie čo musia jednotky vykonať a podmienky, ktoré majú byť vytvorené aby sa dosiahol úspech vzhľadom na požadovaný konečný stav (*end state*).
- **Iniciatíva podriadených.** Predpokladá sa zodpovednosť za rozhodovanie a za iniciovanie samostatných aktivít v prípade, že nie je možné postupovať v súlade s predstavami nadriadeného alebo sa vyskytla nečakaná príležitosť vedúca k splneniu zámeru nadriadeného.
- **Úlohová forma rozkazov.** Poskytuje podriadeným maximálnu voľnosť počas plánovania a vykonávania aktivít za účelom splnenia celkovej úlohy (*mission*). Podriadeným nie je určené „AKO“ úlohu splniť.
- **Stanovenie zdrojov.** Veliteľ podriadeným prideliť dostatočné zdroje na splnenie ich úlohy. Tieto zdroje zahŕňajú živú silu, techniku, materiál a potrebné informácie.

³⁷ FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. 2007. s. 171 – 172.

3.3 Plány a rozkazy

Podstatou plánu je stanovenie cieľa a úloh pre činnosť podriadených jednotiek a zároveň určenie prostriedkov a nástrojov na ich dosiahnutie. Podrobnosť plánov je determinovaná časom, ktorý má veliteľ k dispozícii na ich spracovanie. Plán, aj keď je detailne rozpracovaný, sám o sebe nie je impulzom na začatie vojenskej operácie. Dôvodom je fakt, že v pláne nie je uvedený čas začatia operácie. Z tohto hľadiska môžeme charakterizovať rozkaz ako plán, ktorý je rozšírený o stanovenie času (prípadne signálu), kedy sa začne operácia. Operačný plán (*Operation Plan* - *OPLAN*) a operačný rozkaz (*Operation Order* - *OPORD*) majú skoro totožnú štruktúru. Preto sa v praxi stretávame s formuláciou, že veliteľ si pripraví plán **a/alebo** rozkaz.

Plán je výsledkom plánovania operácie. Po spresnení sa plán realizuje formou rozkazu.

Na úrovni malých taktických jednotiek sa zväčša detailný *OPLAN* nespracováva. Veliteľ si pripraví plán operácie³⁸, na začiatku vo forme prvotného plánu (*tentative plan*). Tento neskôr doplní o svoje rozhodnutie. Plán operácie tvorí podklad pre *OPORD*. Velitelia malých taktických jednotiek vyhotovia plán operácie vo forme schémy alebo náčrtu a vydávajú podriadeným ústny rozkaz.

Velitelia malých taktických jednotiek počas plánovania a vedenia operácie spracovávajú a vydávajú:³⁹

- plán operácie,
- predbežné nariadenie (*Warning Order* - *WNGO*),
- operačný rozkaz (*Operation Order* - *OPORD*),
- čiastkový rozkaz (*Fragmentary Order* - *FRAGO*).

3.3.1 Plán operácie

Plán operácie má spočiatku formu **prvotného plánu** (*tentative plan*). Ako vyplýva z jeho označenia, ide o počiatočný, neúplný plán realizácie operácie. Veliteľ sa sústreďí na analýzu celkovej úlohy (*mission*), ktorú mu stanovil nadriadený veliteľ. Jej výsledkom je **preformulovanie celkovej úlohy** do jasného a stručného vyjadrenia úloh, ktoré musí jeho jednotka vykonať a tiež opis požadovaného zámeru, ktorý má byť dosiahnutý.

V ďalšom sa prvotný plán postupne rozpracováva. V závere sa veliteľ rozhodne, aký **variant činnosti** (*Course of Action* - *COA*) pre svoju jednotku zvolí. Veliteľ čaty dokončí plán operácie tým, že svoje rozhodnutie prezentuje na mape alebo schéme. Ak čas a okolnosti dovoľia, rozhodnutie veliteľa je verifikované následným prieskumom priestoru operácie, ktorého výsledky ešte mô-

³⁸ Je potrebné rozlišovať pojmy „operačný plán (*OPLAN*)“ a „plán operácie“.

³⁹ *WNGO* a *FRAGO* sa vydáva v závislosti od situácie.

žu mať vplyv na finálnu verziu plánu operácie. Plán operácie tvorí podklad pre spracovanie *OPORD-u*. V praxi malých taktických jednotiek tvorí plán grafickú prílohu rozkazu.

3.3.2 Predbežné nariadenie (*WNGO*)⁴⁰

WNGO je predbežnou správou o prijatom rozkaze alebo o činnosti, ktorá má nasledovať.⁴¹ Je upozornením podriadených o nastávajúcich úlohách. Vydáním *WNGO* v čo najskoršom termíne veliteľ vytvára časový priestor pre podriadených na ich vlastné plánovanie a prípravu. Vydanie *WNGO* nesmie byť zdržané z dôvodu nedostatku detailných informácií. Tieto môžu byť podriadeným poskytnuté v nasledujúcich *WNGO*. Takým príkladom je následné vydanie *WNGO* po prijatí ďalšieho *WNGO* od nadriadeného veliteľa alebo po vykonaní vlastnej analýzy situácie.

WNGO poskytuje informácie o:⁴²

- účastníkoch operácie,
- úlohách, ktoré majú byť v rámci nadchádzajúcej operácie plnené,
- zámere (účele) operácie,
- čase a mieste vydania *OPORD-u*.

Predbežné nariadenie nemá špecifickú formu, preto jednou z možností je použiť štruktúru *OPORD-u*.

Veliteľ čaty vydáva *WNGO* veliacemu poddôstojníkovi čaty a veliteľom družstiev. Veliteľ družstva zvyčajne vydáva *WNGO* všetkým členom družstva.⁴³

3.3.3 Operačný rozkaz (*OPORD*)

OPORD je nariadenie, zvyčajne formálne, ktoré vydáva veliteľ svojim podriadeným za účelom efektívneho a koordinovaného vykonania operácie.⁴⁴ *OPORD* je teda inštrukciou, z ktorej podriadení získajú tak „širší obraz“ o vykonaní operácie (veliteľov zámer) ako aj detailné informácie týkajúce sa ich špecifickej úlohy počas operácie. *OPORD* vždy obsahuje dátum a presný čas vykonania operácie.

V prostredí NATO má *OPORD* svoju štandardnú **päťbodovú štruktúru**. Zachovanie tejto štruktúry je dôležité najmä z hľadiska dosiahnutia interoperability jednotiek pôsobiacich v mnohonárodných účelových zoskupeniach. Zároveň štandardná forma rozkazu umožňuje veliteľovi plne využívať stále operač-

⁴⁰ V praxi sa môžeme stretnúť aj s používaním termínu „warning order“ v podobe „predbežný rozkaz“.

⁴¹ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník terminov a definícií NATO*. 2011. s. 687.

⁴² LARSEN, Ch., WADE, N. M. *The Small Unit Tactics SMARTbook*. 2008. s. 1-38.

⁴³ SPG-3-16/Všeob (B) *Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku)*. 2011. s. 45.

⁴⁴ AAP-6 (2011) *NATO Glossary of Terms and Abbreviations*. 2011. s. 152.

né postupy (SOP) a poskytnúť detailné inštrukcie podriadeným bez neúmerne-
ho zväčšovania rozsahu *OPORD-u*.

Formát *OPORD-u*:

1. SITUÁCIA

- a) Nepriateľské sily
- b) Vlastné sily
- c) Pridelenie a vyčlenenie

2. CELKOVÁ ÚLOHA (*mission*)

3. VYKONANIE

Zámer

- a) Koncept operácie (*Concept of Operations - CONOPS*)
- b) Úlohy pre manévrujúce jednotky
- c) Úlohy pre jednotky bojovej podpory
- d) Koordináčnne pokyny

4. ADMINISTRATÍVA A LOGISTIKA

5. VELENIE A SPOJENIE

V bode 1b) „Vlastné sily“ sú uvedené jednotky, ktoré nespádajú pod priame velenie veliteľa vydávajúceho *OPORD*. Tieto jednotky však môžu ovplyvňovať činnosť jeho jednotky. Vlastné sily pozostávajú z nadriadených jednotiek, susedných jednotiek a jednotiek poskytujúcich podporu.

Zloženie síl, ktoré spadajú pod taktické velenie (*Tactical Command - TACOM*) veliteľa vydávajúceho *OPORD* je definované pred prvým bodom rozkazu „SITUÁCIA“. Ďalšou možnosťou je uviesť zloženie síl v bode 3) „VYKONANIE“. Poslednou možnosťou je zloženie síl prezentovať ako samostatnú prílohu k rozkazu. Tieto sily sú tvorené organickými a pridelenými jednotkami.

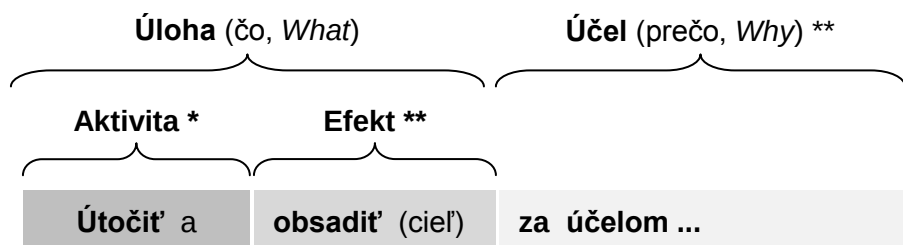
Druhý bod rozkazu „CELKOVÁ ÚLOHA“ (*mission*)⁴⁵ predstavuje „jasné a stručné vyjadrenie úlohy a jej cieľa veliteľstvom“.⁴⁶ Celková úloha teda stanovuje taktické úlohy pre podriadené jednotky a zároveň uvádza účel týchto úloh. Štruktúra celkovej úlohy je znázornená na obrázku 26. Veliteľ sa musí ubezpečiť, že celková úloha je správne pochopená veliteľmi a vojakmi o dva organizačné stupne nižšie. Zasadou je, že tento bod rozkazu sa nečlení na ďalšie odseky.

Pri formulovaní celkovej úlohy sa dodržiava pravidlo „**pät' W**“. Uvádza sa kto (*Who*), čo (*What*), kedy (*When*), kde (*Where*) a prečo (*Why*) má vykonať. Veliteľ nenariaďuje „ako“ má byť úloha splnená. V rámci úlohového velenia,

⁴⁵ Anglický termín „*mission*“ sa neprekladá ako „misia“ (táto má iný význam) ani ako „úloha“ (vyjadrením účelu je presiahnutý rámec úlohy).

⁴⁶ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínů a definicí NATO*. 2011. s. 440.

ktoré kladie dôraz na iniciatívu nižších veliteľov, je voľba spôsobu splnenia úlohy v kompetencii príslušného podriadeného veliteľa.

* Aktivita nemusí byť vždy uvedená.

** Efekt aj účel musia mať merateľné výstupy.

Obrázok 26 Štruktúra celkovej úlohy (*mission*)

Taktická úloha stanovuje aktivitu, ktorá sa má vykonať a efekt, ktorý sa má touto aktivitou dosiahnuť. Na ich vyjadrenie sa používajú významové slovesá (napr. útočiť, zničiť, rozvrátiť, narušiť, zmocniť sa, zastaviť, udržať, vyčistiť, zabezpečiť a iné). Zároveň majú úlohy aj svoju grafickú formu v podobe taktických značiek. Zoznam taktických úloh, ich stručný význam a zodpovedajúce taktické značky sú uvedené v prílohe 2.

Súčasťou tretieho bodu rozkazu je „Zámer“ veliteľa (*intent*). V tomto bode veliteľ vytýči svoju predstavu o tom, čo má jeho jednotka vykonať, aby bol dosiahnutý požadovaný konečný stav operácie. Zámer predstavuje spojovací článok medzi stanovenou celkovou úlohou (*mission*) a konceptom operácie (*CONOPS*), ktorá je veliteľovým rozhodnutím o spôsobe realizácie operácie. Zámer má byť vyjadrený jasne a stručne, aby podriadeným veliteľom poskytoval orientáciu pri ich plánovaní a vedení operácie. Môže byť formulovaný v odrážkach (v troch až piatich bodoch) alebo formou odseku (celými vetami).⁴⁷ Podriadení veliteľa vychádzajú zo zámeru nadriadeného v situácii, keď v priebehu operácie nie je možné ďalej postupovať podľa stanoveného konceptu operácie. Na základe znalosti zámeru nadriadeného veliteľa iniciatívne prispôbia činnosť svojich jednotiek.

Veliteľ definuje svoj zámer cestou **kľúčových úloh**. Tieto úlohy vymedzujú činnosti, ktoré sa majú vykonať alebo podmienky, ktoré sa majú splniť. Kľúčové úlohy majú zásadný význam pre úspech jednotky. Sú orientované na stanovený **konečný stav operácie** a nie sú zviazané s variantom činnosti, ku ktorému veliteľ počas plánovania dospel a ktorý je vyjadrený v koncepte operácie.

Časť rozkazu 3a) tvorí „Koncept operácie“ (*CONOPS*), ktorý je stručným vyjadrením spôsobu vedenia operácie, t. j. vysvetlením „AKO“ bude operácia

⁴⁷ SPG-3-15/Všeob Vedenie operácií mechanizovanou (tankovou) rotou (B). 2011. s. 42.

realizovaná. *CONOPS* vychádza zo zámeru. Má grafickú podobu a spravidla obsahuje **schému manévru** a **plán palebnej podpory**. V schéme manévru je vyjadrený požadovaný konečný stav operácie, úlohy pre podriadené jednotky a ďalšie opatrenia v závislosti od charakteru operácie. Plán palebnej podpory sa spracováva iba ak jednotka má vlastnú organickú palebnú jednotku (napr. mechanizovaná rota disponuje čatou palebnej podpory) alebo ak je jednotke pridelená palebná podpora.

V položkách rozkazu 3b) a 3c) sú detailne rozobrané konkrétne úlohy pre každú podriadenú jednotku. Položky sa týkajú len organických a pridelených jednotiek.

Dôležitou časťou rozkazu je bod 3d) „Koordinačné pokyny“. Inštrukcie sú zamerané na zabezpečenie vzájomnej zladenosti jednotiek.

„ADMINISTRATÍVA A LOGISTIKA“ (bod 4) spresňuje otázky spracovávaní hlásení, doplnenia alebo premiestnenia personálu, prípadne zásady zaobchádzania s vojnovými zajatcami. Logistická podpora rieši zabezpečenie muníciou, pohonnými hmotami, potravinami a zdravotnícke zabezpečenie.

„VELENIE A SPOJENIE“ (bod 5) špecifikuje miesto, kde sa nachádza veliteľ, jeho zástupca (na stupni rota) a veliaci poddôstojník. Ďalej stanovuje volacie znaky a frekvencie na zabezpečenie spojenia.

3.3.4 Čiastkový rozkaz (*FRAGO*)

FRAGO je „krátky ústny alebo písomný rozkaz, ktorý slúži na zapracovanie zmien do už existujúcich rozkazov“.⁴⁸ *FRAGO* sa vydáva, keď nie je k dispozícii dostatok času na vydanie nového úplného *OPORD-u*. Veliteľ čaty vydáva *FRAGO* ústne a to priamo alebo pomocou rádiovéj siete.

FRAGO musí mať stručnú, výstižnú a konkrétnu formu. Formát *FRAGO* vychádza z formátu *OPORD-u* a musí obsahovať všetkých päť bodov rozkazu. Tým je zaistené, že veliteľ prijal úplný *FRAGO*. Rozvíjané sú však len tie časti, pri ktorých došlo k zmenám. V nezmenených bodoch sa uvádza formulácia „Žiadna zmena“.⁴⁹

3.4 Plánovací proces malých taktických jednotiek (*Troop Leading Procedures - TLP*)

TLP je dynamický proces používaný veliteľmi malých taktických jednotiek za účelom analýzy celkovej úlohy, vypracovania plánu operácie a prípravy na operáciu.⁵⁰

⁴⁸ SPG-3-15/Všeob Vedenie operácií mechanizovanou (tankovou) rotou (B). 2011. s. 44.

⁴⁹ SPG-3-5 (Oper) Formát rozkazov a určovanie času, polohy a rozhraní. 2006. s. 17.

⁵⁰ FM 5-0 The operations process. 2010. s. 143.

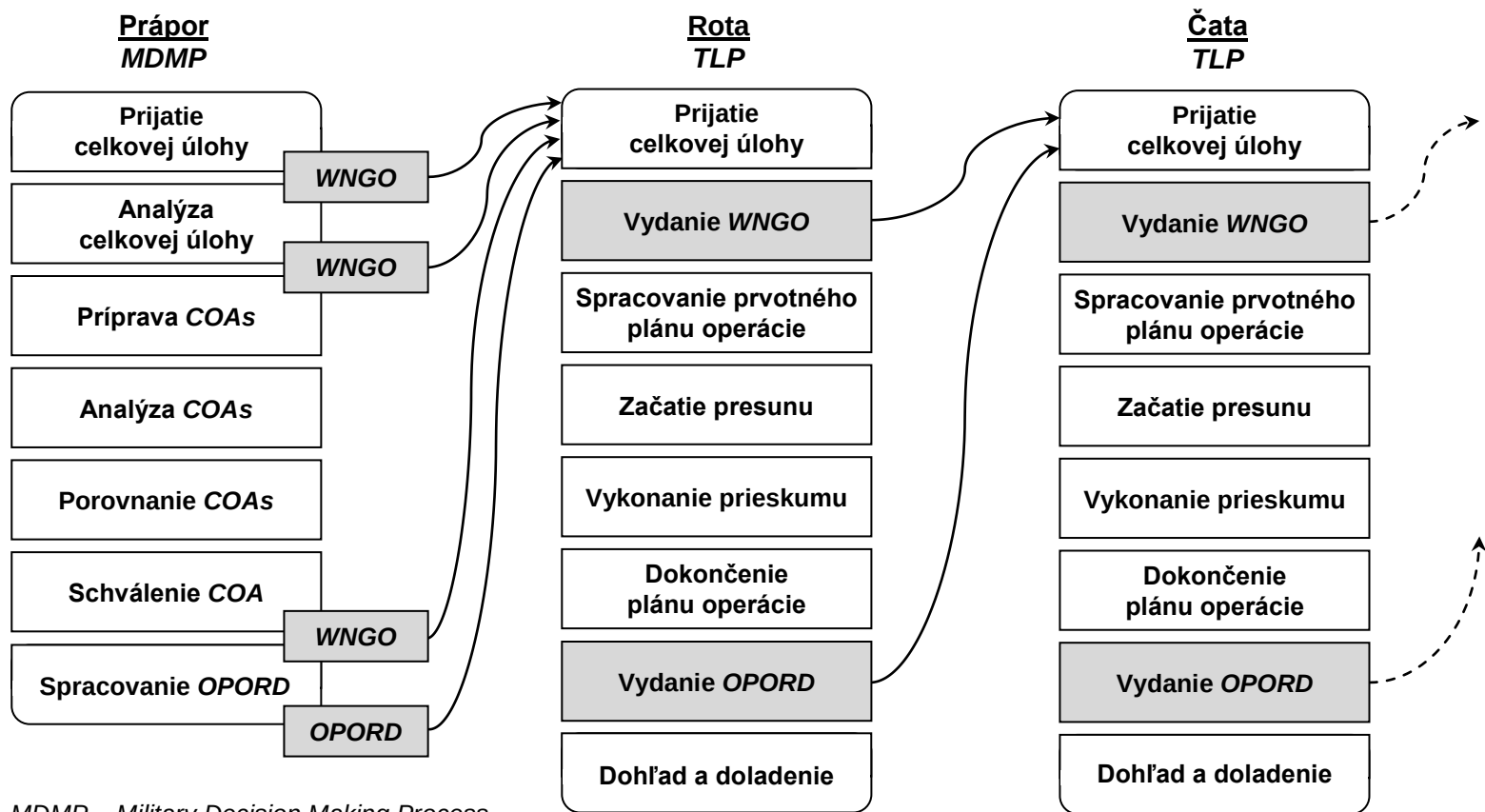
Spôsob uplatnenia *TLP* je závislý od času, ktorý má veliteľ k dispozícii na plánovanie a prípravu operácie. V zásade *TLP* prebieha dvomi metódami:

- **postupnou metódou**, kedy veliteľ začína svoje plánovanie až po skončení plánovania nadriadeného veliteľa; iniciačným dokumentom je v tomto prípade *OPORD* nadriadeného stupňa,
- **súbežnou metódou**, kedy veliteľ začína plánovanie po prijatí prvotnej informácie o nasledujúcej operácii a to zvyčajne vo forme *WNGO* z nadriadeného stupňa; súbežná metóda, vzhľadom na časové dispozície typické pre súčasné operácie, bude najčastejším spôsobom plánovania operácií malých taktických jednotiek.

TLP sa skladá z ôsmich krokov. Ich poradie a použitie nie je dogmatické a je ovplyvnené konkrétnymi podmienkami (situácia, čas, operačný námet, operačný priestor a iné). Kroky *TLP*, pri použití súbežnej metódy, sú nasledovné:

1. **Prijatie celkovej úlohy** (*mission*).
2. **Vydanie predbežného nariadenia** (*WNGO*).
3. **Spracovanie prvotného plánu operácie** (*tentative plan*).
4. **Presun**.
5. **Prieskum**.
6. **Dokončenie plánu operácie**.
7. **Vydanie operačného rozkazu** (*OPORD*).
8. **Dohľad a doladenie**.

Pretože veliteľ malej taktickej jednotky musí rozumieť zámeru a úlohám o dva organizačné stupne vyššie, *TLP* je zviazaný s vojenským rozhodovacím procesom (*Military Decision Making Process - MDMP*) používaným od stupňa prápor vyššie. Na týchto stupňoch disponuje veliteľ štábom, ktorý ho podporuje počas plánovania operácie. Vzájomná previazanosť *MDMP* a *TLP*, pri použití súbežnej metódy plánovania, je prezentovaná na obrázku 27. Znázornený plánovací proces zahŕňa postup a výstupy (3 x *WNGO*, *OPORD*) na stupni prápor a následný proces na stupni rota a čata. Aj v tomto prípade nemusí byť vydané len jedno *WNGO*. Vydanie ďalších *WNGO* závisí od potreby a dostupnosti nových informácií. Šípky s čiarkovanou čiarou znázorňujú následné postúpenie inštrukcií na stupeň družstvo.

MDMP – Military Decision Making Process
TLP – Troop Leading Procedures

Obrázok 27 Proces súbežného plánovania⁵¹

⁵¹ Zdroj: FM 5-0 The operations process. 2010. s. 144.

3.4.1 Prijatie celkovej úlohy (*mission*)

Prijatie celkovej úlohy sa môže uskutočniť viacerými spôsobmi, ktoré vychádzajú z konkrétnej situácie:

- prostredníctvom *WNGO* nadriadeného veliteľa, čo je typické pri súbežnom plánovaní operácie,
- cestou *OPORD-u* po ukončení plánovania nadriadeného stupňa (charakteristické pre postupnú metódu plánovania),
- na základe *FRAGO*, ktorý je vydaný v priebehu operácie a ktorým sa mení alebo upravuje celková úloha.

V prípade, že celková úloha bola stanovená písomným rozkazom (veliteľ práporu môže vydať písomný *OPORD*), podriadení veliteľa preštudujú rozkaz. Na následnom brífingu si veliteľ overí, či podriadení veliteľa jasne porozumeli stanoveným úlohám. Velitelia čiat a družstiev prijímajú celkovú úlohu prostredníctvom ústneho rozkazu. V tomto prípade si nadriadený veliteľ overí pochopenie úlohy hneď po vydaní jeho rozkazu.

Veliteľ po prijatí celkovej úlohy zameria svoju činnosť na spracovanie:

- a) počiatkovej analýzy,
- b) časového rozpočtu na plánovanie a prípravu operácie.

a) Počiatková analýza

Analýza sa sústreďuje na hodnotenie faktorov, ktoré sú vyjadrené akronymom *METT-TC*. Jednotlivé písmená skratky označujú oblasti, ktoré veliteľ podrobí analýze. Ich prehľad je uvedený v tabuľke 2.

Tabuľka 2 Faktory *METT-TC*

M	<i>Mission</i>	Celková úloha
E	<i>Enemy</i>	Nepriateľ
T	<i>Terrain and Weather</i>	Terén a počasie
T	<i>Troops and support available</i>	Jednotky a podpora
T	<i>Time available</i>	Dostupný čas
C	<i>Civil considerations</i>	Civilné aspekty

Poradie a podrobnosť analýzy jednotlivých faktorov závisí od dostupnosti informácií a relatívnej dôležitosti jednotlivých faktorov vzhľadom na konkrétnu situáciu. Pri použití súbežnej metódy plánovania operácií, nemusí veliteľ získať hneď na začiatku úplné znenie svojej celkovej úlohy (finálna verzia je stanovená zvyčajne až v *OPORD-e* nadriadeného veliteľa). Iniciatívny a efektívny veliteľ nečaká a sformuluje svoju celkovú úlohu na základe všetkých dostupných

informácií. Toto znenie nemusí byť kompletne, no napriek tomu poskytuje podriadeným čas na ich prípravu. Príkladom takejto úlohy môže byť znenie „Prvá čata vykoná pascu v nasledujúcich 24 hodinách“.⁵² Konečné znenie celkovej úlohy pripraví v šiestom kroku *TLP* (dokončenie plánu operácie).

b) Časový rozpočet

Veliteľ zhodnotí, koľko má času na plánovanie a prípravu operácie. Príprava zahŕňa presuny a nácviky (*rehearsals*) predpokladaných činností. Veliteľ identifikuje **kritické časy**, ktoré stanovil nadriadený stupeň a ktoré určujú kedy majú byť splnené hlavné úlohy plánovania a prípravy operácie (napríklad čas prechodu cez východiskový bod pri presune, čas prechodu cez východiskovú čiaru pri útoku, čas začatia pozorovania a iné). Vychádzajúc z týchto časových bodov, vykoná veliteľ časový rozpočet. Použije pri tom metódu **spätného plánovania**. Zásadou je, že na svoje plánovanie (až po vydanie *OPORD-u*) si ponechá maximálne **1/3 dostupného času**. Zvyšné 2/3 vyčlení na plánovanie a prípravu podriadených veliteľov. Veliteľ musí zvážiť aj vplyv zníženej viditeľnosti na *TLP* (napríklad vyhnúť sa vydávaniu *OPORD-u* v noci).

Spätný časový rozpočet je demonštrovaný na príklade plánovania veliteľa prieskumnej hliadky. Prieskumná hliadka (PsH) bola vyčlenená z mechanizovanej čaty (v sile družstva) s úlohou vykonať prieskum objektu so začiatkom pozorovania v stanovenom čase 1130.

1130	Začatie pozorovania cieľového objektu (určujúci kritický čas).
1115	Zaujatie pozorovacieho stanovišťa prvou pozorovacou hliadkou.
1045	Vykonanie veliteľského prieskumu cieľového objektu.
1030	Zaujatie miesta zhromaždenia (<i>Rally point - RLY</i>) v cieľovej oblasti.
0830	Prechod PsH cez predný okraj vlastných jednotiek (<i>Forward Line of Own Troops - FLOT</i>).
0815	Koordinačný dohovor veliteľa PsH s veliteľom jednotky, cez ktorej postavenie bude PsH prechádzať.
0800	Zaujatie priestoru sústredenia.
0745	Začatie presunu PsH do priestoru sústredenia (<i>Assembly Area - AA</i>).
0730	Kontrola pripravenosti PsH veliteľom.
0700	Nácviky činnosti PsH (<i>rehearsals</i>).
0630	Vydanie <i>OPORD-u</i> veliteľa PsH.
0600	Vydanie <i>WNGO</i> veliteľa PsH (nutný začiatok činnosti PsH).

⁵² LARSEN, Ch., WADE, N. M. *The Small Unit Tactics SMARTbook*. 2008. s. 1-28.

3.4.2 Vydanie predbežného nariadenia (WNGO)

Hneď ako veliteľ spracuje počiatočnú analýzu a časový rozpočet pristúpi k vydaniu WNGO. Veliteľ zahrnie do WNGO všetky dostupné informácie, ktoré napomôžu plánovaniu a príprave operácie. WNGO vychádza z päťbodovej štruktúry OPORD-u, ale veliteľ uvádza len tie body, o ktorých má informácie. To znamená, že WNGO veliteľa čaty alebo družstva môže pozostávať z redukovaného počtu bodov.

Príklad WNGO veliteľa čaty:

Situácia

Nepriateľ v sile približne 15 ozbrojencov na osobných terénnych vozidlách, vyzbrojených samopalmi a RPG podniká výpady na sklad munície v osade DABER s cieľom zmocniť sa munície pre ručné zbrane a mínomety. Strážna jednotka národnej armády v sile dvoch družstiev s problémami odráža výpady ozbrojencov.

Celková úloha (mission)

Úlohou našej čaty je, v súčinnosti so strážnou jednotkou domácej armády, zaistiť sklad munície v osade DABER najneskôr v čase 251030DMAR13, a tým vytvoriť časový priestor na posilnenie strážnej jednotky silami národnej armády.

Vykonanie

Doplnenie PHM vykonať v parku techniky v čase 241600DMAR13. Doplnenie munície vykonať v sklade munície v čase 241700DMAR13. V dobe do 241900DMAR13 družstvá vykonávajú nácvik činnosti na varovné signály, činnosti pri zabezpečení presunu a reakcie pri neočakávanom stretnutí s nepriateľom. Veliaci poddôstojník vykoná kontrolu pripravenosti družstiev a hlási mi stav na HQ NOVEL v čase 241930DMAR13. Operačný rozkaz vydám na HQ NOVEL v čase 242000DMAR13.

3.4.3 Spracovanie prvotného plánu operácie (tentative plan)

Po vydaní WNGO pristúpi veliteľ k spracovaniu prvotného plánu. Celá činnosť je vykonávaná prevažne len úvahou veliteľa. Veliteľ môže k tomuto procesu prizvať podriadených (napríklad na stupni čata to môže byť veliaci poddôstojník alebo veliteľa družstiev). Spracovanie prvotného plánu pozostáva z dvoch oblastí:

- a) analýzy faktorov *METT-TC*,
- b) prípravy variantu činnosti (*COA*).

a) Analýza faktorov *METT-TC*

Analýza je pokračovaním počiatočnej analýzy vykonanej v 1.kroku *TLP* - prijatie celkovej úlohy.

Celková úloha (*mission*)

Veliteľ malej taktickej jednotky musí jasne rozumieť celkovej úlohe, zámeru a *CONOPS* veliteľa o **jeden** a **dva** organizačné stupne vyššie. Veliteľ čaty si môže vytvoriť jednoduchú schému so zákresom *CONOPS-u* veliteľa rotu a veliteľa práporu. Analýza celkovej úlohy vyústi do **novej formulácie celkovej úlohy**. Kým k tomu veliteľ čaty dospeje musí zvažovať:⁵³

- celkovú úlohu, zámer a *CONOPS* veliteľa práporu – informácie čerpá z *OPORD-u* veliteľa rotu (bod 1b - vlastné sily),
- celkovú úlohu, zámer a *CONOPS* veliteľa rotu – poznatky získa z *OPORD-u* veliteľa rotu (bod 3 – zámer, bod 3a – *CONOPS*),
- celkovú úlohu čaty – identifikuje ju z *CONOPS-u* veliteľa rotu,
- obmedzenia (*constraints*) – akékoľvek požiadavky alebo zákazy nadriadeného veliteľa, ktoré ovplyvňujú činnosť čaty,
- všetky úlohy potrebné na splnenie celkovej úlohy; jedná sa o tri kategórie úloh:
 - stanovené úlohy (*specified tasks*) – sú uvedené v *OPORD-e* veliteľa rotu (bod 2 – celková úloha a bod 3 – vykonanie),
 - odvodené úlohy (*implied tasks*) – nie sú vyjadrené v *OPORD-e* veliteľa rotu ale sú predpokladom na splnenie celkovej úlohy,
 - základné úlohy (*essential tasks*) – základná úloha je najdôležitejšia úloha, ktorá je abstrahovaná zo stanovených a odvodených úloh; zvyčajne sa nachádza v *OPORD-e* veliteľa rotu (bod 2 – celková úloha),
- riziká a ich riadenie (*risk management*⁵⁴).

Nepriateľ (*Enemy - ENY*)

Analýza nepriateľa, ktorú vykonáva veliteľ čaty vychádza z analýzy nadriadených stupňov. Dostupné informácie sú obsiahnuté vo *WNGO* alebo *OPORD-e*, ktoré prijal veliteľ čaty. Ďalšie poznatky môže získať vlastným prieskumom. V súčasných operáciách na podporu stability a v operáciách proti povstaniu býva identifikácia protivníka veľmi zložitá. Celkove veliteľ analyzuje:

- štruktúru nepriateľa,
- rozmiestnenie nepriateľa,
- spôsobilosti nepriateľa,
- predpokladaný alebo možný variant činnosti nepriateľa.

Terén a počasie

Veliteľ analyzuje vplyv terénu a počasia na činnosť jeho jednotky ako aj na činnosť nepriateľa. Údaje o priechodnosti terénu a o počasí získava od nadriadených stupňov (cestou veliteľa rotu z analýzy vykonanej na stupni prápor, ktorá je súčasťou *MDMP* štábu práporu).

⁵³ FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. 2007. s. 178 – 179.

⁵⁴ FM 5-19 *Composite Risk Management*. 2006. s. 27 - 41.

Vojenské aspekty terénu, na ktoré sa veliteľ zameria, sú označené akronymom OAKOC⁵⁵, ktorého jednotlivé položky sú uvedené v tabuľke 3.

Tabuľka 3 Vojenské aspekty terénu (OAKOC)

O	<i>Observation and fields of fire</i>	Možnosti pozorovania a vedenia paľby
A	<i>Avenues of approach</i>	Koridory prístupu
K	<i>Key terrain</i>	Kľúčový terén
O	<i>Obstacles</i>	Prekážky
C	<i>Cover and concealment</i>	Kryty a možnosti skrývania

Možnosti pozorovania a vedenia paľby súvisia s analýzou tých častí terénu, na ktoré je priama viditeľnosť z predpokladaných postavení vlastných aj nepriateľských jednotiek. Tieto priestory môžu byť zaistené priamou paľbou delostreleckých prostriedkov ale aj paľbou z ručných zbraní (nebezpečenstvo pôsobenia ostreľovačov).

Koridory prístupu sú trasy, ktoré vedú k cieľovému objektu alebo ku kľúčovému terénu. Tieto sa posudzujú z hľadiska ich priechodnosti. Rozoznávajú sa kategórie priechodný, ťažko priechodný a nepriechodný terén.

Kľúčový terén je priestor, ktorého obsadenie, udržanie alebo kontrola predstavuje výhodu pre jednu z bojujúcich strán.

Prekážky sú všetky prirodzené alebo umelé objekty, ktoré zabraňujú manévru jednotiek alebo ho komplikujú (príkre svahy, lesný porast, vodné toky, priehrady, mestská zástavba, mýnové polia a iné). Zátaras patria do kategórie umelých vojenských prekážok.

Kryty sú tie časti terénu, ktoré poskytujú ochranu pred prostriedkami priamej paľby (terénne vlny, rokliny a pod.). Priestory vhodné na skrývanie chránia len pred pozorovaním ale neposkytujú ochranu pred účinkami paľby (lesný porast, kroviská a iné).

Aspekty počasia s možným priamym vplyvom na priebeh operácie sú nasledovné:

- viditeľnosť (tma, hmla, opar a iné),
- vietor,
- zrážky (dážď, sneženie),
- oblačnosť,
- teplota a vlhkosť.

⁵⁵ FM 1-02/MCRP 5-12A *Operational Terms and Graphics*. 2010. s. 2-22.

Jednotky a podpora

Veliteľ analyzuje bojovú silu (*combat power*) svojej jednotky, ktorá je vyjadrená ľudskou silou, jej morálnym stavom, úrovňou prípravy a skúsenosťami, ďalej druhmi, početnosťou a stavom techniky, munície a zásob. V súvislosti s konkrétnymi podmienkami operácie špecifikuje silné a slabé stránky jednotky. Obdobná analýza sa týka všetkých jednotiek a prostriedkov, ktoré podporujú jeho jednotku.

Dostupný čas

Veliteľ pokračuje v analýze časovo-priestorových aspektov operácie. Čas na plánovanie a prípravu bol zhodnotený v časovom rozpočte, ktorý veliteľ vykonal v etape prijatia celkovej úlohy. Teraz musí veliteľ zvážiť aj vplyv času na realizáciu a udržiavanie operácie. Analýza môže viesť ku korekcii pôvodného rozvrhu času pre podriadené jednotky.

Civilné aspekty

V tomto bode veliteľ hodnotí všetky civilné aspekty, ktoré by mohli ovplyvniť operáciu. Týka sa to zvažovania vplyvu civilných inštitúcií a civilných autorít, mienky a reakcií miestneho obyvateľstva a podobne. Príkladmi môžu byť migrácia utečencov, požiadavky na humanitárnu pomoc alebo špecifické príkazy a obmedzenia týkajúce sa pravidiel nasadenia (*Rules of Engagement - ROE*).

b) Príprava variantu činnosti (COA)

Na základe výsledkov analýzy faktorov *METT-TC* prikróčí veliteľ k spracovaniu COA svojej jednotky. Celý proces prípravy výsledného COA pozostáva z nasledovných krokov:

- tvorba COA,
- analýza COA,
- porovnanie COAs a prijatie rozhodnutia, t. j. výber COA.

Tvorba COA

Poslaním tvorby COA je určenie jedného alebo viacerých spôsobov splnenia celkovej úlohy. Pri nedostatku času pripravuje veliteľ čaty len **jeden** COA, pri dostatku času môže spracovať viac COAs. Veliteľ družstva, ktoré je najmenšou manévrujúcou jednotkou, pripravuje len jeden COA. Veliteľ začne tvorbu COA aj bez prijatia *OPORD-u* nadriadeného veliteľa, čiže na základe *WNGO*, pričom využije všetky dostupné informácie. Týmto získa čas na plánovanie a prípravu operácie.

Vlastná tvorba COA zahŕňa:

- analýzu pomeru síl, t. j. zhodnotenie bojovej sily nepriateľa a vlastných jednotiek,
- generovanie možností – veliteľ hodnotí ciele, časové požiadavky a určuje úlohy pre podriadené jednotky,
- usporiadanie jednotiek,

- spracovanie schémy manévru,
- pridelenie zodpovednosti za splnenie úloh,
- formuláciu a celkový náčrt COA.

Analýza COA

Veliteľ analyzuje každý vlastný COA voči pravdepodobnej činnosti nepriateľa od začiatku do konca operácie. Postup je založený na akcii vlastných síl a pravdepodobnej reakcii nepriateľa. Analýza má preukázať prípadné slabé stránky jednotlivých COA.

Porovnanie COAs a prijatie rozhodnutia

Vykonáva sa len v prípade ak veliteľ čaty spracoval viac ako jeden COA. Porovnávajú sa jednotlivé COAs zvažovaním ich výhod, nevýhod, silných a slabých stránok. Na základe výsledkov porovnania sa veliteľ rozhodne, ktorý COA bude realizovaný.

3.4.4 Presun

Veliteľ nariadi presun jednotky ak si to povaha operácie a okolnosti vyžadujú, čiže ak je presun nevyhnutný na pokračovanie prípravy operácie alebo ak je nutné zaujať špecifický priestor alebo polohu. Z predchádzajúceho vyplýva, že môže nastať situácia, kedy presun nebude vykonaný, napríklad plnenie úlohy priamo z predsunutej základne (*Forward Operating Base - FOB*). Typickou situáciou kedy je presun nariadený je presun na zaujatie priestoru sústredenia (*Assembly Area - AA*), bojového postavenia, východiskového postavenia na útok (*Attack Position - ATK PSN*), presun prieskumných prvkov a ďalšie.

3.4.5 Prieskum

Priama účasť veliteľa na prieskume, akou je jeho pozorovanie priestoru operácie, je optimálnym zdrojom informácií pre dokončovanie prvotného plánu operácie. V prípadoch, kedy sa veliteľ nemôže osobne zúčastniť na prieskume, získava potrebné údaje štúdiom príslušných máp a keď je to možné, fotografií a výsledkov prieskumu nadriadených stupňov. Niekedy veliteľ vysiela do záujmového priestoru svoje prieskumné orgány, t. j. prieskumné hliadky. Úsilie prieskumu spočíva v potvrdení alebo zamietnutí informácií, ktoré významne vplývajú na plánovanie operácie.

3.4.6 Dokončenie plánu operácie

Počas tohto kroku veliteľ malej taktickej jednotky zapracuje výsledky prieskumu do vybraného COA, čím sa priblíži k dokončeniu plánu operácie alebo priamo *OPORD-u*. Veliteľ čaty dokončí plán operácie vo forme schémy manévru, ktorú využije počas ústneho vydávania *OPORD-u*. V prípade nedostatku času, ešte pred vydaním *OPORD-u*, vykoná finálnu koordináciu so susednými jednotkami. Súčasťou tejto etapy môže byť aj príprava miesta na vydanie rozkazu so všetkými potrebnými prostriedkami a pomôckami.

3.4.7 Vydanie operačného rozkazu (OPORD)

Veliteľ družstva a veliteľ čaty vydávajú rozkaz **ústne**. Aby sa veliteľ uistil, že predáva podriadeným všetky potrebné informácie, využíva štandardnú päťbodovú štruktúru *OPORD-u*. Príklad operačného rozkazu veliteľa čaty je uvedený v prílohe 3.

Vhodným miestom na vydanie rozkazu je priestor, odkiaľ je možné priamo pozorovať priestor operácie. V iných prípadoch veliteľ využije názorné pomôcky, ako napríklad vytvorenú maketu terénu (plastický stôl), náčrty alebo schémy. V závere veliteľ odpovedá na prípadné otázky podriadených a zároveň si overí či pochopili jeho zámer a pridelené úlohy.

3.4.8 Dohľad a doladenie

Po vydaní *OPORD-u* sa musí veliteľ čaty uistiť, že jeho jednotka je pripravená na splnenie celkovej úlohy. Za týmto účelom veliteľ nariadi vykonanie **nácvikov** činností (*rehearsals*), ktoré bude jednotka počas operácie pravdepodobne realizovať. Rozsah nácvikov závisí od časových dispozícií na ich uskutočnenie. Nácviky sa môžu uskutočňovať rôznymi technikami:⁵⁶

- na mape,
- na plastickom stole – na modeli terénu z piesku alebo iného vhodného materiálu,
- s využitím spojovacích prostriedkov – ak nie je možné zhromaždiť jednotku na jednom mieste,
- s redukovaným počtom vojakov – najmä s podriadenými veliteľmi,
- úplný – nácvik s nasadením celej jednotky aj s technikou.

Pripravenosť jednotky si veliteľ preverí **kontrolami**. Tieto sú zamerané na overenie znalosti celkovej úlohy príslušníkmi jednotky, pripravenosti a stavu techniky, výzbroje a výstroja, zabezpečenie vodou a potravinami a iné.

3.5 Velenie a riadenie počas vedenia operácie

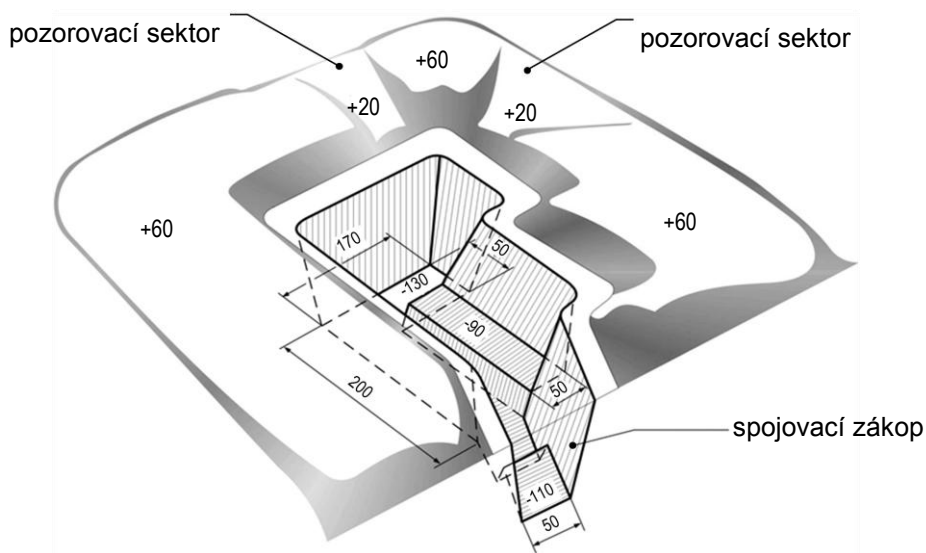
Velenie a riadenie počas vedenia operácie je determinované druhom vojenskej aktivity a taktickými úlohami, ktoré jednotka vykonáva. V niektorých prípadoch môže jednotka pôsobiť v nasadnutom tvare (*mounted*) a veliteľ čaty velí priamo z bojového vozidla. Takýmito situáciami sú napríklad pochod, hliadkovanie z vozidiel, demonštrácia sily pri oddelení znepriatelených strán a iné.

V rade prípadov je však potrebné aby čata (družstvo) pôsobila v zosadnutom tvare (*dismounted*). Okrem taktickej situácie má na zosadnutie vplyv aj terén. Veliteľ môže nariadiť zosadnutie **rojov**⁵⁷ pri pôsobení jednotky v zastavanej oblasti, v lese, pri zaútočení, na vyčistenie priestoru cieľa, na od-

⁵⁶ FM 3-21.71 *Mechanized Infantry Platoon and Squad (Bradley)*. s. 2-22.

⁵⁷ Rój je časť družstva, ktorá zosadla z vozidla. V bojovom vozidle zostáva len vodič a strelec operátor.

stráňenie prekážok a iné. V tomto prípade pôsobí veliteľ čaty v pešej časti jednotky a nachádza sa v zostave rojov. Motorizovanej časti, t. j. bojovým vozidlám, velí veliaci poddôstojník čaty, ktorý sa nachádza v jednom z bojových vozidiel.⁵⁸ Toto miesto veliteľa čaty a veliaceho poddôstojníka nie je dogmatické a môže byť stanovené odlišne, čo je vyjadrené v príslušných SOP konkrétnej jednotky. V obrane, v prípade dostatku času na žienijné budovanie bojového postavenia čaty, sa ako taktické miesto velenia buduje veliteľsko-pozorovacie stanovište veliteľ čaty (Obrázok 28).

Obrázok 28 Veliteľsko-pozorovacie stanovište (VPS) veliteľa čaty⁵⁹

V prípade, že veliteľ jednotky opúšťa zostavu jednotky (keď ide na rekognoskáciu terénu, veliteľský prieskum objektu alebo z iného dôvodu) vydáva svojmu zástupcovi alebo najskúsenejšiemu vojakovi päťbodový rozkaz (GOTWA) (Tabuľka 4).

⁵⁸ SPG-3-16/Všeob Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku) (B). 2011. s. 51.

⁵⁹ Zdroj: SPG-3-16/Všeob (B). 2011. s. 285. Upravené.

Tabuľka 4 Rozkaz veliteľa pri opustení jednotky (GOTWA)

G	<i>Going</i>	Kde idem, za akým účelom
O	<i>Others</i>	Kto ide so mnou
T	<i>Time</i>	Kedy sa vrátíme
W	<i>What to do</i>	Čo robiť, keď sa nevrátim
A	<i>Actions</i>	Čo robiť pri napadnutí strelbou nepriateľom (vás, mňa)

Príklad vydania rozkazu:⁶⁰

- G** Odchádzam 400 m južne od nášho postavenia z dôvodu veliteľského prieskumu pred zaujatím priestoru čaty.
- O** So mnou do postavenia odchádzajú 3 x VDr a 3 x S na zaistenie priestoru – celkom 7 ľudí.
- T** Do nášho postavenia sa vrátíme štyria, príchod do 40 minút zo 6 hodiny.
- W** Pripraviť jednotku na zaujatie priestoru a v prípade ak sa nevrátim v danom čase nadviazať spojenie pomocou FLASH a ak bude bez odozvy stiahnuť sa na posledný bod stretu kde vyčkať 30 minút. Pokiaľ sa nevráti nikto z rekognoskačnej skupiny, pokračovať v danej úlohe podľa záložného plánu. Ak na FLASH odpoviem vyčkať ešte 30 minút na mieste.
- A** V prípade napadnutia našej skupiny vyčleniť 1 družstvo, ktorému budem veliť ja cez vysielачku, v prípade napadnutia vašej skupiny slabým nepriateľom, tohto zničiť a v prípade napadnutia silným nepriateľom, stiahnuť sa na posledný bod stretu.

HESLO:

Súčtové do 7

Kontaktné Peter-Igor

FLASH na nadviazanie spojenia 666 odozva 667

V priebehu boja spresňuje veliteľ čaty podriadeným úlohy na ničenie nepriateľa povelmi a signálmi. Jednou z najdôležitejších povinností veliteľa čaty je riadenie paľby, ktoré zahŕňa:⁶¹

- prieskum (získovanie) zbraní (objektov) v zostave nepriateľa,
- hodnotenie ich dôležitosti a určenia poradia ničenia,
- voľbu druhu zbrane a munície, druhu paľby a spôsobu jej vedenia,

⁶⁰ Stále operačné postupy 11. mpr, Taktické SOP, zväzok C, č. 5012, 2010. Upravené.

⁶¹ Pub-31-11-02 Taktika čety. 1. vydání. 2008. Kniha 1, s. 43.

- stanovenie cieľov, vydávanie povelov na začatie paľby alebo stanovenie palebných úloh,
- pozorovanie výsledkov paľby a jej opravy,
- manéver paľbou,
- kontrolu, požadovanie a doplňovanie spotrebovanej munície.

Ciele môže veliteľ určiť viacerými spôsobmi:

- pomocou orientačných bodov,
- pomocou hodinového ciferníka,
- priamou metódou,
- pomocou svietiaceho streliva.

Pri určení cieľa pomocou orientačného bodu, sa od tohto bodu stanoví smer (vpravo, vľavo, bližšie, ďalej) a vzdialenosť cieľa. Príklad určenia cieľa:

„Orientačný bod prvý - Stožiar - vľavo 100 m - ďalej 50 m - za násypom
GULOMET.“

Pri stanovení cieľa pomocou hodinového ciferníka, sa od stanoveného bodu (referenčného bodu), určí smer tak, že sa do stredu referenčného bodu myslene umiestni hodinový ciferník a smer sa vyjadří hodinou na ciferníku. Doplní sa vzdialenosť k cieľu. Príklad stanovenia cieľa:

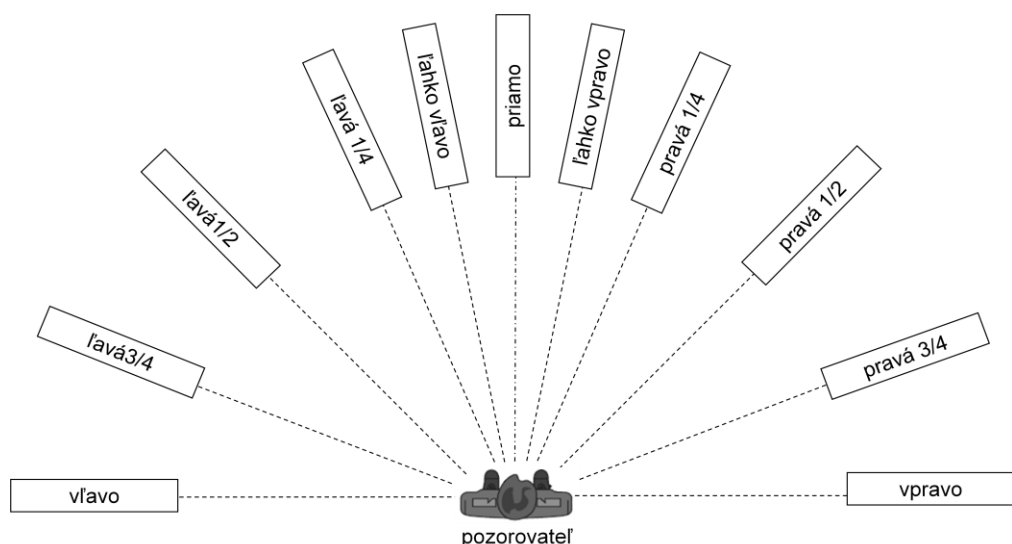
„Priamo - modrá budova - 10 hodín - 400 m - OSTRELOVAČ v kroví“.

Priama metóda stanovenia cieľa sa môže uplatniť pri postupe jednotky. Určenie smeru je znázornené na obrázku 29. Smer sa doplní o stanovenie vzdialenosti cieľa. Príklad stanovenia cieľa priamou metódou:

„Ľavá $\frac{1}{4}$ - 200 m - RPG“.

Pri použití svietiaceho streliva sa upozorní jednotka na smer vypálenia strely a určí sa vzdialenosť cieľa. Príklad stanovenia cieľa:

„Ľavá $\frac{1}{4}$ - okraj lesa - 200 m - sleduj svietiacu strelu - GULOMET“.

Obrázok 29 Stanovenie smeru pri priamej metóde určovania cieľa⁶²

Pri riadení paľby veliteľ vydáva palebné povely – úplný alebo skrátený a stanovuje palebné úlohy. Palebný povel končí slovom „PÁLIŤ“ a palebná úloha končí stanovením požadovaného výsledku paľby („ZNIČIŤ“, „UMLČAŤ“ a pod.).⁶³

Príklad úplného palebného povelu:

Kto:	Družstvo Alfa
Stanovenie cieľa:	OB-2 - vľavo 100 m - ďalej 50 m – RPG
Vzdialenosť:	250 m
Druh paľby:	Dávkami
Začatie paľby:	„PÁLIŤ!“

Príklad skráteného palebného povelu:

Kto:	Družstvo Alfa
Stanovenie cieľa:	OB-2 - vľavo 100 m - ďalej 50 m – RPG
Začatie paľby:	„PÁLIŤ!“

Príklad vydania palebnej úlohy:

Kto:	Ostreľovač
Stanovenie cieľa:	guľomet - pravá ¼
Začatie paľby:	„UMLČAŤ!“

⁶² Zdroj: Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 1. vydání. 2008. Kniha 1, s. 31. Upravené.

⁶³ Pub-31-11-01. 2008. Kniha 1, s. 33.

3.6 Hlásenia

Hlásenie predstavuje stručnú služobnú správu.⁶⁴ V prostredí NATO je správa (*message*) definovaná ako „akákoľvek stručne vyjadrená myšlienka alebo úvaha v otvorenom, kódovanom alebo šifrovanom tvare, pripravená na prenos akýmkoľvek komunikačným/spojovacím prostriedkom“.⁶⁵

Prostredníctvom hlásení predáva podriadený veliteľ informácie nadriadenému veliteľovi. Druh, obsah a formát hlásení sú stanovené príslušnými stálymi operačnými postupmi (SOP) konkrétnej jednotky. Tieto vychádzajú zo štandardov NATO.⁶⁶ Používanie jednotnej formy hlásení podporuje interoperabilitu a zabraňuje nejasnostiam prijatých správ a z nich vyplývajúcich nedorozumení.

Hlásenia sú podávané ako **pravidelné**, t. j. v stanovených časoch alebo ako **nepravidelné**. Nepravidelné hlásenia sú podávané na vyžiadanie alebo pri náhlej zmene situácie. V zásade môže mať správa ústnu alebo písomnú formu. Spôsob podávania hlásení závisí od dostupnosti technických prostriedkov na prenos informácií a môže byť realizovaný.⁶⁷

- hlasom (telefón, rádiostanica),
- faxom,
- poštou,
- kuriérom,
- v elektronickej podobe (modem, e-mail).

Veliteľ čaty zväčša podáva správy ústne prostredníctvom rádiostanice.

Hlásenia majú predpísaný formát, čím je zaistená úplnosť prenášaných informácií. V ústnej forme je správa stručná a obsahuje len nevyhnutné a podstatné údaje. Odosielateľ a príjemca sa označujú výlučne volacími znakmi. V písomnej forme môže správa obsahovať rozšírené informácie, navyše je uvedený spracovateľ a jeho podpis. Pred vysielaním správy v ústnej podobe, si musí veliteľ pripraviť správu písomne. Týmto sa vytvorí predpoklad na jej správne a úplné odoslanie.

Vo všeobecnosti písomná správa obsahuje tri hlavné časti:

1. Záhlavie.
2. Telo (vlastný obsah).
3. Päť.

⁶⁴ *Krátky slovník slovenského jazyka*, 4. vydanie. 2003.

⁶⁵ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 427.

⁶⁶ APP-11(C) *NATO Message Catalogue*. 2009.

⁶⁷ SPJ-30-2/Všeob. *Vedenie vojenských operácií mechanizovanou brigádou*. 2007. s. 148.

Formát písomného hlásenia (vzor).⁶⁸

<u>FROM</u> /volací znak a funkčné číslo odosielateľa//				} záhлавie	
<u>TO</u> /volací znak a funkčné číslo prijímateľa//					
<u>CLASS</u> /stupeň utajenia správy//					
<u>EXER</u> /názov cvičenia//					
<u>MSGID</u> /skratka druhu hlásenia/spracovateľ/číslo hlásenia//					
<u>DTG</u> /dátum a čas podania hlásenia//					
A				} telo	
	1				
	2				
C					
D					
E					
Pre veliteľa					} päta
Meno spracovateľa					
Podpis					

Poznámky:

1) Záhлавie:

- FROM**/ otvorený názov alebo funkciu dopíše až prijímacia stanica do päty správy,
TO/ otvorený názov alebo funkciu dopíše až prijímacia stanica do päty správy,
CLASS/ UNCLASIFIED, RESTRICTED, CONFIDENTIAL, SECRET, COSMIC SECRET,
EXER/ v prípade, že sa nejedná o cvičenie uvádza sa **OPER**/kódové označenie operácie//,
MSGID/ napríklad /SITREP/S-3/001//,
DTG/ vo formáte DDHHMMAMMMRR, t. j. DD - deň, HH - hodina, MM - minúty, A - časové pásmo, MMM – skratka mesiaca, RR – posledné dve číslice roku.

2) Telo správy sa zapisuje v tvare tabuľky, pričom riadky sú označené písmenami alebo číslami. Napríklad riadok môže byť označený písmenom a jeho prípadné ďalšie členenie môže byť označené číslami. Tento spôsob zabezpečuje správne spojenie vysielanej informácie so zodpovedajúcou položkou správy. Je nevyhnutné aby odosielateľ a príjemca mali rovnaký formulár správy, t. j. jej štandardizovanú formu. Odosielateľ určí len číslo riadku (neoznačuje o aký druh informácie sa jedná) a nahlási patričné údaje.

⁶⁸ SPJ-30-2/Všeob Vedenie vojenských operácií mechanizovanou brigádou. 2007. s. 335. Upravené.

Na stupni čata veliteľ môže podávať nasledujúce hlásenia:

- situačné hlásenie (*SITUATION REPORT - SITREP*),
- hlásenie o kontakte s nepriateľom (*CONTACT REPORT-CONTACTREP*),
- hlásenie o spozorovanej aktivite nepriateľa (*SALTA REPORT-SALTAREP*),
- hlásenie o incidente (*METHANE REPORT*),
- hlásenie o zistení nástražných výbušných zariadení/nevybuchnutej munícii (*IED/UXO REPORT*),
- žiadosť o evakuáciu ranených (*CASEVAC REQUEST - CASEVACREQ*).

Vzory hlásení v písomnej podobe, ktoré si veliteľ čaty pripraví pred podaním hlásenia rádiostanicou, sú uvedené v prílohe 4.

Zhrnutie

Velenie je proces, ktorým veliteľ prenáša svoju vôľu a zámer na podriadených, uplatňuje vojenskú právomoc a zodpovednosť stanovovať úlohy a vydávať rozkazy podriadeným. Úlohové velenie je založené na iniciatíve podriadených veliteľov, ktorí plnia pridelené úlohy v zhode so zámerom nadriadeného veliteľa. Úlohové velenie je zamerané na cieľ operácie a direktívne nestanovuje spôsob splnenia úlohy. To je plne v rukách podriadených veliteľov. Riadenie je proces, ktorým veliteľ za pomoci štábu organizuje, usmerňuje a koordinuje činnosti podriadených síl za účelom realizácie rozkazov a nariadení.

Velitelia malých taktických jednotiek počas plánovania a vedenia operácie spracovávajú a vydávajú:

- plán operácie,
- predbežné nariadenie (*Warning Order - WNGO*),
- operačný rozkaz (*Operation Order - OPORD*),
- čiastkový rozkaz (*Fragmentary Order - FRAGO*).

Operačný rozkaz (*OPORD*) má svoju štandardizovanú päťbodovú štruktúru:

1. Situácia
 - a) Nepriateľské sily
 - b) Vlastné sily
 - c) Pridelenie a vyčlenenie
2. Celková úloha (*mission*)
3. Vykonanie
Zámer
 - a) Koncept operácie (*Concept of Operations - CONOPS*)
 - b) Úlohy pre manévrujúce jednotky
 - c) Úlohy pre jednotky bojovej podpory

d) Koordinačné pokyny

4. Administratíva a logistika

5. Velenie a spojenie

Plánovací proces malých taktických jednotiek (*TLP*) je používaný za účelom analýzy celkovej úlohy, vypracovania plánu operácie a prípravy na operáciu. *TLP* sa skladá z ôsmich krokov. Ich poradie a použitie nie je dogmatické a je ovplyvnené konkrétnymi podmienkami. Kroky *TLP*, pri použití súbežnej metódy, sú nasledovné:

1. Prijatie celkovej úlohy (*mission*).
2. Vydanie predbežného nariadenia (*WNGO*).
3. Spracovanie prvotného plánu operácie (*tentative plan*).
4. Presun.
5. Prieskum.
6. Dokončenie plánu operácie.
7. Vydanie operačného rozkazu (*OPORD*).
8. Dohľad a doladenie.

Velenie a riadenie počas vedenia operácie je podmienené druhom vojenskej aktivity a taktickými úlohami, ktoré jednotka vykonáva. V prípade, že veliteľ jednotky opúšťa zostavu jednotky vydáva svojmu zástupcovi päťbodový rozkaz (*GOTWA*). V priebehu boja spresňuje veliteľ čaty podriadeným úlohy na ničenie nepriateľa povelmi a signálmi. Prostredníctvom hlásení predáva podriadený veliteľ informácie nadriadenému veliteľovi. Hlásenia sú podávané ako pravidelné, t. j. v stanovených časoch alebo ako nepravidelné.

Kontrolné otázky

1. Na akých prvkoch je založené úlohové velenie?
2. Aký je rozdiel medzi operačným plánom a operačným rozkazom?
3. Aká je štandardná forma operačného rozkazu?
4. Aká je štruktúra celkovej úlohy (*mission*)?
5. Aká je postupnosť krokov plánovacieho procesu malých taktických jednotiek (*TLP*) pri použití súbežnej metódy plánovania?
6. Čím sú tvorené faktory *METT-TC*?
7. Aké sú zásady spracovania časového rozpočtu na plánovanie a prípravu operácie?
8. Čo postihujú vojenské aspekty terénu *OAKOC*?
9. Aká je štruktúra rozkazu *GOTWA*, kedy a kým je vydávaný?
10. Aké hlásenia môže veliteľ čaty podávať? Aký je formát hlásenia?

Odporúčaná literatúra

FM 3-21.71 *Mechanized Infantry Platoon and Squad (Bradley)*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2002. 430 s.

FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2007. 602 s.

FM 5-0 *The operations process*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2010. 252 s.

LARSEN, Ch., WADE, N. M. *The Small Unit Tactics SMARTbook*. Lakeland : The Lightning Press, 2008. 274 s.

Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 1. vydání. Praha : Velitelství společných sil, 2008. 444 s.

Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 1. vydání. Praha : Velitelství společných sil, 2008. 536 s.

SPG-3-15/Všeob *Vedenie operácií mechanizovanou (tankovou) rotou* (B). Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 382 s.

SPG-3-16/Všeob *Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku)* (B). Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 320 s.

SPG-3-5 (Oper) *Formát rozkazov a určovanie času, polohy a rozhraní*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2006. 76 s.

4 OFENZÍVNE AKTIVITY

„Ofenzívne aktivity sú aktivity, pri ktorých jednotky vyhľadávajú nepriateľa, aby na neho zaútočili. Ofenzívne aktivity budú rozhodujúcimi aktivitami pri porážke nepriateľa“.⁶⁹

Hlavným účelom ofenzívnych aktivít je zničiť nepriateľa a dosiahnuť víťazstvo. Ďalšími vedľajšími účelmi sú získať a udržať vlastnú iniciatívu, narušiť súdržnosť nepriateľa, zbaviť ho zdrojov, zmocniť sa územia, fixovať, klamať, obkľúčiť alebo prenasledovať nepriateľa.

Hlavné charakteristiky ofenzívnych aktivít sú:

- prekvapenie,
- získanie a udržanie iniciatívy,
- aktivita,
- vysoké tempo.

Škála ofenzívnych aktivít je široká. V závislosti od situácie a stanovených úloh zahŕňa aktivity vedené na brániaceho sa nepriateľa, na útočiaceho alebo odchádzajúceho nepriateľa. Ofenzívne aktivity pozostávajú z nasledujúcich typov:⁷⁰

- útok (*attack - ATK*),
- prepad (*raid*),
- prieskum bojom (*reconnaissance in force*),
- rozvíjanie úspechu (*exploitation*),
- prenasledovanie (*pursuit*),
- pasca (*ambush*),
- prebitie sa z obkľúčenia (*breakout of encircled force*),
- klamný útok (*diversionary attack*),
- demonštrácia sily (*demonstration*).

V ďalších častiach kapitoly bude pozornosť sústredená na tri ofenzívne aktivity – útok, prepad a pascu.

4.1 Útok

„**Útok** (*attack - ATK*) je ofenzívna aktivita voči špecifikovanému cieľu. Hlavným účelom útoku je zničenie spôsobilosti nepriateľa odolávať a následné zničenie jeho vôle a súdržnosti. Útok môže byť samostatnou aktivitou, ale môže byť vykonávaný aj spoločne s ďalšími typmi aktivít“.⁷¹

Základom útoku čaty (družstva) je **palba** a **manéver**.

⁶⁹ VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s.77.

⁷⁰ VDG 30-01/Oper 2009. s.80.

⁷¹ VDG 30-01/Oper 2009. s.80.

Manéver (*manoeuvre*) je definovaný ako „rozvinutie jednotiek na bojisku s využitím pohybu v spojitosti s paľbou alebo palebnou silou na dosiahnutie výhody nad nepriateľom s cieľom splnenia stanovenej úlohy“.⁷²

Manéver paľbou spočíva v sústreďovaní, rozdeľovaní a prenášaní paľby na nepriateľské ciele v dosahu účinnej streľby palebných prostriedkov jednotky, vrátane pridelených palebných prostriedkov.⁷³

Manéver silami a prostriedkami (pohybom) znamená, získať výhodné postavenie voči nepriateľovi, ktoré umožňuje viesť útok do čela, bokov alebo tyla jeho postavenia, s cieľom narušiť súdržnosť a rozvrátiť jeho obranu.

Podstata útoku spočíva v ničení nepriateľa paľbou všetkých zbraní, v ráznom postupe do hĺbky zostavy nepriateľa, v narušení jeho súdržnosti, v ovládnutí objektov a kľúčových priestorov (čiar).

Útok je charakterizovaný úsilím útočiacich jednotiek o dosiahnutie prekvenia nepriateľa, skrytým priblížením, maximálnym tempom postupu, pružným manévrom a sústredením alebo rozdelením síl a palebných prostriedkov do priestorov, ktoré poskytujú príležitosti na dosiahnutie úspechu.

4.1.1 Druhy útoku

V závislosti od doby trvania prípravy útoku a od taktickej situácie je možné rozlíšiť nasledovné druhy útoku.⁷⁴

- a) útok s úplnou prípravou (*deliberate attack*),
- b) útok so skrátenou prípravou (*hasty attack*),
- c) protiútok (*counter attack*),
- d) predstihujúci útok (*spoiling attack*).

a) Útok s úplnou prípravou

Útok s úplnou prípravou je druh útoku „charakterizovaný vopred naplánovaným a koordinovaným použitím palebnej sily a manévru na priblíženie sa k nepriateľovi a jeho zničenie alebo zajatie“.⁷⁵ Dôraz je kladený na premyslenú prípravu útoku, na jeho detailné naplánovanie, podrobný prieskum, prípravu a nácvik, na úkor času a rýchlosti. Útok s úplnou prípravou je realizovaný v prípade, ak musí byť zdolaná dobre pripravená obrana nepriateľa.

b) Útok so skrátenou prípravou

Útok so skrátenou prípravou je druh útoku, „pri ktorom sa skracuje čas prípravy s cieľom využiť príležitosť“.⁷⁶ Útok so skrátenou prípravou je charakterizovaný minimálnym časom jeho prípravy. Jeho zámerom je získať výhodu nad

⁷² SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 414.

⁷³ Pub-31-11-03 *Taktika roty*. 2008. Kniha 2. s. 7.

⁷⁴ SPG-3-16/Všeob *Vedenie operácií (čata, družstvo, osádka tanku)(B)*. 2011. s. 55.

⁷⁵ SOŠ 3680 AAP-6 2011. s. 224.

⁷⁶ SOŠ 3680 AAP-6 2011. s. 330.

nepriateľom, ktorý nie je na útok dostatočne pripravený alebo nemá vybudovanú obranu.

c) Protiútok

Protiútok je útok časti alebo všetkých brániacich sa jednotiek proti útočiacim jednotkám nepriateľa s cieľom opätovne získať stratené územie, odrezat' alebo zničiť postupujúce jednotky nepriateľa alebo so všeobecným cieľom zabrániť nepriateľovi v plnení jeho útočných zámerov. Pri defenzívnych operáciách sa vedie na obnovenie bojového postavenia a je smerovaný na obmedzené ciele.⁷⁷ Zámerom protiútku je poraziť nepriateľa, ktorý sa stáva zraniteľný svojou vlastnou ofenzívnou aktivitou tým, že odkrýva svoje hlavné úsilie alebo ponecháva zraniteľné svoje boky (krídla).

d) Predstihujúci útok

Predstihujúci útok, nazývaný tiež ako preventívny útok, je „taktický manéver používaný na vážne oslabenie nepriateľského útoku v čase, keď sa pripravuje alebo sústreďuje na útok“.⁷⁸ Zámerom predstihujúceho útoku je narúšať plánované ofenzívne aktivity nepriateľa tým, že na nepriateľa pôsobí v dobe, keď je najzraniteľnejší alebo počas jeho presunu ešte pred dosiahnutím svojej východiskovej čiary.

4.1.2 Miesto a úloha čaty (družstva) v útoku

Čata spravidla útočí ako súčasť hlavných síl roty (v strede zostavy roty alebo na jej krídlach), výnimočne aj samostatne. Môže tvoriť zálohu veliteľa roty (práporu), ktorá sa premiestňuje za jednotkami hlavných síl za účelom rozvíjať útok, vystriedať jednotku v kontakte s nepriateľom, chrániť miesta velenia nadriadeného a pod.⁷⁹

Družstvo môže počas útoku pôsobiť ako súčasť hlavných síl čaty alebo môže tvoriť zálohu veliteľa čaty (roty).

Taktická úloha vo všeobecnosti stanovuje aktivitu, ktorá sa má vykonať a efekt, ktorý má byť touto aktivitou dosiahnutý (pozri kapitolu 3.3.3). Útok ako ofenzívna taktická aktivita, môže byť realizovaný za účelom zmocniť sa (*seize*), vyčistiť (*clear*), podporovať paľbou (*support by fire*), útočiť paľbou (*attack by fire*), potlačiť (*suppress*), alebo zničiť (*destroy*) cieľ útoku.

Cieľ (Objective – OBJ) útoku čaty (družstva) môže byť orientovaný na:

- terén (určitý priestor), ktorý má čata (družstvo) útokom vyčistiť alebo sa ho zmocniť,
- jednotku nepriateľa (živú silu v okopoch, úkrytoch, ochranným stavbách, ale aj miesta velenia, bojovú techniku a palebné alebo technické pro-

⁷⁷ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011.s. 200.

⁷⁸ SOŠ 3680 AAP-6 2011. s. 610.

⁷⁹ SPG-3-16/Všeob *Vedenie operácií (čata, družstvo, osádka tanku)(B)*. 2011. s. 54.

striedky nepriateľa rozmiestnené v smere vedenia útoku), ktorú má čata (družstvo) potlačiť, zničiť a pod.

4.1.3 Zostavy čaty (družstva) v útoku

Čata (družstvo) vedie útok v bojovej zostave. Bojová zostava je účelové usporiadanie jednotky určené na splnenie stanovenej bojovej úlohy. Čata môže v útoku vytvárať nasledovné **bojové zostavy**:

- líniu,
- zostavu uhlom vpred alebo vzad,
- stupňovitú zostavu vpravo alebo vľavo.

Charakteristiky jednotlivých bojových zostáv sú uvedené v kapitole 2.2.

Bojová zostava družstva môže byť po zosadení roja usporiadaná do línie s medzerami medzi vojakmi 5 m (pozri kapitolu 2.1). Z dôvodu vytvorenia čo najlepších podmienok na vedenie paľby a vzájomného zaistenia postupujúceho družstva sa môže zosadený roj ďalej členiť na sekcie a tímy. Bojové vozidlo obvykle pôsobí za bojovou zostavou zosadeného družstva, môže pôsobiť aj priamo v zostave, alebo medzi zostavami družstiev. Bojové vozidlo počas úderu využíva členitosť terénu, pohybuje sa skokmi od skrytu k skrytu a palebne podporuje zosadený roj.

4.1.4 Druhy manévrov v útoku

Čata počas útoku v zostave roty (výnimočne aj samostatne) môže vykonať nasledujúce druhy manévrov:⁸⁰

- a) čelný útok (*frontal attack*),
- b) prielom (*breach*),
- c) obchvat (*envelopment*),
- d) obídenie (*turning movement*),
- e) infiltráciu (*infiltration*).

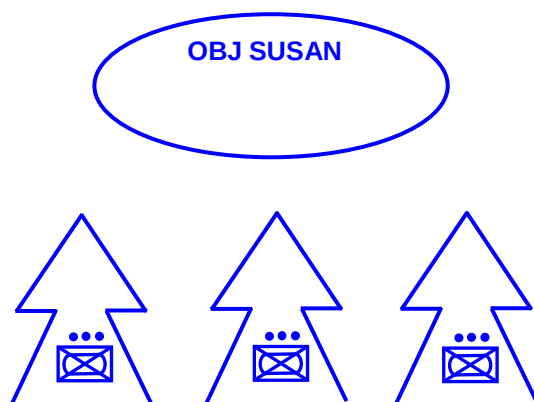
a) Čelný útok

Čelný útok "je útočný manéver, pri ktorom hlavná činnosť smeruje proti prednému okraju nepriateľských síl".⁸¹ Spravidla je vedený proti slabému nepriateľovi (rýchlo zaujatej obrane nepriateľa) a na smeroch útoku, ktoré sú pokryté vlastnou efektívnou palebnou podporou alebo vynútené v situáciách, keď terén neumožňuje vykonanie iného druhu manévru.

Čata vedie čelný útok najčastejšie v zostave roty (Obrázok 30) na podporu hlavných síl, ktoré vykonávajú prielom alebo obchvat. Pri vedení čelného útoku čata využíva skryté prístupy k obrane nepriateľa, vyhľadáva a útok smeruje na najzraniteľnejšie miesta v jeho zostave.

⁸⁰ VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s.83 - 84.

⁸¹ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 309.

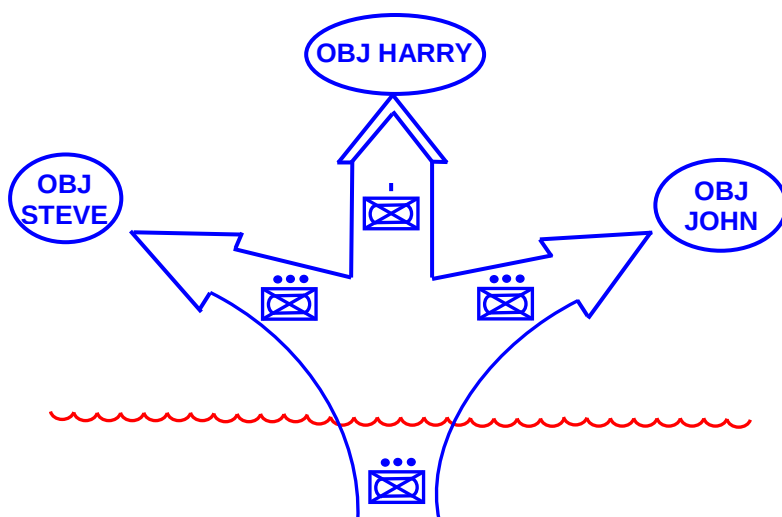

Obrázok 30 Čelný útok (variant)

b) Prielom

Prielom je útočný manéver, ktorého úsilím je prelomiť obranu nepriateľa na jednom alebo na viacerých úzkych úsekoch.⁸²

Prelomenie obrany nepriateľa sa dosahuje sústredením síl a prostriedkov, na úzky úsek obrany nepriateľa a na jasne identifikované zraniteľné miesta jeho obrany. Cieľom prielomu je vytvoriť trhlinu (vlom) v obrane nepriateľa a následným rýchlym rozvíjaním útoku do hĺbky a do strán rozvrátiť celistvosť jeho obrany (Obrázok 31).

Obrázok 31 Prielom (variant)

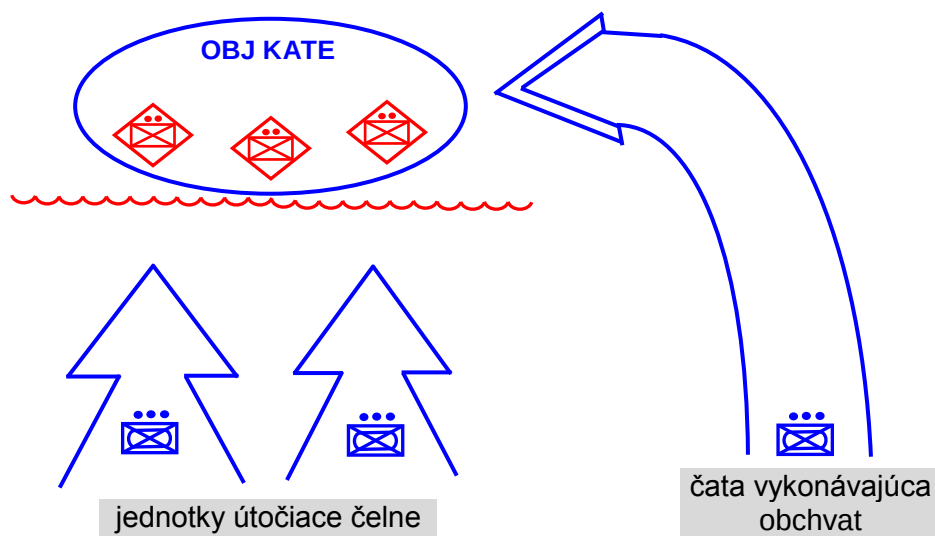
⁸² VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s.84.

c) Obchvat

Obchvat je útočný manéver, pri ktorom jednotky hlavného útoku obchádzajú hlavné obranné postavenia nepriateľa, s cieľom splniť úlohy v hĺbke jeho obrany (tyle).⁸³

Hlavný útok je vedený z neočakávaného smeru na boky alebo tylo nepriateľa, v tesnej taktickej a palebnej súčinnosti s jednotkami útočiacimi čelne. Úlohou jednotiek útočiacich čelne, je odpútať pozornosť nepriateľa od hlavného útoku smerujúceho do jeho boku alebo tyla. Účelom obchvatu môže byť ovládnutie terénu, zničenie špecifických objektov alebo síl nepriateľa a jeho odrezať od ústupových ciest.

Obchvat môže byť vedený obchádzaním jednotiek okolo jednej strany nepriateľa (jednostranný obchvat) (Obrázok 32), alebo okolo jeho oboch strán (obojsstranný obchvat).

Obrázok 32 Jednostranný obchvat (variant)

d) Obídenie

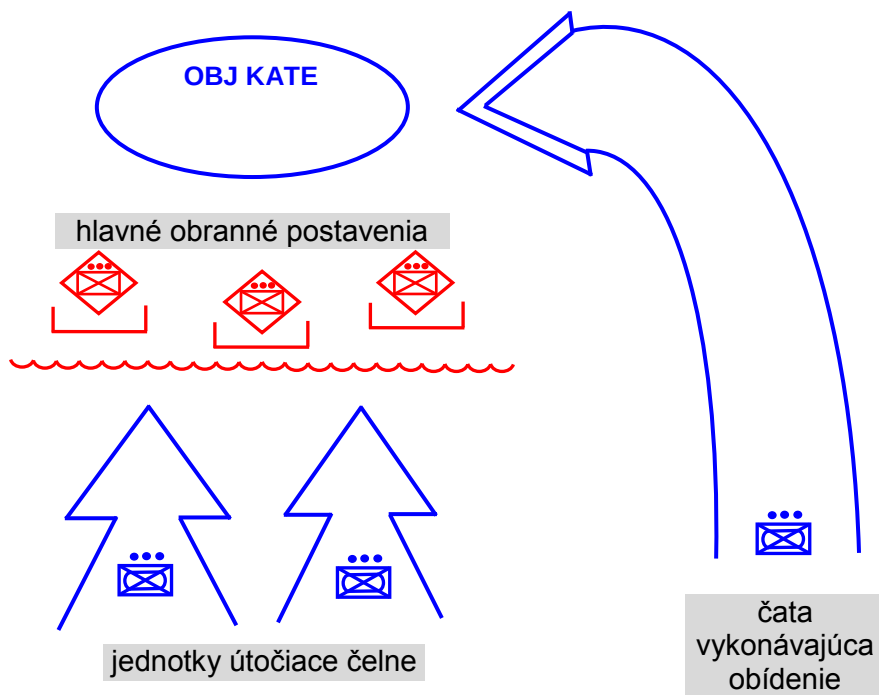
Obídenie je variant obchvatu, pri ktorom jednotky hlavného útoku prechádzajú okolo hlavných nepriateľských obranných postavení, s cieľom preniknúť do hĺbky (tyla) zostavy nepriateľa a prinútiť jeho jednotky opustiť svoje postavenia alebo zmeniť smer hlavného úsilia.⁸⁴

Obídenie sa vykonáva v tesnej taktickej a palebnej súčinnosti s jednotkami útočiacimi čelne, ktorých úlohou je pútať jednotky nepriateľa (Obrázok 33).

⁸³ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 268.

⁸⁴ SOŠ 3680 AAP-6. 2011 s. 672.

Rozdiel medzi obídením a obchvatom spočíva v tom, že pri obídení je útok vedený z takého smeru, ktorý donúti jednotky nepriateľa opustiť svoje vopred pripravené bojové postavenia (premiestniť sa), pričom pri obchvate sú jednotky nepriateľa napadnuté z neočakávaného smeru, ale v jeho pôvodných bojových postaveniach.

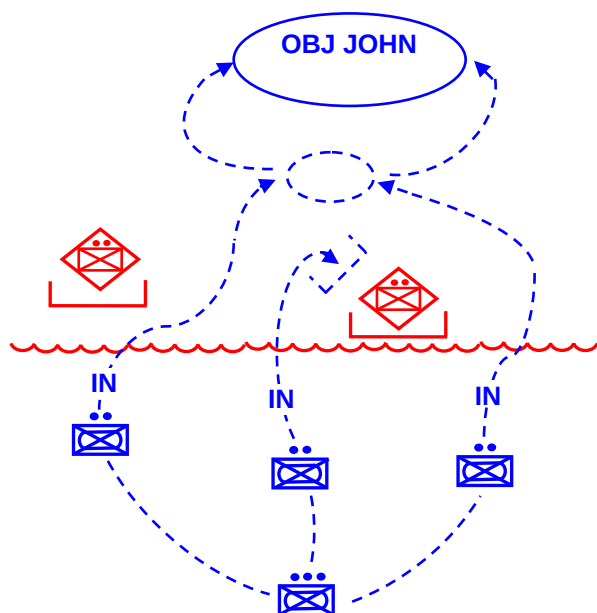
Obrázok 33 Obídenie (variant)

e) Infiltrácia

Infiltrácia, nazývaná aj ako presakovanie, je metóda nepozorovaného prenikania vykonávaného v malých skupinách alebo jednotlivu cez nepriateľské pozície tak, aby nedošlo k ich odhaleniu.⁸⁵

Úlohou infiltrácie je nepozorovaným prenikaním po stanovenej infiltračnej osi a v stanovenom čase dosiahnuť určený priestor sústredenia v hĺbke zostavy nepriateľa. Po jeho dosiahnutí jednotka následne vykoná prepad (výpad) na dôležité objekty nepriateľa, s cieľom získať spravodajské informácie alebo narušiť dôležité priestory v tyle nepriateľa (Obrázok 34).

⁸⁵ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 358.

Obrázok 34 Infiltrácia (variant)

4.1.5 Činnosť čaty v útoku

Útok sa skladá zo sledu nadväzujúcich činností, ktoré sú spravidla obsahnuté v troch časových obdobiach alebo **fázach útoku** (*sequence of attack*):⁸⁶

1. **príchod (príprava)**,
2. **úder** (*assault*),
3. **konsolidácia a reorganizácia** (*consolidation/reorganization*).

Čata zvyčajne vykonáva útok v zostave roty. Úspešný útok vyžaduje podrobné plánovanie, synchronizáciu a realizáciu nácvikov. V závislosti na *METT-TC* môže viesť celý útok nasadnutými (*mounted*) alebo zosadnutými rojmi (*dismounted*).

Úder nasadnutými rojmi (v nasadnutej zostave) čata vykonáva na nepripravenú, žienjine dostatočne nevybudovanú obranu nepriateľa. Môže byť vedený v prípade, ak je zničená prevažná časť protitankových prostriedkov nepriateľa, ak kladie len slabý odpor alebo terén neumožňuje skryté zosadenie rojov.

Úder zosadnutými rojmi (v pešej zostave) vykonáva na dobre pripravenú, žienjine vybudovanú obranu nepriateľa, v podmienkach zníženej viditeľnosti alebo v členitom teréne.

Veliteľ čaty môže čatu na realizáciu útoku organizačne členiť na **údernú** (*assault*), **podpornú** (*support*) a **prekonávaciu** (*breach*) skupinu. Organizácia jednotlivých skupín závisí od *METT-TC* a rozhodnutia veliteľa čaty. Úderná

⁸⁶ VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s.89.

skupina môže byť tvorená zosadnutými rojmi jedného až dvoch družstiev. Do podpornej skupiny sú umiestňované bojové vozidlá, prekonávací skupina môže byť tvorená zosadnutým rojom jedného družstva. Veliteľ čaty môže pred útokom každej skupine stanoviť samostatné *OBJ*.⁸⁷

Útok s úplnou prípravou

Pred vykonaním útoku s úplnou prípravou musí útočiaca jednotka z dôvodu potvrdenia alebo vyvrátenia vlastného predbežného plánu operácie získať čo najviac informácií o nepriateľovi a teréne. Tieto informácie môže získať od nadriadeného alebo vlastným prieskumom. Za účelom získania informácií môže rota vyčleniť družstvo alebo čatu, ktorá bude plniť úlohy ako prieskumná hliadka (pozri kapitolu 7.1). Úlohou prieskumnej hliadky je vykonanie prieskumu terénu pozdĺž plánovanej osi presunu a samotného *OBJ*, so zameraním na veľkosť, rozmiestnenie, zloženie nepriateľa, identifikáciu jeho najzraniteľnejších miest a jeho pravdepodobný *COA*. Zároveň by mala získať informácie o najvhodnejších miestach v blízkosti *OBJ*, z ktorých by podporná skupina mohla efektívne pôsobiť na nepriateľa. Výsledné informácie z prieskumu sú následne spracované do predbežného plánu.

1. Príchod (príprava)

Útok s úplnou prípravou (Obrázok 35) sa spravidla začína z priestoru sústredenia (*AA*)⁸⁸. Samotnému úderu preto predchádza presun z hĺbky až na východiskovú čiaru (*Line of Departure – LD*).

Prvá fáza útoku zahŕňa všetky činnosti pred hodinou *H* (*H-hour*)⁸⁹, ktoré sú realizované v nasledovných krokoch:

- činnosť v *AA*,
- presun z *AA* na *LD*,

Činnosť v *AA*

Čata zvyčajne zaujíma *AA*, ktorý je súčasťou *AA* rot, za účelom vykonať prípravy na útok (zaistiť vlastnú bezpečnosť, vykonať prieskum, spresniť plán útoku, vykonať nácviky činností, uložiť muníciu, realizovať prípravy na prekonanie zátarás, preskupiť jednotky a pod.). *AA* by mal poskytovať dostatočné možnosti utajenia, dostatok priestoru pre rozptýlenie, vhodné vnútorné komunikácie a jednoduchý prístup k vonkajším komunikáciám. Je zaujímavý v dostatočne chránenom priestore a vo vzdialenosti mimo dosahu väčšiny palieb delostrelectva nepriateľa. Na zaistenie bezpečnosti pred pozemnými i vzdušnými útokmi sa čaty v *AA* rozmiestňujú na stanovené postavenia do kruhovej obrany. Rozsah prác súvisiacich s prípravou obranných postavení čiat závisí od predpokladaného času ich zotrvania v *AA*.

⁸⁷ ATTP 3-21.71 *Mechanized Infantry Platoon and Squad* (Bradley). 2010. s. 3-20, 21.

⁸⁸ Priestor sústredenia je miesto na bojisku, kde sa zhromažďujú jednotky pred začiatkom bojovej operácie (*Vojenský terminologický slovník OS SR*. 2008. s. 77).

⁸⁹ „Hodina *H* je čas prekročenia alebo predpokladaného prekročenia východiskovej čiary vedúcim prvkom pri útoku“ (*SOŠ 3680 AAP-6 Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 335).

Presun z AA na LD

Východisková čiara (LD) je nadriadeným veliteľom stanovená pomyselná spojnica výrazných bodov v teréne v smere útoku, po prekročení ktorej útočiacie jednotky v hodine H začínajú úder na nepriateľa⁹⁰. Účelom LD je koordinovať postup útočiacich jednotiek tak, aby na nepriateľa udreli v stanovenom čase a v požadovanom poradí. LD tiež označuje, kde útočiacie jednotky prechádzajú z presunu do manévru.

Útočiacia jednotka môže prekročiť LD cez veliteľom stanovený **východiskový bod** (*Point of Departure – PD*).

Čata sa z AA presúva v zostave roty po plánovanej osi presunu. Presun (priblíženie) na LD zvyčajne vykonáva v noci alebo nadránom, pozdĺž ciest, ktoré eliminujú možnosti nepriateľského vizuálneho pozorovania alebo inej detekcie pohybu. Počas presunu môže plniť úlohy ako čelná, bočná alebo zadná záštita, ako čelná hliadka alebo sa môže presúvať v zostave hlavných síl. Presun vykonáva stanovenou technikou presunu, pripravená na odrazenie pozemného alebo vzdušného nepriateľského útoku (pozri kapitolu 7.2).

V závislosti od situácie môže čata prekročiť LD bez zastavenia a pokračovať v útoku priamo na OBJ, alebo pred dosiahnutím LD môže zaujať **východiskové postavenie na útok** (*Attack Position – ATK PSN*).

ATK PSN predstavuje posledné postavenie obsadené útočiacimi jednotkami pred prekročením LD.⁹¹ ATK PSN musí byť pred samotným zaujatím preskúmané a zabezpečené. Nemalo by byť ľahko zistiteľné nepriateľom, nemalo by byť pod jeho priamou paľbou alebo pozorovaním, charakter terénu by mal umožňovať jeho utajené zaujatie. Obsadzuje sa na krátku dobu za účelom dokončiť prípravu útoku, vydať konečné rozkazy, vykonať orientáciu na OBJ, doplniť pohonné hmoty a muníciu, reorganizovať jednotky pred vykonaním úderu a pod.

Čata zvyčajne zaujíma ATK PSN roty. Veliteľ roty okamžite po jeho dosiahnutí organizuje opatrenia na zaistenie bezpečnosti jednotiek roty. V závislosti od doby pôsobenia v tomto postavení jednotlivé čaty rozmiestňuje v prúde pozdĺž komunikácií alebo organizuje kruhovú obranu a ďalšie opatrenia ochrany (napr. strážne zaistenie, ženíjné budovanie priestoru a pod.).

2. Úder⁹²

Úder začína prekročením LD, zahŕňa postup k OBJ, ničenie nepriateľa v smere vedenia útoku a končí ovládnutím OBJ.

Úder zosadnutými rojmi

Jednotlivé skupiny čaty po prekročení LD manévrujú do určených **paleb-
ných** (bojových) **postavení** (*Support by Fire Position – SBF PSN*), **východis-**

⁹⁰ FM 3-90 *Tactics*. 2001. s. 3-8

⁹¹ VDG 30-01/*Oper Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s. 95.

⁹² ATP 3-21.71 *Mechanized Infantry Platoon and Squad (Bradley)* 2010. s. 3-20 – 3-24.

kových postavení na úder (*Assault Position - ASLT PSN*) alebo na miesta prekonania alebo obídenia.

Úderná skupina prekročením *LD* postupuje v určenej formácii pohybu do *ASLT PSN*. Po dosiahnutí *ASLT PSN* roje zosadajú z bojových vozidiel a ďalej postupujú do *OBJ*, bojové vozidlá (podporná skupina) zaujímajú *SBF PSN*, z ktorých podporujú paľbou (*Support by Fire - SBF*) postupujúcu údernú skupinu.

ASLT PSN predstavuje posledné skryté postavenie pred dosiahnutím *OBJ*. Umiestnenie *ASLT PSN* je veľmi dôležité. Určuje sa na miestach krytých pred pozorovaním a priamou paľbou nepriateľa a z dôvodu, aby sa úderná skupina zbytočne fyzicky nevyčerpala, čo najbližšie k *OBJ*. V ideálnom prípade je *ASLT PSN* zaujimané bez spozorovania nepriateľom. Počas útoku je zachovanie tempa veľmi dôležité. V závislosti na situácii sa v *ASLT PSN* zastaví len na vykonanie zosadnutia rojov, následne plynulo prekračuje čiaru pravdepodobného nasadenia (*Probable Line of Deployment - PLD*) a postupuje k *OBJ*. Zaujatie *ASLT PSN* môže predstavovať krátke zastavenie zabezpečujúce koordináciu finálneho úderu alebo nutnosť prípravy náloží, odklonenie nepriamej paľby nadriadeného a pod. Po zosadnutí sa úderná skupina rozvinuje do určených bojových formácií (pozri kapitolu 2), zrýchleným krokom, priskokmi alebo behom pokračuje v útoku. Postup údernej skupiny musí byť podporovaný potláčajúcou paľbou podpornej skupiny.

Úlohou podpornej skupiny je vedením potláčajúcej paľby zo zaujatých *SBF PSN* **izolovať OBJ**. Izoláciu *OBJ* realizuje za účelom znemožniť nepriateľovi posilniť alebo opustiť svoje postavenia a zároveň zamedziť nepriateľským jednotkám narušiť postup údernej skupiny.

V priebehu útoku veliteľ čaty pozoruje bojisko, riadi postup čaty, určuje ciele, vydáva palebné úlohy. Po priblížení údernej skupiny k *OBJ*, z dôvodu jej ochrany, odkláňa alebo prenáša potláčajúcu paľbu podpornej skupiny. V koordinácii so susednými jednotkami a palebnými prostriedkami nadriadeného veliteľa a s využitím charakteru terénu ničí nepriateľa vykonaním útočných manévrov.

Zátarasy vybudované pred predným okrajom obrany nepriateľa sa podľa možnosti obchádzajú alebo prekonávajú cez priechody, ktoré spravidla zriaďuje prekonávacia skupina podporovaná potláčajúcou paľbou podpornej skupiny. Úderná skupina následne prekročí prekonávacu skupinu a pokračuje v údere na *OBJ*.

Úderná skupina po dosiahnutí *OBJ* pokračuje v ničení nepriateľa v *OBJ*, po zmocnení sa *OBJ* v tomto priestore zaujíma dočasné obranné postavenie.

Úder nasadnutými rojmi

Útok bez zosadnutia rojov čata realizuje v bojovej zostave (najčastejšie v línii) plynulým postupom k *OBJ*. Po dosiahnutí *OBJ* roje, z dôvodu dočistenia priestoru zosadajú až v jeho zadnej časti.

3. Konsolidácia a reorganizácia

Konsolidácia a reorganizácia predstavuje fázu útoku, ktorá nasleduje po vykonaní úderu. Obsahuje činnosti súvisiace s bezprostredným zaistením vlastnej bezpečnosti, vytvorením podmienok na reorganizáciu (obnovu bojascapnosti) a prípravu na ďalšiu činnosť (napr. pokračovanie v útoku).

Konsolidácia zahŕňa opatrenia súvisiace so zaistením priestoru (zaujatím kruhovej obrany s prioritou zaistiť smer pokračovania útoku), aby jednotka bola pripravená čeliť protiútokom alebo infiltrácii nepriateľa. Zvyčajne sa vykonáva v miestach bývalého postavenia nepriateľa.

Reorganizácia sa uskutočňuje po konsolidácii (niektoré úlohy i súbežne), s cieľom obnoviť bojaschopnosť jednotky (doplnenie a preorganizovanie jednotky na plnenie ďalšej úlohy, doplnenie munície, poskytnutie pomoci raneným a zabezpečenie ich odsunu a pod.) a tým vytvoriť podmienky na plnenie ďalšej úlohy.

Útok so skrátenou prípravou

Čata zvyčajne počas útoku so skrátenou prípravou, rovnako ako pri útoku s úplnou prípravou, pôsobí ako súčasť roty. Hlavným cieľom útoku so skrátenou prípravou je udržanie tempa postupu, potreba získať iniciatívu, zabrániť nepriateľovi v reorganizácii jeho jednotiek a pod. Príprave útoku sa venuje minimálny čas, realizuje sa okamžite dostupnými silami a prostriedkami.

Útok so skrátenou prípravou môže byť vykonávaný:⁹³

- z obrany,
- ako výsledok nadviazania kontaktu (*Movement to Contact – MTC*) alebo stretu síl (*meeting engagement*),
- ako dôsledok kontaktu počas presunu, ak sa naskytne vhodná príležitosť zaútočiť na nepriateľa.

4.2 Prepad

Prepad (*raid*) je operácia malého rozsahu s rýchlym preniknutím na územie nepriateľa na získanie správ, oklamanie nepriateľa alebo zničenie jeho zariadení, ktorá sa končí plánovaným stiahnutím po splnení pridelennej úlohy.⁹⁴

Prepad predstavuje taktickú činnosť proti statickému nepriateľovi. Spočíva v prekvapivom prepadnutí *OBJ* prepadu s cieľom získať informácie, zmiatť nepriateľa alebo narušiť jeho plány, zmocniť sa zajatcov, dokumentov, výzbroje a bojovej techniky, zničiť alebo vyradiť z činnosti *OBJ* prepadu (miesta velenia,

⁹³ SPG-3-16/Všeob Vedenie operácií (čata, družstvo, osádka tanku)(B). 2011. s. 56-57.

⁹⁴ SOŠ 3680 AAP-6 Slovník termínov a definícií NATO. 2011. s. 543.

zásobovania, spojenia a pod.) Úspech prepadu závisí na utajení príprav prepadu a na prekvapivej činnosti prepadu.⁹⁵

4.2.1 Organizácia čaty vykonávajúcej prepad

Organizácia čaty vykonávajúcej prepad je determinovaná účelom operácie, vo všeobecnosti však zahŕňa nasledujúce skupiny:⁹⁶

- podporná (*support*),
- úderná (*assault*),
- skupina na prekonanie (*breach*),
- zaistovacia (*security*).

Podporná skupina počas prepadu zaujatím výhodného *SBF PSN* podporuje paľbou činnosť údernej skupiny. Jej súčasťou je väčšinou aj veliaci poddôstojník čaty.

Úderná skupina, nazývaná tiež ako prepadová skupina, ničí alebo vyraduje z činnosti *OBJ* prepadu, zmocňuje sa alebo oslobodzuje zajatcov, zmocňuje sa plánov, dokumentov, výzbroje alebo bojovej techniky. Do priestoru vykonania prepadu sa musí priblížiť bez prezradenia, a čo najbližšie k *OBJ* prepadu. Pôsobí v sile družstva a obvykle je tvorená strelcami zo samopalov. V zostave tejto skupiny je spravidla umiestnený veliteľ čaty.

Skupina na prekonanie je vytváraná iba v prípade nutnosti. Môže pôsobiť ako samostatná skupina, alebo súčasť údernej skupiny. Jej úlohou je zriadiť priechody v zátarasách nepriateľa.

Zaistovacia skupina, nazývaná aj ako zabezpečovacia skupina, zodpovedá za zaistenie zhromaždiska v cieľovej oblasti (*Objective Rally Point – ORP*)⁹⁷ a zároveň plní úlohy izolovania *OBJ* prepadu. Zaistovacia skupina sa môže členiť na tímy.

4.2.2 Činnosť čaty vykonávajúcej prepad

Prepad (Obrázok 36) je spravidla vykonávaný v piatich nadväzujúcich fázach (*sequence of raid*):⁹⁸

1. Priblíženie skupín k *OBJ* prepadu

Vykonaniu samotného prepadu predchádza infiltrácia do cieľovej oblasti a zaujatie *ORP* (pozri kapitolu 7.1.3). Po jeho zaujatí a zaistení vykoná veliteľ čaty (spolu s veliteľom údernej a podpornej skupiny) rekognoskáciu priestoru prepadu, s cieľom potvrdiť plán operácie. Po rekognoskácii priestoru sa presú-

⁹⁵ SPG-3-16/Všeob Vedenie operácií (čata, družstvo, osádka tanku)(B). 2011. s. 61.

⁹⁶ FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. 2007. s. 7-29.

⁹⁷ Zhromaždisko je ľahko identifikovateľné miesto v teréne, na ktorom sa preskupia sily pred operáciou, počas operácie alebo po operácii v konkrétnom čase alebo v konkrétnej situácii (SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 544).

⁹⁸ FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. 2007. s. 9-10

vajú späť do *ORP*, kde veliteľ čaty zapracuje prípadné zmeny a ukončí prípravu operácie. Veliteľ čaty následne organizuje vyvedenie jednotlivých skupín do priestoru prepadu.

2. Izolácia priestoru prepadu

Ako prvá sa do priestoru prepadu priblíži zaistovacia skupina (časť skupiny zostáva v *ORP*, ktoré i naďalej zaisťuje). Po dosiahnutí stanovených priestorov (spravidla na bokoch priestoru prepadu) zaujme také palebné pozície, ktoré zabezpečia izoláciu priestoru prepadu s cieľom zabrániť nepriateľovi v preskupení, v úniku z priestoru prepadu alebo v prísune posíl.

Po zaistení priestoru zaistovacou skupinou, sa do priestoru prepadu následne presúva podporná a úderná skupina.

V prípade, ak je vzdialenosť medzi *ORP* a postaveniami jednotlivých skupín v priestore prepadu veľká, skupiny by sa do týchto postavení mali presúvať cez určené rozchodisko (*Release Point – RP*)⁹⁹, ktoré po ukončení prepadu využijú aj na návrat späť do *ORP*.

3. Koordinácia činnosti

Po dosiahnutí výhodného postavenia, ktoré umožňuje priamu viditeľnosť na *OBJ* prepadu, vykonajú velitelia údernej a podpornej skupiny poslednú koordináciu činnosti. Ujasnia si trasy postupu údernej skupiny k *OBJ* a jednotlivé koordinačné body, po dosiahnutí ktorých podporná skupina postupne odkláňa alebo úplne zastavuje *SBF*. Po vykonaní koordinácie obidve skupiny bez prezradenia zaujmú svoje postavenia (*ASLT PSN* pre údernú skupinu a *SBF PSN* pre podpornú skupinu) a čakajú na signál na začatie akcie.

4. Úder na *OBJ* prepadu

Prepad je začatý signálom veliteľa čaty, ktorý môže byť určený fixným časom, dohovoreným signálom alebo signálom na prerušenie akcie (stiahnutie skupín späť do *ORP*).

Na signál veliteľa čaty podporná skupina spustí *SBF* na *OBJ* prepadu a súčasne úderná skupina postupuje k *OBJ*. Po dosiahnutí jednotlivých koordinačných bodov údernou skupinou, veliteľ čaty odkláňa alebo úplne zastavuje *SBF*. Úderná skupina preniká do *OBJ* prepadu, ničí nepriateľa, zaisťuje zajatcov, vykonáva prehliadku *OBJ* prepadu, zhromažďuje dokumenty. Zaistovacia skupina pozoruje možné smery odchodu nepriateľa a podľa potreby ho ničí. Prepad je ukončený signálom veliteľa čaty.

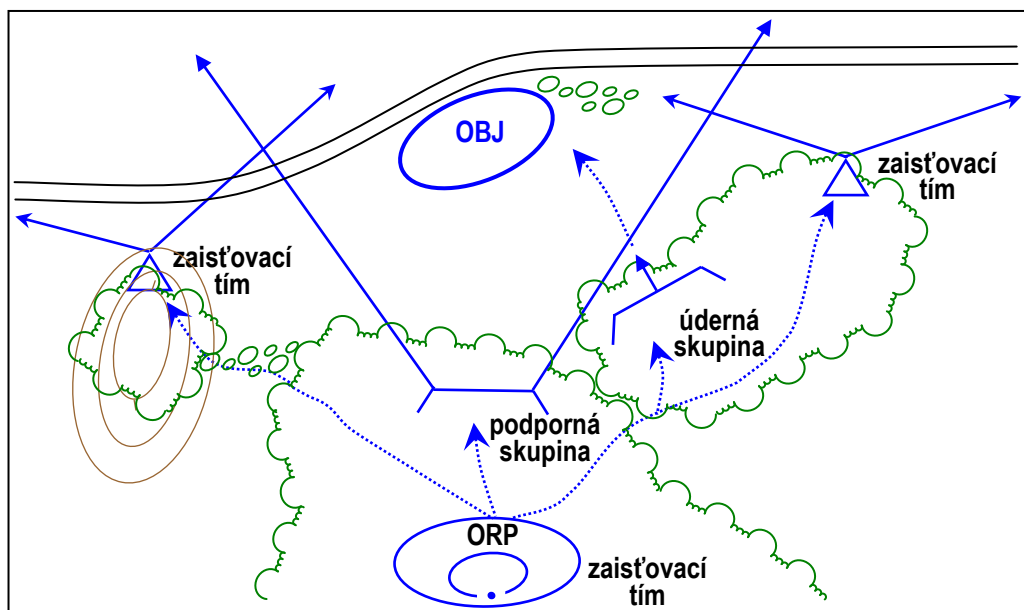
5. Odchod z priestoru prepadu

Po ukončení prepadu veliteľ čaty organizuje odchod z priestoru prepadu a opätovné zaujatie *ORP*. Opustenie priestoru prepadu je vykonávané po skupinách. Ako prvá opúšťa priestor úderná skupina, ktorej ústup je zaistený pod-

⁹⁹ Rozchodisko je presne definované miesto na trase presunu, v ktorom presúvajúce sa prvky prechádzajú pod velenie svojich veliteľov a každý z týchto prvkov pokračuje v presune do miesta svojho určenia (SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 559).

pornou skupinou. Následne priestor opúšťa podporná skupina, ktorú nasleduje zaisťovacia skupina.

Po príchode do *ORP* veliteľ čaty organizuje konsolidáciu a reorganizáciu čaty, stráženie zajatcov, preberá ukoistené dokumenty a materiály a nadriadenému podáva hlásenie o výsledkoch prepadu.

Obrázok 36 Prepad (variant)

4.3 Pasca

Pasca je jeden z najstarších spôsobov vedenia boja. Využíva sa v každom type operácie a v akejkoľvek fáze operácie. Pasca predstavuje prekvapivý útok na nepriateľa, ktorý sa presúva alebo dočasne zaujal postavenie počas presunu. Pasca je spravidla vykonávaná zblízka na vzdialenosť desiatok metrov bez ohľadu na účinný dosah súčasných zbraní. Pasca je nástrojom pre spôsobenie veľkých strát za použitia minimálnych prostriedkov.¹⁰⁰

„**Pasca** (*ambush*) je prekvapivý útok paľbou zo skrytých bojových (palebných) postavení na presúvajúceho sa alebo dočasne stojaceho nepriateľa“.¹⁰¹

Pasca je forma útoku paľbou (*Attack by fire – ABF*) alebo iným deštruktívnym spôsobom z ukrytých pozícií na pohybujúceho sa alebo dočasne stojaceho nepriateľa. Môže byť vedená s cieľom obťažovať alebo zničiť nepriateľa,

¹⁰⁰ HRNČIAR, M., GANOCZY, Š. *Hrozby a riziká spojené s činnosťou v zastavanou priestore*. 2012. s. 229.

¹⁰¹ VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s.82.

zajať jeho sily, spôsobovať mu škody, zničiť alebo zmocniť sa jeho vybavenia alebo získať informácie.

4.3.1 Organizácia čaty vykonávajúcej pascu

Čata vykonávajúca pascu je vo všeobecnosti organizovaná do nasledujúcich skupín:¹⁰²

- úderná (*assault*),
- podporná (*support*),
- zaistovacia (*security*).

Pasca organizovaná za účelom obťažovať nepriateľa je realizovaná iba vedením *ABF*, teda nevyžaduje vytvorenie údernej skupiny. Naopak, pasca vedená za účelom zničiť nepriateľa vyžaduje vytvorenie všetkých skupín.

Úderná skupina zodpovedá za ničenie nepriateľa. Môže využívať *ABF*, manéver pohybom alebo kombináciu oboch techník. Pôsobí v sile družstva a obvykle je tvorená strelcami zo samopalov. Veliteľ čaty je spravidla umiestnený v zostave údernej skupiny.

Podporná skupina zaujatím výhodného *SBF PSN* vedie *SBF* v prospech údernej skupiny, púta nepriateľa, zabraňuje mu v úniku z priestoru smrtiacej zóny (*kill zone*)¹⁰³ alebo v prísune posíl. Na tento účel môže od nadriadeného veliteľa využiť paľbu na vyžiadanie (*call for fire*)¹⁰⁴. Zvyčajne pôsobí v sile družstva tvoreného strelcami z guľometov. Jej súčasťou je aj veliaci poddôstojník čaty.

Zaistovacia skupina, nazývaná tiež ako zabezpečovacia skupina, poskytuje včasné varovanie a ochranu ostatným skupinám pasce. Plní úlohy izolovania priestoru pasce s cieľom zabrániť nepriateľovi v úniku z priestoru smrtiacej zóny, alebo v prísune posíl. Zároveň zodpovedá za zaistenie *ORP* a za zaistenie únikovej cesty. Zvyčajne pôsobí v sile družstva, ktoré sa rozdeľuje na tímy.

4.3.2 Druhy pascí

Pasca môže byť v závislosti na taktickej situácii, charaktere terénu, sile nepriateľa a možnostiach čaty zrealizovaná nasledovne:¹⁰⁵

a) Podľa spôsobu prípravy (kategórie) pasce:

Pasca s úplnou prípravou (*deliberate ambush*) je pripravovaná proti konkrétnemu nepriateľovi, a to z vopred určeného miesta. K jej realizácii dochádza po detailnom plánovaní, založenom na získaných informáciách o veľkosti, zlo-

¹⁰² FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. 2007. s. 7-27.

¹⁰³ Smrtiaca zóna je časť priestoru úderu, do ktorého je vedená sústredená paľba s cieľom izolovať alebo zničiť nepriateľa (FM 3-21.8 2007. s. 9-12).

¹⁰⁴ Paľba na vyžiadanie predstavuje „vyžiadanie paľby s uvedením údajov potrebných na účinné vedenie paľby na cieľ“ (SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 135).

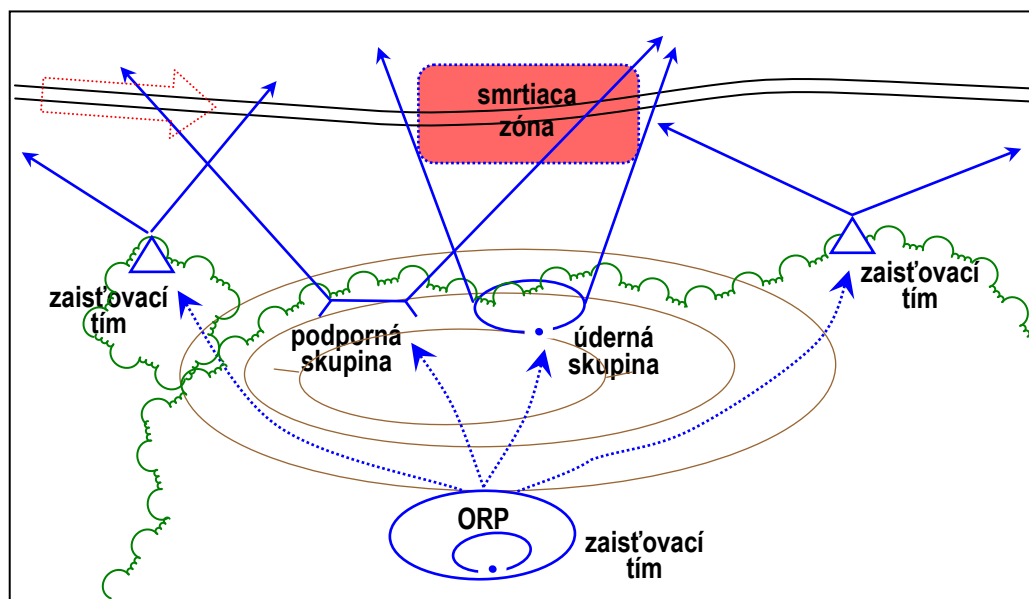
¹⁰⁵ FM 3-21.8 2007. s. 7-26.

žení a výzbroji nepriateľa, o pravdepodobných trasách, smeroch a časoch jeho presunov.

Pasca so skrátenou prípravou (*hasty ambush*) je realizovaná skôr výnimočne, zvyčajne po náhlom vizuálnom odhalení presunu nepriateľa.

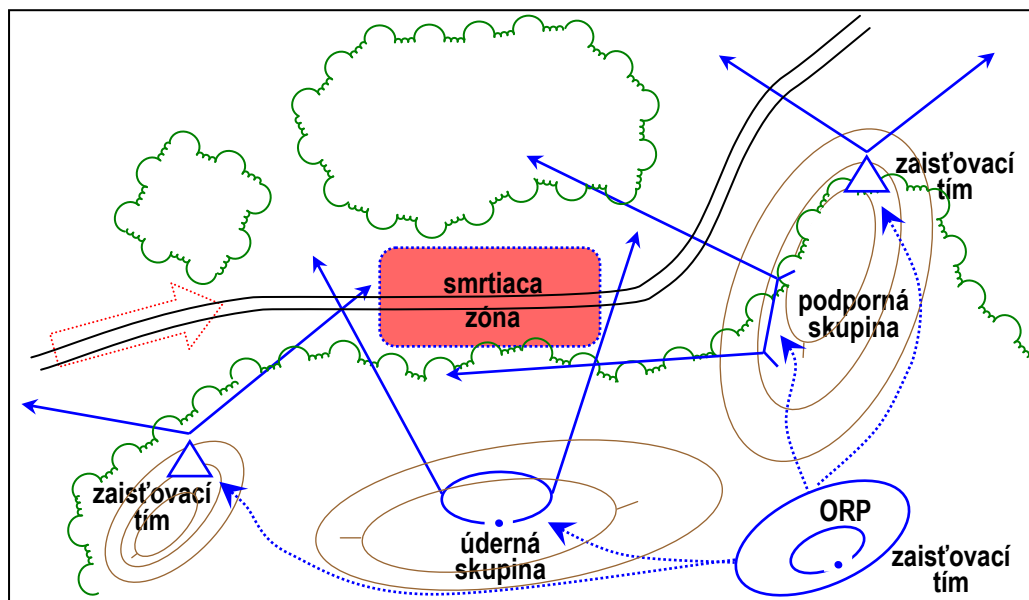
b) Podľa tvaru zostavy jednotky vykonávajúcej pascu:

Lineárna pasca (*linear ambush*) je charakterizovaná rozmiestnením údernej a podpornej skupiny do jednej línie pozdĺž komunikácie, po ktorej sa predpokladá presun nepriateľa (Obrázok 37). Umiestnenie obidvoch skupín pozdĺž plánovaného priestoru pasce (smrtiacej zóny) zabezpečí vystavenie nepriateľa účinkom bočnej palby.

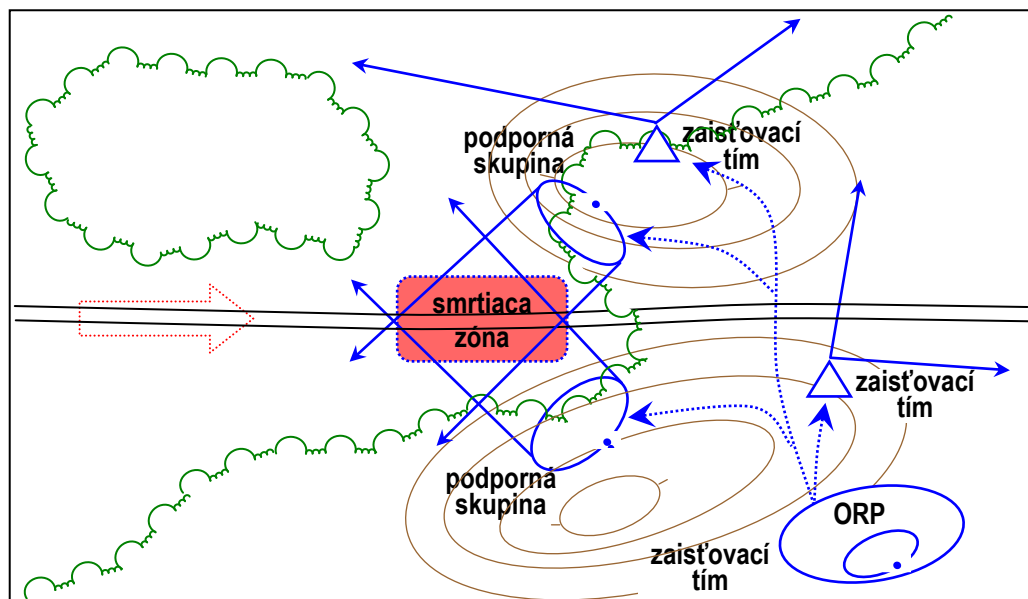
Obrázok 37 Pasca v lineárnej zostave (variant)

Použitie **tvaru zostavy „L“** (*L-shaped ambush*) je podmienené tvarom komunikácie (komunikácia s ostrou zákrutou). Znamená rozmiestnenie údernej skupiny pozdĺž dlhého úseku komunikácie, čiže rovnobežne so smerom presunu nepriateľa. Podporná skupina sa rozmiestňuje na jej krátky úsek, t. j. čelne proti smeru príchodu alebo odchodu jednotiek (vozidiel) nepriateľa (Obrázok 38). Takéto rozmiestnenie jednotlivých skupín zabezpečí vystavenie nepriateľa účinkom bočnej a čelnej palby. Zvláštna pozornosť však musí byť venovaná striktným stanovením sektorov palby tak, aby nedošlo k ohrozeniu vlastnou palbou (*friendly fire*).

Obrázok 38 Pasca v tvare zostavy „L“ (variant)

Pasca v **tvare zostavy „V“** (*V-shaped ambush*) je z dôvodu náročnosti realizovaná skôr výnimočne. Jej charakteristickým znakom je rozmiestnenie jednotlivých prvkov pasce pozdĺž obidvoch dlhých strán komunikácie do tvaru „V“ (Obrázok 39).

Obrázok 39 Pasca v tvare zostavy „V“ (variant)

Pasca v tejto zostave je spravidla realizovaná použitím *ABF* s cieľom obťažovať nepriateľa. Môže obsahovať dve podporné skupiny (bez vytvorenia údernej skupiny), ktorých rozostavenie v teréne umožňuje vystaviť nepriateľa obojstrannej bočnej paľbe.

c) Druhy pascí podľa typu:

Bodová pasca (*point ambush*) je charakterizovaná vedením útoku na jednu smrtiacu zónu. Poloha pasce musí umožňovať vykonať úder na dvoch alebo troch hlavných smeroch presunu nepriateľa. Ostatné smery musia byť zaistené zaistovacou skupinou, ktorá včasne upovedomí jednotku o postupe nepriateľa.

Priestorová pasca (*area ambush*) je charakterizovaná dvomi alebo viacerými smrtiacimi zónami, čiže pozostáva z niekoľkých bodových pascí. Zrealizovanie tejto pasce je najvýhodnejšie v priestoroch, ktoré obmedzujú pohyb nepriateľa. Je určená k usmerneniu pohybu nepriateľa v danom priestore, k uskutočneniu rýchlych úderov a spôsobeniu čo najrozsiahlejších strát. Dôležitým prvkom priestorovej pasce je vykonanie presnej koordinácie medzi oddelenými bodovými pascami. Vyžaduje náročnejšie plánovanie, velenie a riadenie.

Pasca proti technike (*anti armor ambush*) je pripravovaná s cieľom zničiť techniku nepriateľa. Technika nepriateľa sa najčastejšie ničí paľbou protitankových riadených striel (*PTRS*), často sa využívajú protitankové míny umiestnené v smrtiacej zóne. Spravidla sa začína zničením prvého a posledného vozidla v presúvajúcej sa zostave nepriateľa. Pasca proti technike môže predstavovať súčasť priestorovej pasce.

4.3.3 Výber terénu pre zriadenie pasce

Pri analýze terénu veliteľ čaty musí identifikovať minimálne nasledovné priestory:¹⁰⁶

- priestor pasce,
- smrtiacu zónu,
- pozície pre zaistenie,
- miesto zhromaždenia v cieľovej oblasti (*ORP*).

Priestor pasce je terén, v ktorom sa zriaďuje bodová pasca. Pozostáva z priestoru určeného na zaujatie *SBF PSN* podpornou skupinou a *ASLT PSN* pre údernú skupinu. Vhodný priestor pre zriadenie pasce musí umožňovať:

- skrytý prístup a odchod z priestoru pasce,
- skryté rozmiestnenie a ochranu jednotlivých skupín,
- účinné maskovanie,
- viesť paľbu do smrtiacej zóny,
- sťažovať nepriateľovi vykonať manéver.

¹⁰⁶ FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. 2007. s. 9-11, 12.

"Ideálnym" miestam pre zriadenie pasce je nutné sa radšej vyhnúť. Nepriateľ ich môže obísť, alebo pred vstupom môže zvýšiť svoju ostražitosť a tým odhaliť pripravovanú pascu.

Smrtiaca zóna je časť priestoru pasce, do ktorého je sústredená paľba s cieľom izolovať alebo zničiť nepriateľa. Smrtiaca zóna je úsek terénu, ktorý je pokrytý prirodzenými prekážkami a ktorý zároveň predstavuje pravdepodobný vstup nepriateľa do pasce.

1) Blízka pasca (*near ambush*) je bodová pasca so smrtiacou zónou vzdialenou do 50 m od *ASLT PSN*. Využíva sa v zastavanom priestore, v hustom lese alebo v úžľabinách.

2) Vzdialená pasca (*far ambush*) je bodová pasca s postavením *ASLT PSN* vo vzdialenosti väčšej ako 50 m od smrtiacej zóny. Využíva sa v otvorenom priestore, ktorý umožňuje viesť *ABF*, najmä pri pasci realizovanej za účelom obťažovať nepriateľa.

Pozície pre zaistenie sú zaujímané zaistovacou skupinou (jednotlivými tímami) s cieľom pozorovať priestor pasce a poskytovať veliteľovi čaty včasné informácie, na základe ktorých musí riadiť operáciu. Musia umožňovať zaujatie palebných postavení, ktoré neobmedzujú vedenie *SBF*.

Miesto zhromaždenia v cieľovej oblasti (*ORP*) slúži na dočasné zhromaždenie čaty z dôvodu jej prípravy pred vykonaním stanovenej činnosti a na reorganizáciu a konsolidáciu čaty po realizácii činnosti. Umiestnenie *ORP* určuje veliteľ čaty. Požiadavkou je aby sa *ORP* dala v teréne ľahko nájsť a aby poskytovalo dostatočnú ochranu a maskovanie.

4.3.4 Činnosť čaty vykonávajúcej pascu

Pasca je zvyčajne vykonávaná v týchto nadväzujúcich fázach (*sequence of ambush*):¹⁰⁷

1. Zaujatie a zaistenie *ORP*

Príprava pasce začína po zaujatí a zaistení *ORP* čatou (pozri kapitolu 7.1.3). Veliteľ čaty vykoná rekognoskáciu priestoru pasce s cieľom potvrdiť plán operácie a následne sa vráti späť do *ORP*. Zaistovacia skupina (jej jednotlivé tímy) opúšťa *ORP* ako prvá, zaujíma určené pozície, z ktorých môžu zabezpečiť boky priestoru pasce a *ORP*.

Ak je vzdialenosť medzi *ORP* a postaveniami jednotlivých skupín v priestore pasce veľká, jednotlivé skupiny by mali prechádzať cez *RP*.

2. Rekognoskácia priestoru pasce

Rekognoskácia priestoru pasce zahŕňa identifikáciu polohy:

- smrtiacej zóny,
- hraníc postupu údernej skupiny (*Limit of Advance - LOA*),

¹⁰⁷ FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. 2007. s. 7-27, 9-14 – 9-17.

- umiestnenia *ABF* a *SBF* postavení,
- umiestnenia *ASLT PSN*,
- koordinačných čiar,
- cieľových význačných bodov (*Target Reference Point – TRP*)¹⁰⁸.

Veliteľ čaty môže do plánu pasce zahrnúť aj nepriame paľby, najmä na pokrytie bokov smrtiacej zóny, s cieľom izolovať nepriateľa alebo v prípade opustenia priestoru pasce pod tlakom na zaistenie ústupových ciest.

3. Zaistenie priestoru pasce

Zaujatie priestoru a samotné vykonanie úderu začína odchodom veliteľa čaty z *ORP* a končí iniciovaním odchodu z priestoru pasce. V závislosti na takejto situácii a veľkosti priestoru pasce, ktorý je potrebný pripraviť, čata vykonávajúca pascu spravidla obsadí tento priestor v najneskoršom možnom čase. Tým znižuje riziko svojho odhalenia a zároveň minimalizuje čas, ktorý príslušníci čaty musia zotrvať na stanovených pozíciách bez vlastného prezradenia.

Aby počas prípravy priestoru pasce čatou nedošlo k neočakávanému prekvapeniu zo strany nepriateľa, ako prvá je do priestoru pasce umiestnená zaisťovacia skupina.

Po dosiahnutí stanovených pozícií jednotlivými tímami zaisťovacej skupiny, podporná skupina opustí *ORP* a zaujme *SBF PSN*. Následne sa do priestoru pasce presunie a obsadí stanovenú *ASLT PSN* úderná skupina. V prípade, že umiestnenie *SBF PSN* podpornej skupiny neumožňuje výhľad na trasu presunu údernej skupiny do priestoru pasce, môžu obidve skupiny opustiť *ORP* súčasne. Veliteľ čaty sa presúva na konci zostavy údernej skupiny a v priestore umiestnenia údernej skupiny zaujíma takú pozíciu, z ktorej môže riadiť celú operáciu.

Po zaujatí priestoru pasce čatou je nutné pohybovať v čo najväčšej miere obmedziť.

4. Príprava v priestore pasce

Každý príslušník čaty musí vidieť na smrtiacu zónu. Postavenia jednotlivých skupín sa upravujú tak, aby nenarušili pôvodný vzhľad terénu. Na pokrytie smrtiacej zóny môžu byť použité aj smerové míny a granátomety. Palebné sektory všetkých zbraní sa musia prekrývať a zároveň musia poskytovať vzájomnú podporu.

Ak sú do priestoru smrtiacej zóny umiestnené zátarasy alebo smerové míny, je nutné dbať na odstránenie akýchkoľvek stôp, ktoré by mohli pascu prezradiť. Pri príprave priestoru pasce je nutné zvážiť aj alternatívnu trasu pohybu nepriateľa.

¹⁰⁸ Cieľový orientačný bod je ľahko rozpoznateľný bod v teréne, využívaný orientáciu vlastných síl a sústreďenie a kontrolu priamych a nepriamych palieb (FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. 2007. s. 2-13).

5. Vykonalie úderu

Od doby, kedy sú jednotlivé skupiny čaty vrátane priestoru pasce pripravené, čata nehybne čaká na príchod nepriateľa. Po spozorovaní nepriateľa zaisťovacou skupinou veliteľ skupiny ihneď odovzdá veliteľovi čaty hlásenie, v ktorom špecifikuje smer postupu nepriateľa, jeho veľkosť, výzbroj a výstroj. Veliteľ čaty následne upozorní ostatné skupiny pasce.

V okamihu, keď sa väčšia časť zostavy nepriateľa nachádza v smrtiacej zóne, veliteľ čaty iniciuje paľbu podpornej skupiny a odpálenie mín. Úderná skupina následne vykoná úder na nepriateľa, preniká cez smrtiacu zónu, ničí nepriateľa a postupuje až po stanovenú LOA. V priebehu jej postupu veliteľ čaty koordinuje (odkláňa alebo úplne zastavuje) paľbu podpornej skupiny.

Úderná skupina zhromaždí všetky dokumenty, zaistí zajatcov a presunie ich mimo smrtiacu zónu, vykoná prehliadku mŕtvych. Z dôvodu aby sa predišlo duplicite činnosti, jednotlivé prehľadané telá musia byť označené (napríklad prekrížením ich rúk a nôh). Veliteľ čaty identifikuje a selektuje ukoristený materiál, ktorý sa pripraví na transport do ORP. Čata zároveň zhromažďuje vybraný materiál, zbrane a techniku, ktoré majú byť zničené. Demolácia tohto materiálu zvyčajne predstavuje poslednú úlohu, ktorá je vykonaná pred opustením priestoru pasce.

6. Odchod z priestoru pasce

Na signál veliteľa čaty sa čata postupne stiahne späť do ORP. Jednotlivé skupiny opúšťajú priestor pasce v opačnom poradí, ako ho zaujali. V závislosti na vzdialenosti ORP od postavení jednotlivých skupín v priestore pasce, sa skupiny môžu stiahnuť do RP a až následne do ORP alebo priamo do ORP.

Po príchode do ORP veliteľ čaty organizuje konsolidáciu a reorganizáciu čaty, stráženie zajatcov a informuje nadriadeného o výsledkoch operácie.

Zhrnutie

Ofenzívne aktivity sú aktivity, pri ktorých jednotky vyhľadávajú nepriateľa, aby na neho zaútočili. Hlavným účelom ofenzívnych aktivít je zničiť nepriateľa a dosiahnuť víťazstvo. Ofenzívne aktivity pozostávajú z nasledujúcich typov:

- útok (*attack - ATK*),
- prepad (*raid*),
- prieskum bojom (*reconnaissance in force*),
- rozvíjanie úspechu (*exploitation*),
- prenasledovanie (*pursuit*),
- pasca (*ambush*),
- prebitie sa z obkľúčenia (*breakout of encircled force*),
- klamný útok (*diversionary attack*),
- demonštrácia sily (*demonstration*).

Útok je ofenzívna aktivita voči špecifikovanému cieľu. Hlavným účelom útoku je zničenie spôsobilosti nepriateľa odolávať a následné zničenie jeho vôle a súdržnosti.

V závislosti od doby trvania prípravy útoku a na situácii nepriateľa rozlišujeme tieto druhy útoku:

- útok s úplnou prípravou (*deliberate attack*),
- útok so skrátenou prípravou (*hasty attack*),
- protiútok (*counter attack*),
- predstihujúci útok (*spoiling attack*).

Čata spravidla útočí ako súčasť hlavných síl roty, samostatne alebo môže tvoriť zálohu veliteľa roty (práporu).

Družstvo môže počas útoku pôsobiť ako súčasť hlavných síl čaty, alebo môže tvoriť zálohu veliteľa čaty (roty).

Čata počas útoku v zostave roty (výnimočne aj samostatne) môže vykonať nasledujúce druhy manévrov:

- čelný útok (*frontal attack*),
- prielom (*breach*),
- obchvat (*envelopment*),
- obídenie (*turning movement*),
- infiltrácia (*infiltration*).

Útok sa skladá zo sledu nadväzujúcich činností, ktoré sú spravidla obsiahnuté v troch časových obdobiach alebo fázach útoku:

1. príchod (príprava),
2. úder,
3. konsolidácia a reorganizácia.

Prepad (*raid*) je operácia malého rozsahu s rýchlym preniknutím na územie nepriateľa na získanie správ, oklamanie nepriateľa alebo zničenie jeho zariadení, ktorá sa končí plánovaným stiahnutím po splnení pridelenej úlohy.

Prepad predstavuje taktickú činnosť proti statickému nepriateľovi.

Organizácia čaty vykonávajúcej prepad je determinovaná účelom operácie, vo všeobecnosti však zahŕňa nasledujúce skupiny:

- podporná (*support*),
- úderná (*assault*),
- skupina na prekonanie (*breach*),
- zaistovacia (*security*).

Prepad je vykonávaný v piatich nadväzujúcich fázach:

1. priblíženie skupín k *OBJ* prepadu,

2. izolácia priestoru prepadu,
3. koordinácia činnosti,
4. úder na *OBJ* prepadu,
5. odchod z priestoru prepadu.

Pasca je prekvapivý útok paľbou zo skrytých bojových (palebných) postavení na presúvajúceho sa alebo dočasne stojaceho nepriateľa.

Čata vykonávajúca pascu je vo všeobecnosti organizovaná do nasledujúcich skupín:

- úderná (*assault*),
- podporná (*support*),
- zaistovacia (*security*).

V závislosti od spôsobu vykonania (kategórie), tvaru zostavy a typu, rozlíšujeme tieto druhy pascí:

a) Podľa spôsobu vykonania (kategórie):

- pasca s úplnou prípravou (*deliberate ambush*),
- pasca so skrátenou prípravou (*hasty ambush*).

b) Podľa tvaru zostavy:

- lineárna zostava (*linear ambush*),
- v tvare zostavy „L“ (*L-shaped ambush*),
- v tvare zostavy „V“ (*V-shaped ambush*).

c) Podľa typu:

- bodová pasca (*point ambush*),
- priestorová pasca (*area ambush*),
- pasca proti technike (*anti armor ambush*).

Pasca je zvyčajne vykonávaná v týchto nadväzujúcich **fázach**:

1. zaujatie a zaistenie *ORP*,
2. rekognoskácia priestoru pasce,
3. zaistenie priestoru pasce,
4. príprava v priestore pasce,
5. vykonanie úderu,
6. odchod z priestoru pasce.

Kontrolné otázky

1. Aké sú typy ofenzívnych aktivít?
2. Aké sú druhy útoku?
3. Aké druhy manévrov môže vykonávať čata v útoku?
4. V akých fázach je vedený útok?
5. Aká je úloha prepadu?
6. Do akých skupín je organizovaná čata vykonávajúca prepad?

7. V akých fázach je vykonávaný prepád?
8. Aká je úloha pasce?
9. Do akých skupín je organizovaná čata vykonávajúca pascu?
10. Aké sú druhy pascí?
11. V akých fázach je vykonávaná pasca?

Odporúčaná literatúra

- SPG-3-16/Všeob Vedenie operácií (čata, družstvo, osádka tanku) (B). Trenčín: Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 318 s.
- VDG 30-01/Oper Taktika pozemných síl (B). 2009. Trenčín :Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2009. 227 s.
- Pub-31-11-01 Taktika družstva. 1. vydání. Praha: Velitelství společných sil, 2008. 444 s.
- Pub-31-11-02 Taktika čety. 1. vydání. Praha: Velitelství společných sil, 2008. 536 s.
- Pub-31-11-03 Taktika roty. 1. vydání. Praha: Velitelství společných sil, 2008. 372 s.
- ATTP 3-21.71 Mechanized Infantry Platoon and Squad (Bradley). Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2010. 260 s.
- FM 3-21.8 The Infantry Rifle Platoon and Squad. Washington, DC: Headquarters , Department of the Army, 2007. 602 s.
- FM 3-90 Tactics. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 2001. 594 s.

5 DEFENZÍVNE AKTIVITY

Defenzívne aktivity sú aktivity, ktoré bránia útoku nepriateľa. Ich cieľom je zastaviť útok nepriateľa, zničiť jeho sily, zabrániť mu aby ovládol terén (objekty, čiaru), zastaviť ho pred uskutočnením jeho cieľa a tým vytvoriť priaznivé podmienky na vykonanie ofenzívnych aktivít.¹⁰⁹

Defenzívne aktivity môžu byť realizované za účelom:¹¹⁰

- zničiť ofenzívnu spôsobilosť nepriateľa a tým spôsobiť neúspech jeho útoku,
- fixovať nepriateľa a tým umožniť vlastným jednotkám udrieť v inom priestore,
- získať čas na dôkladnú prípravu ďalších operácií, vrátane protiútoku,
- udržať terén (objekt, čiaru) a zabrániť nepriateľovi, aby naň prenikol.

Defenzívne aktivity pozostávajú z nasledujúcich druhov:¹¹¹

- obrana (*defence*),
- boj na zdržanie (*delay*).

V ďalšej časti kapitoly bude pozornosť sústredená na defenzívnu aktivitu – obranu.

5.1 Obrana

Obrana (*defence*) je „základný, ale nie rozhodujúci druh boja vedený s cieľom odraziť alebo zmariť útok nepriateľa v stanovenom priestore a čase, spôsobiť mu straty, udržať dôležité priestory, zachovať sily a prostriedky, a tým si vytvoriť podmienky na vlastnú aktívnu činnosť“.¹¹²

Podstata obrany spočíva vo výbere terénu, využití žienijných zátarás, prirodzených ochranných vlastností terénu, utajenom rozmiestnení palebných prostriedkov vo vybudovaných palebných postaveniach a vo vzájomnej podpore brániacich sa jednotiek.

Obranu možno charakterizovať ako prechodný druh boja, ktorý je vedený za účelom vytvoriť podmienky pre prechod do útoku.

V závislosti na situácii môže byť obrana zaujatá:

- mimo dotyk s nepriateľom,
- v priamom dotyku s nepriateľom.

Vopred plánovaná obrana zaujímaná **mimo dotyk s nepriateľom** (*deliberate defence*) je spravidla organizovaná bez kontaktu s nepriateľom alebo keď kontakt s nepriateľom bezprostredne nehrozí a brániace sa jednotky majú

¹⁰⁹ VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s. 106.

¹¹⁰ VDG 30-01/Oper (B) 2009. s. 107.

¹¹¹ VDG 30-01/Oper (B) 2009. s. 110.

¹¹² *Vojenský terminologický slovník OS SR*. 2008. s. 50 - 51.

dostatok času na organizovanie obrany. Obyčajne predstavuje opevnený priestor s vybudovanými odolnými palebnými postaveniami, opevneniami a komunikačnými systémami.¹¹³

Vynútená obrana zaujímaná v priamom dotyku s nepriateľom (*hasty defence*) je zvyčajne organizovaná v dotyku s nepriateľom alebo vtedy ak hrozí bezprostredný dotyk s nepriateľom a čas na vykonanie príprav je obmedzený. Je charakterizovaná zdokonalením ochranných vlastností terénu rozmiestnením palebných postavení a prekážok.¹¹⁴

Spôsob zaujatia obrany je podmienený situáciou na bojisku. Každý spôsob zaujatia obrany predstavuje konkrétne výhody a nevýhody.¹¹⁵

Výhody zaujímania obrany mimo dotyk s nepriateľom:

- výhodné podmienky pre rozhodovací proces,
- dostatok času pre ženijné budovanie obrany,
- minimálna aktivita nepriateľa,
- výber vhodného terénu, plynulý postup pri zaujímaní bojových postavení a dostatok času pre veliteľskú činnosť,
- plnenie jedinej úlohy, a to zaujatie obrany.

Nevýhody zaujímania obrany mimo dotyk s nepriateľom:

- neznalosť podrobnej situácie nepriateľa,
- neznalosť smeru hlavného útoku nepriateľa,
- aktivita prieskumu nepriateľa,
- nutnosť realizácie bojového zaistenia.

Výhody pri zaujímaní obrany v priamom dotyku s nepriateľom:

- podrobná znalosť situácie nepriateľa,
- znalosť smeru hlavného útoku nepriateľa,
- znalosť terénu pred predným okrajom obrany,
- neprerušenie boja.

Nevýhody pri zaujímaní obrany v priamom dotyku s nepriateľom:

- sťažené podmienky pre rozhodovací proces,
- aktivita je na strane nepriateľa s cieľom zabrániť brániacim sa jednotkám v plynulom zaujatí obrany (jednotky sú pod paľbou nepriateľa),
- nutnosť zaujatia obrany v nevýhodnom teréne, prípadne o výhodný terén bojovať,
- plnenie dvoch postupných úloh:
 - ovládnutie výhodnej čiary (priestoru),
 - prechod do obrany.

¹¹³ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 225.

¹¹⁴ SOŠ 3680 AAP-6 2011. s. 331.

¹¹⁵ SPG-3-16/Všeob Vedenie operácií (*čata, družstvo, osádka tanku*)(B). 2011. s. 91 - 92.

5.1.1 Formy a techniky vedenia obrany

Obrana môže byť v závislosti na bojovej úlohe a taktickej situácii vedená jednou z nasledujúcich foriem a techník:

a) Formy vedenia obrany:¹¹⁶

Mobilná (pohyblivá) obrana (*mobile defence*) je založená na využití paľby a manévru brániacich sa jednotiek spolu s využitím terénu, prekážok, hĺbky a klamnej činnosti. Cieľom mobilnej obrany je spomaliť a korigovať smer postupu nepriateľa, vnútiť mu svoj spôsob vedenia boja a tým získať čas na prípravu vlastnej aktívnej činnosti. Zámerom pohyblivej obrany je zničiť útočiaceho nepriateľa tým, že umožní jeho jednotkám postup do bojových postavení, kde budú vystavené protiútokom a obklúčeniu. Mobilná obrana využíva kombináciu ofenzívnych, defenzívnych aktivít a aktivít na zdržiavanie nepriateľa s dôrazom položeným na jeho zničenie, nie na udržanie alebo na znovu zaujatie priestoru. Pri tejto forme vedenia obrany, môže dôjsť k čiastočným stratám bráneného priestoru.

Obrana priestoru (pozičná obrana) (*area defence*) je založená na sústredenej obrane stanoveného priestoru, ktorá sa dosahuje rozvinutím veľkého množstva statických bojových postavení podporovaných protiútokmi malých mobilných záloh. Cieľom obrany priestoru je držanie priestoru alebo bránenie nepriateľovi, aby naň vnikol. Je vedená účelným smerovaním nepriateľa pred vzájomne prepojené bojové postavenia, z ktorých môže byť veľkou mierou ničený paľbou. Zámerom obrany priestoru je ničenie nepriateľa vzájomne koordinovanou paľbou alebo uskutočnením lokálneho protiútku na jeho jednotky vytvoriť podmienky pre ďalšie činnosti smerujúce k vykonaniu útoku.

Základným rozdielom medzi jednotlivými formami vedenia obrany spočíva v tom, že kým snahou mobilnej obrany je zmariť útok nepriateľa jeho deštrukciou, úsilím obrany priestoru je zmariť útok nepriateľa zabránením jeho postupu.

b) Techniky vedenia obrany:¹¹⁷

Obrana bojového postavenia (*defend a battle position*) je technika vedenia obrany, ktorej cieľom je zničiť nepriateľa v priestore napadnutia (*Engagement Area – EA*), zablokovat' nepriateľovi prístupové cesty, kontrolovať kľúčový terén, pútať nepriateľa a tým umožniť inej jednotke vykonať manéver alebo prejsť do protiútku. Bojové postavenie musí byť zaujaté vo výhodnom teréne, ktorý umožňuje viesť sústredenú paľbu do *EA*. Musí poskytovať dostatočnú hĺbku a priestor na manéver podriadených zložiek pri zaujímaní záložných postavení.

Obrana sektoru (*defend an area*) je technika vedenia obrany, ktorej cieľom je zabrániť nepriateľovi v jeho postupe. Obrana sektoru je realizovaná

¹¹⁶ VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s. 111 - 113.

¹¹⁷ FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. 2007. s. 8-23 – 8-33.

v prípade, ak sa jednotky bránia v nepriaznivom teréne (terén s množstvom prístupových ciest k obrane, terén znemožňujúci vedenie sústredenej paľby a pod.) za predpokladu, že udržanie bráneného terénu nie je nevyhnutné. Obrana sektoru poskytuje hĺbku na vykonanie manévru, ale zároveň vyžaduje dokonalú celistvosť celej šírky obrany.

Obrana oporného bodu (*defend a strongpoint*) je technika vedenia obrany, ktorej úlohou je udržať kľúčový terén, vytvárať podmienky pre manéver vlastných jednotiek, blokovať prístupové smery alebo nasmerovať nepriateľa do pripraveného EA. Oporný bod predstavuje kľúčový bod v obrannom postavení, ktorý je spravidla dobre opevnený a bránený. Brániace sa jednotky a palebné prostriedky sa v závislosti na teréne umiestňujú vo vnútri oporného bodu, ale často aj do bojových postavení umiestnených v jeho okolí. Oporný bod musí byť vybudovaný a bránený tak, aby nepriateľovi znemožňoval jeho obkľúčenie, obídenie alebo obsadenie. Najvýhodnejší terén na vedenie obrany oporného bodu predstavuje zastavaný, hornatý alebo zalesnený terén. Oporný bod umiestnený v otvorenom teréne sa buduje na privrátených svahoch, vyžaduje rozsiahle ženíjné budovanie, maskovanie a vytváranie klamných cieľov.

Kruhovú obranu (*defend a perimeter*) je uskutočňovaná v prípade, ak hrozí útok nepriateľa z viacerých smerov (v horách, na vrchole výšin a pod.). Obranné postavenie má tvar kruhu alebo trojuholníka, jednotlivé medzery medzi brániacimi sa jednotkami sú menšie ako pri bežnej obrane. Pri tejto technike obrany je väčšina obrániacich sa síl a palebných prostriedkov (okrem zálohy) rozmiestnená po obvode (perimetri) bráneného priestoru. Kruhovú obranu môže byť vedená za účelom udržať dôležitú časť terénu alebo kontrolovať priestor, v ktorom sú vzdialenosti od susedných brániacich sa jednotiek výrazne väčšie.

Obrana odvráteného svahu (*defend a reverse slope*) je charakterizovaná umiestnením brániacich sa jednotiek na opačnú stranu kopca, (hrebeňa, vrchu, hory) v smere postupu útočiaceho nepriateľa. Táto technika vedenia obrany výrazne obmedzuje útočníkovi možnosť pozorovať organizáciu obranných postavení, rovnako nepriateľovi znižuje účinnosť nasadenia a využitia jeho zbraní s ďalekým dostrelom (tanky, delostrelectvo).

5.1.2 Miesto a úloha čaty (družstva) v obrane

Čata môže v obrane pôsobiť v zostave roty (v strede zostavy roty alebo na jej krídlach) alebo samostatne.

Čata ako súčasť roty môže v obrane pôsobiť:¹¹⁸

- v priestore v dotyku v zostave hlavných síl nadriadeného, s úlohou odraziť útok nepriateľa, spomaliť jeho postup, vyčerpať jeho sily, udržať predný okraj obrany a pripojiť sa k prípadnému protiútoku,

¹¹⁸ SPG-3-16/Všeob Vedenie operácií (čata, družstvo, osádka tanku)(B). 2011. s. 94 - 95.

- v priestore v hĺbke nadriadeného, s úlohou ničiť nepriateľa, ktorý prenikol do hĺbky zostavy,
- v zostave krycích síl nadriadeného, s úlohou zastaviť, pútať, zdržať, klamať nepriateľa a tým zabrániť neočakávanému napadnutiu hlavných síl,
- v zálohe nadriadeného, za účelom na rozkaz (*on order* - o/o) zaujať dopredu vybudované bojové postavenie, z ktorého je pripravená prehradiť ohrozený smer alebo za účelom vystriedať alebo posilniť jednotky v dotyku, ničiť výsadky nepriateľa, jeho prieskumné alebo diverzné skupiny, ktoré prenikli do hĺbky priestoru obrany práporu a pod.

Samostatne môže čata v obrane pôsobiť ako záloha veliteľa roty (práporu), alebo ako krycia sila roty.

Družstvo v obrane spravidla pôsobí ako súčasť čaty.

Čata v obrane najčastejšie zaujíma, buduje a bráni **bojové postavenie** čaty, ktoré je v prípade pôsobenia v zostave roty súčasťou priestoru obrany roty. Bojové postavenie čaty zvyčajne predstavuje dopredu určenú časť terénu, ktorá sa ženijne upravuje a pripravuje na vedenie kruhovej obrany.

Bojové postavenie čaty sa skladá bojových postavení družstiev a pridelených jednotiek a prostriedkov. Družstvá sa v ňom rozmiestňujú s medzerami až 50 m.

Čata buduje **hlavné a záložné bojové postavenia** družstiev. Záložné bojové postavenia družstiev sa rozmiestňujú tak, aby zabezpečovali kruhovú obranu. V závislosti na úlohe a dostupnom čase môže čata budovať aj **nasledujúce a doplnkové bojové postavenia** družstiev a pridelených jednotiek a prostriedkov. Na oklamanie nepriateľa o rozmiestnení palebných prostriedkov môže prípadne budovať aj **klamné bojové postavenia**. Jednotlivé bojové postavenia musia byť náležite odolné, musia byť budované tak, aby zabránili nožnej infiltrácii nepriateľa a zároveň musia umožňovať vzájomnú palebnú podporu a súčinnosť aj so susednými družstvami. Bojové postavenia musia umožňovať manéver paľbou a pohybom na ohrozený smer.

Súčasťou bojového postavenia čaty je veliteľsko-pozorovacie stanovište veliteľa čaty (VPS), slúžiace ako taktické miesto velenia čaty (TMVČ). Taktické miesto velenia čaty sa umiestňuje tak, aby veliteľovi čaty umožňovalo najlepší výhľad na bojisko za účelom, aby mohol efektívne riadiť boj čaty.

Družstvo pôsobí v obrane spravidla v zostave čaty. Družstvo v obrane zaujíma, buduje a bráni bojové postavenie družstva, ktoré môže byť široké až 100 m. Skladá sa z bojového postavenia bojového vozidla (hlavného a záložného) a z bojových postavení jednotlivých zbraní družstva (hlavných a záložných).

5.1.3 Zostavy čaty (družstva) v obrane

Usporiadanie a členenie bojovej zostavy čaty (družstva) v obrane závisí od situácie, terénu, predpokladanej činnosti nepriateľa a bojovej úlohy.

Bojová zostava čaty v obrane môže byť usporiadaná do nasledovných zostáv:¹¹⁹

- do línie,
- uhlom vpred alebo vzad,
- stupňovito vpravo alebo vľavo.

Charakteristiky jednotlivých bojových zostáv čaty sú uvedené v kapitole 2.2.

Bojová zostava družstva v obrane je spravidla usporiadaná do línie jednotlivých zbraní družstva (pozri kapitolu 2.1). Bojové postavenie bojového vozidla sa v závislosti na teréne buduje uprostred bojového postavenia družstva, na jeho boku alebo vo vzdialenosti do 50 m za bojovým postavením družstva.

5.1.4 Príprava obrany

Príprava obrany čaty (družstva) zahŕňa:¹²⁰

- a) plánovanie obrany,
- b) prípravu čaty (družstva) na plnenie bojovej úlohy,
- c) zaujatie bojového postavenia čatou (družstvom), usporiadanie bojovej zostavy a organizáciu palebného systému,
- d) budovanie ochranných stavieb a systému žienijných zátarás,
- e) kontrolu bojovej pohotovosti podriadených na plnenie bojovej úlohy a hlásenie dosiahnutia bojovej pohotovosti nadriadenému veliteľovi.

a) Plánovanie obrany

Veliteľ čaty (družstva) pri plánovaní obrany postupuje v zmysle krokov plánovacieho procesu (pozri kapitolu 3.4), pritom berie v úvahu rozdielnu postupnosť činností čaty (družstva) pri zaujímaní obrany mimo dotyk s nepriateľom alebo v priamom dotyku s nepriateľom.

V závislosti od spôsobu zaujatia obrany môže veliteľ čaty (družstva) operáciu plánovať **priamo v teréne** alebo **na mape** (schéme), prípadne **na plastickom stole**.

Postup plánovania obrany mimo dotyk s nepriateľom¹²¹

Pri zaujímaní obrany mimo dotyk s nepriateľom veliteľ čaty (družstva) začne plánovanie obrany ihneď po prevzatí *OPORD*-u od nadriadeného. Po pre-

¹¹⁹ Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 2008. Kniha 3. s. 12 – 15.

¹²⁰ SPG-3-16/Všeob *Vedenie operácií (čata, družstvo, osádka tanku)(B)*. 2011. s. 97.

¹²¹ Pub-31-11-02 2008. Kniha 3. s. 28 - 29.

vzatí *OPORD*-u a ujasnení úlohy od nadriadeného, veliteľ čaty (družstva) spravidla vydá *WNGO*. Po vydaní *WNGO* sa čata (družstvo) pripravuje na vedenie operácie, veliteľ čaty (družstva) sa zúčastňuje **rekognoskácie** s veliteľom rot (čaty). Veliteľ čaty pri rekognoskácii spresňuje veliteľom družstiev:

- umiestnenie bojových postavení družstiev v teréne,
- predný okraj obrany čaty,
- palebné pásmo čaty,¹²²
- úsek sústredenej paľby čaty (ÚSP).

Na základe zhodnotenia situácie a vykonanej rekognoskácie veliteľ čaty (družstva) spracuje a vydá *OPORD*.

Postup plánovania obrany v priamom dotyku s nepriateľom¹²³

Pri zaujímaní obrany v priamom dotyku s nepriateľom, spravidla po prechode z útočnej do obrannej operácie, musí veliteľ čaty (družstva) po prijatí bojovej úlohy od veliteľa rot (čaty) najskôr prijať opatrenia na **zaujatie a ovládnutie výhodnej čiar**. Po prevzatí úlohy na ovládnutie a upevnenie výhodnej čiar od veliteľa rot (zväčša rádiostanicou), veliteľ čaty ihneď riadi činnosť družstiev napr.:

„Prvé družstvo útokom v smere dvanásť hodina ovládnuť čiaru vpravo ..., vľavo ..., po dosiahnutí čiar začať budovanie obrany! Druhé družstvo....“

Po dosiahnutí a ovládnutí výhodnej čiar, veliteľ čaty vykoná rekognoskáciu, na základe ktorej družstvám určí a spresní:

- palebné pásma,
- palebné postavenia bojových vozidiel a ich palebné sektory,
- spôsob pozorovania a priameho zaistenia,
- koordináciu činnosti so susednými jednotkami.

Všetky činnosti počas procesu ovládnutia výhodnej čiar sú vykonávané v priamom kontakte a pod trvalým pozorovaním nepriateľa. Činnosť veliteľa čaty (družstva) pri plánovaní obrany v priamom dotyku s nepriateľom ovplyvňuje najmä nedostatok času a nutnosť neustálych reakcií na aktivity nepriateľa.

Veliteľ čaty (družstva) po ujasnení úlohy a vydaní *WNGO* na základe zhodnotenia situácie po ovládnutí výhodnej čiar spracuje a vydá *OPORD*.

b) Príprava čaty (družstva) na plnenie bojovej úlohy

Príprava čaty (družstva) na plnenie bojovej úlohy v obrane obvykle zahŕňa:

- prípravu veliteľov družstiev a príslušníkov družstiev s dôrazom na pochopenie cieľov a úloh operácie,

¹²² Palebné pásmo (sektor paľby) predstavuje priestor, ktorý má čata (družstvo, palebný prostriedok alebo zbraň) palebne pokryť. Musí byť vymedzený ľavou a pravou hranicou paľby (jasne viditeľnými bodmi v cieľovej oblasti, napr. cestami, stromami, výraznými krovinami a pod.). Jednotlivé palebné pásma (sektory paľby) sa musia vzájomne palebne prekrývať.

¹²³ Pub-31-11-02 *Taktika čety*. Kniha 3. s. 33 - 35.

- zabezpečenie čaty (družstva) prostriedkami a materiálom potrebným na vykonanie pripravovanej operácie (výzbrojou, technikou, pohonnými hmotami, muníciou, ženijným, zdravotníckym materiálom a pod.),
- prípravu výstroje, výzbroje a techniky na bojové použitie.

c) Zaujatie bojového postavenia čatou (družstvom), usporiadanie bojovej zostavy a organizácia palebného systému

Postup veliteľa čaty (družstva) pri zaujímaní a príprave bojového postavenia závisí od spôsobu zaujatia obrany.

Pri zaujímaní obrany **mimo dotyk s nepriateľom** je výhodou, že čata (družstvo) spravidla môže zaujať bojové postavenie v priestore, v ktorom bola vykonaná rekognoskácia a ktorý následne ženijne vybuduje. Pri zaujímaní obrany mimo dotyk s nepriateľom veliteľ čaty (družstva) obvykle riadi nasledujúce činnosti (niektoré úlohy môžu byť vykonávané súbežne):

- zavedie čatu (družstvo) do stanoveného priestoru určeného na vybudovanie alebo dobudovanie bojového postavenia,
- rozmiestni (usporiada) čatu (družstvo) v bojovom postavení (každé družstvo a bojové vozidlo, prípadne pridelená jednotka alebo prostriedok zaujme stanovené postavenie),
- organizuje pozorovanie, priame zaistenie (určenou hotovostnou zbraňou),
- organizuje palebný systém čaty (družstva),
- veliteľ čaty (družstva) hlási veliteľovi roty (čaty) pohotovosť palebného systému čaty (družstva),
- ženijné budovanie obrany (maskovanie, budovanie ochranných stavieb, zriaďovanie zátarás a pod.),
- veliteľ čaty (družstva) spracuje schému bojového postavenia čaty (družstva),
- veliteľ čaty (družstva) v stanovenú dobu hlási veliteľovi roty (čaty) pohotovosť obrany,
- riadi budovanie záložných postavení.

Zaujatie a budovanie obrany na dosiahnutej výhodnej čiare **v priamom dotyku s nepriateľom** obvykle prebieha súčasne alebo len s minimálnym časovým oneskorením. Pri zaujímaní obrany v priamom dotyku s nepriateľom veliteľ čaty obvykle organizuje nasledujúce činnosti:¹²⁴

- v prípade, ak rozmiestnenie čaty na zaujatej výhodnej čiare nezodpovedá prijatej bojovej úlohe (vyplývajúcej z *OPORD*-u alebo z *FRAGO* veliteľa roty), veliteľ čaty organizuje preskupenie síl a prostriedkov a riadi zaujatie bojového postavenia čaty,
- súčasne so zaujímaním bojového postavenia čaty organizuje pozorovanie, priame zaistenie (určenou hotovostnou zbraňou),
- organizuje palebný systém čaty (družstva),

¹²⁴ Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 2008. Kniha 3. s. 35.

- veliteľ čaty (družstva) hlási veliteľovi roty (čaty) pohotovosť palebného systému čaty (družstva),
- riadi ženijné budovanie obrany (maskovanie, budovanie ochranných stavieb, zriaďovanie zátarás a pod.),
- veliteľ čaty (družstva) spracuje schému bojového postavenia čaty (družstva),
- veliteľ čaty (družstva) v stanovenú dobu hlási veliteľovi roty (čaty) pohotovosť obrany,
- riadi budovanie záložných postavení.

Pri zaujímaní bojového postavenia v obrane využíva každý príslušník čaty terénne tvary a predmety, ktoré poskytujú úkryt a prirodzené maskovanie, ale zároveň toto postavenie musí zabezpečovať dobrý výhľad a výstrel v určom pásme (sektore) pozorovania.

Palebný systém čaty (družstva) sa vytvára s ohľadom na palebné možnosti všetkých druhov zbraní čaty (družstva) a plánovaných palieb nadriadeného. Musí zabezpečovať ničenie nepriateľa na prístupoch k obrane, pred predným okrajom obrany, v medzerách medzi postaveniami a palebné pokrytie vybudovaných zátarás a prekážok. Musí umožňovať vedenie čelnej, bočnej a krížovej paľby. Pri organizácii palebného systému, veliteľ čaty (družstva) v teréne určuje rozmiestnenie družstiev a palebných prostriedkov (jednotlivých zbraní) a stanovuje palebné úlohy.

Palebný systém čaty v obrane zahŕňa:

- orientačné body (čísla, názvy, vzdialenosti),
- situáciu nepriateľa (pravdepodobný smer útoku nepriateľa),
- palebné pásmo čaty (príp. doplnkový sektor palieb čaty),
- palebné pásma družstiev z hlavných aj záložných postavení,
- doplnkové palebné sektory družstiev z hlavných aj záložných postavení,
- palebné sektory a doplnkové palebné sektory BVP z hlavných aj záložných bojových postavení BVP,
- čiary začatia strelby ručných zbraní čaty,
- čiary začatia paľby lafetovaných zbraní čaty,
- čiara začatia paľby protitankových zbraní (PTRK, RPG) čaty,
- čiary pohyblivej prehradzujúcej paľby nadriadeného,
- úseky sústredenej paľby (ÚSP),
- palebné sektory pridelených jednotiek a prostriedkov.

Palebný systém družstva v obrane zahŕňa:

- orientačné body (čísla, názvy, vzdialenosti),
- situáciu nepriateľa (pravdepodobný smer útoku nepriateľa),
- palebné pásmo družstva (príp. doplnkový sektor paľby družstva),
- palebné sektory a doplnkové palebné sektory BVP a guľometov z hlavných aj záložných bojových postavení,
- smer strelby a doplnkový smer strelby ručných zbraní družstva z hlavných aj záložných postavení,
- čiary začatia strelby ručných zbraní družstva,

- čiary začatia paľby lafetovaných zbraní družstva,
- čiara začatia paľby protitankových zbraní (PTRK, RPG) družstva,
- čiary pohyblivej prehradzujúcej paľby nadriadeného,
- úsek sústredenej paľby (ÚSP).

Pohotovosť palebného systému čaty (družstva) je dosiahnutá ak všetky palebné prostriedky:

- zaujali stanovené bojové postavenia,
- majú určené prvky pre vedenie paľby (palebné sektory, ÚSP a pod.) vo dne i za zníženej viditeľnosti,
- disponujú stanoveným množstvom munície,
- všetci príslušníci čaty (družstva) poznajú bojovú úlohu.

d) Budovanie ochranných stavieb a systému ženijných zátarás

Bojové postavenie čaty (družstva) sa ženijne upravuje budovaním **ochranných stavieb** a vytváraním **systému ženijných zátarás**. Ženijné práce sú spravidla vykonávané vlastnými silami a prostriedkami (podľa rozhodnutia nadriadeného veliteľa môžu byť realizované ženijnou jednotkou).

Ochranné stavby v bojovom postavení sa môžu pri vedení obrany mimo dotyk s nepriateľom budovať v predstihu.

Ženijné budovanie ochranných stavieb a systému ženijných zátarás sa vykonáva s prihliadnutím na maskovacie a ochranné vlastnosti terénu, a to v stanovenom poradí, rozsahu a lehotách. Poradie plnenia ženijných prác pri budovaní obrany musí umožňovať zaistenie stálej bojovej pohotovosti čaty (družstva) a zároveň jej pripravenosť v prípade napadnutia nepriateľom. Jednotlivé okopy a spojovacie zákopy musia umožňovať pozorovanie bojiska, vedenie paľby, utajené rozmiestnenie, maskovanie, rýchly a skrytý manéver.

V závislosti na realizovaných prácach ženijné budovanie obrany pozostáva z troch etáp.¹²⁵

V prvom poradí sa budujú:

- a) jednotlivé okopy pre streľbu z ručných zbraní,
- b) okopy pre BVP,
- c) upravuje sa terén pre pozorovanie a palebné pásmo,
- d) zriaďujú sa ženijné zátarasy a buduje sa VPS.

V druhom poradí:

- a) buduje sa spojovací zákop medzi jednotlivými okopmi,
- b) hĺbia sa spojovacie zákopy k BVP,
- c) vzhľadom na vzniknutú situáciu a podľa rozhodnutia nadriadeného veliteľa sa v nasledujúcich, záložných alebo doplnkových bojových postaveniach hĺbia okopy pre ručné zbrane a BVP,

¹²⁵ SPG-3-16/Všeob Vedenie operácií (čata, družstvo, osádka tanku)(B). 2011. s. 101 – 102.

- d) zriaďuje sa zakrytý pohotovostný okop (pohotovostný úkryt) a výklenky pre muníciu.

V ďalšom poradí:

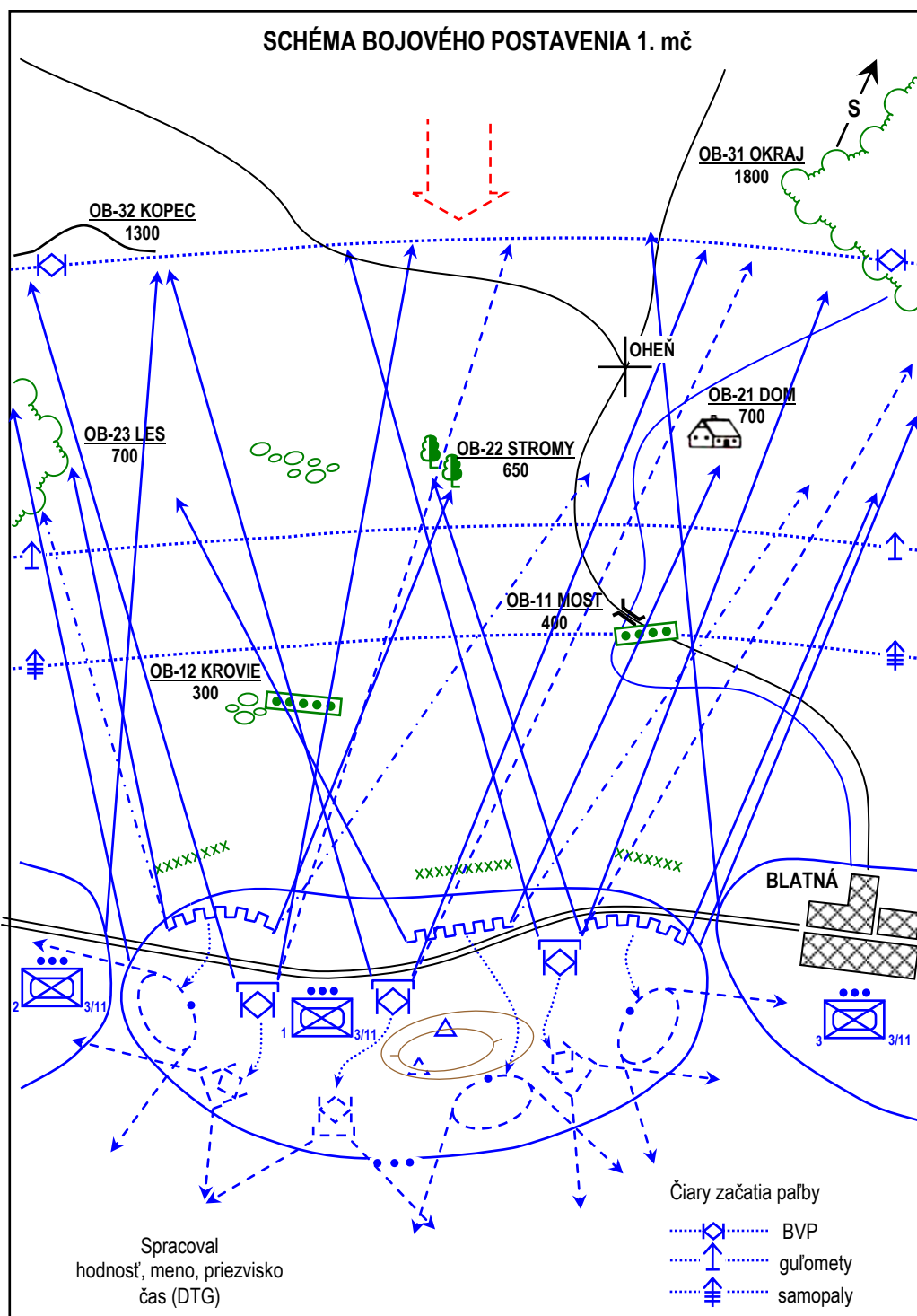
- a) dokončuje sa vybudovaný zákopový systém,
- b) hĺbia sa spojovacie zákopy k susedným družstvám a do tyla,
- c) budujú sa záložné bojové postavenie družstiev,
- d) budujú sa klamné postavenia,
- e) pokračuje sa v zdokonaľovaní ženijnej úpravy bojového postavenia čaty (družstva).

Zhotovenie schémy bojového postavenia

V priebehu prípravy obrany veliteľ čaty (družstva) spracováva **schému bojového postavenia čaty (družstva)**, ktorá mu pomáha riadiť paľbu a manéver síl a prostriedkov čaty (družstva).

Schéma bojového postavenia čaty (Obrázok 40) obsahuje:

- topografický podklad (terénne tvary a predmety),
- orientačné body (čísla, názvy, vzdialenosti),
- situáciu nepriateľa (pravdepodobný smer útoku nepriateľa),
- bojové postavenie čaty (príp. záložné bojové postavenie čaty),
- hlavné a záložné bojové postavenia družstiev,
- hlavné a záložné bojové postavenia BVP,
- palebné pásmo čaty (príp. doplnkový sektor palieb čaty),
- palebné pásma družstiev a doplnkové sektory palieb družstiev z hlavných aj záložných bojových postavení,
- hlavné a doplnkové sektory palieb BVP z hlavných aj záložných bojových postavení,
- úseky sústredenej paľby,
- čiary začatia paľby jednotlivých druhov zbraní,
- hlavné a záložné postavenia pridelených jednotiek a prostriedkov vrátane ich palebných úloh,
- rozmiestnenie susedov,
- ženijné zátarasy,
- VPS,
- osi manévru družstiev a BVP,
- záujmová svetová strana,
- záhlavie,
- legendu,
- dátum, funkciu, hodnosť a meno a priezvisko spracovateľa.

Obrázok 40 Schéma bojového postavenia čaty (variant)

Schéma bojového postavenia družstva (Obrázok 41) obsahuje:

- topografický podklad (terénne tvary a predmety),
- orientačné body (čísla, názvy, vzdialenosti),
- situáciu nepriateľa (pravdepodobný smer útoku nepriateľa),
- bojové postavenie družstva,
- hlavné a záložné bojové postavenia jednotlivých príslušníkov družstva,
- hlavné a záložné bojové postavenia BVP,
- palebné pásmo družstva (príp. doplnkový sektor palieb družstva),
- hlavné palebné pásma a doplnkové sektory palieb ručných zbraní družstva z hlavných a záložných postavení,
- sektor palieb a doplnkový sektor palieb z hlavných a záložných postavení guľometov a BVP,
- čiary začatia paľby jednotlivých druhov zbraní,
- rozmiestnenie susedov, hranice ich palebných pásiem,
- úsek sústredenej paľby,
- ženijné zátarasy,
- osi manévru družstva a BVP,
- záujmová svetová strana,
- záhlavie,
- legendu,
- dátum, funkciu, hodnosť a meno a priezvisko spracovateľa.

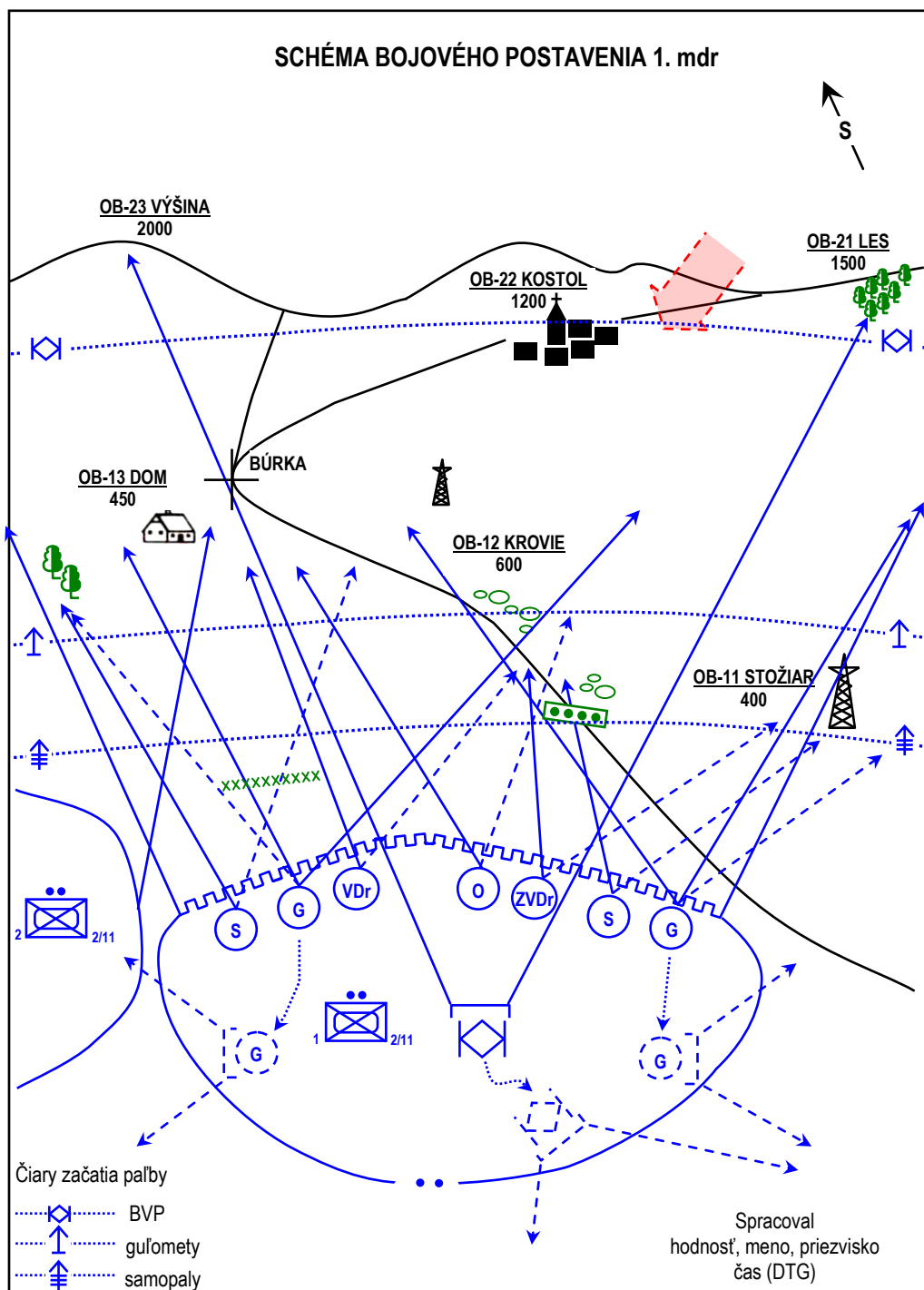
Schémy jednotlivých bojových postavení družstiev musia zodpovedať schéme bojového postavenia čaty. Jednotlivé palebné pásma a sektory palieb sa musia vzájomne prekrývať tak, aby pred bojovým postavením čaty (družstva), na bokoch alebo v medzerách medzi postaveniami, nevznikol palebne nepokrytý priestor.

d) Kontrola bojovej pohotovosti na plnenie bojovej úlohy a hlásenie bojovej pohotovosti nadriadenému veliteľovi

Pohotovosť obrany čaty (družstva) je dosiahnutá ak:

- je v pohotovosti palebný systém,
- sú splnené ženijné práce prvého poradia.

Dobu dosiahnutia pohotovosti obrany stanovuje nadriadený veliteľ v závislosti od bojovej úlohy a situácie. Po hlásení o dosiahnutí pohotovosti obrany nadriadenému veliteľovi, čata (družstvo) pokračuje v zdokonaľovaní ženijných úprav bojového postavenia.

Obrázok 41 Schéma bojového postavenia družstva (variant)

5.1.5 Činnosť čaty v obrane

Schopnosť viesť účinný obranný boj závisí od pripravenosti bojového postavenia čaty (družstva) a od schopnosti veliteľa riadiť paľbu a manéver (velenie a riadenie počas operácie je opísané v kapitole 3.5).

Vedenie obranného boja čaty (družstva) je možné rozdeliť do dvoch fáz (*sequence of the defense*):¹²⁶

1. boj krycích síl na predsunutom postavení počas približovania sa nepriateľa k obrane,
2. hlavný obranný boj - odrážanie úderu nepriateľa a činnosť po údere.

1. Boj krycích síl

Nepriateľ je počas približovania k obrane, za účelom narušenia jeho zostavy, napádaný paľbami nadriadeného veliteľa a následne aj jednotkami pred predným okrajom obrany hlavných síl (roty, práporu) v bojovom zaistení (na predsunutom postavení).

Hotovostná zbraň čaty (družstva) nepretržite pozoruje bojisko, ostatní príslušníci čaty (družstva) dokončujú budovanie ochranných stavieb, pripravujú zbrane alebo oddychujú. Po spozorovaní nepriateľa a vyhlásení bojového poplachu všetci príslušníci čaty zaujímajú stanovené bojové postavenia.

Po začatí palebnej prípravy nepriateľa, príslušníci čaty (družstva) vyhlásením delostreleckého poplachu okamžite za použitia prostriedkov individuálnej ochrany (PIO) zaujímajú pohotovostný úkryt (alebo BVP). Hotovostná zbraň čaty (družstva) zostáva v bojovom postavení. Veliteľ čaty (družstva) pozoruje činnosť nepriateľa. Po ukončení delostreleckého poplachu príslušníci čaty (družstva) na povel zaujímajú bojové postavenia, pozorujú priestor a pripravujú sa na vedenie boja.

Veliteľ čaty (družstva) pokračuje v pozorovaní bojiska s dôrazom na odhalenie smeru útoku nepriateľa. Pri jeho približovaní a rozvinovaní do bojovej zostavy, veliteľ čaty zahajuje paľbu protitankových prostriedkov na maximálne vzdialenosti.

2. Hlavný obranný boj

Pri približovaní sa nepriateľa k prednému okraju obrany veliteľ čaty zintenzívňuje paľbu čaty. Pozoruje bojisko, dohodnutými signálmi a povelmi riadi paľbu čaty a prípadný manéver družstiev a BVP na ohrozené smery. V prípade nutnosti družstvá a BVP na povel veliteľa čaty zaujímajú záložné bojové postavenia. Pechota nepriateľa, ktorá dosiahla vzdialenosť 30 – 40 m od predného okraja obrany sa ničí použitím RG. Nepriateľ, ktorý prenikol do bojového postavenia čaty sa ničí paľbou na krátke vzdialenosti a bojom zblízka.

¹²⁶ VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s.113.

Po odrazení úderu nepriateľa veliteľ čaty organizuje konsolidáciu a reorganizáciu. Obnovuje palebný systém čaty, prisúva muníciu, zabezpečuje ošetrovanie a odsun ranených a realizuje ďalšie opatrenia smerujúce k úspešnému vykonaniu nasledujúcej úlohy.

Zhrnutie

Defenzívne aktivity sú aktivity, ktoré bránia útoku nepriateľa. Ich cieľom je zastaviť útok nepriateľa, zničiť jeho sily, zabrániť mu aby ovládol terén (objekty, čiaru), zastaviť ho pred uskutočnením jeho cieľa, a tým vytvoriť priaznivé podmienky na vykonanie ofenzívnych aktivít.

Defenzívne aktivity pozostávajú z nasledujúcich druhov:

- obrana (*defence*),
- boj na zdržanie (*delay*).

Obrana je základný, ale nie rozhodujúci druh boja vedený s cieľom odraziť alebo zmariť útok nepriateľa v stanovenom priestore a čase, spôsobiť mu straty, udržať dôležité priestory, zachovať sily a prostriedky, a tým si vytvoriť podmienky na vlastnú aktívnu činnosť.

Formy obrany:

- mobilná (pohyblivá) obrana (*mobile defence*),
- obrana priestoru (pozičná obrana) (*area defence*).

Techniky vedenia obrany:

- obrana bojového postavenia (*defend a battle position*),
- obrana sektoru (*defend an area*),
- obrana oporného bodu (*defend a strongpoint*),
- kruhová obrana (*defend a perimeter*),
- obrana odvráteného svahu (*defend a reverse slope*).

V závislosti na situácii môže byť obrana zaujatá ako:

- vopred plánovaná obrana zaujimaná mimo dotyk s nepriateľom (*deliberate defence*),
- vynútená obrana zaujimaná v priamom dotyku s nepriateľom (*hasty defence*).

Čata môže v obrane pôsobiť v zostave roty (v strede zostavy roty alebo na jej krídlach), alebo samostatne. Družstvo v obrane spravidla pôsobí ako súčasť čaty.

Čata v obrane najčastejšie zaujíma, buduje a bráni bojové postavenie čaty, ktoré ženijne upravuje a pripravuje na vedenie kruhovej obrany.

Bojové postavenie čaty sa skladá bojových postavení družstiev a pridelených jednotiek a prostriedkov.

Čata buduje hlavné a záložné bojové postavenia ale aj nasledujúce a doplnkové bojové postavenia družstiev a pridelených jednotiek a prostriedkov.

Družstvo v obrane zaujíma, buduje a bráni bojové postavenie družstva, ktoré sa skladá z bojového postavenia bojového vozidla (hlavného a záložného) a z bojových postavení jednotlivých zbraní družstva (hlavných a záložných).

Usporiadanie a členenie bojovej zostavy čaty (družstva) v obrane závisí od situácie, terénu, predpokladanej činnosti nepriateľa a bojovej úlohy.

Bojová zostava čaty v obrane môže byť usporiadaná do nasledovných zostáv:

- do línie,
- uhlom vpred alebo vzad,
- stupňovito vpravo alebo vľavo.

Bojová zostava družstva v obrane je spravidla usporiadaná do línie jednotlivých zbraní družstva.

Príprava obrany čaty (družstva) zahŕňa:

- plánovanie obrany,
- prípravu čaty (družstva) na plnenie bojovej úlohy,
- zaujatie bojového postavenia čatou (družstvom), usporiadanie bojovej zostavy a organizáciu palebného systému,
- budovanie ochranných stavieb a systému ženijných zátarás,
- kontrolu bojovej pohotovosti podriadených na plnenie bojovej úlohy a hlásenie dosiahnutia bojovej pohotovosti nadriadenému veliteľovi.

Vedenie obranného boja čaty (družstva) je možné rozdeliť do dvoch fáz (*Sequence of the Defence*):

- boj krycích síl,
- hlavný obranný boj.

Kontrolné otázky

1. Aké sú typy defenzívnych aktivít?
2. Ako je definovaná obrana?
3. Aké sú formy obrany?
4. Aké sú techniky vedenia obrany?
5. Aké miesto a úlohu plní čata pôsobiaca v obrane v zostave roty a samostatne?
6. Do akých bojových zostáv môže byť čata usporiadaná v obrane?
7. Aké kroky zahŕňa príprava obrany čaty?
8. Z akých etáp pozostáva ženijné budovanie obrany čaty?

9. Čo obsahuje schéma bojového postavenia čaty?
10. V akých fázach je vedená obrana?

Odporúčaná literatúra

- SPG-3-16/Všeob *Vedenie operácií (čata, družstvo, osádka tanku) (B)*. Trenčín: Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 318 s.
- VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. Trenčín: Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2009. 227 s.
- Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 1. vydání. Praha: Velitelství společných sil, 2008. 444 s.
- Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 1. vydání. Praha: Velitelství společných sil, 2008. 536 s.
- Pub-31-11-03 *Taktika roty*. 1. vydání. Praha: Velitelství společných sil, 2008. 372 s.
- FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 2007. 602 s.

6 STABILIZAČNÉ AKTIVITY

Stabilizačné aktivity sú definované ako samostatné taktické úlohy usilujúce sa stabilizovať situáciu zriadením takých podmienok, ktoré umožňujú rekonštrukciu a rozvoj. Súčasťou stabilizačných aktivít môže byť v rámci procesu celkovej stabilizácie aj vedenie ofenzívnych alebo defenzívnych aktivít za prebiehajúcich umožňujúcich aktivít.¹²⁷

Hlavným cieľom stabilizačných aktivít je prevencia alebo ukončenie konfliktu a zabránenie pokračovania nepriateľstva. Úlohou vojenských jednotiek je plnením taktických úloh stabilizačných aktivít vybudovať a udržať bezpečnosť a kontrolu, podporiť reformy bezpečnostného sektora, obnoviť základné občianske služby a zariadenia a podporiť úlohy dočasnej vlády. Účelom realizácie týchto aktivít je vytvoriť podmienky pre diplomatické a humanitárne opatrenia zamerané na elimináciu príčin konfliktu, dosiahnutie dlhodobej stability a udržateľného mieru.

Stabilizačné aktivity počas procesu stabilizácie zahŕňajú úlohy a akcie vojenských stabilizačných jednotiek uskutočňované v koordinácii s domácimi národnými predstaviteľmi, poverenými predstaviteľmi a ďalšími civilnými orgánmi a organizáciami. Cieľom všetkých zúčastnených orgánov a organizácií je obnoviť, vytvoriť alebo udržať podmienky pre bežný občiansky život a správne fungovanie vládnych a verejných inštitúcií. Stabilizačné aktivity sú rozdelené do štyroch kategórií:¹²⁸

- a) Bezpečnosť a kontrola (*Security and Control*).
- b) Podpora reformy bezpečnostného sektora (*Support to Security Sector Reform*).
- c) Podpora počiatočnej obnovy základných občianskych služieb a zariadení (*Support to Initial Restoration Services and Facilities*).
- d) Podpora úloh dočasnej vlády (*Support to Initial Governance Tasks*).

a) Bezpečnosť a kontrola

Cieľom tejto kategórie stabilizačných aktivít je zaistiť miestnemu obyvateľstvu a zúčastneným orgánom a organizáciám slobodu a bezpečnosť nevyhnutnú pre normálny občiansky život a budovanie inštitúcií, ktoré podporujú trvalú stabilitu. Aktivity spojené so zaistením bezpečnosti a kontroly by mali byť realizované okamžite po ukončení hlavných ofenzívnych aktivít a zamerané na priestory, ktoré im umožňujú najefektívnejšie kontrolovať bezpečnostnú situáciu. Medzi najčastejšie vykonávané taktické úlohy na zaistenie bezpečnosti a kontroly patrí:¹²⁹

- hliadkovanie,
- oddelenie znepriatelených strán,

¹²⁷ VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s.145

¹²⁸ VDG 30-01-01/Oper *Postupy a spôsoby vykonávania stabilizačných aktivít*. 2010. s.18 - 19.

¹²⁹ VDG 30-01-01/Oper 2010. s. 68.

- sprostredkovanie,
- kontrola ciest, cestná kontrola,
- sprevádzanie konvojov,
- zákaz vychádzania,
- kontrola a ovládnutie davu,
- pozorovanie a monitorovanie,
- vytváranie kordónov a prehľadávanie,
- stráženie a ochrana (základne),
- sledovanie,
- ochrana osôb, organizácií, vlastníctva, menšín, hraníc, priestorov,
- zriadenie a udržiavanie chránených priestorov,
- kontrola pohybu obyvateľstva, utečencov a vysídlených osôb,
- evakuácia ohrozených osôb.

b) Podpora reformy bezpečnostného sektora

Jedným z najdôležitejších aspektov dlhodobej stability a rozvoja krajiny je reforma prvkov národného bezpečnostného sektora danej krajiny (ozbrojených síl, štátnej polície, colnej polície, politiky, trestného a právneho systému a pod.). Hlavným cieľom je odovzdať vykonávanie a zodpovednosť za verejný poriadok miestnym orgánom. Podpora reformy bezpečnostného sektora obsahuje nasledujúce taktické úlohy:¹³⁰

- odzbrojenie, demobilizácia a reintegrácia bezpečnostných síl, militantných alebo ilegálnych vojenských skupín,
- ochrana a transport odzbrojených (demobilizovaných) osôb,
- asistencia pri vytváraní (výbere) nových bezpečnostných síl,
- výber a nábor osôb do budúcich bezpečnostných síl,
- lokalizácia a riadenie výbavy infraštruktúry,
- výcvik, poradenstvo a odovzdanie zodpovednosti miestnym bezpečnostným silám a v krátkom čase aj na iné bezpečnostné zložky ako je polícia a pohraničná stráž.

c) Podpora počiatočnej obnovy základných občianskych služieb a zariadení

Podpora počiatočnej obnovy služieb a zariadení má rozhodujúci vplyv na dosiahnutie stability. Predstavuje obnovu alebo zriadenie ciest, železníc, prístavov, letísk, zabezpečenie pitnej vody, energetických zariadení, doručenie humanitárnej pomoci a pod. Spravidla spadá pod nevojenské orgány, vojenskou úlohou je vykonávať podpornú činnosť (najmä prostredníctvom ženijných jednotiek a zdravotníckej služby). Tieto aktivity napomáhajú miestnej populácii nielen k návratu do normálneho občianskeho života, ale významne prispievajú

¹³⁰ VDG 30-01-01/Oper *Postupy a spôsoby vykonávania stabilizačných aktivít*. 2010. s. 170.

k získaniu pozitívnych postojov a morálnej podpory pre iné vojenské aktivity. Medzi taktické úlohy tejto kategórie stabilizačných aktivít patrí:¹³¹

- obnova základných civilných služieb,
- podpora prevencie voči hladomoru a núdzových potravinových programov,
- podpora ochrany a pomocné bezpotravinové programy,
- podpora odminovania prostredia,
- podpora programov vzdelávania,
- podpora tvorby ekonomiky,
- podpora investičných programov verejného sektora,
- podpora vývoja súkromného sektora,
- podpora poľnohospodárskeho rozvoja,
- obnova dopravnej infraštruktúry,
- obnova telekomunikačnej infraštruktúry,
- podpora programov všeobecnej obnovy infraštruktúry.

d) Podpora úloh dočasnej vlády

Realizácia podpory úloh dočasnej vlády nie je zvyčajne vojenskou zodpovednosťou. Vojenské jednotky môžu plniť tieto úlohy najmä v počiatočných fázach stabilizácie, až kým sa nezlepší bezpečnostná situácia. Následne by mali čo najrýchlejšie odovzdať zodpovednosť miestnym orgánom. Podpora úloh dočasnej vlády môže predstavovať nasledujúce taktické úlohy:¹³²

- podpora pohraničnej kontroly, bezpečnosti hraníc a voľnosti pohybu,
- podpora programov identifikácie,
- nastoliť verejný poriadok a bezpečnosť,
- podpora udržateľnosti,
- vytvoriť domáci justičný systém,
- vojenská podpora reformy bezpečnostného sektora,
- podpora reformy justície,
- podpora procesov riešenia vlastníckych sporov,
- podpora reformy právneho systému,
- podpora iniciatív pre ľudské práva,
- podpora reformy nápravných zariadení,
- podpora súdov a tribunálov voči vojnovým zločinom,
- podpora programu pre ľudí, ktorí potrebujú pomoc a programov na obnovu spoločnosti,
- podpora prechodných vlád (správ),
- vybudovanie a podpora rozvoja miestnych samospráv,
- podpora iniciatív zameraných na boj s korupciou,
- podpora volieb.

¹³¹ VDG 30-01-01/Oper *Postupy a spôsoby vykonávania stabilizačných aktivít*. 2010. s. 187 - 189.

¹³² VDG 30-01-01/Oper 2010. s. 203 - 206.

Plnenie taktických úloh stabilizačných aktivít bude v ďalšom texte sústredené na tie operačné námety, kedy sú plánované a vedené operácie na umožnenie stability a operácie na podporu mieru (*Peace Support Operation – PSO*)¹³³, teda úlohy nebudú posudzované v podmienkach operácií na neutralizáciu hlavných hrozieb. Operácie vedené pod týmito špecifikovanými námetmi sú v prvom prípade zamerané na obnovenie bezpečnosti, stability a prosperity podporenej právnym poriadkom. V druhom prípade sú zacielené na udržanie situácie, ktorá splnila kritériá ustáleného stavu stanovených medzinárodným mandátom prípadne na zastavenie paľby a presadenie mierovej dohody.¹³⁴

Ďalšie časti kapitoly budú zamerané na vybrané taktické úlohy stabilizačných aktivít kategórie bezpečnosť a kontrola, na hliadkovanie a kontrolné miesta (taktická úloha na zaistenie kontroly ciest a cestnej kontroly), ktoré sú typickými úlohami spojenými s *PSO*.

Tieto aktivity sú v súčasných podmienkach vedenia operácií medzinárodného krízového manažmentu (MKM) veľmi aktuálne a tvoria významné percento z činnosti vojenských stabilizačných jednotiek. Riešené taktické úlohy majú prienik aj do ofenzívnych aktivít (činnosť bojových prieskumných hliadok), ako aj do umožňujúcich aktivít (úlohy spojené s prieskumom a presunom).

6.1 Hliadkovanie

Tak ako bolo spresnené v úvode kapitoly 6, pozornosť bude sústredená na hliadky, ktoré plnia úlohy v *PSO*.

V *PSO* sa hliadkovanie využíva na zaistenie stálej kontroly v *AOO*. Na zvýšenie efektivity je možné hliadkovanie kombinovať s kontrolnými miestami (KM) alebo stálymi pozorovacími stanovišťami (*Observation Posts – OPs*).

Hliadka (*patrol*) je „vyčlenená skupina pozemných, námorných alebo vzdušných síl vyslaná na získanie informácií, vykonanie deštruktívnej a rušivej činnosti, vyčistenie priestoru alebo na splnenie úlohy zabezpečenia“¹³⁵.

Uvedená definícia hliadky má všeobecný charakter a vzťahuje sa na širokú škálu vojenských aktivít. V *PSO* je činnosť hliadky zameraná prevažne na získavanie informácií a plnenie úloh zaistenia. Činnosť hliadok je determinovaná pravidlami nasadenia (*Rules of Engagement – ROE*), ktoré stanovujú intenzitu a rozsah použitia adekvátnej sily.

¹³³ *PSO* sú definované ako „operácie s nestranným využívaním diplomatických, civilných a vojenských prostriedkov, bežne podľa zásad a princípov Charty OSN, na obnovenie alebo udržanie mieru. K takýmto operáciám patria operácie na predchádzanie vzniku konfliktov, nastolenie, vynútenie, udržanie alebo budovanie mieru a humanitné operácie“ (SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 502).

¹³⁴ SPILÝ, P. *Analýza rizík na kontrolných stanovištiach a pri hliadkovaní*. 2011. s. 333 – 334.

¹³⁵ SOŠ 3680 AAP-6 2011. s. 500.

Vo všeobecnosti je možné ROE charakterizovať ako „inštrukcie vydané veliteľom operácie vysvetľujúce okolnosti a obmedzenia, ktoré musia jednotky dodržiavať v boji s nepriateľom. ROE odrážajú požiadavky vojnového práva, operačné záujmy a politické faktory pôsobiace v situáciách, v ktorých sa jednotky preorientávajú zo stabilizačných aktivít na ofenzívne alebo defenzívne aktivity (vedenie boja) a späť do stabilizačných aktivít“.¹³⁶

Cieľom hliadkovania v PSO je:¹³⁷

- vykonávanie pozorovania a monitorovania,
- demonštrovanie prítomnosti stabilizačných jednotiek a získanie dôvery miestneho obyvateľstva,
- sledovanie úsekov terénu, ktoré nie sú viditeľné z OP alebo KM,
- zhromažďovanie informácií prostredníctvom kontaktov s obyvateľstvom,
- vyšetrovanie incidentov a hlásení.

6.1.1 Druhy hliadok

Hliadkovanie v PSO je jednou z najdôležitejších metód získavania informácií, kontroly AOO a zároveň demonštrovania prítomnosti stabilizačných jednotiek v priestore. V PSO sa využíva niekoľko druhov hliadok, ktorých nasadenie je determinované v závislosti na úlohe, teréne a taktickej situácii v AOO. Každý druh hliadky má svoje výhody a nevýhody. Podľa spôsobu plnenia úlohy je možné hliadky v PSO rozdeliť na:¹³⁸

- pešie,
- mobilné,
- vzdušné (aeromobilné),
- kombinované,
- iné (hypomobilné, lodné a pod.).

K základným výhodám peších hliadok patrí:

- použiteľnosť v ťažko dostupnom teréne,
- bližší kontakt s miestnou komunitou,
- budovanie dôvery u miestneho obyvateľstva,
- ukážka prítomnosti stabilizačných jednotiek v oblasti,
- možnosť skrytého presunu bez stôp činnosti,
- vysoká detailnosť pozorovania a pod.

Nevýhody peších hliadok sú:

- nízka mobilita a flexibilita pri plnení úloh,
- pokrytie malého priestoru,
- vysoká zraniteľnosť,

¹³⁶ SPG-3-34/Vševojsk Vedenie operácií v zastavaných priestoroch. 2011. s. 8.

¹³⁷ VDG-30-01-01/Oper Postupy a spôsoby vykonávania stabilizačných operácií. 2010. s. 69 – 70.

¹³⁸ Pub-31-11-01 Taktika družstva. 2008. Kniha 4. s. 68.

- nižšia palebná sila hliadky,
- obmedzená doba pôsobnosti a pod.

Mobilné hliadky sú zvyčajne nasadzované pri nedostatku personálu, v prípade nutnosti kontroly väčšieho priestoru alebo nevyhnutnosti viesť ťažkú výzbroj. Výhody mobilnej hliadky predstavujú:

- pokrytie väčšieho priestoru (veľký akčný rádius),
- schopnosť pôsobiť na veľkom priestore v krátkom čase,
- možnosť prepravy ťažkej výstroje a zbraní na technike,
- schopnosť rýchleho opustenia ohrozeného priestoru,
- rýchlejšia reakcia v prípade incidentu,
- jednoduchšia identifikovateľnosť hliadky zo strany opozičných síl (najmä pri hliadkovaní v noci),
- mohutnejšia ukážka prítomnosti v priestore a pod.

Nevýhody mobilnej hliadky sú:

- obmedzená nasaditeľnosť v závislosti na teréne,
- nemožnosť skrytého presunu,
- veľké množstvo stôp v oblasti činnosti a pod.

K výhodám vzdušných hliadok možno zaradiť:

- výborné pokrytie priestoru,
- veľká flexibilita,
- znižuje zraniteľnosť stabilizačných jednotiek v krízových oblastiach,
- rýchle zistenie alebo potvrdenie informácií o situácii v priestore a pod.

Nevýhodami vzdušnej hliadky môžu byť:

- nemožnosť komunikácie s miestnym obyvateľstvom,
- obmedzená schopnosť prieskumu terénu,
- nižšie detaily prieskumu,
- skoré prezradenie hliadky (hluk) a pod.

Kombinované hliadky využívajú výhody všetkých uvedených spôsobov hliadkovania a zároveň eliminujú ich nevýhody.

6.1.2 Zloženie hliadok

Počet príslušníkov hliadky je závislý od bezpečnostnej situácie v priestore činnosti hliadky. V PSO na udržanie mieru (*peacekeeping*) a v prípade, keď je činnosť zameraná na monitorovanie situácie, môžu hliadku tvoriť **dve osoby**. Dvojica je však minimálny počet príslušníkov hliadky. Väčšinou je hliadka početnejšia a v niektorých prípadoch je tvorená celým **družstvom** až **čatou**.

Na zabezpečenie komunikácie s miestnym obyvateľstvom sa môžu využívať tlmočníci, ktorí plnia úlohy v zostave hliadky.

Vybavenie hliadky musí reflektovať charakter plnenej úlohy. Minimálne vybavenie hliadky by malo zahŕňať:¹³⁹

- mapu,
- zbraň a muníciu (v závislosti od ROE),
- uniformu s viditeľnými znakmi príslušníka operácie a identifikačnú kartu (najmä v prípade mierových misií),
- prostriedky balistickej ochrany jednotlivca (nepriestrelná vesta, prilba),
- základnú výbavu pre poskytnutie prvej pomoci (*First Aid Kit*),
- prostriedky spojenia (vysielačka s frekvenciami, prípadne kódovými slovami),
- ďalší materiál na základe situácie v priestore a platných nariadení, ktorý je nevyhnutný pre hliadkovanie (GPS, baterka, ďalekohľad, prostriedky individuálnej ochrany a pod.),
- pitnú vodu a stravu (v závislosti od doby plnenia úlohy),
- ďalšiu dokumentáciu (napr. vzory povolení, informácie o pozíciách opozičných síl a pod.).

6.1.3 Činnosť hliadky počas hliadkovania

Úloha, spôsob vykonania, organizácia, zloženie, typ hliadky a dĺžka trvania nasadenia hliadky, závisí od bezpečnostnej situácie a terénu v AOO.

Hliadkovanie, najmä v PSO, sa vykonáva v troch etapách:

1. **Plánovanie** a krátka porada (*briefing*), na ktorej je vydaný rozkaz pre hliadkovanie. Počas tejto etapy prebieha aj nácvik jednotiek na plnenie úloh.
2. **Plnenie úloh** počas hliadkovania.
3. **Rozbor hliadkovania** (*debriefing*) a hlásenie o výsledku.

Počas plánovania hliadkovania musia byť zvažované nasledujúce podstatné fakty:

- úloha hliadky,
- celková situácia v AOO,
- situácia opozičných síl,
- trasa (miesto) hliadkovania,
- problematické oblasti,
- mínové polia v oblasti, prípadne poloha iných známych zátarás,
- počet a úlohy hliadok v jednotlivých častiach AOO,
- počasie, za ktorého bude hliadkovanie vykonávané,
- presný časový harmonogram hliadkovania,

¹³⁹ HRNČIAR, M. *Hliadkovanie v operáciách medzinárodného krízového manažmentu*. 2012. s. 256.

- situácia v civilnom sektore v AOO (náboženské sviatky, štátne sviatky a pod.).

Hliadkovanie sa organizuje na základe vydaného *OPORD*-u od nadriadeného veliteľa alebo na základe plánu hliadkovania (*patrol plan*). Forma rozkazu na vykonanie hliadkovania „*patrol plan*” je využívaná najmä v mierových misiách. Ak je hliadkovanie pravidelné, t. j. bude vyslaná do toho istého priestoru ďalšia hliadka, *patrol plan* musí byť pravidelne obmieňaný a zároveň flexibilný.

Patrol plan vo všeobecnosti obsahuje:

- úlohu hliadky,
- čas začiatku a ukončenia hliadkovania,
- zloženie hliadky,
- spôsob vykonania hliadkovania (plnenia úlohy) - pešia, mobilná atď.,
- trasa pohybu,
- spôsoby spojenia,
- spôsob vyhodnotenia (zaznamenanie priebehu hliadkovania, incidentov, iniciál kontrolovaných osôb a vozidiel, prípadné pozorovania, náklady miestneho obyvateľstva a pod.),
- prílohy:
 - vzory hlásení (napr. *SITREP*, *SALTAREP*, *IED/UXO REPORT*, *MEHANE* a pod.) (pozri prílohy).

Pred hliadkovaním, v rámci prípravy hliadky, by mala hliadka precvičiť rôzne postupy (využiť *SOP*), ako napríklad pri:

- prevrátení vozidla,
- kontakte s nepriateľom,
- pre spoluprácu pozemných a vzdušných jednotiek,
- zistení nástražných systémov a nevybuchutej munície (*IED*, *VBIED*, *UXO*),
- evakuácii,
- pre streľbu z idúceho vozidla,
- pre uvoľnenie vozidla,
- zdravotníckom odsune (*CASEVAC*).

V priebehu vlastného hliadkovania musia byť dodržiavané nasledovné zásady:¹⁴⁰

- činnosť vykonávať v súlade s *OPORD* alebo *patrol plan*,
- zaznamenávať a hlásiť všetky výsledky pozorovaní,
- v prípade ohrozenia hliadky, zastaviť a informovať základňu, z ktorej je hliadka na plnenie úloh vyslaná (napr. *Patrol Base* - *PB*),
- udržiavať stály rádiový kontakt so základňou,

¹⁴⁰ HRNČIAR, M. *Možnosti využitia SIMS na zvýšenie ochrany jednotiek nasadených v záujmovom priestore*. 2012. s. 72 – 73.

- mimo vydaných úloh sledovať stav ciest a terénu, v ktorom sa vykonáva hliadkovanie, prípadne hlásiť všetky problematické oblasti, prekážky, nebezpečné miesta, prejazdnosť ciest, poveternostnú situáciu,
- monitorovať situáciu v civilnom sektore, zaznamenať všetky netradičné znaky správania sa miestneho obyvateľstva,
- pozorovať a hlásiť príznaky nespokojnosti obyvateľstva, ktoré sa môžu rozšíriť do incidentov.

V prípade napadnutia hliadky alebo hrozby, že bude hliadka napadnutá, je používaný postup označovaný ako eskalácia sily (*Escalation of Force - EOF*). Jednotlivé kroky sú aplikované v závislosti od vývoja situácie, t. j. od úrovne násilia. Opatrenia eskalácie sily zahŕňajú nasledovné činnosti:¹⁴¹

- varovať hlasom, vyzvať osoby (v ich rodnom jazyku), aby sa rozišli, odišli alebo zostali stáť,
- ukázať varovné tabule alebo značky (v správnom jazyku) s pokynmi a dôsledkami v prípade ich neuposlúchnutia,
- použiť signály (pokyny) rukami, klaksón, sirénu alebo megafón,
- ukázať zbraň a dať najavo možnosť jej použitia,
- zaútočiť s cieľom odstrániť hrozbu (ak to ROE dovoľujú),
- vystreliť varovný výstrel,
- použiť zbraň, zraniť alebo zneškodniť (blok motora alebo pneumatiky),
- ako poslednú možnosť použiť smrtiacu silu na zamedzenie hrozby.

V záverečnej etape celkovej realizácie hliadkovania, hliadka vykoná tzv. *debriefing*, t. j. krátku poradu, ktorej obsahom je odovzdanie informácií a materiálov získaných počas hliadkovania (fotografie, videosekvencie, nákresy a pod.). Zároveň spracuje písomné hlásenie o priebehu a výsledkoch hliadkovania a predanie informácií pre nasledujúcu hliadku.

Po ukončení hliadkovania a po návrate na základňu sa hliadka musí pripraviť na plnenie ďalšej úlohy. V rámci tejto prípravy sa vykonáva kontrola, údržba zbraní, techniky a materiálu, dopĺňajú sa zásoby vo vozidlách a vykonávajú sa ďalšie opatrenia potrebné pre plnenie nasledujúcej úlohy.

6.2 Kontrolné miesto

Zaistenie bezpečnosti a kontroly priestoru predstavuje pre vojenské jednotky kľúčovú úlohu. Dosahuje sa plnením taktických úloh na zaistenie kontroly nad priestormi, cestami, organizáciami, miestnym obyvateľstvom a pod.

Cieľom **kontroly ciest a cestnej kontroly** je použitím vhodných opatrení kontroly a riadenia pohybu na cestách (železničnej trati, chodníkoch) ochraňovať dôležitú infraštruktúru, odhaliť hrozby a tým zabezpečiť stabilitu a obnovu

¹⁴¹ Zkušenosti č. 9/2009 Činnost hlídky v protipovstaleckých operacích. 2009. s. 27.

hostiteľskej krajiny. Kontrola ciest a cestná kontrola môže byť realizovaná plnením taktických úloh, ktoré obsahujú:¹⁴²

- **zriaďovanie kontrolných miest** (*checkpoints*), za účelom zaistiť vojenskú prítomnosť v kontrolovanej (väčšinou zastavanej) oblasti, kontrolovať pohyb vozidiel (osôb), realizáciou prehliadok presúvajúcich sa vozidiel (osôb) vyhľadať a zadržať hľadané osoby alebo prípadný kontraband (zbrane, muníciu, výbušniny, drogy a pod.),
- **blokovanie (zatarasovanie) ciest** (*roadblocks*), ktoré je realizované pripravovaným alebo náhlym (*snap*) uzavretím trás presunov za účelom znemožniť vstup do určitých oblastí, zmať presun vozidiel (osôb, zbraní, výbušnín, munície, drog a pod.), uľahčiť zhromažďovanie informácií o pohybe podozrivých osôb a pod.,
- **ich kombináciu** s využitím hliadkovania medzi nimi.

V súčasných PSO sú **kontrolné miesta** neodmysliteľnou súčasťou operačného prostredia. Vytvorenie a samotná činnosť na kontrolných miestach predstavuje odstrašujúcu ukážku sily a prítomnosti vojenských stabilizačných jednotiek a zároveň poskytuje potrebný prehľad o situácii v danom priestore.

Kontrolné miesto (KM) (*checkpoint*) predstavuje miesto na komunikácii zriaďované na kontrolu a riadenie dopravy a zabránenie pohybu nelegálneho materiálu.

Vytvorenie KM napomáha kontrolovať AOO so zameraním na:¹⁴³

- vytváranie bezpečného prostredia v celom AOO so zameraním na špecifické územia a regióny,
- zamedzenie nekontrolovateľného pohybu a získavania informácií o zariadeniach a polohách vojenských jednotiek určených na ochranu,
- vykonávanie systematickej kontroly presunov vozidiel tak, aby sa vytváral pocit istoty miestneho obyvateľstva,
- zmarenie presunov zbraní, výbušnín, drog a pod.,
- pomoc pri prevzatí správy nad obyvateľstvom a materiálmi hodnotami,
- zber informácií a údajov o podozrivých osobách a presunoch vozidiel.

Každé KM musí byť precízne naplánované a zrealizované, pretože zámerne zviditeľňovanie vojenských jednotiek pôsobiach na KM ponúka nepriateľovi možnosť ich pozorovania a prípadne i realizáciu útoku na KM. Aj keď úroveň hrozby v danom priestore môže byť nízka, reakcia verejnosti na umiestnenie KM je nepredvídateľná. Všetci príslušníci jednotky pôsobiacej na KM musia vystupovať profesionálne, zdvorilo a nestranne. Zároveň musia plniť úlohy obozretne a v prípade vzniku ohrozenia konať rýchlo, s maximálnou bezpečnosťou a v zmysle stanovených ROE.

¹⁴² VDG 30-01-01/Oper Postupy a spôsoby vykonávania stabilizačných aktivít. 2010. s. 85 - 86.

¹⁴³ SPG-3-9/Oper Metodické pokyny na výstavbu kontrolných stanovišť. 2008. s. 4.

6.2.1 Typy KM

V závislosti od doby operačného využitia KM, rozsahu príprav a kvantite potrebného personálneho obsadenia sú vytvárané dva **základné typy KM**.¹⁴⁴

- a) stacionárne KM (*static checkpoint*),
- b) mobilné KM (*mobile checkpoint*).

KM môžu byť zriaďované so zameraním len na prehliadku osôb (*person checkpoint*) alebo vozidiel (*vehicle checkpoint*), ale väčšinou majú synchrónny charakter.

a) Stacionárne KM

Stacionárne KM (Obrázok 42), nazývané taktiež ako **premyslené** (*deliberate*)¹⁴⁵ KM, sú určené na dlhodobé využitie. Vytvárajú sa pozdĺž dôležitých prístupových a zásobovacích komunikácií, na kritických úsekoch (na hraničnom priechode (*crossing point* – *GATE*), pred vstupom do mesta, v blízkosti dôležitých objektov) alebo pred vstupom do operačnej základne (*Base Camp* – *Main Operating Base* – *MOB*, alebo *Forward Operating Base* – *FOB*). KM situované pred vstupom na základne sú označované ako vstupné KM (*Entry Control Point* – *ECP*). Účelom stacionárnych KM je dlhodobá kontrola, sledovanie určitého priestoru alebo zaistenie ochrany vlastných jednotiek. Stacionárne KM sú pomerne veľké, vytvárané a budované s využitím budov, opevnení a rozsiahleho systému zátarás. Najčastejšie sú obsadzované čatou. Na zvýšenie bezpečnosti sa v nich umiestňujú pozorovacie, ochranné, spomaľovacie a zatarasovacie prvky (závory, retardéry, pozorovacie veže, úkryty atď.).

b) Mobilné KM

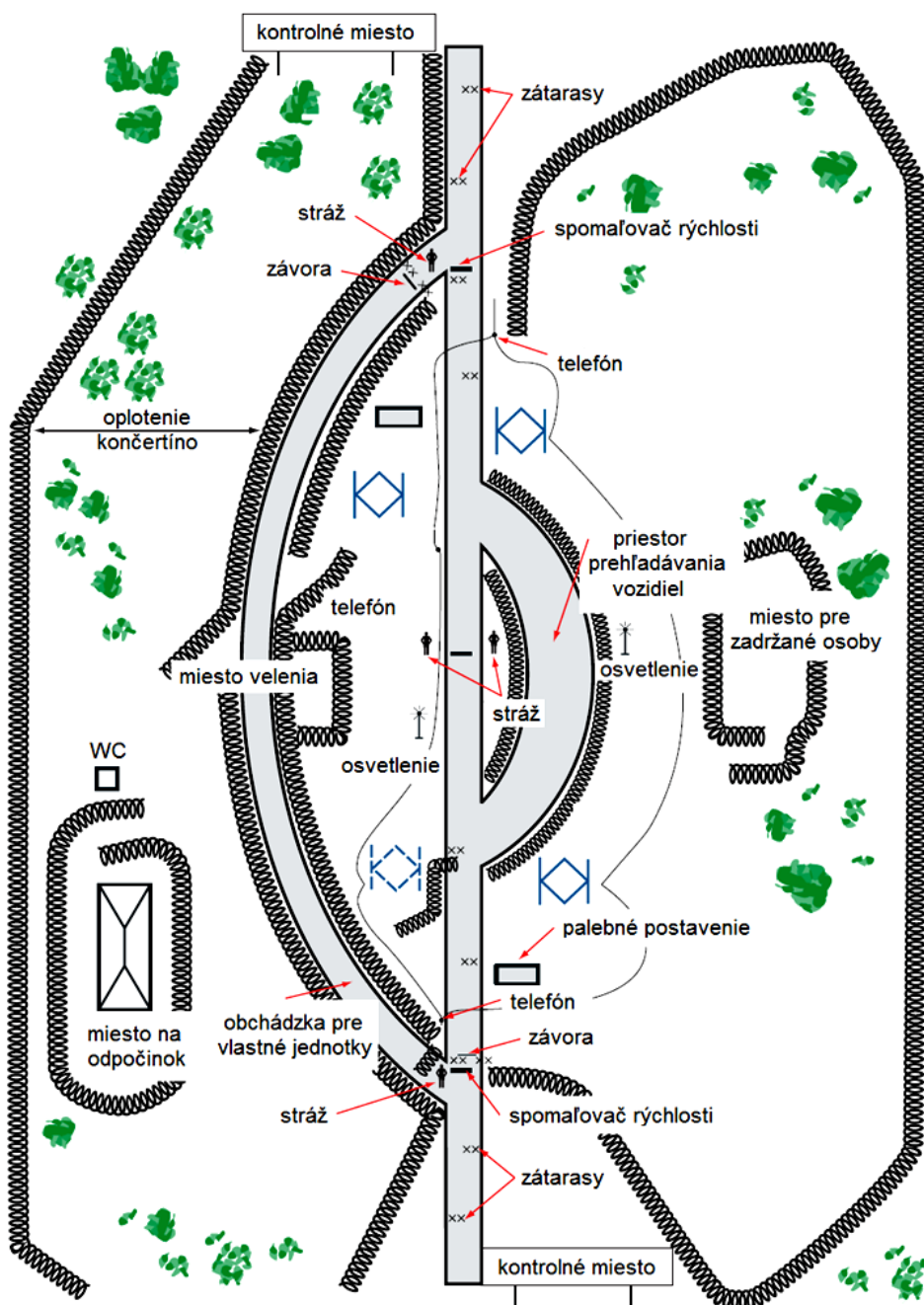
Mobilné KM, nazývané aj ako **náhle** (*hasty*)¹⁴⁶ KM, sú určené na krátkodobé využitie (jednu až dve hodiny) s cieľom demonštrovať vplyv v oblasti. Ich efektívnosť sa časom znižuje. Základným predpokladom účinnosti mobilných KM je dosiahnuť moment prekvapenia. Musia byť vytvárané v takých priestoroch, ktoré znemožňujú ich predčasné spozorovanie a obídenie. Zväčša sú zriaďované hliadkou v sile družstva (Obrázok 43), umiestňujú sa na komunikáciách za účelom kontroly pohybu (osôb, vozidiel, zbraní, drog a pod.) alebo ako reakcia na nepriateľskú činnosť, prípadne za účelom zaistenia ochrany presunu vlastných jednotiek. Zriadenie a zaujatie mobilných KM je veľmi rýchle a ich významnou výhodou je úspora ľudských a materiálnych zdrojov. Ich nevýhodou je menšia miera bezpečnosti pôsobiacej jednotky na KM ako v prípade stacionárnych, ženijne vybudovaných KM. Najčastejšie sú budované s využitím len ľahko prenosných materiálov a improvizovaných prostriedkov

¹⁴⁴ FM 3-07.31 *Peace Ops. Multi-Service Tactics, Techniques, and Procedures for Conducting Peace Operations*. 2009. s. IV-6.

¹⁴⁵ FM 3-21.10 *The Infantry Rifle Company*. 2006. s. 6-16.

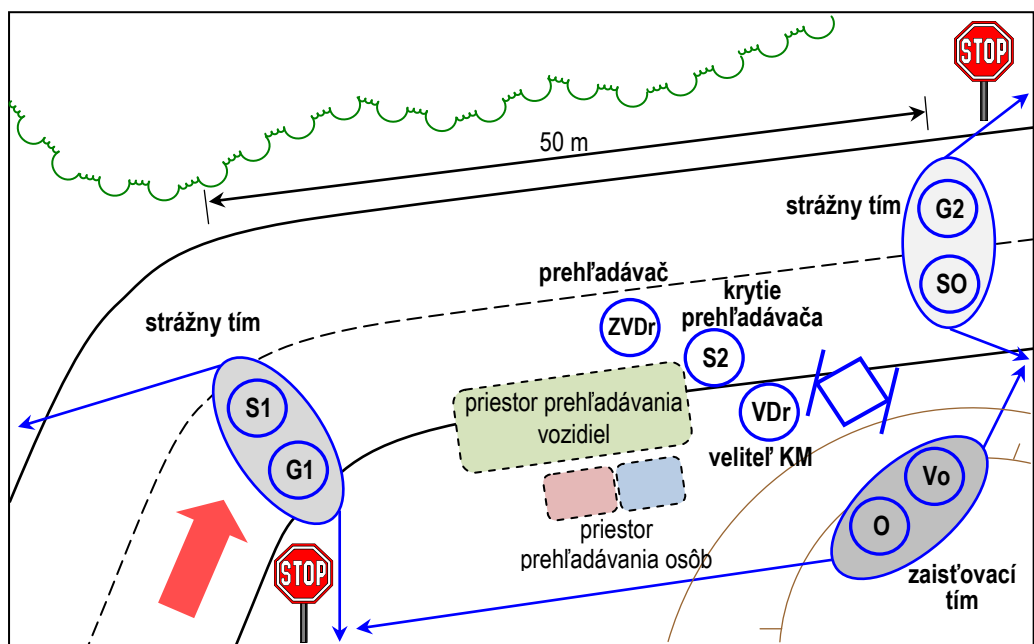
¹⁴⁶ FM 3-21.10 2006. s. 6-18.

(ostnatého drôtu (*concertina wire*), kužeľov, sudov naplnených kamením a pod.).

Obrázok 42 Čata na stacionárnom KM (variant)¹⁴⁷

¹⁴⁷ Zdroj: Pub-31-11-03 *Taktika roty*. 2008. Kniha 5. s. 8. Upravené.

Obrázok 43 Družstvo na mobilnom KM (variant)

Vzhľadom na spôsob zaujatia a vytvorenia KM je možné rozlíšiť aj ďalšie typy KM s krátkodobým využitím:¹⁴⁸

- zachytávacie KM (*snap checkpoint*),
- blokovacie KM (*vehicular traffic stop checkpoint*).

Zachytávacie KM sú veľmi podobné mobilným KM. Hlavným rozdielom oproti mobilným KM, ktoré sú zriaďované náhodne, zachytávacie KM sú vytvárané na základe analýzy činnosti nepriateľa. Zachytávacie KM môžu byť zriadené okamžite, spravidla sú vytvárané hliadkou na základe vyhodnotenia vzniknutej situácie (potreba zadržať a prehľadať podozrivé vozidlo). Vytvárajú sa s minimálnym materiálnym zabezpečením (kužele, označenie KM).

Blokovacie KM predstavujú osobitný typ mobilných KM, ktoré sa zaujímajú až po zablokovaní pohybujúceho sa špecifického typu (značky, farby, osádky a pod.) vozidla v konkrétnom sledovanom priestore. Tým, že tieto KM nemajú statický charakter, nevyžadujú žiadne materiálne zabezpečenie. Blokovacie KM sú vykonávané mobilnou hliadkou rozdelenou do dvoch (až troch) mobilných sekcií, ktoré hliadkujú jednotlivo (po jednej komunikácii) a s dostatočným vzájomným odstupom (zvyčajne na dohľad). Obidve (všetky tri) sekcie hliadky sa zámerne pohybujú pomaly a so vzájomným odstupom tak, aby umožnili miestnym civilným vozidlám ich bezpečné predchádzanie. Akonáhle hľadané vozidlo prebehne zadnú sekciu hliadky, tá okamžite o danej situácii

¹⁴⁸ FM 3-21.10 *The Infantry Rifle Company*. 2006. s. 6-18, 19.

upozorní prednú sekciu. Jednotlivé sekcie vykonaním manévru pohybom (zmenšením vzájomnej vzdialenosti) zablokujú cieľové vozidlo a tým ho prinútia zastaviť na okraji vozovky, kde ho následne prehľadajú.

6.2.2 Členenie kontrolného miesta

Jednotlivé typy KM v závislosti od ich účelu a rozsiahlosti vybudovania majú svoje špecifické členenie. Môžu byť tvorené nasledujúcimi zónami:¹⁴⁹

- a) zoraďovacia zóna (*canalization zone*),
- b) spomaľovacia zóna (*deceleration zone*),
- c) prehľadávacia zóna (*search zone*),
- d) bezpečnostná zóna (*safe zone*).

a) Zoraďovacia zóna

Zoraďovacia zóna, nazývaná tiež ako kanalizačná zóna, slúži na usmerenie vozidiel pred KM. Na tento účel sa využívajú prírodné prekážky (ostré zákruty, zúžená vozovka a pod.) alebo umelé prekážky a výstražné značky (tabule) umiestnené na vozovke, ktoré vodičom oznamujú existenciu KM a zároveň ich nútia spomaliť vozidlo. Onačenie KM musí byť viditeľné a umiestnené vo vzdialenosti minimálne 100 m od KM, aby prichádzajúci vodiči mohli včas znížiť rýchlosť a bezpečne zastaviť vozidlá na určenom mieste. Odstavené vozidlá musia byť v tejto zóne zoradené tak, aby ju nemohli opustiť, pokiaľ neprejdú kontrolou. Dĺžka zoraďovacej zóny nesmie presiahnuť účinný dostrel zbraní umiestnených na KM.

b) Spomaľovacia zóna

Spomaľovacia zóna je vytváraná za účelom donútiť vodičov znížiť rýchlosť vozidiel na príjazde a po vstupe do KM. Pohyb vozidla po vstupe do KM je usmerňovaný inštalovanými prekážkami umiestnenými na obidvoch koncoch KM, ktorých usporiadanie znemožňuje vodičovi v rýchlej jazde (vodič musí viesť vozidlo pomedzi prekážky). Prekážky môžu byť vytvorené improvizovaným spôsobom (sudy naplnené kamenivom, veľké skaly, postínané stromy a pod.) alebo využitím rôzneho žienijného a špeciálneho materiálu (využitím ostnatého drôtu, oceľových ostŕov (*caltrops*), kuželov, oceľových ježkov a pod.). Prekážky musia zabezpečovať okamžité zastavenie vozidla aj pri jeho vysokej rýchlosti, v prípade núdze musia umožňovať ich ľahké a rýchle premiestnenie.

c) Prehľadávacia zóna

Prehľadávacia zóna predstavuje relatívne zabezpečený priestor. Je určená na identifikáciu osôb a vozidiel a ich následnú prehliadku vykonávanú za

¹⁴⁹ FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. 2007. s. H-14, 15.

účelom vyhľadania a konfiškácie prípadného kontrabandu, alebo zadržania podozrivých osôb.

Prehľadávacia zóna zahŕňa tri priestory:

- 1) **Priestor prehľadávania osôb** (*personnel search zone*) je určený na identifikovanie, prehľadanie a prípadné zadržanie osôb. Zahŕňa oddelené priestory alebo zatemnené priestory na vytvorenie potrebného súkromia, osobitne ak sú prehľadávané ženy a deti.
- 2) **Priestor prehľadávania vozidiel** (*vehicle search zone*) je určený na identifikáciu, prehľadanie a prípadné zadržanie vozidiel (nákladu).
- 3) **Priestor pre reakčné sily** (*reaction force zone*) predstavuje priestor, v ktorom sú umiestnené sily pre posilnenie jednotlivých zložiek KM. Spravidla sa v ňom situujú sily rýchlej reakcie (*Quick Reaction Force – QRF*), ale aj ženisti a špecialisti na likvidáciu výbušného materiálu (*Explosive Ordnance Disposal – EOD*), ktorí sa spolupodieľajú na analýze, zaškoľovaní a likvidácii munície a identifikácii nástražných výbušných prostriedkov (*Improvised Explosive Device – IED*).

d) Bezpečnostná zóna

Bezpečnostná zóna predstavuje relatívne bezpečný priestor určený pre príslušníkov KM na odpočinok, odber stravy a pod.

6.2.3 Organizácia čaty (družstva) na kontrolnom mieste

Čata (družstvo) určená na zriadenie KM a vykonávanie kontrol na KM sa organizačne účelovo člení na skupiny (prvky). Každá skupina má svoju špeciálnu úlohu a striktné stanovené umiestnenie v priestore KM.

KM môže zahŕňať nasledovné skupiny:

- a) velenie KM (*command and control element*),
- b) zaistenie KM (*security element*),
- c) prehľadávacia skupina (*search element*),
- d) záloha (*reserve*).

a) Velenie KM

Velenie KM sa v závislosti od veľkosti jednotky pôsobiacej na KM môže pozostávať z **veliteľa** čaty (družstva), veliaceho poddôstojníka čaty, prípadne z vojaka zabezpečujúceho **spojenie** a **zdravotníka**.

Veliteľ KM riadi činnosť jednotlivých prvkov a zodpovedá za celý priestor KM. Veliteľ KM na základe *OPORD*-u a v zmysle *ROE* rozhoduje o spôsobe, rozsahu a legitimitě prehliadok a prípadnom zadržiavaní osôb, vozidiel, zbraní, munície a materiálu. Ďalej rozhoduje o použití zbraní a špeciálneho materiálu (ostnatého drôtu, oceľových ostňov, pásma s oceľovými hrotmi a pod.) určené-

ho na vynútenie zastavenia vozidiel alebo na ochranu ohrozenej (napadnutej) jednotky na KM. Veliteľ KM vedie záznamník o kontrolách osôb a vozidiel, zaznamenáva všetky incidenty v priestore KM a udržiava neustále spojenie s nadriadeným veliteľom.

Spojenie s nadriadeným veliteľom môže byť zabezpečené aj prostredníctvom určeného príslušníka jednotky pôsobiacej na KM (*signaler*). Vnútorne spojenie v rámci priestoru KM môže byť realizované hlasom, rádiovými stanicami, alebo vojakom zabezpečujúcim spojenie osobným stykom, čiže spojku (*runner*).

b) Zaistenie KM

Na zaistení bezpečnosti KM sa podieľajú **strážne tímy** (*sentry teams*) a **zaist'ovací tím** (*security team*).

Strážne tímy, nazývané aj ako regulačné tímy, vykonávajú funkciu cestných hliadok, ovládajú tok dopravy cez KM a informujú veliteľa KM o situácii na komunikácii a v príslušnom priestore. Strážne tímy zastavujú vozidlá (osoby) pred KM, na pokyn veliteľa KM ich vpúšťajú do priestoru KM alebo vozidlám (osobám) umožňujú opustenie priestoru KM. Umiestňujú sa na každú stranu KM (na vstup a výstup z KM). Počet osôb v tíme je závislý od veľkosti jednotky pôsobiacej na KM, spravidla sa jedná o jedného až dvoch vojakov na vstupe a výstupe z KM. Strážne tímy vykonávajú prvotnú vizuálnu prehliadku približujúceho sa vozidla a informujú veliteľa KM (napr. o type vozidla, počte osôb vo vozidle a pod.) a v prípade konfliktnej situácie na pokyn veliteľa KM uzatvárajú komunikáciu.

Úlohou zaist'ovacieho tímu je zaistiť bezpečnosť celého priestoru KM. Umiestňujú sa tak, aby mohli pozorovať a palebne pokryť príjazdové smery do priestoru KM, vnútorný priestor KM (najmä prehľadávaciu zónu) a okolie KM. V prípade, ak je KM zriadené malou hliadkou (v sile družstva) a umiestnené vo výhodnom teréne, túto úlohu môže plniť **pozorovateľ** alebo dvojica pozorovateľov. Pozorovateľ zaujíma postavenie priamo v KM alebo v jeho blízkom okolí, ktoré zabezpečuje výhľad a výstrel na celý priestor KM vrátane jeho okolia.

V prípade zaujatia KM väčšou jednotkou (minimálne v sile čaty) môže veliteľ za účelom zvýšenia bezpečnosti KM vytvoriť *QRF*. Úlohou *QRF* je v prípade vzniku konfliktných situácií poskytnúť okamžitú ochranu KM. Môžu byť umiestnené v priestore KM, alebo v jeho blízkosti.

c) Prehľadávacia skupina

Prehľadávacia skupina je rozdelená na skupinu vykonávajúcu prehľadávanie, čiže **prehľadávačov** (*searchers*) a skupinu (osobu) realizujúcu **krytie prehľadávačov** (*guard element*, jednotliviec označený ako *cover-man*). Krytie poskytuje prehľadávateľovi zaistenie počas celej doby vykonávania prehliadky osoby alebo vozidla.

Skupina vykonávajúca prehľadávanie zahŕňa dvoch až troch prehľadávačov. Ich počet musí reflektovať spôsob prehľadávania a intenzitu cestnej dopravy a prechádzajúcich osôb. Úlohou prehľadávačov je vykonávanie prehliadok osôb a vozidiel. Ak na navádzanie a zoraďovanie vozidiel a osôb do priestoru prehľadávania vozidiel a osôb nie je určený konkrétny príslušník (*stopper*), túto úlohu môže plniť prehľadávač alebo krytie prehľadávača.

d) Záloha

Záloha je vytváraná v závislosti od veľkosti nasadenej jednotky na KM. Jej úlohou je posilniť alebo vystriedať jednotlivé prvky KM.

Na KM môže byť umiestnený aj ďalší asistujúci personál (*civil authority assistance*) ako napríklad civilná polícia, tlmočník, predstaviteľ miestnej samosprávy a pod.

6.2.4 Materiálne zabezpečenie kontrolného miesta

Rozsah materiálneho a technického zabezpečenia závisí od typu a účelu budovaného KM a od taktickej situácie v priestore.

Základné **materiálne vybavenie KM** môže zahŕňať:

- materiál na ohradenie KM (oplotenia, drôtené zátarasy, ostnatý drôt),
- blokovací, usmerňovací materiál (ostnatý drôt, kužele, sudy naplnené kamenivom, veľké skaly, postínané stromy, betónové bloky a pod.),
- materiál na kontrolu osôb a vozidiel (chirurgické rukavice, súprava na prehľadávanie, detektory kovov, reflexné vesty, ručné svietidlá, nádoby na dočasné uloženie osobných vecí prehľadávaných osôb, stoly, plachty na oddelenie priestorov prehlíadok),
- materiál na násilné zastavenie vozidla (pásma s oceľovými hrotmi, oceľové ostne, ostnatý drôt),
- materiál na označenie KM (výstražné a informačné tabule alebo značky, osvetlenie KM, zastavovacie terče),
- lekárnička,
- spojovacie prostriedky (vrátane náhradných zdrojov),
- ďalší materiál (stany, prístrešky, fotoaparát a pod.).

Dokumentáciu KM tvorí:

- rozkaz pre zaujatie a činnosť na KM,
- vzory identifikačných kariet príslušníkov organizácií pôsobiacich v danom priestore,
- vzory osobných dokladov, dokladov od vozidiel, zbrojných preukazov a povoleniek (na ťažbu dreva a pod.),
- zoznam a fotografie záujmových (hľadaných) osôb,
- záznamník o kontrolách osôb a vozidiel,
- iná dokumentácia.

6.2.5 Plánovanie kontrolného miesta

Pri plánovaní vytvorenia KM je dôležité zvažovať všetky aspekty ovplyvňujúce jeho situovanie a priebeh kontrol na KM. Veliteľ na základe analýzy *METT-TC* musí rozhodnúť o umiestnení KM a o spôsobe selekcie vozidiel a osôb, ktoré sa podrobia kontrole. Jeho rozhodovací proces o umiestnení mobilného KM zahŕňa:¹⁵⁰

- posúdenie vhodnosti možných prístupových ciest k miestu pre vybudovanie KM (zbíhanie premávky, centralizácia smerov a pod.),
- výber jednosmerných ulíc, v ktorých je možné vytvárať usmerňujúcu zónu na riadenie premávky a pohyb osôb,
- výber miest, v ktorých má vozidlo dostatočný čas spomaliť a zastaviť,
- výber postavení pre uzatváracie tímy tak, aby bolo možné včas varovať príslušníkov KM pri príchode vozidla,
- výber postavení pre zaisťovaciu skupinu,
- identifikácia miesta pre rozmiestnenie záloh určených na odrazenie prípadného útoku na KM.

Pred zriadením mobilného KM musí veliteľ rozhodnúť o spôsobe výberu vozidiel a osôb, u ktorých bude vykonaná kontrola. Na KM môže byť realizovaná:¹⁵¹

- a) **systematická kontrola**, pri ktorej sa kontrolujú všetky vozidlá a osoby prechádzajúce cez KM,
- b) **náhodná kontrola** (zvyčajne využívaná iba na dočasných KM), pri ktorej sú prehľadávané iba vytipované vozidlá a osoby, ktorých selekcia prebieha v zmysle *OPORD*-u (napr. podľa typu, farby vozidla, počtu osôb vo vozidle a pod.) alebo na základe podozrivého správania sa vodičov alebo osôb a rozhodnutia veliteľa KM.

6.2.6 Činnosť družstva na kontrolnom mieste

Cieľom prípravy KM je vyhľadať, ohraničiť, zaistiť a vybudovať bezpečný priestor pre činnosť jednotky určenej na plnenie úloh na KM. KM musí byť umiestnené, zaujaté a vybudované takým spôsobom, aby bola zaistená bezpečnosť jednotky, celého priestoru KM a jeho okolia a zároveň bezpečnosť a plynulosť cestnej premávky na kontrolovanej komunikácii.

Ďalšia časť kapitoly bude zameraná na pôsobenie **družstva na mobilnom KM**.

Činnosť družstva určeného na plnenie úloh na dočasnom KM je možné rozdeliť do troch fáz:

- a) zaujatie mobilného KM,

¹⁵⁰ SPG-3-9/Oper *Metodické pokyny na výstavbu kontrolných stanovišť*. 2008. s. 19.

¹⁵¹ SPG-3-9/Oper 2008. s. 20.

- b) vykonávanie kontrol vozidiel a osôb na mobilnom KM,
- c) ukončenie činnosti a zrušenie mobilného KM.

a) Zaujatie mobilného KM

V závislosti od taktickej situácie v AOO môže byť mobilné KM zaujaté nasledovným spôsobom:¹⁵²

- družstvo určené na vytvorenie mobilného KM zaujme bezpečné miesto v blízkosti záujmového priestoru, ktorý najskôr pozoruje,
- veliteľ odsúhlasí priestor, určí jeho hranice a postavenia jednotlivých prvkov KM,
- odsúhlasený priestor zaujímajú ako prvé strážne tímy a zaistovací tím, ktoré sú po celý čas rozvíjania KM zaistované ostatnými prvkami KM,
- strážne tímy pred vlastným rozmiestnením musia vykonať obhliadku stanoveného priestoru pre vybudovanie KM (*clearance check*) s dôrazom na prítomnosť nástrah,
- veliteľ KM následne od strážnych tímov prevezme priestor a organizuje rozmiestnenie ostatných prvkov na KM a prípravu priestoru KM,
- veliteľ KM vykoná kontrolu pripravenosti na plnenie úloh na KM a následne podá nadriadenému veliteľovi hlásenie o dosiahnutí pohotovosti KM.

b) Vykonávanie kontrol vozidiel a osôb na mobilnom KM

Družstvo sa počas svojho pôsobenia na KM môže okrem **bežných nekonfliktných situácií** stretnúť aj s rôznymi **konfliktnými situáciami**.

Najčastejšie konfliktné situácie môžu predstavovať:

- agresívny príjazd do priestoru KM,
- nález zbrane alebo nelegálneho materiálu vo vozidle,
- ostreľovanie KM z priestoru mimo KM,
- streľba v priestore KM,
- iné konfliktné situácie (odmietnutie prehliadky, zadržanie hľadanej osoby alebo vozidla, vozidlo sa po zistení umiestnenia KM snaží vyhnúť KM, vodič pod vplyvom alkoholu a pod.).

Činnosť družstva na mobilnom KM počas bežnej kontroly osobného alebo nákladného vozidla (príklad):¹⁵³

- strážny tím na vstupe do KM informuje veliteľa KM o príjazde vozidla signálom „VOZIDLO NA X-tej HODINE!“, spresňuje typ vozidla, počet osôb vo vozidle, napr. „OSOBNÉ, 2 OSOBY!“,
- veliteľ rozhodne o povolení vjazdu do priestoru KM, napr. „VPUSTIŤ!“, alebo jeho zastavení pred KM, napr. „ZASTAVIŤ!“,

¹⁵² SPG-3-9/Oper *Metodické pokyny na výstavbu kontrolných stanovišť*. 2008. s. 15.

¹⁵³ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 34 – 37.

- zaist'ovací tím pozoruje a zaist'uje okolie KM,
- strážny tím na vstupe do KM na pokyn veliteľa KM vpúšťa vozidlo do priestoru KM, pozoruje správanie sa vodiča a cestujúcich, následne KM uzatvára a pozoruje činnosť na príjazdovej komunikácii a v okolí KM,
- prehľadávač čaká na príjazd vozidla a následne ho usmerňuje do priestoru prehľadávania vozidiel kde ho zastavuje,
- krytie prehľadávača pozoruje správanie sa osádky vozidla, zaist'uje prehľadávača,
- veliteľ KM si pripravuje dokumentáciu (záznamník o kontrolách osôb a vozidiel, vzory osobných dokladov, povoleniek a pod.),
- prehľadávač pristupuje k vozidlu z jeho zadnej strany až ku stredovému stĺpiku na strane vodiča; predstaví sa, vodiča (pasažierov) zoznámi o vykonaní kontroly osôb a vozidla; vodiča vozidla požiada o vypnutie motora, kľúče od zapalovania položí na kapotu vozidla; požiada o doklady od vozidla a celej osádky, ktoré následne odovzdá veliteľovi KM; vodiča vozidla sa opýta či vo vozidle preváža zbrane alebo muníciu; osádku požiada o vystúpenie z vozidla a odvedie ju do priestoru prehľadávania osôb, v ktorom vykoná ich prehliadku (pozri kapitolu 6.2.7), po kontrole osôb vykoná v priestore prehľadávania vozidiel prehliadku vozidla (pozri kapitolu 6.2.8),
- krytie prehľadávača pozoruje správanie sa osôb počas kontroly a zaist'uje prehľadávača,
- veliteľ KM preberá od prehľadávača doklady, ktoré skontroluje (porovná ich so vzormi dokladov a so zoznamom záujmových osôb), následne vykoná zápis o kontrole,
- po prevzatí hlásenia o výsledkoch kontroly od prehľadávača veliteľ KM odovzdáva doklady späť prehľadávačovi a následne povoľuje prepustenie vozidla,
- zaist'ovací tím pozoruje a zaist'uje priestor KM a jeho okolie,
- strážny tím na opačnej strane KM (na výstupe z KM) pozoruje presun vozidla cez KM, na povel veliteľa KM vozidlo z KM prepúšťa (prípadne na pokyn veliteľa KM povoľuje prejazd vozidlám v protismere).

Činnosť družstva na mobilnom KM počas kontroly autobusu (príklad).¹⁵⁴

Pri väčšom počte cestujúcich v autobuse (alebo viacmiestnom vozidle) musí veliteľ KM preskúpiť jednotlivé prvky KM tak, aby zabezpečil rýchlu a zároveň dôslednú prehliadku všetkých cestujúcich vrátane autobusu a zároveň, aby výrazne neovplyvnil bezpečnosť jednotlivých prvkov a celého priestoru KM. V závislosti od situácie môže byť prehliadka vykonaná dvomi spôsobmi:

- **formálna prehliadka** (bez zosadnutia cestujúcich), pri ktorej sa vykoná len kontrola osôb a ich dokladov a náhodná prehliadka batožiny,

¹⁵⁴ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 46 – 48.

- **neformálna prehliadka** (so zosadnutím cestujúcich), ktorej cieľom je vykonaním podrobnej prehliadky osôb a autobusu zamedziť prevoz nelegálneho materiálu (zbraní, munície, výbušnín, drog a pod.).

Prehliadka autobusu (viacmiestneho vozidla) je vykonávaná obdobným spôsobom ako pri osobnom vozidle, spravidla je realizovaná v nasledujúcich krokoch:

- strážny tím na vstupe do KM informuje veliteľa KM o príchode autobusu signálom „AUTOBUS NA X-tej HODINE!“,
- veliteľ rozhodne o povolení vjazdu do priestoru KM, napr. „VPUSTIŤ!“, alebo jeho zastavení pred KM, napr. „ZASTAVIŤ!“,
- strážny tím na vstupe do KM na pokyn veliteľa KM vpúšťa vozidlo do priestoru KM, pozoruje správanie sa vodiča a cestujúcich, následne KM uzatvára a pozoruje činnosť na príjazdovej komunikácii a v okolí KM,
- zaistovací tím pozoruje a zaistuje okolie KM,
- prehľadávač (veliteľ KM v takomto prípade môže na prehľadávanie osôb a autobusu vyčleniť aj ďalšieho/ích príslušníka/ov KM) čaká na príchod autobusu a následne ho usmerňuje do priestoru prehľadávania vozidiel, kde ho zastavuje,
- prehľadávač spolu s jeho krytím (prípadne i s tlmočníkom) vstúpi do autobusu, predstaví sa, vodiča a pasažierov oboznámi o vykonaní kontroly osôb a autobusu; vodiča požiada o vypnutie motora, kľúče od zapalovania položí na plochu čo najbližšie ku dverám; vodiča a všetkých pasažierov požiada o doklady, ktoré odovzdá veliteľovi KM, následne všetkých vyzve, aby všetku batožinu nechali v autobuse a z autobusu jednotlivo a pomaly vystúpili, prehľadávač následne taktiež vystúpi von,
- krytie prehľadávača po vstupe do autobusu sa presunie do jeho zadnej časti, odkiaľ sleduje vystupovanie osôb a pozoruje, či niekto z cestujúcich dodatočne nemanipuluje s batožinou; veliteľovi následne oznamuje, že všetci cestujúci opustili autobus,
- krytie prehľadávača 2 (alebo príslušník/ci zaistenia KM) odvedie cestujúcich do priestoru prehliadok osôb, kde ich rozostaví do radu tak, aby sa navzájom nemohli dotýkať a zároveň dohliada, aby medzi sebou nehovorili a neodovzdávali si žiadne predmety,
- ak sa na KM nachádza psovod, tento na pokyn veliteľa KM vykoná kontrolu vnútorného priestoru autobusu, vrátane batožinového priestoru,
- veliteľ KM sleduje a koordinuje činnosť jednotlivých prvkov KM, preberá od prehľadávača doklady, ktoré skontroluje (porovná ich so vzormi dokladov a so zoznamom záujmových osôb), následne vykoná zápis o kontrole,
- po prehliadke osôb (pozri kapitolu 6.2.7) a po kontrole autobusu psovodom, prehľadávač vykoná prehliadku autobusu (pozri kapitolu 6.2.8),
- veliteľ KM po ukončení prehľadávania a po prevzatí hlásenia o výsledkoch kontroly od prehľadávača, odovzdáva doklady späť prehľadávačovi a následne povoľuje prepustenie autobusu z KM,

- zaisťovací tím pozoruje a zaisťuje priestor KM a jeho okolie,
- strážny tím na opačnej strane KM (na výstupe z KM) pozoruje presun autobusu cez KM, na povel veliteľa KM vozidlo z KM prepúšťa (prípadne na pokyn veliteľa KM povoľuje prejazd vozidlám v protismere).

Činnosť družstva na mobilnom KM pri agresívnom príjazde vozidla do priestoru KM (príklad):¹⁵⁵

- vodič približujúceho sa vozidla nereaguje na pokyn strážneho tímu pred vstupom do KM a agresívne vstupuje do KM,
- strážny tím na vstupe do KM okamžite upozorní ostatné prvky KM o vzniknutej situácii, napr. signálom „NÁJAZD!“; na pokyn veliteľa KM uzatvára komunikáciu (vstup do KM), zaujíma palebné postavenie a v prípade nutnosti vedie na kolesá vozidla paľbu,
- zaisťovací tím pozoruje situáciu v priestore KM a v jeho okolí, na pokyn veliteľa KM vedie paľbu na kolesá vozidla,
- veliteľ hlasom (rádiostanicou) informuje ostatné prvky KM o vzniknutej situácii, zaujíma palebné postavenie; strážnemu tímu na opačnej strane KM vydáva pokyn na inštaláciu materiálu na násilné zastavenie vozidla (oceľových ostňov, ostnatého drôtu), prípadne vydáva povel na vedenie paľby,
- veliteľ KM môže na zastavenie agresívneho príjazdu vozidla na zatavenie cesty v KM využiť aj vlastné vozidlo (vydaním povelu vlastnému vodičovi napr. „KLIN!“),
- prehľadávač a krytie prehľadávača zaujímajú palebné postavenia, zaisťujú osoby nachádzajúce sa na KM,
- v prípade, že **vozidlo nebolo v priestore KM zastavené**, jednotlivé prvky KM podávajú veliteľovi KM krátke hlásenie o vlastnej situácii (*own situation report - OWNSITREP*) vrátane informácií o agresívnom vozidle (typ, farba, číslo štátnej poznávacej značky vozidla, smer jeho ďalšieho úniku a pod.),
- veliteľ KM následne podáva nadriadenému hlásenie o incidente (*METHANE REPORT* alebo *incident report - INCREP*), celý priestor KM ponecháva uzavretý, ďalej postupuje podľa pokynov nadriadeného veliteľa,
- v prípade, že **vozidlo bolo v priestore KM zastavené**, veliteľ nariadi prehľadávačovi a krytiu prehľadávača zaistiť vozidlo, prekontrolovať jeho osádku, v prípade potreby nariadi poskytnúť prvú pomoc; následne podáva nadriadenému hlásenie o incidente a prípadne žiada o evakuáciu ranených (*CASEVACREQ*), o asistenciu miestnej polície (vojenskej polície); celý priestor KM ponecháva uzavretý, ďalej postupuje podľa pokynov nadriadeného veliteľa.

¹⁵⁵ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 38 – 40.

Činnosť družstva na mobilnom KM pri náleze zbrane alebo nelegálneho materiálu vo vozidle (príklad):¹⁵⁶

- ak pri kontrole vozidla prehľadávač objaví zbraň alebo nelegálny materiál, okamžite o náleze informuje ostatné prvky KM, napr. signálom „ZBRAŇ!“;
- krytie prehľadávača (prípadne v spolupráci s veliteľom KM alebo zaistením KM) zaistí osádku vozidla,
- veliteľ KM upovedomí ostatné prvky KM o náleze zbrane, organizuje činnosť jednotlivých prvkov v priestore KM,
- strážne tímy uzatvárajú komunikáciu, odkláňajú dopravu, zaujímajú palebné postavenia, zaisťujú priestor pred/za KM, veliteľovi KM hlásia akúkoľvek zmenu situácie (zhromažďovanie osôb, príjazd vozidla a pod.),
- zaisťovací tím zaisťuje priestor a okolie KM, veliteľovi KM hlási akúkoľvek zmenu situácie,
- veliteľ KM preberá informácie o náleze a krátke *OWNSITREP* od všetkých prvkov KM, následne podáva nadriadenému *INCREP*, žiada o asistenciu miestnej polície (vojenskej polície); celý priestor KM ponecháva uzavretý, ďalej postupuje podľa pokynov nadriadeného veliteľa.

Činnosť družstva na mobilnom KM pri ostreľovaní KM z priestoru mimo KM (príklad):¹⁵⁷

- prvý príslušník KM, ktorý spozoruje alebo začuje výstrel, okamžite informuje ostatných o situácii, napr. signálom „KONTAKT NA X-TEJ HODINE!“;
- strážne tímy uzatvárajú komunikáciu, odkláňajú dopravu, zaujímajú palebné postavenia, zaisťujú priestor pred/za KM, veliteľovi KM hlásia akúkoľvek zmenu situácie (zhromažďovanie osôb, príjazd vozidla a pod.),
- zaisťovací tím zaisťuje priestor a okolie KM, veliteľovi KM hlási akúkoľvek zmenu situácie,
- prehľadávač a krytie prehľadávača zaisťujú osoby nachádzajúce sa na KM,
- vodič (spravidla plniaci funkciu ako súčasť prvku na zaistenie KM nachádzajúceho sa v blízkosti vozidla) naštartuje vozidlo a následne zaujíma palebné postavenie vedľa vozidla,
- veliteľ KM zaujíma palebné postavenie, preberá informácie o kontakte a krátke *OWNSITREP* od všetkých prvkov KM, vyhodnocuje situáciu, následne podáva nadriadenému *INCREP*,
- pri opakovanom ostreľovaní priestoru KM okamžite riadi ústup, vydáva signál „NASADNÚŤ!“ a čo najrýchlejšie s celým družstvom opúšťa KM,

¹⁵⁶ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 41.

¹⁵⁷ Pub-31-11-01 2008. Kniha 4. s. 42 – 43.

- po opustení KM družstvo zaujíma bezpečný priestor, v ktorom veliteľ KM organizuje konsolidáciu a prípadné pozorovanie priestoru KM, analyzuje incident, následne podáva nadriadenému *OWNSITREP*, ďalej postupuje podľa pokynov nadriadeného veliteľa.

Činnosť družstva na mobilnom KM pri streľbe v priestore KM (príklad):¹⁵⁸

- streľba v KM môže byť vedená osádkou pohybujúceho sa vozidla cez priestor KM alebo členom zosadnutej osádky vozidla,
- prvý príslušník KM, ktorý spozoruje alebo začuje výstrel, okamžite informuje ostatných o situácii, napr. signálom „KONTAKT NA X-TEJ HODINE!“, alebo „NÁJAZD!“,
- prehľadávač spolu s krytím prehľadávača zaujímajú palebné postavenia, zaisťujú osoby nachádzajúce sa na KM, na pokyn veliteľa KM vedú na nebezpečné vozidlo alebo osobu paľbu, preverujú stav útočníka, poskytujú prvú pomoc, zaisťujú dôkazový materiál,
- strážne tímy uzatvárajú komunikáciu, odkláňajú dopravu, zaujímajú palebné postavenia, zaisťujú priestor pred/za KM, veliteľovi KM hlásia akúkoľvek zmenu situácie (zhromažďovanie osôb, príjazd vozidla a pod.),
- zaisťovací tím zaisťuje priestor a okolie KM, veliteľovi KM hlási akúkoľvek zmenu situácie, na rozkaz veliteľa KM prehľadávajú priestor KM,
- vodič naštartuje vozidlo a následne zaujíma palebné postavenie vedľa vozidla,
- veliteľ KM zaujíma palebné postavenie, palebne podporuje prehľadávača a krytie prehľadávača, preberá informácie o stave útočníkov, organizuje zaistenie vozidla (osoby), v prípade potreby nariadi poskytnúť prvú pomoc; prijíma krátke *OWNSITREP* od všetkých prvkov KM, vyhodnocuje situáciu, následne podáva nadriadenému *INCREP*, prípadne *CASEVACREQ*, o asistenciu miestnej polície (vojenskej polície); celý priestor KM ponecháva uzavretý, ďalej postupuje podľa pokynov nadriadeného veliteľa.

Činnosť družstva na mobilnom KM pri napadnutí KM davom (príklad):¹⁵⁹

- prvý príslušník KM, ktorý spozoruje približujúci sa agresívny dav ku KM okamžite informuje ostatných o situácii, napr. signálom „DAV NA X-TEJ HODINE!“,
- veliteľ okamžite vyhodnocuje situáciu a organizuje činnosť ostatných prvkov (ukončenie činnosti, uzavretie komunikácie a opustenie priestoru KM),
- strážne tímy uzatvárajú komunikáciu, sledujú správanie sa davu, veliteľovi KM hlásia akúkoľvek zmenu situácie,

¹⁵⁸ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 43 – 45.

¹⁵⁹ Pub-31-11-01 2008. Kniha 4. s. 49 – 50.

- zaisťovací tím zaisťuje priestor a okolie KM, veliteľovi KM hlási akúkoľvek zmenu situácie,
- vodič naštartuje vozidlo, vyčkáva vo vozidle, pripraví sa k okamžitému odjazdu z priestoru KM,
- prehľadávač a krytie prehľadávača sa sťahujú k vozidlu a pripravujú sa na prípadné opustenie priestoru KM,
- veliteľ KM vyhodnocuje situáciu, následne podáva nadriadenému *INCREP*, prípadne žiada o *QRF* alebo o asistenciu miestnej (vojenskej) polície; ďalej postupuje podľa pokynov nadriadeného veliteľa.

Činnosť družstva na mobilnom KM pri iných konfliktných situáciách v priestore KM (príklad):¹⁶⁰

- pri odmietnutí prehliadky osobou na KM, alebo pri zadržaní hľadanej osoby alebo vozidla, veliteľ KM podáva nadriadenému *INCREP*, žiada o asistenciu miestnej (vojenskej) polície; ďalej postupuje podľa pokynov nadriadeného veliteľa,
- v prípade, ak prichádzajúce vozidlo sa po zistení umiestnenia KM snaží KM vyhnúť, strážny tím okamžite informuje veliteľa KM o situácii a odovzdáva údaje o vozidle (typ, farba, číslo štátnej poznávacej značky vozidla, smer jeho odjazdu a pod.); veliteľ KM podáva nadriadenému *INCREP* a ďalej postupuje podľa jeho pokynov,
- pri zistení prehľadávačom, že vodič zastaveného vozidla je pod vplyvom alkoholu, okamžite o situácii informuje veliteľa KM; veliteľ KM organizuje zaistenie vodiča, následne informuje nadriadeného, žiada o asistenciu miestnej (vojenskej) polície; ďalej postupuje podľa pokynov nadriadeného veliteľa.

c) Ukončenie činnosti a zrušenie mobilného KM

Pred ukončením činnosti a zrušením mobilného KM musí veliteľ KM organizovať prehľadanie príľahlej časti komunikácie (do vzdialenosti priamej viditeľnosti z vybudovaného KM). Účelom tejto prehliadky je vyhľadať prípadný kontraband (zbrane, muníciu, drogy a pod.) odhodený pri spozorovaní KM (pred príjazdom do KM). Priestor, v ktorom je vybudované KM musí byť po ukončení činnosti uvedený do pôvodného stavu, materiál potrebný na zabezpečenie činnosti (ostnatý drôt, sudy s kamenivom, kužele a pod.) nesmie zostať na mieste.

6.2.7 Prehliadka osôb na kontrolnom mieste

Legitimita oprávnenia k vynútenému zastavovaniu a vykonávaniu prehliadok osôb a vozidiel je ustanovená v *ROE*.

¹⁶⁰ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 33.

Každá prehliadka musí byť vykonávaná veľmi citlivo, s vysokou profesionalitou a zdvorilosťou. Dôležitými obmedzeniami pri prehliadkach osôb sú:¹⁶¹

- prehliadka osoby musí byť vykonaná podľa stanovených postupov, ktoré minimalizujú obvinenia voči nasadenej jednotke,
- prehľadávač musí byť rovnakého pohlavia ako prehľadávaná osoba,
- prehliadku detí (mladších ako 14 rokov) musia vykonávať len ženy,
- ak je prehliadka osoby vykonávaná na verejnosti, prehľadávaná osoba môže byť požiadaná aby si vyzliekla len vrchné časti odevu (kabát, sako, rukavice a pod.); o vyzlečenie ostatných častí odevu môže byť požiadaná až v priestoroch mimo verejnosti.

V prípade, ak na vykonanie prehliadky osoby nie je prítomná žena a prehliadku musí vykonať muž, prehliadku môže vykonať iba detektorom kovov bez fyzického kontaktu.¹⁶²

Pri prehľadávaní osôb sú v závislosti na spôsobe a rozsahu úkonov využívané **dve základné kategórie prehliadky**.¹⁶³

- a) rýchla osobná prehliadka (*quick body search*) realizovaná na verejnosti,
- b) podrobná osobná prehliadka (*detailed body search*) realizovaná mimo verejnosti.

a) Rýchla osobná prehliadka

Rýchla osobná prehliadka je používaná pri väčšom počte prehľadávaných osôb. Spravidla je vykonávaná detektorom kovov a vždy predchádza detailnej prehliadke. Účelom rýchlej prehliadky je zistiť prítomnosť nebezpečných predmetov, zbraní, prípadne zaistiť dôkazový materiál, ktorý by mohol byť rýchlo odhodený alebo zničený pred vykonaním detailnej osobnej prehliadky.

b) Podrobná osobná prehliadka

Podrobná osobná prehliadka sa vykonáva v prípade podozrenia na nelegálnu činnosť (pašovanie zbraní, munície, výbušnín a pod.) alebo ak sa vyžaduje vysoký stupeň istoty, že osoba neprenáša ilegálny materiál. Podrobná osobná prehliadka by mala byť z dôvodu vyzliekania aj ďalšieho ošatenia (mimo spodnej bielizne) prehľadávanej osoby a precíznejšej kontroly vykonávaná mimo verejnosti.

Pri oboch kategóriách prehliadok by mali byť z dôvodu zaistenia vlastnej bezpečnosti dodržiavané nasledovné zásady:

- prehľadávanie je nutné realizovať vo dvojiciach, pričom jeden z dvojice (prehľadávač) prehľadáva osobu (ručným detektorom kovov alebo fy-

¹⁶¹ FM 3-07.31 *Peace Ops. Multi-Service Tactics, Techniques, and Procedures for Conducting Peace Operations* . 2009. s. 4-13 - 14.

¹⁶² Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 50.

¹⁶³ FM 3-07.31 2009. s. 4-14, 15.

- zicky) a druhý (krytie prehľadávača) pozoruje prehľadávanú osobu a zaisťuje činnosť prehľadávača,
- prehľadávaná osoba by mala počas prehliadky stáť s mierne rozkročenými nohami a rozpaženými rukami, otočená chrbtom (alebo bokom) k prehľadávačovi (z dôvodu eliminovania prípadného kopnutia alebo úderu hlavou),
 - prehľadávaná osoba by sa nemala rukami opierať o stenu alebo auto (rýchlým odrazením môže ohroziť prehľadávača, alebo opieraním rúk o stenu alebo auto môže dôjsť k zmazaniu súdnych stôp z dlaní),
 - prehľadávač počas prehliadky osoby musí používať ochranné rukavice,
 - prehľadávač počas prehliadky nesmie prehľadávanú osobu obchádzať (aby nevstupoval do palebnej zóny svojho krytia), pri vykonávaní kontroly hrudnej časti je nutné kontrolovanú osobu pootočiť,
 - prehľadávač sa musí vyhýbať očnému kontaktu s prehľadávanou osobou, nesmie byť vyrušovaný alebo zastrášaný,
 - krytie prehľadávača počas celej doby prehliadky stojí v takej pozícii, aby neohrozoval prehľadávača, najlepšie vo vzdialenosti 1 až 2 m za prehľadávanou osobou (prípadne mierne z boku vpravo alebo vľavo); zbraň pripravenú na okamžité použitie drží v nízkej pozícii (hlavňou nadol), všíma si prejavy kontrolovanej osoby (nervozitu, potenie, trasenie rúk a pod.),
 - kontrolovaná osoba sa fyzicky prehľadáva miernymi stiskami (nie poklepávaním) a využitím hladiaceho pohybu s jemným pritláčaním tak, aby prehľadávač mohol cez odev cítiť prítomnosť cudzích predmetov,
 - v prípade nálezu zbrane prehľadávač o tom informuje signálom „ZBRAŇ!“, následne musí zbraň a prehľadávanú osobu (použitím hmatov a chvatov sebaobrany) ihneď zaistiť alebo od prehľadávanej osoby okamžite odstúpiť a tým svojmu krytiu uvoľniť palebnú zónu,
 - v prípade ak dôjde k náhlemu použitiu zbrane prehľadávanou osobou, prehľadávač musí od nej okamžite odstúpiť, a tým svojmu krytiu uvoľniť palebnú zónu,
 - po incidente sa podozrivá osoba spúta a pod dohľadom zaistenia nechá ležať na zemi, prehľadávač následne o incidente informuje veliteľa KM.

Postup vykonania osobnej prehliadky s použitím detektoru kovov (príklad):¹⁶⁴

- **krytie prehľadávača** v zmysle zásad uplatňovaných pri prehľadávaní zaujíma stanovenú pozíciu,
- **prehľadávač** pred pristúpením k samotnej prehliadke stojí pred prehľadávanou osobou, opýta sa jej, či má pri sebe zbraň (muníciu, výbušninu); v prípade kladnej odpovede osobu vyzve, aby ju použitím dvoch prstov pomaly vybrala z vrečka a položila mimo jej dosahu na vopred pripravený stôl, následne osobu požiada o predloženie zbrojného pasu (alebo iného povolenia),

¹⁶⁴ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 52 - 53.

- osobu požiada o predloženie osobných dokladov, ktoré skontroluje a odovzdá veliteľovi KM na overenie, osobu vyzve aby jednou rukou pomaly vyprázdnila všetky vrecká a následne vybraté veci uložila do dopredu pripravenej škatule (vrecka, košíka a pod.),
- po vyprázdnení vreciek prehľadávač prekontroluje všetky vybraté veci (s dôrazom na vypnutie mobilných telefónov) a škatuľu s osobnými vecami i naďalej ponecháva na stole tak, aby bola mimo dosahu prehľadávanej osoby, ale zároveň aby prehľadávaná osoba na ňu videla (z dôvodu prevencie proti udaniu z ich odcudzenia),
- prehľadávač následne pristúpi k samotnej kontrole osoby, požiada ju o odloženie pokrývky hlavy, po jej prekontrolovaní následne prstami skontroluje prehľadávanú osobu vlasy,
- pred použitím detektoru kovov sa prehľadávač opýta na prítomnosť kardiostimulátora (v prípade kladnej odpovede prehľadávač pristupuje k fyzickej prehliadke bez použitia detektoru kovov),
- prehľadávač vedie prehliadku ručným detektorom kovov systematickým spôsobom od hlavy, cez krk, rameno, pravú (ľavú) ruku zhora, následne zdola, pokračuje cez rebrá a bok až po členky z vonkajšej strany, ďalej pokračuje vnútornou stranou pravej (ľavej) nohy smerom k rozkroku, následne okolo druhej nohy z vnútornej strany znovu až k členku, potom z vonkajšej strany v smere nahor k boku a rebrám, cez opačnú ruku až ku krku; po tejto kontrole prehľadávač detektorom kovov prekontroluje prednú časť tela od hlavy až po členky a následne zadnú časť tela od hlavy až po členky,
- počas prehliadky zameriava svoju pozornosť na miesta predpokladaného ukrytia zbraní (kríže, podpaзуšie, oblasť rozkroku, brucho a pod.).

Postup vykonania osobnej prehliadky fyzickým kontaktom bez použitia detektoru kovov (príklad).¹⁶⁵

- **krytie prehľadávača** v zmysle zásad uplatňovaných pri prehľadávaní zaujíma stanovenú pozíciu,
- **prehľadávač** pred začatím samotnej prehliadky postupuje rovnakým spôsobom ako pri prehliadke s použitím ručného detektoru kovov,
- prehľadávač v úvode prehliadky prehľadávanú osobu požiada o odloženie pokrývky hlavy, po jej prekontrolovaní následne prstami skontroluje prehľadávanú osobu vlasy,
- fyzickú prehliadku vždy vykonáva z pozície zozadu (resp. z boku prehľadávanú osobu),
- pokiaľ má kontrolovaná osoba oblečenú blúzu (bundu, kabát a pod.), prehľadávač ju vyzve, aby ju opatrne dvomi prstami jednej ruky rozopla, ukázala prednú i zadnú časť trupu a následne ju vyzliekla a odložila na dopredu pripravený stôl, kde ju pred prehľadávač skontroluje,
- prehľadávaná osoba môže byť v prípade podozrenia vyzvaná aj na zobutí topánok,

¹⁶⁵ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 53 - 54.

- prehľadávač vykonáva fyzickú prehliadku od hlavy, cez krk, rameno k zápästiu, cez rebrá k boku; potom prechádza chrbta tzv. „mriežkovou metódou“ (chrbát sa kontroluje krížom od ramena k protiľahlému boku malíčkovou hranou ruky), následne vykoná prehliadku opačnej ruky od ramena až k zápästiu a znovu v opačnom smere použitím mriežkovej metódy prekontroluje chrbát; ďalej pokračuje v prehľadávaní dolných končatín, postupuje zhora nadol na jednej nohe a následne na druhej nohe; na záver prekontroluje prednú časť tela (z boku po pootočení prehľadáwanej osoby),
- počas prehliadky zameriava svoju pozornosť na miesta predpokladaného ukrytia zbraní (kríže, podpazušie, oblasť rozkroku, brucho a pod.), špeciálnu pozornosť pritom venuje každému detailu ošatenia (lemom, zipsom, opaskom, remienkom, golierom, manžetám, vypchávkam, ale i ponožkám, obuvi, zdravotníckym pomôckam a pod.).

O každej prehliadke musí byť spísaný **záznam o prehliadke**, ktorý môže obsahovať:¹⁶⁶

- údaje o prehľadáwanej osobe,
- cieľ prehliadky,
- dôvod prehliadky,
- dátum a čas vykonania prehliadky (*Date and Time Group – DTG*),
- miesto prehliadky,
- všetky podstatné podrobnosti prehliadky,
- podrobnosti o poškodení majetku alebo zranení prehľadáwanej osoby,
- iné podstatné údaje.

Existujú aj ďalšie podrobnejšie kategórie prehliadok, ktoré vyžadujú osobitné postupy alebo sú vykonávané špecifickým personálom. Medzi **podrobnejšie kategórie prehliadok** patrí:¹⁶⁷

- prehliadka zoblečením (*strip*), ktorá je vykonávaná v uzavretej miestnosti (napr. na policajnej stanici, vo väzbe a pod.), kde sa podozrivá osoba vyzlečie a prezrie bez jej dotýkania,
- intímna prehliadka, ktorá môže byť realizovaná iba lekárom v zdravotníckom zariadení, pozostáva z kontroly telesných dutín a otvorov.

6.2.8 Prehliadka vozidiel na kontrolnom mieste

Cieľom prehliadky vozidiel na KM je zistiť a tým zamedziť v nelegálnej preprave osôb, zbraní, munície, výbušnín, drog, a iných predmetov. Ďalším cieľom je získavanie dôležitých spravodajských informácií.

¹⁶⁶ FM 3-07.31 *Peace Ops. Multi-Service Tactics, Techniques, and Procedures for Conducting Peace Operations* . 2009. s. 4-15.

¹⁶⁷ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 50 - 52.

Techniky prehľadávania vozidiel zahŕňajú tri kategórie prehliadok, ktoré sa od seba odlišujú intenzitou a rozsahom vykonaných úkonov. Použitie konkrétnej kategórie závisí od miery podozrenia a dostupnosti personálnych a materiálnych zdrojov. Medzi jednotlivými kategóriami neexistuje jasná hranica. **Prehliadky vozidiel** zahŕňajú nasledovné kategórie:¹⁶⁸

- a) počiatočná kontrola (*initial check*),
- b) základná prehliadka (*primary search*),
- c) podrobná prehliadka (*secondary search*).

a) Počiatočná kontrola

Počiatočná kontrola predstavuje prvú etapu procesu prehliadky vozidla. Je vykonávaná na všetkých zastavených vozidlách, spravidla bez vystúpenia pasažierov z kontrolovaného vozidla, avšak vodič môže byť požiadaný otvoriť batožinový priestor a kapotu motora. Jedná sa o základnú vizuálnu kontrolu zväčša v trvaní do troch minút. Jej hlavným cieľom je vybrať vozidlá na následnú podrobnejšiu kontrolu.

b) Základná prehliadka

Základná prehliadka sa realizuje na vozidlách, ktoré boli na základe získaných informácií alebo na základe vzniku akéhokoľvek podozrenia počas počiatočnej kontroly vytypované na vykonanie podrobnejšej kontroly.

c) Podrobná prehliadka

Podrobná prehliadka predstavuje vrcholnú etapu prehliadok vozidiel na KM. Jedná sa o dôkladnú prehliadku vysoko podozrivých vozidiel.

Pri jednotlivých kategóriách prehliadok vozidiel by mali byť z dôvodu zaisťovania vlastnej bezpečnosti dodržiavané nasledovné zásady:

- prítomnosť detí, starých ľudí, ľudí zjavne chorých alebo pod vplyvom alkoholu, ale aj zvierat, nepredstavuje dôvod na odloženie alebo nevykonanie prehliadky,
- prehľadávač musí vykonať prehliadku systematicky, rýchlo, ale zároveň dôkladne a bez poškodenia vozidla,
- prehľadávač počas prehliadky vozidla by mal používať ochranné rukavice, baterku, teleskopické zrkadlá (*search súpravu*),
- prehliadku vozidla môže vykonať jeden alebo dvojica prehľadávačov spolu s ďalším príslušníkom KM (krytím prehľadávača), ktorý im počas prehliadky zabezpečí krytie,
- prehľadávať musí pri prehliadke vozidla zapojiť vlastný dôvtip, venovať pozornosť každému detailu,

¹⁶⁸ FM 3-07.31 *Peace Ops. Multi-Service Tactics, Techniques, and Procedures for Conducting Peace Operations* . 2009. s. 4-14 - 15.

- prehľadávač si musí všímať neobvyklosti (nové lesklé skrutky alebo matky, čerstvú manipuláciu so súčasťami vozidla, akékoľvek náznaky zvarovania, tmelenia, lepenia, nového náteru, odstránenia nečistôt, pridávania novej elektroinštalácie a pod.).

Postup vykonania prehliadky vozidla (príklad):¹⁶⁹

- **krytie prehľadávača** zaujíma takú pozíciu, aby dobre videl do vozidla a mohol sledovať činnosť vodiča vrátane ostatných pasažierov, ale zároveň musí vylučovať možnosť zranenia prehľadávača pri prípadnej palbe,
- **prehľadávač** pred začatím samotnej prehliadky vozidla, pristúpi k vozidlu z jeho zadnej strany až ku stredovému stĺpiku na strane vodiča, predstaví sa, vodiča (pasažierov) oboznámi o vykonaní prehliadky osôb a vozidla,
- vodiča vyzve, aby vypol motor, vytiahol kľúče zo zapalovania a odovzdal ich spolu s osobnými dokladmi, aby ruky položil na volant, doklady následne odovzdá veliteľovi KM, kľúče od zapalovania položí na kapotu vozidla,
- vodiča vozidla sa opýta či vo vozidle preváža zbrane alebo muníciu, vodiča a pasažierov požiada o vystúpenie z vozidla, všetky osoby následne odvedie do priestoru prehliadky osôb, kde postupne vykoná ich prehliadku,
- všetci pasažieri okrem vodiča zostávajú po osobnej prehliadke v určenom priestore,
- prehľadávač vyzve vodiča vozidla na otvorenie všetkých častí vozidla (dvere, kapotu, batožinový priestor, interiérové priehradky a pod.), následne ho nechá odstúpiť alebo odvieť späť ku pasažierom,
- prehľadávač môže následne pristúpiť k vykonaniu prehliadky vozidla, ktoré z dôvodu systematickosti a dôkladnosti prehliadky rozdelí na 5 častí:¹⁷⁰
 - **podvozok vozidla**, ktorý pomocou zrkadiel (*search* súpravy) alebo zrakom a hmatom (po ľahnutí si na zem) skontroluje ako prvý; svoju pozornosť sústreďuje najmä na kontrolu palivovej nádrže, výfuku a pod.,
 - následne pokračuje v prehliadke ďalších častí vozidla tak, že vozidlo pozdĺžne rozdelí na dve polovice, pričom každú polovicu vozidla skontroluje smerom spredu dozadu najprv na jednej strane a následne na druhej strane,
 - ak je prehliadka vozidla realizovaná dvojicou prehľadávačov, prehliadku vykonávajú tak, že každý prehľadávač kontroluje jednu stranu pozdĺžne rozdeleného vozidla, obidvaja súčasne postupujú spredu dozadu a vzájomne sa informujú (tým aj veliteľa KM)

¹⁶⁹ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 4. s. 54 - 56.

¹⁷⁰ FM 3-07.31 *Peace Ops. Multi-Service Tactics, Techniques, and Procedures for Conducting Peace Operations* . 2009. s. 4-17 - 19.

o konkrétnych častiach vozidla (priestoroch), ktoré v tej chvíli prehľadávajú napr. signálom „LAVÉ PREDNÉ DVERE, ČISTÉ!“; „SEADLO VOZIČA, ČISTÉ!“ a pod.,

- **exteriér vozidla**, pri ktorom kontroluje karosériu a strechu vozidla, predné, bočné a zadné svetlá, nárazníky, kryty kolies, priestory pod blatníkmi, zachytávače blata a pod.,
- **interiér vozidla**, so zameraním na výplne dverí, sedadlá, poťahy a čalúnenie, priestor pod sedadlami, hlavové opierky, priestor palubnej dosky, slnečné clony, popolník, stredovú konzolu (oblasť riadiacej páky), predný a zadný nožný priestor (podlahu), koberčeky a pod.,
- **batožinový priestor vozidla**, najmä zloženie nákladu, náhradné palivové kanistre, podlahu, stropnú, zadnú a bočné strany batožinového priestoru, rohože, koberčeky, oblasť medzi batožinovým priestorom a zadnými sedadlami, prirodzenú dvojitzú podlahu, rezervné koleso, priestor zadných dverí, a pod.
- **motorovú časť vozidla**, a to hlavne miesto pod akumulátorom, nádobku na ostrekovač skiel, hadice a otvory pre kúrenie a ventiláciu, ventilátor, vzduchový filter, kapotu (zvukový tlmiaci materiál pod kapotou alebo ochranný tepelný kryt kapoty) a pod.,
- ak prehľadávač počas prehliadky narazí na uzavreté priestory, batožinu, tašky a pod., nič neotvára a nevykladá, vždy privolá vodiča, ktorého nechá tieto priestory otvoriť alebo prípadne materiál vyložiť; počas tejto činnosti zaujíma bezpečnú pozíciu, aby krytiu umožnil viesť prípadnú paľbu,
- ak prehľadávač počas prehliadky vozidla nájde podozrivé predmety, nesmie sa ich dotýkať, ich nález musí okamžite hlásiť napr. signálom „ZBRAŇ!“ (nasledujúca činnosť je uvedená v kapitole 6.2.6).

Kontrola nákladného vozidla a autobusu prebieha obdobným spôsobom ako kontrola osobného vozidla. Dôraz musí byť položený na prehliadku všetkého vezeného nákladu (ktorý je s ohľadom na mieru podozrenia nutné nechať osádkou vozidla vyložiť), podvozok (všetky nápravy), exteriér (schránky a bočné priečinky, prídavné nádrže), vnútorný priestor kabíny (vrátane miesta na spanie), nákladový priestor (dvojité dná), celý motorový priestor a pod.

Zhrnutie

Stabilizačné aktivity môžu byť definované ako vojenské aktivity usilujúce sa stabilizovať situáciu zriadením takých podmienok, ktoré umožňujú rekonštrukciu a rozvoj. Počas procesu stabilizácie zahŕňajú úlohy a akcie uskuutočňované v koordinácii s domácimi národnými predstaviteľmi, poverenými predstaviteľmi a ďalšími civilnými orgánmi a organizáciami na udržanie alebo dosiahnutie bezpečnostného prostredia.

Stabilizačné aktivity sú rozdelené do štyroch kategórií:

- Bezpečnosť a kontrola (*Security and Control*).
- Podpora reformy bezpečnostného sektora (*Support to Security Sector Reform*).
- Podpora počiatočnej obnovy základných občianskych služieb a zariadení (*Initial Restoration Services and Facilities*).
- Podpora úloh dočasnej vlády (*Interim Governance Tasks*).

Hliadkovanie je jednou z najdôležitejších metód získavania informácií. Cieľom hliadkovania v PSO je:

- demonštrovanie prítomnosti vojenských síl a získanie dôvery obyvateľstva,
- sledovanie úsekov terénu, ktoré nie sú viditeľné zo stálych postavení, akými sú OP alebo KM,
- zhromažďovanie informácií prostredníctvom kontaktov s obyvateľstvom,
- vyšetrovanie incidentov a hlásení,
 - vykonávanie pozorovania a monitorovania.

Podľa spôsobu plnenia úlohy môžeme hliadky v PSO rozdeliť na:

- pešie,
- mobilné,
- aeromobilné,
- kombinované,
- iné (hypomobilné, lodné a pod.).

Hliadkovanie najmä v PSO sa vykonáva v troch etapách:

1. plánovanie a krátka porada (*briefing*),
2. plnenie úloh počas hliadkovania,
3. rozbor hliadkovania (*debriefing*) a hlásenie o výsledku.

Kontrolné miesto (KM) (*checkpoint*) predstavuje miesto na komunikácii zriaďované na kontrolu a riadenie dopravy a zabránenie pohybu nelegálneho materiálu.

Základné druhy KM:

- stacionárne (*static checkpoint*),
- mobilné (*mobile checkpoint*).

KM sú zvyčajne tvorené štyrmi zónami:

- a) zoraďovacia zóna (*canalization zone*),
- b) spomaľovacia zóna (*deceleration zone*),
- c) prehľadavacia zóna (*search zone*),
- d) bezpečnostná zóna (*safe zone*).

Zloženie KM predstavuje:

- a) velenie KM (*command and control element*),
- b) zaistenie KM (*security element*),
- c) prehľadavacia skupina (*search element*),
- d) záloha (*reserve*).

Prehliadka osôb na KM je vykonávaná v týchto kategóriách:

- a) rýchla osobná prehliadka (*quick body search*),
- b) podrobná osobná prehliadka (*detailed body search*).

Prehliadka vozidiel v KM je členená pozostáva z týchto kategórií:

- a) počiatočná kontrola (*initial check*),
- b) základná prehliadka (*primary search*),
- c) podrobná prehliadka (*secondary search*).

Kontrolné otázky

1. Aké sú kategórie stabilizačných aktivít?
2. Čo je cieľom hliadkovania v PSO?
3. Aké sú druhy hliadok v PSO v závislosti od spôsobu plnenia úloh?
4. Aké sú základné druhy KM?
5. Akými zónami je tvorené KM?
6. Z akých prvkov sa skladá KM?
7. Aká je činnosť družstva na mobilnom KM pri bežnej kontrole osobného vozidla?
8. Aká je činnosť družstva na mobilnom KM pri náleze zbrane alebo nelegálneho materiálu vo vozidle?
9. Aké sú základné kategórie prehliadky osôb?
10. Aké sú kategórie prehliadky vozidiel?

Odporúčaná literatúra

- SPG-3-9/Oper *Metodické pokyny na výstavbu kontrolných stanovišť*. Trenčín: Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2008. 24 s.
- VDG 30-01-01/Oper *Postupy a spôsoby vykonávania stabilizačných aktivít*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2010. 321 s.
- Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 1. vydání. Praha: Velitelství společných sil, 2008. 444 s.
- Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 1. vydání. Praha: Velitelství společných sil, 2008. 536 s.
- FM 3-07.31 *Peace Ops. Multi-Service Tactics, Techniques, and Procedures for Conducting Peace Operations*. Change 1. Virginia: US Army Training and Doctrine Command, 2009. 204 s.
- FM 3-21.10 *The Infantry Rifle Company*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 2006. 664 s.

7 UMOŽŇUJÚCE AKTIVITY

Umožňujúce aktivity vytvárajú podmienky a napomáhajú uskutočňovať ofenzívne, defenzívne a stabilizačné pozemné taktické aktivity. Zároveň umožňujúce aktivity spájajú tieto taktické aktivity tým, že podporujú prechod medzi nimi.

Účinná realizácia umožňujúcich aktivít sa podieľa na zabezpečení:¹⁷¹

- spôsobilosti na prechod medzi fázami a aktivitami bez straty tempa,
- aktuálnych informácií pre jednotky, ktoré budú nasadené do boja,
- plynulého manévru,
- riadenia paľby na určené ciele,
- rýchleho preskupenia.

Škála umožňujúcich taktických aktivít je široká. Zahŕňa aktivity v kontakte s nepriateľom (zamerané na nadviazanie kontaktu alebo odpútanie sa od nepriateľa) ako aj aktivity mimo kontakt s nepriateľom. Umožňujúce aktivity pozostávajú z nasledujúcich typov:

- prieskum (*reconnaissance - RECCE*),
- bezpečnosť (*security*),
- nadviazanie dotyku (*advance to contact*),
- stretný boj (*meeting engagement*),
- spájanie jednotiek (*link-up*),
- ústup (*withdrawal*),
- odchod (*retirement*),
- vystriedanie jednotiek v boji a pomoc obkľúčeným silám (*relief of troops in combat and encircled forces*),
- pochod (*march*),
- prekonávanie prekážok (*obstacle breaching and crossing*).

V ďalších častiach kapitoly bude pozornosť sústredená na dve umožňujúce aktivity – prieskum a pochod.

7.1 Prieskum

Prieskum je definovaný ako „celková úloha (*mission*) vykonávaná vizuálnym pozorovaním alebo inými detekčnými metódami na získanie informácií o aktivitách a zdrojoch nepriateľa alebo potenciálneho nepriateľa, alebo na získanie údajov o meteorologických, hydrografických alebo geografických charakteristikách určitého priestoru“.¹⁷²

Úlohy spojené so získavaním požadovaných informácií sa plnia v operáciách, ktorých operačným námetom je boj ako aj v operáciách na podporu mieru a v stabilizačných operáciách. Úlohy prieskumu v konflikte proti sebe stoja-

¹⁷¹ VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s.150.

¹⁷² SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 550.

cich strán môžu byť vykonávané odlišným spôsobom v porovnaní s prieskumnými úlohami, ktoré sa realizujú v asymetrickom konflikte. Príkladom je zásadne rozdielna činnosť prieskumnej hliadky počas defenzívnych bojových aktivít, kedy sa hliadka vyhýba kontaktu s nepriateľom a snaží sa utajiť svoju činnosť a hliadkovanie počas stabilizačných operácií, kedy sú úlohy zamerané na monitoring situácie a vykonávajú sa otvorene, t. j. viditeľným spôsobom. V kapitole 7.1 bude pozornosť venovaná tzv. „štandardným“ prieskumným úlohám vykonávaných v boji. Hliadkovanie v rámci stabilizačných aktivít je prezentované v kapitole 6.1.

7.1.1 Rozsah prieskumných činností v pozemných silách

Prieskum v pozemných silách zahŕňa veľký rozsah činností, ktoré sa uskutočňujú počas plánovania, prípravy, vykonania a hodnotenia operácie. Prieskum môžeme členiť podľa prevládajúcej vojenskej aktivity (ofenzívny, defenzívny), podľa druhu prieskumnej úlohy ako aj podľa formy jej plnenia (Obrázok 44).

Obrázok 44 Rozsah prieskumných činností

Ofenzívny prieskum je charakteristický tým, že prieskumné orgány plnia úlohy po nadviazaní dotyku s nepriateľom. V rámci ofenzívneho prieskumu sa vykonávajú činnosti spadajúce do kategórie ofenzívnych aktivít (prepad, prieskum bojom, pasca)¹⁷³. Na získanie požadovaných informácií využíva prieskumný orgán priamu a nepriamu strelbu a presun. Mechanizované družstvo (čata) vykonáva prieskum na bojových vozidlách alebo mimo vozidiel (pešo).

¹⁷³ V podstate ide o prienik umožňujúcich a ofenzívnych aktivít.

Defenzívny prieskum je realizovaný skrytým spôsobom. Prieskumné orgány sa vyhýbajú spozorovaniu a kontaktu s nepriateľom a pôsobia najmä ako pešie hliadky.

Pozorovanie predstavuje základný spôsob získavania informácií o nepriateľovi a o záujmovom priestore. Uskutočňuje sa zrakom s podporou optických a iných technických prostriedkov.

Načúvanie sa vyznačuje získavaním informácií sluchom. Prieskumník zachytáva a rozpoznáva charakteristické zvuky prichádzajúce zo záujmového priestoru. Načúvanie sa používa najmä v noci a za zníženej viditeľnosti a dopĺňa pozorovanie.

Prieskum na vozidlách sa vyznačuje, oproti prieskumu mimo vozidiel, väčšou rýchlosťou a rozsahom. Pozitívnu stránkou je aj využitie výzbroje a pancierovej ochrany vozidla. Medzi nevýhody patrí vytváranie väčších demaskujúcich príznakov (tvar, hluk, tepelné vyžarovanie) a redukcia dosahu pozorovania a načúvania.

Prieskum vykonávaný mimo vozidiel umožňuje lepšie utajenie činnosti prieskumných orgánov, neobmedzuje pozorovanie a načúvanie a využíva sa najmä pri podrobnom prieskume. Negatívom je relatívne pomalé tempo prieskumu a väčšie bezpečnostné riziko pre prieskumníkov.¹⁷⁴

7.1.2 Prieskumné orgány pozemných síl

Organizovanie prieskumu je povinnosťou veliteľov všetkých jednotiek pozemných síl (bojových, bojovej podpory, bojového zabezpečenia). Cieľom prieskumu je získanie potrebných informácií na úspešné splnenie stanovenej úlohy (*mission*). Okrem informácií potrebných na plánovanie činnosti vlastnej jednotky (*TTP*) môže družstvo (čata) vykonávať prieskum ako celok v prospech nadriadeného stupňa.

Prieskumné orgány sú tvorené:

- osobami (jednotlivcami), t. j. prieskumníkmi,
- tímami, družstvami a čatami pozemných síl, t. j. hliadkami (*patrols*).

Prieskumník je „osoba (jednotlivec), ktorá vykonáva vojenský prieskum za účelom zhromažďovania informácií o hrozbách, teréne a o poveternostných pomeroch“.¹⁷⁵

Prieskumník, ktorý vykonáva prieskum pozorovaním alebo načúvaním sa označuje ako **pozorovateľ**.

Prieskumník, ktorý plní prieskumnú úlohu prehľadávaním stanoveného priestoru sa označuje ako **pátrač**.

¹⁷⁴ SPG-2-6/Sprav *Prieskumná čata*. 2010. s.54.

¹⁷⁵ SPG-2-6/Sprav 2010. s.5.

Hliadka (*patrol*) je „vyčlenená skupina pozemných, námorných alebo vzdušných síl vyslaná na získanie informácií, vykonanie deštruktívnej a rušivej činnosti, vyčistenie priestoru alebo na splnenie úlohy zabezpečenia“.¹⁷⁶

Uvedená definícia hliadky má všeobecný charakter a vzťahuje sa na širokú škálu vojenských aktivít. V pozemných silách sa na účely prieskumu určuje prieskumná hliadka.

Prieskumná hliadka (PšH) (*reconnaissance patrol*) je „hliadka pozemných síl používaná na získanie taktických informácií pokiaľ možno tak, aby o tom protivník nevedel“.¹⁷⁷

Hliadka, ktorá plní prieskumné úlohy pozorovaním a načúvaním sa označuje ako **pozorovacia hliadka** (PoH). Veľkosť PoH závisí na úlohe, ktorú plní. Hliadka môže pozostávať z dvoch až troch pozorovateľov alebo môže byť tvorená celým družstvom. Podľa spôsobu plnenia úlohy sa pozorovacie hliadky delia na:¹⁷⁸

- **statické**, ktoré vykonávajú prieskum priestoru pozorovaním zo stáleho pozorovacieho stanovišťa (na určitú dobu),
- **pohyblivé**, ktoré plnia prieskumné úlohy postupným zaujímaním dočasných pozorovacích stanovišť.

Na plnenie bojových úloh ofenzívneho prieskumu sa organizuje **bojová prieskumná hliadka** (BPšH) (*combat reconnaissance patrol*). Táto je definovaná ako „pozemná jednotka taktického stupňa vyčlenená z hlavných síl na samostatnú bojovú činnosť“.¹⁷⁹ BPšH sa vysielajú v priebehu boja na prieskum terénu pred čelom a po bokoch vlastných jednotiek za účelom zistenia jednotiek nepriateľa, jeho palebných prostriedkov, pripravených pascí, zátarás a iných opatrení. BPšH vyhľadáva nepriateľa a nadväzuje s ním kontakt.

7.1.3 Plnenie prieskumných úloh v pozemných silách

Prieskum v pozemných silách prioritne zabezpečujú prieskumné jednotky. Z tohto dôvodu je v organizačnej štruktúre mechanizovaného práporu a zmiešaného mechanizovaného práporu začlenená prieskumná čata.

V porovnaní s prieskumnými jednotkami, nemajú mechanizované jednotky optimálnu organizáciu a výzbroj na vykonávanie prieskumu. Napriek tomu je povinnosťou veliteľov mechanizovaných jednotiek uskutočňovať prieskum. Veliteľ mechanizovaného družstva (čaty) organizuje prieskum v rámci svojho plánovacieho procesu alebo celé družstvo (čata) plní prieskumné úlohy

¹⁷⁶ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 500.

¹⁷⁷ SOŠ 3680 AAP-6 2011. s. 501.

¹⁷⁸ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 5. s. 18.

¹⁷⁹ SPG-2-1/*Sprav Spravodajstvo, prieskum a sledovanie v pozemných silách*. 2008. s. 61.

v prospech nadriadeného, t. j. veliteľa roty (práporu). Mechanizované družstvo (čata) môže plniť úlohy prieskumu ako:

- a) prieskumná hliadka (PsH),
- b) pozorovacia hliadka (PoH),
- c) bojová prieskumná hliadka (BPsh)¹⁸⁰.

a) Družstvo ako prieskumná hliadka

PsH plní úlohy **prehľadávaním**. Družstvo môže byť samostatnou PsH alebo môže pôsobiť v PsH, ktorá je tvorená celou mechanizovanou čatou. Mechanizované družstvo (čata) môže uskutočňovať prieskum:

- objektu,
- pochodovej osi,
- zóny.

Organizácia PsH závisí od druhu prieskumnej úlohy a veľkosti hliadky. V prípade mechanizovaného družstva, ktoré pôsobí ako samostatná PsH, môže byť organizácia nasledovná:

- veliteľ družstva a zástupca veliteľa družstva tvoria velenie hliadky,
- ostatní príslušníci družstva pôsobia v určitých fázach ako celok (napríklad počas presunu do cieľovej oblasti) a v určitých fázach sa členia na podskupiny (napríklad prieskumná a zabezpečovacia podskupina počas plnenia úloh v cieľovej oblasti).

Ak je družstvo časťou PsH organizovanej z celej čaty, môže tvoriť určitú podskupinu hliadky (pieskumnú, prepádovú, podpornú, zabezpečovaciu). Tento prípad je typický pre prieskum pochodovej osi a prieskum zóny.

V niektorých prípadoch sa hliadka dopĺňa aj príslušníkmi iných vojenských odborností a špecializácií (ženijná, EOD, RCHBO), ktorí plnia špecializované úlohy.

Činnosť družstva ako PsH pri prieskume objektu

Objektom prieskumu môže byť malá oblasť (les, obec, priestory rozmiestnenia nepriateľských jednotiek) alebo jednotlivý prvok v priestore (most, budova).

Činnosť prieskumnej hliadky pozostáva z nasledovných úloh:

- príprava prieskumu,
- prechod cez vlastné línie a taktický presun do cieľovej oblasti,
- prieskum v cieľovej oblasti,
- návrat hliadky.

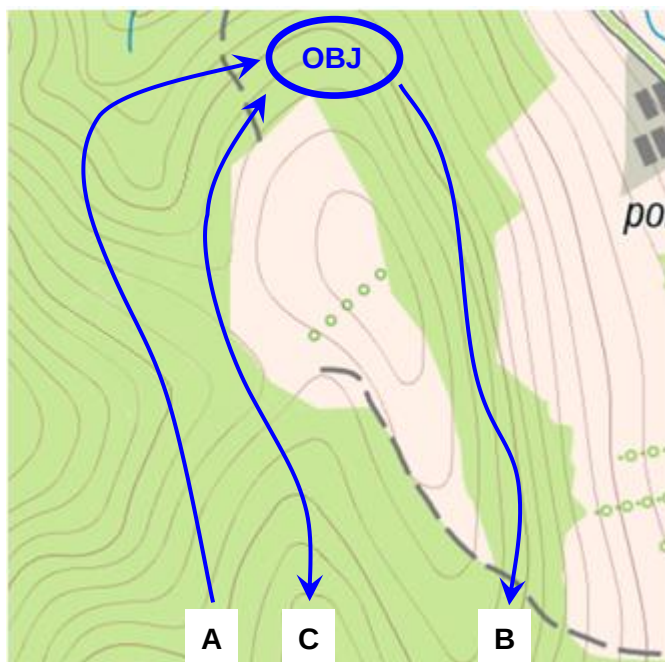
¹⁸⁰ Úlohy ofenzívneho prieskumu sú rozobrané v kapitole 4.2 a 4.3.

Príprava prieskumu

Príprava prieskumu začína prijatím rozkazu nadriadeného veliteľom družstva. Veliteľ PsH v tejto fáze postupuje podľa štandardných krokov *TLP* (pozri kapitolu 3.4).

Špecifiká plánovania, vzhľadom na charakter úlohy, obsahujú vykonanie koordináčného dohovoru s veliteľom jednotky, cez ktorej postavenie bude PsH prekračovať vlastné línie.

Ďalej veliteľ naplánuje základné **trasy** presunu k cieľovej oblasti a pre návrat do vlastnej zostavy. Zároveň stanoví alternatívnu trasu, ktorú je možné využiť na presun v oboch smeroch v prípade, že na základnej trase dôjde ku kontaktu s nepriateľom. Pri vymedzení trás vychádza veliteľ z mapy. Vo všetkých troch prípadoch sa plánujú samostatné trasy, ktoré nie sú totožné (Obrázok 45).

Obrázok 45 Hlavná a záložná trasa presunu PsH

A – základná trasa presunu k cieľovej oblasti, B - základná trasa pre návrat z cieľovej oblasti, C – alternatívna trasa presunu k cieľovej oblasti a späť

Súčasťou prípravy prieskumu je aj určenie miest zhromaždisk. **Zhromaždisko** (*Rally Point - RLY*) slúži na opätovné sústredenie rozptýlenej hliadky po kontakte s nepriateľom a na reorganizáciu a konsolidáciu hliadky. Požiadavkou je aby sa zhromaždisko dalo v teréne ľahko nájsť a aby poskytovalo dostatočnú ochranu a maskovanie. Umiestnenie zhromaždisk stanoví veliteľ podľa

mapy a neskôr, počas presunu, lokalizáciu spresní. Okrem predchádzajúceho poslanca môže byť zhromaždisko určené aj na dočasné zhromaždenie na prípravu jednotky pred vykonaním stanovenej činnosti. V praxi sa rozoznávajú nasledovné druhy zhromaždísk:

- počiatkové (východiskové) zhromaždisko (*Initial Rally Point*),
- zhromaždisko na trase presunu po kontakte s nepriateľom (*En Route Rally Point*),
- zhromaždisko v cieľovej oblasti (*Objective Rally Point*),
- zhromaždisko pred návratom do vlastnej zostavy (*Reentry Rally Point*),
- zhromaždiská na prednej (bližšej) a zadnej (vzdialenejšej) strane nebezpečného priestoru (*Near Side and Far Side Rally Points*).

Prechod cez vlastné línie

PsH môže prechádzať cez vlastné línie v prípade, že **opúšťa** zaujatý priestor sústredenia (AA), predsunutú základňu (FOB) alebo **prekračuje** zaujaté bojové postavenie jednotiek.

V rámci plánovania celkovej úlohy, vykoná veliteľ PsH koordinačný dohovor s príslušným veliteľom jednotky, ktorá je rozmiestnená v mieste predpokladaného prechodu. Koordinácia je zameraná na:

- spresnenie miesta počiatkového zhromaždiska,
- informácia o veľkosti hliadky,
- informácia o priestore pôsobenia hliadky,
- určenie **miesta prechodu** (*Passage Point*),
- stanovenie času odchodu a návratu hliadky,
- spôsob spojenia, signály, heslá (zvolanie, ohlas),
- v prípade prechodu cez bojové postavenie, veliteľ prekračovanej jednotky poskytuje veliteľovi PsH o informácie o teréne, pozícii a aktivite nepriateľa, informuje o vlastnom palebnom systéme, vybudovaných zátarasách, možnostiach podpory PsH, určí kontaktnú osobu a miesto kontaktu s PsH.

Počas prekračovania bojového postavenia, postupuje PsH v zástupe za kontaktnou osobou do bodu prechodu. Veliteľ PsH oznámi kontaktnej osobe počet príslušníkov hliadky, predpokladaný čas návratu hliadky a overí si heslo.

Taktický presun do cieľovej oblasti

Základnou **zostavou** pešej PsH počas presunu do cieľovej oblasti je zástup. Táto zostava sa používa v teréne s hustou vegetáciou alebo za nízkej viditeľnosti, čo zodpovedá potrebe skrytého presunu hliadky. Usporiadanie hliadky do zástupu podporuje vysokú rýchlosť a jednoduchosť pohybu a dobrú ovládateľnosť hliadky. V prípade, že sa hliadka nemôže vyhnúť otvorenému terénu postupuje v zostave „klin“. Riadenie postupu hliadky je zložitejšie oproti

zástupu, na druhej strane však umožňuje rýchle rozvinutie čelnej paľby pri kontakte s nepriateľom.¹⁸¹

Počas presunu veliteľ hliadky organizuje **bezpečnostnú zastávku** (*Security Halt- SECHALT*). Účelom krátkej zastávky môže byť:¹⁸²

- kontrola stavu osôb, zbraní a materiálu,
- pozorovanie, načúvanie a poznávanie priestoru,
- ujasnenie si vlastnej polohy a určenie azimutu presunu,
- krátke odpočinok na napitie sa,
- vykonanie veliteľského prieskumu,
- vydanie úloh podriadeným.

Spôsob zaujatia priestoru *SECHALT* závisí od doby zastávky. Ak zastávka trvá do pol minúty, príslušníci hliadky pokľaknú na jedno koleno a pozorujú terén v stanovenom sektore. Pri zastávke v trvaní viac ako pol minúty, príslušníci hliadky vytvoria obranu v tvare „cigary“, t. j. zaľahnú naľavo a napravo od osi postupu a zaisťujú hliadku vo svojom sektore. Ak *SECHALT* trvá viac ako 5 minút, hliadka zaujíma priestor zastávky mimo trasu postupu. Hliadka z tohto priestoru pozoruje trasu a v prípade potreby môže vykonať prepad jednotky nepriateľa, ktorá hliadku prenasleduje. Spôsoby zaujatia *SECHALT*-u (Obrázok 46).¹⁸³

- prieskumom okolia priestoru zastávky,
- háku,
- odklonenia o 90° od pôvodného smeru postupu.

Pri prieskume okolia¹⁸⁴ zaujíma hliadka priestor zastávky na 6. hodine. Tento spôsob sa používa v prípade, keď je pravdepodobné, že nepriateľ uskutočnil v danom priestore protiopatrenia (pasca, nástrahy). Pri spôsobe háku zaujíma hliadka priestor zastávky v úseku medzi 12. až 3. hodinou a pri odklonení postupu o 90° na 9. hodine. Tieto spôsoby sa uplatňujú pri menšom predpoklade výskytu protiopatrení nepriateľa. Odklonenie postupu o 90° sa používa v prípade potreby rýchleho zaujatia priestoru zastávky. V priestore zastávky zaujíma hliadka kruhovú obranu. Zbrane s najväčším palebným účinkom (gulomety) sú nasmerované do smrtiacej zóny.

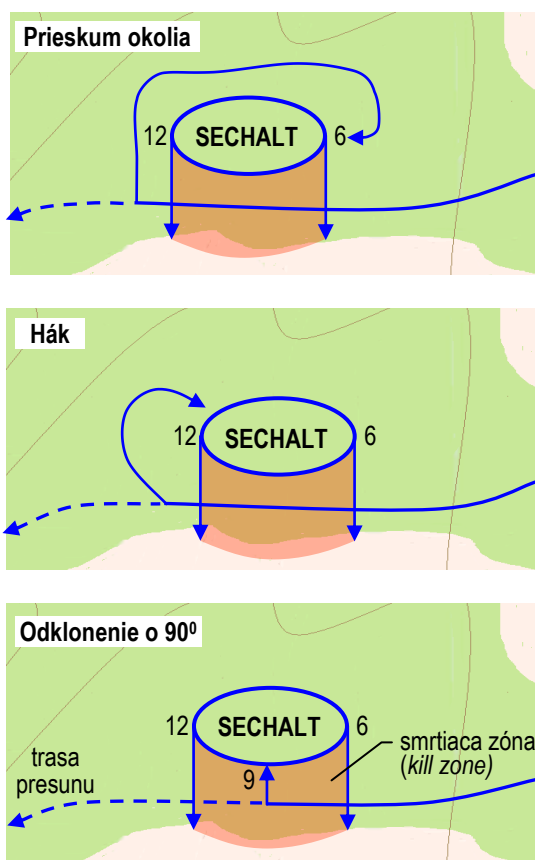
Veliteľ PsH určuje na trase presunu miesta, kde sa hliadka zhromažďí v prípade jej rozptýlenia po kontakte s nepriateľom (*En Route Rally Points - ERRP*). Ak hliadka bola prezradená a je pod priamou paľbou, snaží sa odpútať od nepriateľa. Príslušníci hliadky vedú kryciu paľbu a ustupujú do určeného zhromaždiska. Miesta zhromaždiská stanovuje veliteľ PsH každých 100 až 400 m. Ich vzdialenosť je podmienená charakterom terénu, t. j. jeho členitosťou a pokrytím.

¹⁸¹ Zostavy družstva sú uvedené v kapitole 2.1.

¹⁸² *Stále operačné postupy 11. mpr*, Výcvikové SOP, zväzok A, č. 138.

¹⁸³ *Stále operačné postupy 11. mpr*, Výcvikové SOP, zväzok A, č. 138.

¹⁸⁴ Tento spôsob sa slangovo označuje ako „Dog Leg“.

Obrázok 46 Spôsoby zaujatia priestoru SECHALT¹⁸⁵

Určenie zhromaždiska na trase presunu sa môže vykonať:¹⁸⁶

- jeho fyzickým zaujatím na krátku dobu,
- príslušným signálom rukou (podľa SOP jednotky) počas prechodu hliadky cez alebo popri zhromaždisku.

Keď členovia hliadky prechádzajú daným miestom, postupne odovzdávajú signál. Stanovené miesto vstupuje do platnosti až po určení nasledujúceho zhromaždiska. Týmto sa zabráňuje neistote, ktoré zhromaždisko zaujať, ak kontakt s nepriateľom nastal v malej vzdialenosti od posledne určeného zhromaždiska. V zhromaždisku musí byť jasne stanovená činnosť sústredených prieskumníkov. Toto je určené už v OPORD-e veliteľa PsH. Hliadka zaujíma kruhovú obranu a ďalej postupuje dvomi možnými spôsobmi:

- hliadka čaká až sa sústredí určitý počet vojakov; ak nie je prítomný veliteľ hliadky, velenie preberá príslušník hliadky v zmysle postupnosti

¹⁸⁵ Stále operačné postupy 11. mpr, Výcvikové SOP, zväzok A, č. 138. Upravené.

¹⁸⁶ FM 3-20.98 Reconnaissance and Scout Platoon. 2009. s. 5-80.

- velenia a hliadka pokračuje v plnení úlohy,
- hliadka čaká určitý čas, ktorý bol stanovený na zhromažďovanie vojakov; vojak s najvyššou hodnotou rozhodne, či hliadka bude pokračovať v plnení úlohy.

Počas presunu do cieľovej oblasti môže byť PsH nútená prekonať **nebezpečný priestor**, v ktorom je zvýšené riziko zistenia hliadky alebo jej kontaktu s nepriateľom. Typickými nebezpečnými priestormi sú:

- známe postavenia nepriateľa,
- cesty a chodníky,
- vodné toky,
- otvorené priestory,
- zastavané priestory.

Vo všeobecnosti pozostáva prekonávanie nebezpečného priestoru z nasledovných krokov:¹⁸⁷

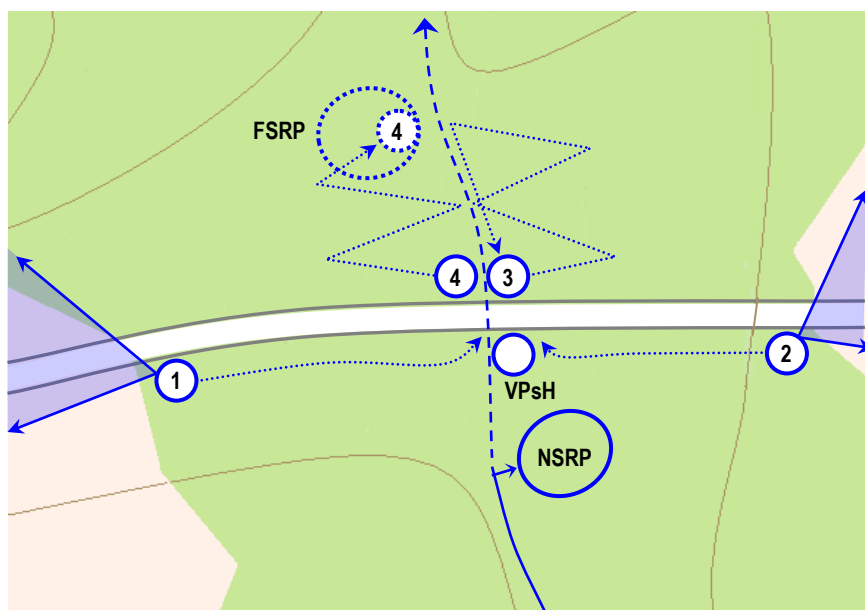
- určenie zhromaždiska na prednej a zadnej strane nebezpečného priestoru,
- zaistenie prednej strany nebezpečného priestoru,
- zaistenie zadnej strany nebezpečného priestoru,
- prekročenie nebezpečného priestoru.

Cesty, chodníky, železničné trate, vodné toky môžeme zaradiť do spoločnej kategórie lineárnych nebezpečných priestorov. Ich prekonávanie je v podstate rovnaké a realizuje sa nasledovným spôsobom (Obrázok 47):

- vedúci prieskumník (pátrač), pri narazení na nebezpečný priestor, vydá príslušný signál (signál je spresnený v SOP jednotky),
- veliteľ PsH organizuje *SECHALT* a vykoná vizuálny prieskum nebezpečného priestoru,
- veliteľ hliadky stanoví trasu a spôsob prekonania priestoru, určí zhromaždisko na prednej strane nebezpečného priestoru (*Near Side Rally Point - NSRP*) a na zadnej strane nebezpečného priestoru (*Far Side Rally Point - FSRP*),
- veliteľ organizuje zaistenie prednej strany nebezpečného priestoru:
 - vyšle dvoch prieskumníkov (č. 1 a č. 2) na pozorovanie ľavej a pravej strany miesta prechodu (bočné zaistenie),
 - zvyšní prieskumníci zaisťujú činnosť hliadky v *NSRP*,
- veliteľ určí dvojicu prieskumníkov (č. 3 a č. 4), ktorí prekročia nebezpečný priestor a prepátrajú jeho zadnú stranu:
 - dvojica postupuje na stanovenú vzdialenosť (po určený *FSRP*) a spôsobom „cik-cak“ prehľadáva terén,
 - prieskumník č. 3 sa po dosiahnutí *FSRP* vráti späť a dá veliteľovi hliadky, ktorý čaká na druhej strane, signál na prekročenie priestoru,

¹⁸⁷ FM 3-20.98 *Reconnaissance and Scout Platoon*. 2009. s. 5-91.

- prieskumník č. 4 ostáva vo *FSRP* a zaisťuje zadnú stranu nebezpečného priestoru,
- hliadka stanoveným spôsobom (prískokmi, po jednotlivcoch, po dvojiciach alebo celá hliadka) prekoná nebezpečný priestor a postupuje k *FSRP*,
- prieskumníci č. 1 a č. 2 (bočné zaistenie) sa stiahnu, prekročia nebezpečný priestor a postupujú do *FSRP*,
- veliteľ vo *FSRP* organizuje kruhovú obranu a hliadka po sústredení pokračuje v plnení úlohy.

Obrázok 47 Prekonanie lineárneho nebezpečného priestoru

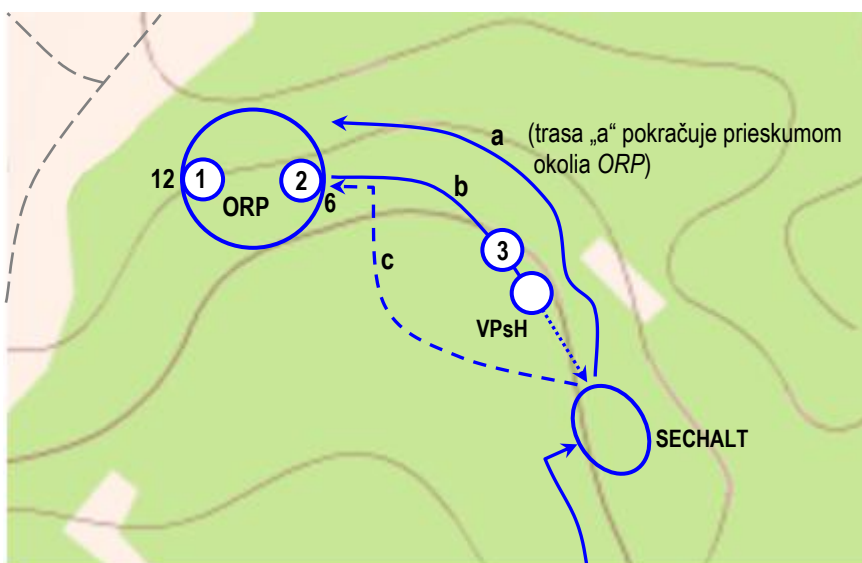
PsH počas presunu môže naraziť na malé otvorené priestory (v teréne alebo v zastavanom prostredí). Z dôvodu utajenia činnosti hliadky sa tieto priestory podľa možnosti priamo neprekonávajú. Veliteľ organizuje ich obídenie. O technike obídenia rozhoduje už počas plánovania úlohy pričom vychádza z dostupných údajov na mape. Ak sa jedná o otvorený priestor v teréne, zistí jeho veľkosť a určí, vzhľadom na stanovené *NSRP* a *FSRP*, azimuty a potrebné dĺžky (v krokoch) obchádzkovej trasy. V zastavanom priestore sa zorientuje v systéme ulíc, ktoré využije na obídenie otvoreného priestoru. Ak sa veliteľ hliadky rozhoduje o spôsobe obídenia priamo v teréne, zvyčajne volí spôsob skrytého presunu podľa okraja otvoreného priestoru (Obrázok 48).

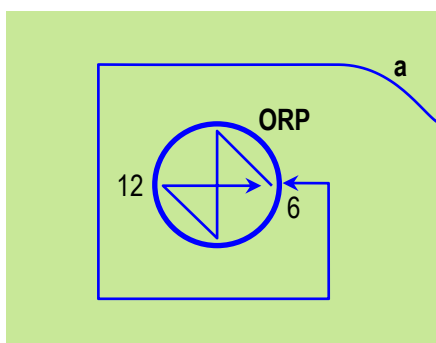
Obrázok 48 Prekonávanie otvoreného priestoru obídením

Keď sa PsH dostane do územia, v ktorom sa nachádza objekt prieskumu, zaujme zhromaždisko v cieľovej oblasti (*Objective Rally Point - ORP*). *ORP* slúži na prípravu hliadky na vykonanie prieskumu. Do *ORP* sa hliadka vracia aj po splnení úlohy. Miesto pre zriadenie *ORP* sa volí mimo priamej viditeľnosti a dostrelu ručných zbraní z objektu prieskumu. Výber miesta a zaujatie *ORP* sa vykonáva nasledovným, spôsobom (Obrázok 49):

- PsH sa zastaví na mieste, z ktorého nie je priama viditeľnosť na plánované *ORP* (200 až 400 m pri dobrej viditeľnosti a 100 až 200 m pri obmedzenej viditeľnosti); využíva krycie danosti priestoru a zaujme *SECHALT*,
- veliteľ organizuje veliteľský prieskum miesta pre zriadenie *ORP*:
 - plánuje samostatné trasy na presun do a z *ORP*,
 - určí troch vojakov, ktorí s ním vykonajú prieskum,
 - pred opustením *SECHALT*-u vydá svojmu zástupcovi päťbodový rozkaz *GOTWA*,
- po priblížení sa k *ORP* (trasa „a“) vykonajú prieskum okolia; prieskum vlastného miesta *ORP* sa realizuje spôsobom „cik-cak“ (Obrázok 50),
- veliteľ určí dvojicu, ktorá zostane v *ORP* (č. 1 na 12. hodine a č. 2 na 6. hodine); pred návratom do *SECHALT*-u im vydá rozkaz *GOTWA*,
- spolu s č. 3 sa vracia do *SECHALT*-u (trasa „b“) a privedie zvyšných príslušníkov hliadky do *ORP*,
- *ORP* zaujmú spôsobom odklonenia o 90° (trasa „c“) a do *ORP* vstupujú cez 6. hodinu,
- príslušník č. 2 kontroluje počet vstupujúcich vojakov do *ORP*,
- v *ORP* zaujme hliadka kruhovú obranu.

Obrázok 49 Zaujatie zhromaždiska v cieľovej oblasti (ORP)

Obrázok 50 Prieskum zhromaždiska v cieľovej oblasti (ORP)

Prieskum v cieľovej oblasti

V ORP sa veliteľ rozhoduje o spôsobe splnenia úlohy. Za týmto účelom vykoná veliteľský prieskum objektu a prístupov k nemu. Prieskumu sa zúčastnia aj ďalší dvaja príslušníci, ktorí budú veliť zabezpečovacej a prieskumnej podskupine. Pred odchodom na prieskum vydá veliteľ rozkaz GOTWA. Po priblížení sa k objektu prieskumu veliteľ určí miesto pre zabezpečovaciu podskupinu a spresní trasu a spôsob presunu k objektu pre prieskumnú podskupinu. Po návrate do ORP veliteľ dokončí plánovanie, vydá rozkaz pre prieskumnú a zabezpečovaciu podskupinu a rozkaz GOTWA pre zvyšok hliadky, ktorá zostáva v ORP (dvojica vojakov). Prvá odchádza zabezpečovacia podskupina spolu s veliteľom PsH. Po zaujatí postavenia vydá veliteľ signál pre veliteľa

prieskumnej podskupiny (ZVDr) na začatie činnosti. Po splnení úlohy sa ako prvá vracia do *ORP* prieskumná podskupina a následne zabezpečovacia podskupina.

Návrat hliadky

PsH odchádza v nariadenej formácii z *ORP* a postupuje po určenej trase. Hliadka sa zastaví v zhromaždisku pred návratom do vlastnej zostavy (*Reentry Rally Point - RRP*) a zaistí si bezpečnosť. *RRP* slúži na organizovanie koordinácie so zaistovacími prvkami jednotky, cez ktorej priestor sa PsH vracia do vlastnej zostavy. Miesto zhromaždiska bolo určené už počas plánovania celkovej úlohy. Musí byť situované relatívne blízko vlastných línií, ale zároveň mimo dostrelu ručných zbraní a mimo dosahu viditeľnosti a počuteľnosti. Ďalšiu činnosť organizuje veliteľ hliadky v súlade s koordinačným dohovorom, ktorý vykonal s príslušným veliteľom pred odchodom z vlastnej zostavy. Predmetom dohovoru bol smer a spôsob priblíženia sa k postaveniu jednotky, kontaktná osoba z prekračovanej jednotky, signály a heslo pre nadviazanie kontaktu, presné určenie miesta prechodu (*Reentry Passage Point - RPP*), predpokladaný čas návratu a počet príslušníkov PsH.

Veliteľ PsH sa z *RRP* rádiostanicou spojí s prekračovanou jednotkou, pričom používa dohovorené heslo (kód pre návrat hliadky). Prekračovaná jednotka musí potvrdiť prijatie správy ako aj vyslanie kontaktnej osoby na dohovorené miesto. Ak spojenie rádiostanicou nebolo možné, odchádza veliteľ spolu s dvojicou vojakov z *RRP* (pred odchodom vydá rozkaz *GOTWA*) a postupuje smerom k plánovanému miestu kontaktu. Používa dohovorené signály a heslo. Po potvrdení kontaktu, postupuje smerom k *RPP*. Po jeho dosiahnutí sa rádiostanicou spojí so zvyškom hliadky a vydá jej pokyn na presun k *RPP*. Ak spojenie nie je možné, vráti sa s jedným príslušníkom po hliadku. Druhý vojak a kontaktná osoba čakajú hliadku v *RPP*. Počas prechodu cez *RPP* kontroluje zástupca veliteľa hliadky počet vojakov. Veliteľ PsH podá príslušnému veliteľovi hlásenie o výsledkoch prieskumu.

b) Družstvo ako pozorovacia hliadka

Družstvo ako PoH plní úlohy pozorovaním a načúvaním zo zaujatého pozorovacieho stanovišťa. Z dôvodu striedania príslušníkov družstva počas plnenia úlohy a zaistenia vlastnej bezpečnosti, družstvo zvyčajne zaujíma jedno pozorovacie stanovište. Taktický presun PoH do a z cieľovej oblasti pozorovania sa vykonáva obdobným spôsobom ako v prípade PsH.

Pozorovacie stanovište (*Observation Post - OP*) je definované ako „stanovište so zodpovedajúcim spojením, z ktorého sa vykonáva vojenské pozorovanie alebo sa riadia a opravujú prvky paľby“.¹⁸⁸

¹⁸⁸ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 477.

Miesto, kde je zriadené *OP*, by malo spĺňať nasledovné **požiadavky**.¹⁸⁹

- umožniť priamu viditeľnosť na cieľ s minimom hluchých priestorov,
- poskytovať pozorovateľom ochranu a maskovanie,
- svojim umiestnením v teréne nepriťahovať pozornosť nepriateľa,
- umožniť utajený príchod a odchod,
- umožniť odpútanie sa od nepriateľa v prípade odhalenia a napadnutia *OP*,
- umožniť spojenie medzi pozorovateľmi a vlastnou jednotkou.

Podľa predpokladanej doby vykonávania prieskumu môže byť *OP* dočasné alebo trvalé. **Dočasné** *OP* je vhodné miesto v teréne, ktoré zabezpečuje vyššie uvedené požiadavky. Ženijne sa nebuduje. Dočasné *OP* sa zaujíma, z hľadiska utajenia, na nevyhnutne dlhú dobu. Spravidla sa nejedná o viac ako 24 hodín. **Trvalé** *OP* sa používajú na dlhodobé pozorovanie. Ženijne sa budujú. V teréne to môžu byť rôzne typy nakrytých alebo uzavretých drevozemných pozorovacích ochranných stavieb.

Základné **vybavenie** *OP* zahŕňa:

- mapu priestoru v požadovanej mierke (z dôvodu utajenia pri prípadnom zajatí pozorovateľov bez zakreslenia situácie vlastných jednotiek),
- denník pozorovania a schému pozorovania,
- formáty hlásení o pozorovaní (napríklad *SALTA REPORT*),
- buzolu,
- pozorovacie prístroje (ďalekohľad, prístroje na nočné pozorovanie),
- hodinky,
- baterku,
- spojovacie prostriedky (linkové alebo rádiové),
- inštrukcie o prevádzke na spojovacích prostriedkoch (časť).

Zaujatie *OP*

V prípade, že sa družstvo presúva peši, zaujíma pred zriadením *OP* miesto zhromaždenia v cieľovej oblasti (*ORP*).¹⁹⁰ V *ORP* družstvo zaisťuje svoju bezpečnosť a pripravuje sa na plnenie úlohy. Veliteľ vykoná, s určenými príslušníkmi družstva, veliteľský prieskum a rozhodne o mieste zriadenia *OP* (Obrazok 51).

Počas pozorovania družstvo využíva *ORP* ako svoju základňu. V *ORP* pozorovatelia odpočívajú pred ich nasadením na *OP*, z *ORP* sa odosielajú informácie nadriadenému stupňu a z *ORP* sa vykonáva striedanie dvojíc pozorovateľov. *OP* sa situuje v blízkosti *ORP* (približne 200 m). Trasa presunu z *ORP* do *OP* sa upravuje, napríklad sa odstraňujú suché konáre, ktoré by mohli prezradiť prítomnosť prieskumníkov.

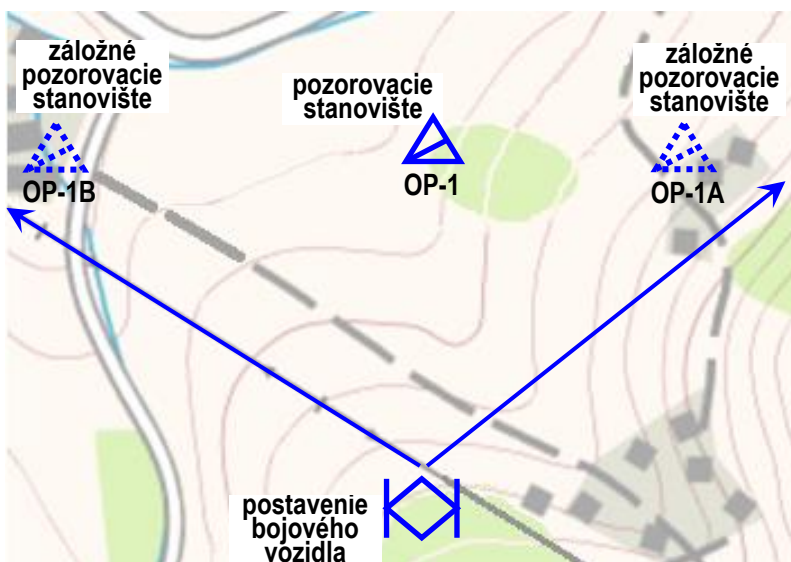
¹⁸⁹ SPG-2-6/Sprav Prieskumná čata. 2010. s.139.

¹⁹⁰ Spôsob zaujatia *ORP* zo *SECHALT* je prezentovaný v časti tejto kapitoly venujúcej sa problematike družstva pôsobiaceho ako prieskumná hliadka.

Obrázok 51 Pozorovacie stanovište zaujaté mechanizovaným družstvom bez bojového vozidla

Ak sa družstvo presúva na vozidle stanovia veliteľ miesto postavenia vozidla. V BVP ostáva vodič a strelec operátor. Zvyšok družstva ďalej postupuje pešo a zaujme OP. Veliteľ môže určiť aj záložné miesta pre OP. Strelec operátor pozoruje z vozidla priestor, kde bude zriadené OP (Obrázok 52). V nevyhnutnom prípade môže poskytnúť družstvu palebnú podporu.

Obrázok 52 Pozorovacie stanovište zaujaté mechanizovaným družstvom s podporou bojového vozidla

Vydanie úloh pozorovateľom

Základné úlohy na pozorovanie boli stanovené v *OPORD-e*, ktorý vydal veliteľ družstva v priestore sústredenia (AA) pred začatím prieskumu. Počas veliteľského prieskumu, ktorý je vykonaný z *ORP*, sa veliteľ družstva rozhodne o mieste zriadenia *OP* a ujasní si sektor pozorovania.

Veliteľ družstva zavedie prvú dvojicu na *OP* a stanoví úlohy, prípadne spresní:

- informácie o nepriateľovi (ak sa zmenili od vydania *OPORD-u*),
- úlohu pozorovania,
- spôsob vybudovania *OP*, jeho maskovania a zabezpečenia,
- pozorovací sektor (jeho pravú a ľavú hranicu) (Obrázok 53),
- orientačné body (OB) v pozorovacom sektore¹⁹¹,
- čas začatia a ukončenia pozorovania,
- činnosť po skončení pozorovania,
- spôsob spojenia a formu hlásenia, časové intervaly na podávanie hlásení,
- signály a heslo.

Obrázok 53 Vymedzenie pozorovacieho sektoru

¹⁹¹ Veliteľ družstva musí poznať OB aby pochopil hlásenia pozorovateľov o zistených skutočnostiach. OB nemôžu byť určené len pozorovateľmi bez vedomia veliteľa družstva.

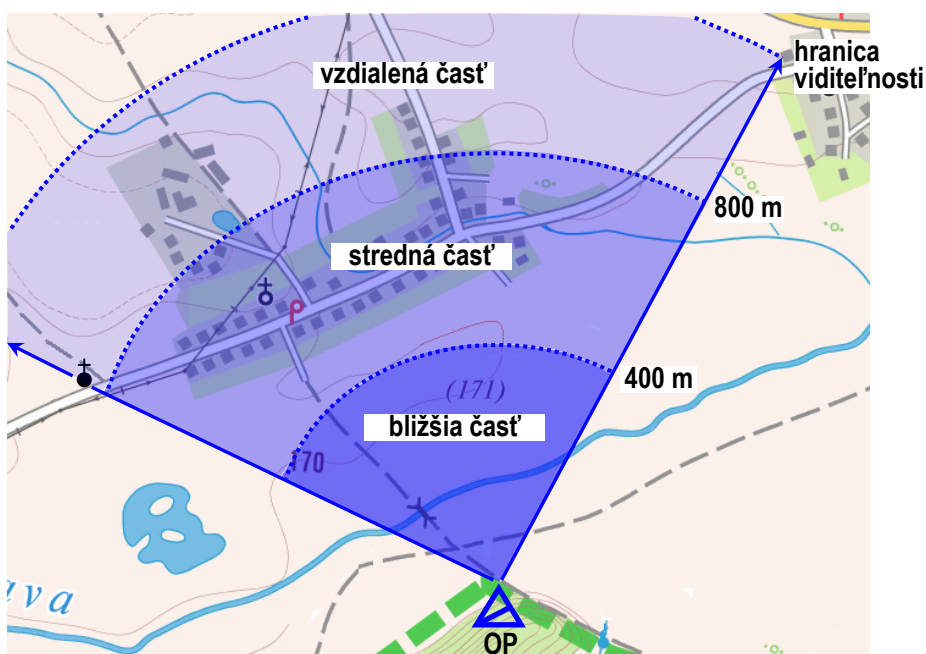
Plnenie úloh na OP

Ak je OP obsadené dvojicou pozorovateľov, jeden pozoruje priestor a zaznamenáva informácie¹⁹², druhý posiela správy veliteľovi družstva a zabezpečuje ochranu OP.

Pozorovateľ začína svoju činnosť detailným preštudovaním pozorovacieho sektoru a stanovených OB. Sektor pozorovania si pomyselne rozdelí na tri časti (Obrázok 54), ktoré sú vymedzené vzdialenosťou od OP:

- bližšia časť - siaha od miesta OP do hĺbky cca 400 m; pozorovanie sa vykonáva iba zrakom bez použitia optických prostriedkov,
- stredná časť - v hĺbke od 400 m do 800 m; pozorovanie sa vykonáva zrakom s následným preverení pomocou optických prístrojov,
- vzdialená časť - v hĺbke nad 800 m až po hranicu viditeľnosti alebo po horizont; pozorovanie sa vykonáva optickými prístrojmi.

Pozorovanie sa vykonáva postupne po jednotlivých častiach pozorovacieho sektoru spredu dozadu, t. j. od bližšej po vzdialenejšiu časť. V jednotlivých častiach sa pri pozorovaní postupuje sprava doľava.

Obrázok 54 Rozdelenie pozorovacieho sektoru na časti

¹⁹² Ak sú pozorovatelia blízko seba, môže viesť dokumentáciu aj druhý pozorovateľ, čím sa prvý môže plne sústrediť na plnenie úlohy.

Základné údaje týkajúce sa *OP* a zistené informácie sa zaznamenávajú do **denníka pozorovania** (Obrázok 55). Forma tohto dokumentu je spresnená v *SOP* príslušnej jednotky.

Údaje o pozorovacom stanovišti				
Názov		Poloha		
Čas zaujatia		Hranice pozorovacieho sektoru	Pravá	
Čas opustenia			Ľavá	
Údaje zistené pozorovaním				
P. č.	Čas zistenia	Polo- ha	Popis	Kedy a komu hlásené
1.	301015 A OCT	OB-11	Príjazd 2 nákladných áut a vy- kladanie materiálu. Odjazd áut.	301030 A OCT Vdr
2.	301205 A OCT	OB-22	Príjazd osobného automobilu k mostu. Činnosť 4 osôb na a pod mostom.	301235 A OCT Vdr

Obrázok 55 Denník pozorovania s príkladmi záznamu zistených údajov (variant)

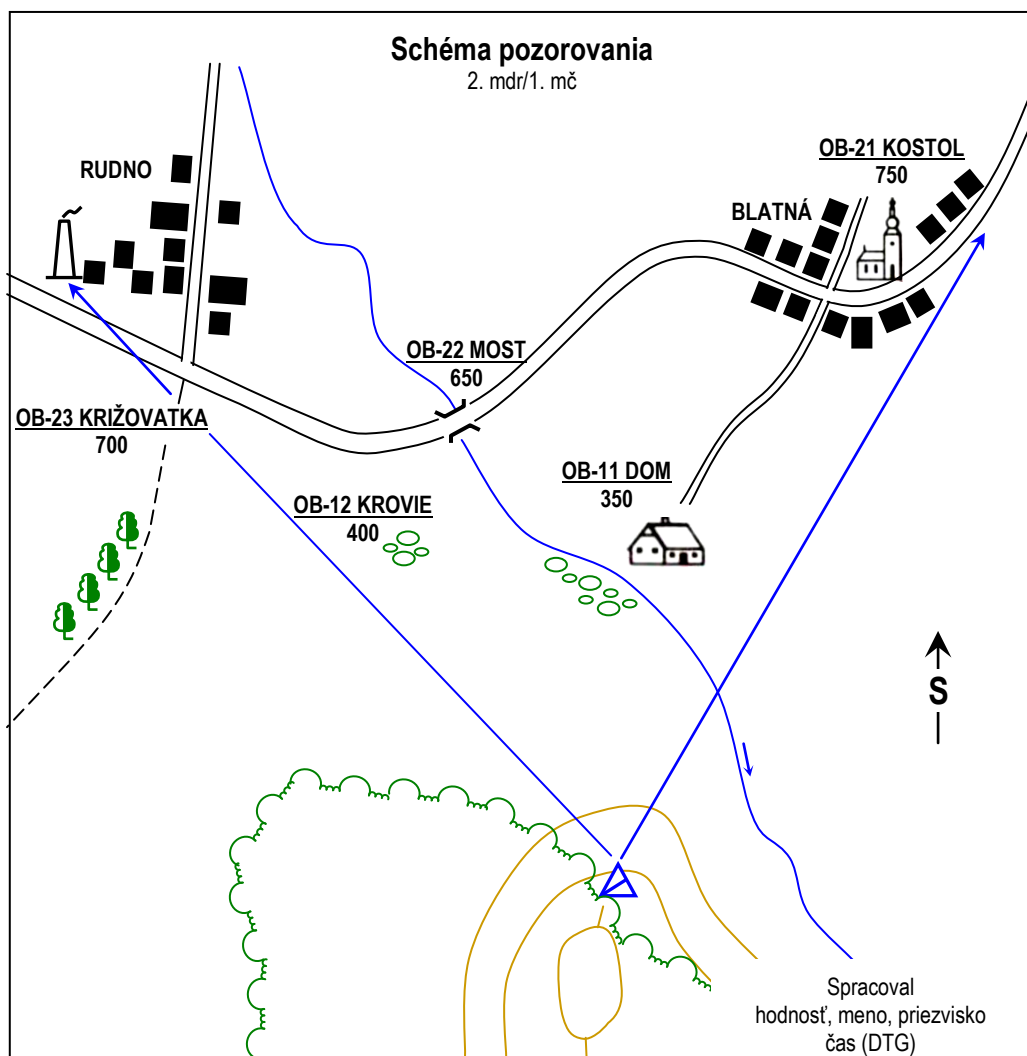
Denník pozorovania obsahuje:

- názov (označenie) *OP* a jeho polohu,
- pravú a ľavú hranicu pozorovacieho sektoru,
- čas zaujatia a opustenia *OP* (vo forme *DTG*),
- zistené údaje (čo, kedy a kde bolo pozorované, kedy a komu bolo podané hlásenie),
- zápis o striedaní celých dvojíc pozorovateľov.

Okrem denníka pozorovania sa vyhotovuje aj **schéma pozorovania**. Zvyčajne sa schéma spracováva ako pomocný dokument vo forme náčrtu na papier (Obrázok 56).

V schéme sú graficky znázornené:

- topografická situácia v priestore pozorovania (terén, výrazné objekty a ich dohovorené názvy),
- smer sever,
- miesto *OP*,
- OB s popisom,
- hluché priestory, na ktoré nie je priama viditeľnosť z *OP*,
- údaje zistené pozorovaním.

Obrázok 56 Schéma pozorovania (variant)

Spojenie OP s veliteľom na **ORP** zaisťuje druhý prieskumník s využitím rádiovkej stanice. Z hľadiska utajenia je potrebné udržiavať rádiovú disciplínu. Okrem rádiového spojenia môže byť použité aj linkové spojenie. Medzi jeho výhody patrí väčšia bezpečnosť počas predávania správ. Nevýhodou sú väčšie materiálne a časové nároky na jeho zriadenie. Výsledky pozorovania sa hlásia buď okamžite alebo v stanovených časoch. Okamžite sa hlásia zmeny v situácii, činnosti a rozmiestnení nepriateľa. Pravidelné hlásenie slúžia na predávanie menej dôležitých správ a na potvrdenie fungovania **OP**. Dĺžku intervalov stanoví veliteľ družstva v závislosti od taktickej situácie.

Striedanie pozorovateľov na OP

Striedanie v plnení úloh medzi dvojicou pozorovateľov na OP sa uskutočňuje každých **20 až 30 minút**. Striedanie je dôležité z hľadiska narastania únavy pozorovateľa, čo môže viesť k zníženej efektívnosti pozorovania. Striedaný môže prerušiť pozorovanie a opustiť stanovište, až po príprave a začatí pozorovania druhým prieskumníkom. Celá dvojica pozorovateľov je na OP vystriedaná, pod velením veliteľa družstva, po uplynutí **2 až 4 hodín**. Striedaný pozorovateľ oboznámi nového pozorovateľa s výsledkami pozorovania. O odovzdaní pozorovania sa vykoná zápis v denníku pozorovania.

7.2 Pochod

7.2.1 Charakteristika pochodu, taktického presunu a manévru

Pochod je umožňujúca aktivita a predstavuje špecifický druh presunu.

Presun (*movement*) je organizované premiestnenie jednotiek v nariadenej zostave, ktorého cieľom je dosiahnuť určený priestor alebo miesto v stanovenom čase a pohotovosti na vykonávanie ďalšej činnosti.

Presun sa aplikuje v celom spektre vojenských aktivít (ofenzívnych, defenzívnych, stabilizačných a umožňujúcich). Druh vojenskej aktivity, zodpovedajúce taktické úlohy a obzvlášť pravdepodobnosť kontaktu s nepriateľom predurčujú základné charakteristiky presunu. Ich rozdiel je najlepšie viditeľný pri presune počas umožňujúcich a ofenzívnych aktivít (Tabuľka 5).

Tabuľka 5 Charakteristiky presunov

Vojenská aktivita	Druh presunu	Kontakt s nepriateľom	Zostava jednotiek
umožňujúca	pochod	nepravdepodobný	pochodové prúdy
ofenzívna	taktický presun	pravdepodobný, očakávaný	bojová

Na základe uvedených charakteristík je možné uviesť definíciu pochodu.

Pochod (*march*) je organizovaný presun jednotiek z jedného miesta do druhého v nariadenej zostave, v stanovenom čase a bez očakávania kontaktu s nepriateľom.

Pochod môže byť vykonaný **peši** alebo na **organickej technike**. Presun na vozidlách mimo nebezpečenstva kontaktu s nepriateľom sa označuje aj ako **cestný pochod** (*road march*).¹⁹³

¹⁹³ FM 3-21.11 *The SBCT Infantry Rifle Company*. 2003. s. G-1.

V rámci ofenzívnych aktivít používajú jednotky **taktický presun**. Jeho cieľom je presun jednotiek na bojisku a ich príprava na kontakt s nepriateľom (*movement to contact*). Na voľbu techniky taktického presunu má vplyv pravdepodobnosť kontaktu s nepriateľom, očakávaný typ kontaktu (vizuálny, priama a nepriama paľba, prekážky a iné) ako aj proporcionalita medzi rýchlosťou a bezpečnosťou presunu. Veliteľ sa môže rozhodnúť pre nasledujúce techniky taktického presunu:

- jednoduchý presun (*traveling*),
- presun so zaistením (*traveling overwatch*),
- postupný presun so zaistením (*bounding overwatch*).

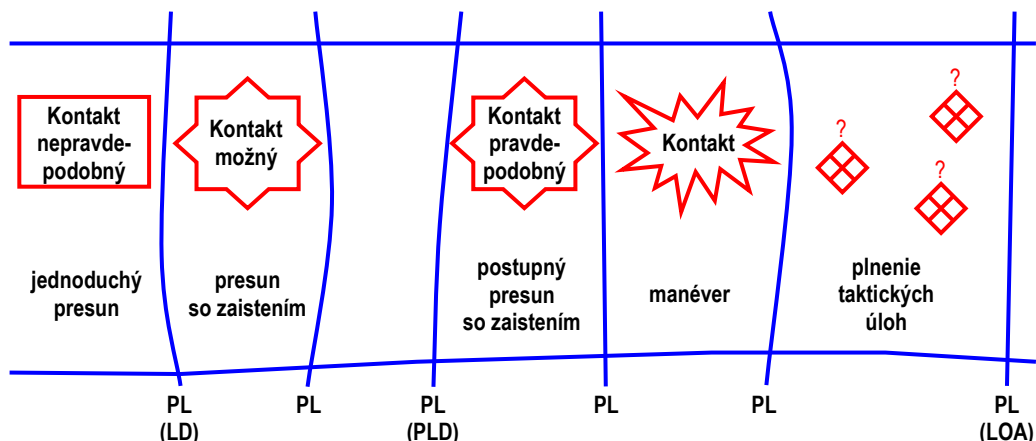
Jednoduchý presun (*traveling*) zodpovedá taktickej situácii, kedy kontakt s nepriateľom je nepravdepodobný a má základné charakteristiky podobné ako pochod. Je charakteristický plynulým presunom všetkých častí jednotky s dôrazom na rýchlosť presunu. Čata (družstvo) sa môže presúvať v zostave nadriadeného stupňa.

Na rozdiel od jednoduchého presunu sa presun so zaistením (*traveling overwatch*) vykonáva v priestore, kde je už možný kontakt s jednotkami nepriateľa. Tomu je prispôsobená aj technika presunu, ktorá podporuje jeho rýchlosť ale poskytuje aj väčšiu bezpečnosť. Veliteľ vyčlení z jednotky vedúci prvok (skupinu alebo vozidlo), ktorý bude plynulo postupovať pozdĺž trasy presunu pred hlavnými silami jednotky. Hlavné sily sa presúvajú variabilnou rýchlosťou a môžu aj zastavovať a zaisťovať presun vedúceho prvku. Odstup hlavných síl závisí od ich schopnosti pozorovať a nasledovať vedúci prvok a v prípade potreby ho kryť paľbou.

Postupný presun so zaistením (*bounding overwatch*) sa realizuje za okolností, kedy kontakt s nepriateľom je pravdepodobný alebo očakávaný. Presun je zo všetkých techník najpomalší avšak poskytuje najväčšiu mieru bezpečnosti. Vedúci prvok a hlavné sily postupne zaujímajú postavenia, z ktorých môžu zaisťovať pohyb druhého prvku. Ich presun je charakteristický vzájomným prekračovaním, pričom využívajú terén na svoju ochranu a maskovanie.

Taktický presun sa odlišuje od **manévru** (*manoeuvre*). Manéver uskutočňuje jednotka po kontakte s nepriateľom. Manéver je „rozvinutie jednotiek na bojisku s využitím pohybu v spojitosti s paľbou alebo palebnou silou na dosiahnutie výhody nad nepriateľom s cieľom splnenia stanovenej úlohy“.¹⁹⁴ Prechod medzi jednotlivými technikami taktického presunu a manévrom je znázornený na obrázku 57.

¹⁹⁴ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 414.

Obrázok 57 Prechod medzi spôsobmi taktického presunu a manévrom¹⁹⁵

7.2.2 Organizácia pochodu

Organizácia pochodu vychádza z faktu, že kontakt s nepriateľom sa neočakáva. Vzhľadom na súčasný charakter operačného prostredia a hrozby, ktoré sa môžu vyskytovať v celom priestore operácie (napr. prepady a IED), je efektívne použiť na plánovanie pochodu postupy aplikované pri taktickom presune so zaistením. Pri plánovaní pochodu sa jednotke určuje (Obrázok 58):

- pochodová os,
- pochodová zostava,
- rýchlosť pochodu,
- východiskové miesto (*Starting Point* - SP) a čas jeho dosiahnutia,
- priestory a trvanie zastávok (*Halt*),
- regulačné miesta (*Control Point* - CP) a čas ich dosiahnutia,
- rozchodisko (*Release Point* - RP) a čas jeho dosiahnutia.

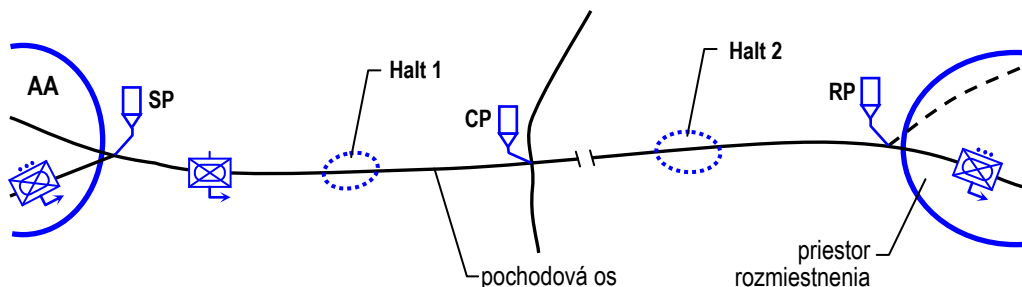
Pochodová os je úsek medzi východiskovým miestom a rozchodiskom. Na tomto úseku nadriadený veliteľ plánuje a riadi presun. V prípade potreby môžu byť na osi pochodu plánované obchádzky nebezpečných úsekov. Pri presune na vozidlách sa os pochodu volí po komunikáciách.

Jednotky môžu vychádzať na presun z priestoru sústredenia (AA). V úseku po východiskové miesto sa čata začleňuje do nariadenej **pochodovej zostavy**, ktorou môže byť rotný prúd. Rotný pochodový prúd je tvorený kolónou vozidiel roty, so vzdialenosťami medzi vozidlami cca 50 m, za dobrej viditeľnosti až do 100 m.

Rýchlosť pochodu je „rýchlosť kolóny alebo jednotlivého vozidla na pozemnej komunikácii regulovaná tak, aby bola dodržaná stanovená priemerná

¹⁹⁵ Zdroj: FM 3-21.11 *The SBCT Infantry Rifle Company*. 2003. s. 3-2. Upravené.

rýchlost¹⁹⁶. Priemerná rýchlosť pochodu (*average speed*) je determinovaná organizačnými opatreniami vyplývajúcich z plánovania a riadenia pochodu. Pri určení priemernej rýchlosti sa do doby presunu započítava aj čas trvania zastávok. Priemerná rýchlosť prúdu s vozidlami na pásových podvozkoch je cca 30 km.h⁻¹, prúdu s kolesovou technikou cca 40 km.h⁻¹. Celodenný výkon pri presune na vozidlách môže byť až 300 km. Pri pešom presune je pochodová rýchlosť mechanizovaného družstva (čaty) 4 až 5 km.h⁻¹ a celodenný výkon môže dosahovať až 40 km (priemerný výkon je cca 25 km).

Obrázok 58 Organizácia pochodu čaty v prúde roty

Východiskové miesto je začiatočným bodom pochodovej osi. Volí sa na mieste, ktoré je ľahko rozpoznateľné a v takej vzdialenosti, ktorá umožňuje vytváranie prúdov na pochod. Východiskovým miestom musí jednotka prechádzať v nariadenej zostave, určenou rýchlosťou a čelo prúdu musí dosiahnuť východiskové miesto v stanovenom čase.

Zastávky sú miesta na pochodovej osi určené na odpočinok osôb, výdaj stravy a pitnej vody, technickú kontrolu a údržba vozidiel, doplnenie pohonných hmôt, prípadne na zosúladenie presunu s naplánovaným časovým harmonogramom. Zastávky môžu byť plánované a neplánované. Miesto a čas plánovaných zastávok sú určené v rozkaze na vykonanie pochodu. Krátke plánované zastávky sa organizujú v trvaní cca 20 minút (najviac do 1 hodiny) po 2 až 3 hodinách presunu. Vozidlá ostávajú v prúdoch na komunikácii so vzdialenosťami minimálne 10 m. Osoby, ktoré zosadli, sa zdržujú napravo od komunikácie. Pri celodennom pochode sa v jeho druhej časti organizuje dlhá zastávka v trvaní 2 až 3 hodín. Priestor dlhej zastávky sa určuje mimo pochodovú os. Priestor musí zabezpečovať vhodné podmienky na skrytie vozidiel a doplnenie pitnou vodou. Neplánované zastávky môžu byť spôsobené technickou poruchou vozidla, dopravnou nehodou alebo činnosťou nepriateľa (napríklad výskyt IED). Veliteľ pri vynútených zastávkach postupuje v zmysle zavedených SOP. Pri pešom pochode sa zastávky určujú v dĺžke 10 minút každých 50 minút po-

¹⁹⁶ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 494.

chodu. Prvá zastávka sa určuje po cca 20 až 30 minútach a slúži na úpravu nesenej výstroje a výzbroje.¹⁹⁷

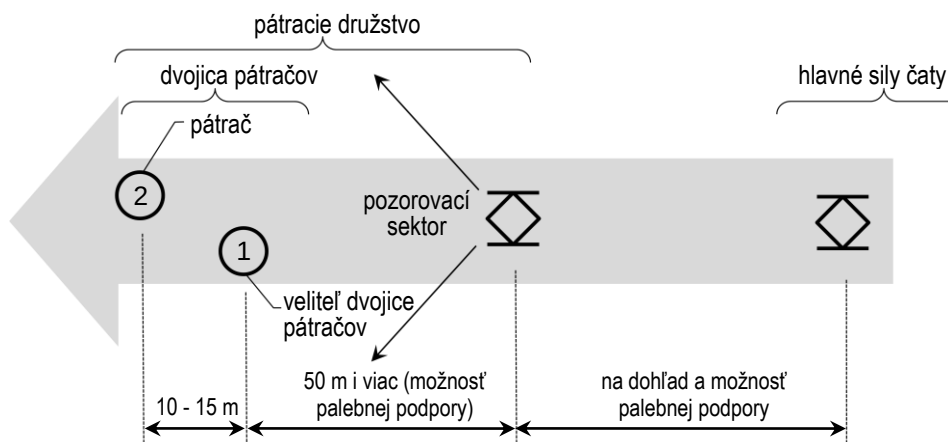
Regulačné miesta slúžia na riadenie presunu. Prúd musí prejsť cez regulačné miesto v stanovenom čase. Organizujú sa cca po 2 až 3 hodinách presunu najmä pred nebezpečnými úsekmi a križovatkami ciest. Na regulačných miestach pôsobí poriadková služba určená veliteľom presunu.

Rozchodisko je koncovým bodom pochodovej osi. Musí byť ľahko rozpoznateľné. Čata začlenená do rotného prúdu dosahuje rozchodisko v stanovenom čase. Nezastavuje sa a pod vedením príslušníka rekognoskačnej skupiny pokračuje v presune do rozchodiska roty v priestore rozmiestnenia. Čaty sa za pomoci sprievodcov rozchádzajú do svojich postavení.¹⁹⁸

7.2.3 Miesto a úloha družstva a čaty počas pochodu

Mechanizované družstvo sa môže presúvať:

- v zostave čaty v rotnom prúde, kde môže byť zaradené na čelo, do stredu alebo na koniec prúdu,
- samostatne s úlohou zaistiť presun nadriadeného stupňa, kedy veliteľ pátracieho družstva (pátracieho vozidla) môže vyslať na prieskum nebezpečných úsekov dvojicu pátračov (Obrázok 59).

Obrázok 59 Zostava pátracieho družstva vyčleneného z čaty¹⁹⁹

Mechanizovaná čata sa môže presúvať:²⁰⁰

- v prúde roty, kde môže byť na čele, v strede alebo na konci prúdu,

¹⁹⁷ Pub-31-11-03 *Taktika roty*. 2008. s. Kapitola 5, s. 11.

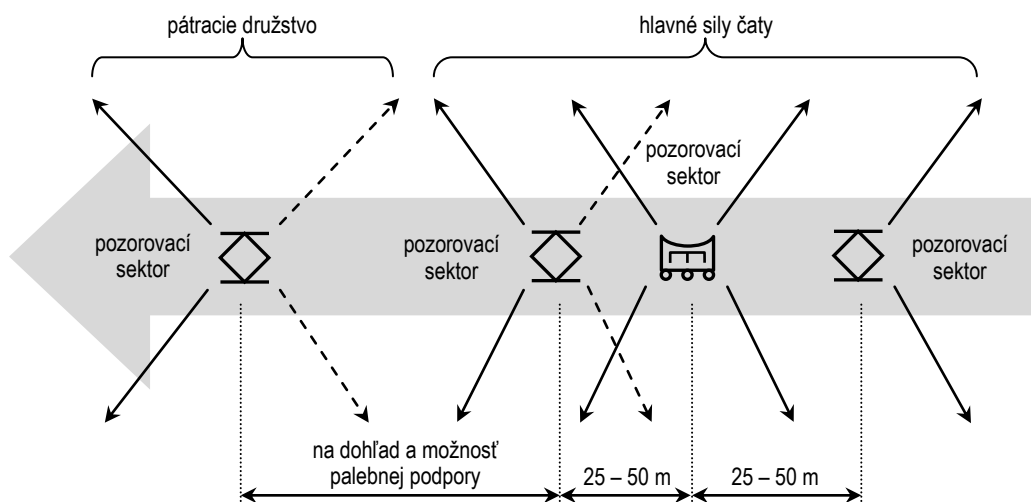
¹⁹⁸ SPG-3-16/Všeob Vedenie operácii (čata, družstvo, osádka tanku) (B). 2011. s. 151.

¹⁹⁹ Zdroj: Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 3, s. 4. Upravené.

²⁰⁰ Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 2008. Kniha 4, s. 7.

- samostatne s úlohou zaistiť presun nadriadeného stupňa (roty, práporu), kedy môže pôsobiť ako:
 - čelná hliadka roty, ktorá plní úlohu čelnej záštity presunu práporu – čata sa vysieľa na vzdialenosť do 5 km od čela prúdu roty,
 - čelná záštita presunu práporu – čata postupuje vo vzdialenosti do 5 km pred hlavnými silami práporu (príklad zostavy čaty ako čelnej záštity posilnenej o ženijné družstvo je uvedený na obrázku 60),
 - bočná záštita práporu - čata postupuje naboku zostavy hlavných síl práporu vo vzdialenosti do 5 km,
 - zadná záštita - čata postupuje vo vzdialenosti 2 – 3 km za zadnou časťou presúvajúceho sa práporu.

Vo všetkých prípadoch má čata stanovenú úlohu zabrániť neočakávanému napadnutiu roty alebo práporu a vytvoriť výhodné podmienky na začatie boja.

Obrázok 60 Zostava čaty ako čelnej záštity posilnenej ženijným družstvom²⁰¹

Zhrnutie

Umožňujúce aktivity vytvárajú podmienky a napomáhajú uskutočňovať ofenzívne, defenzívne a stabilizačné pozemné taktické aktivity. Škála umožňujúcich aktivít je široká. Medzi najviac uplatňované aktivity v rámci operácií patrí prieskum a pochod.

Prieskum je zameraný na získanie informácií o aktivitách a zdrojoch nepriateľa alebo na získanie údajov o meteorologických, hydrografických alebo geografických charakteristikách určitého priestoru.

²⁰¹ Zdroj: Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 2008. Kniha 4, s. 12. Upravené.

Prieskum sa rozdeľuje na ofenzívny a defenzívny. Obidve kategórie majú svoje špecifické zameranie a formu vykonania. Pozemné sily vyčleňujú na prieskum jednotlivcov - prieskumníkov a skupiny osôb - hliadky. Mechanizované družstvo môže ako samostatná PsH vykonávať prieskum objektu alebo tvoriť časť PsH čaty pri prieskume pochodovej osi a zóny. Družstvo ako PoH plní úlohy z pozorovacieho stanovišťa. Pozorovanie vykonáva v stanovenom sektore. Zistené údaje sa zaznamenávajú do denníka pozorovania a do schémy pozorovania.

Pochod predstavuje organizovaný presun jednotiek z jedného miesta do druhého v nariadenej zostave, v stanovenom čase a bez očakávania kontaktu s nepriateľom. Pochod je druhom presunu a má svoje odlišnosti oproti taktickému presunu a manévru. Pre organizovanie pochodu sa určuje pochodová os, pochodová zostava, rýchlosť pochodu, východiskové miesto, priestory a trvanie zastávok, regulačné miesta a rozchodisko. Družstvo a čata sa presúvajú v zostave nadriadeného stupňa alebo aj samostatne.

Kontrolné otázky

1. Aké sú typy umožňujúcich aktivít?
2. Ako je definovaný prieskum?
3. Aký je rozsah prieskumných činností?
4. Aké prieskumné orgány sú vyčleňované z pozemných síl?
5. Aké úlohy môže plniť družstvo ako PsH?
6. Aké úlohy plní PsH počas prieskumu objektu?
7. Aké požiadavky má spĺňať miesto na zriadenie OP?
8. Aké dokumenty sa vedú na OP?
9. V čom sa odlišujú pochod, taktický presun a manéver?
10. Čo sa určuje jednotke na vykonanie pochodu?
11. Aké miesto a úlohu plní družstvo a čata počas pochodu?

Odporúčaná literatúra

- SPG-2-1/Sprav *Spravodajstvo, prieskum a sledovanie v pozemných silách*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2008. 107 s.
- SPG-3-16/Všeob *Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku)* (B). Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 320 s.
- VDG-30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl ozbrojených síl SR, 2009. 227 s.
- Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 1. vydání. Praha : Velitelství společných sil, 2008. 444 s.
- Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 1. vydání. Praha : Velitelství společných sil, 2008. 536 s.
- FM 3-21.11 *The SBCT Infantry Rifle Company*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2003. 475 s.

8 OPERÁCIE V ZASTAVANÝCH PRIESTOROCH

Súčasnú globálnu prostredie je charakterizované masívnou urbanizáciou. Aj keď existujú výnimky, celkovým trendom je migrácia populácie z vidieckych oblastí do miest po celom svete, najmä v rozvojových krajinách. Exponenciálny rast svetovej populácie v poslednom štvrtstoročí v kombinácii s urbanizáciou spôsobuje celosvetový nárast rozsiahlych zastavaných oblastí. Rýchly nárast počtu a veľkosti zastavaných oblastí, najmä v regiónoch politickej nestability, zvyšuje pravdepodobnosť, že budú predstavovať budúce bojisko. Je preto mimoriadne dôležité porozumieť a zdokonaľovať taktiku a postupy vedenia operácií práve v tomto špecifickom prostredí.²⁰²

8.1 Charakteristika zastavaných priestorov

Zastavané priestory, ako prvok fyzickej zložky operačného prostredia, predstavujú mestá, mestské štvrte, osady, priemyselné zóny a pridružené infraštruktúry. Zastavané priestory sa zväčša nachádzajú na hlavných cestných tepnách a križovatkách, sú centrami politiky, finančníctva, ekonomiky, dopravy, priemyslu, spoločnosti a kultúry. Sú charakterizované vysokou hustotou zástavby, rozsiahlou sieťou infraštruktúry, prítomnosťou obytných, úžitkových a priemyselných zón, ale aj prítomnosťou moderných a historických stavieb, bohatých i chudobných štvrtí.

Zastavaný priestor predstavuje topografický komplex, v ktorom sa nachádzajú terénne predmety vytvorené ľudskou činnosťou a zároveň je charakterizovaný vysokou koncentráciou obyvateľstva.²⁰³

Význam zastavaného priestoru je hľadiska vedenia operácií daný skutočnosťou, že mestá, vzhľadom na ich veľkosť a polohu, sú centrami finančníctva, politiky, kultúry, priemyslu, dopravy a obchodu miestneho, regionálneho, celoštátneho alebo dokonca celosvetového významu.²⁰⁴

8.2 Charakteristika operácií v zastavaných priestoroch

Operácie v zastavaných priestoroch sú zamerané na dosiahnutie operačných a taktických výhod, z priestorového, politického alebo psychologického hľadiska, môžu mať zásadný vplyv na konečný výsledok. Ovládnutie zastavaného priestoru znamená zamedzenie možnosti, aby týmito výhodami disponoval nepriateľ.

Operácie v zastavaných priestoroch sú operácie plánované a prebiehajúce v priestore operácií, ktorý zahŕňa jednu alebo viac mestských oblastí.²⁰⁵

²⁰² FM 3-06 *Urban Operations*. 2006. s. 1-1.

²⁰³ ATP 3-06.11 (FM 3-06.11) *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. 2011. s. 12.

²⁰⁴ GANOCZY, Š., HRNČIAR, M. *Analýza operačných faktorov v zastavanom prostredí*. 2012. s. 637.

²⁰⁵ FM 3-06.11 *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. 2002. s. 1-1.

Pri vedení vojenských operácií v zastavaných priestoroch je nutné čo najviac minimalizovať vznik škôd na majetku, životne dôležitej infraštruktúre a zabráňovať civilným stratám. Prítomnosť veľkého množstva energetických zdrojov rôzneho druhu a stupňa nebezpečnosti (veľké množstvo zásob PHM, jadrové, vodné či tepelné elektrárne, množstvá a koncentrácie toxických chemických látok mnohých priemyslových prevádzok) predstavuje v prípade napadnutia, poškodenia či vyradenia z normálneho režimu prevádzky riziká nepredvídateľných rozmerov. Výsledok takejto činnosti vyvoláva maximálne psychologické účinky na civilné obyvateľstvo, predstavuje veľký rozsah vedľajších škôd, ako aj rozsiahle narušovanie infraštruktúry.²⁰⁶

Operácie vedené v zastavaných priestoroch sú veľmi vyčerpávajúce a spravidla komplikovanejšie ako v iných prostrediach. Činnosť jednotiek v týchto priestoroch má preto svoj osobitný ráz vo viacerých smeroch:²⁰⁷

- a) operácie malých jednotiek,
- b) decentralizované velenie a riadenie,
- c) existencia špecifických hrozieb,
- d) trojdimenzionálny terén,
- e) vplyv počasia,
- f) obmedzenie vedenia paľby,
- g) potreba špeciálneho výstroja a vybavenia,
- h) nasadenie ostreľovačov,
- i) náročnosť spojenia,
- j) stres,
- k) nárast škôd a strát na živej sile,
- l) prítomnosť civilného obyvateľstva.

a) Operácie malých jednotiek

Operácie vedené v tomto priestore sú charakterizované bojom malých jednotiek pechoty s nutnou podporou obrnenej techniky (tanky, BVP), použitím určitého druhu bojovej podpory a bojového zabezpečenia v súlade so stanovenými ROE. Spravidla dochádza k zmene usporiadania (rozdelenia) jednotiek vytváraním úlohových zoskupení, ktorým sú zadefinované vlastné úlohy.

Boj je často **izolovaný**, vedený malými skupinami alebo môže tvoriť sériu malých častí (etáp) boja. Narastá dôležitosť vycvičenosti jednotiek, zručnosti jednotlivcov, znalosť taktiky, techník a postupov (TTP), ale i potreba výzbroje a špeciálneho vybavenia spojeného s pôsobením v tomto špecifickom prostredí.

Jednotky musia byť pripravené na vedenie bojových (ofenzívnych, defenzívnych) aktivít vo všetkých fázach vedenia stabilizačných a umožňujúcich aktivít. Brániace sa jednotky majú spravidla taktickú výhodu nad útočiacimi

²⁰⁶ VDG 30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. 2009. s. 195.

²⁰⁷ SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. 2011. s. 18 – 21.

jednotkami. Tá spočíva vo využití možnosti dopredu obsadiť dôležité priestory, v príprave opevnených a skrytých palebných postavení, v lepšej možnosti pozorovať a viesť paľbu, v možnosti vytvárať pasce a pod. Pre útočiacie jednotky je veľmi zložitá získať podrobné informácie o rozmiestnení a zložení jednotiek nepriateľa, dokonca aj odkiaľ je vedená paľba. Útok v zastavanom priestore si spravidla vyžaduje nasadenie značne väčšieho počtu síl ako v otvorenom teréne.

Nedostatočný počet nasadených síl neumožňuje fyzické obsadenie celého zastavaného priestoru. Pozornosť je preto venovaná **klúčovým miestam** (častiam terénu), ktorých zmocnenie sa je pre splnenie úlohy nevyhnutné. Ide o také miesta (priestory), ktorých obsadenie znamená pre vedenie operácie získanie výhody nad nepriateľom (letisko, prístav, železničná stanica, rozvodňa elektrickej energie, a pod.).

b) Decentralizované velenie a riadenie

Vedenie operácií v zastavanom priestore sťažuje velenie a riadenie. Negatívny vplyv zastavaného priestoru si vyžaduje **centralizované plánovanie a decentralizovanú realizáciu velenia a riadenia** na najnižšie úrovne (čata, družstvo). Decentralizované velenie a riadenie vyžaduje, aby veliteľ jednotky mal dokonalý prehľad o situácii. Musí bezpodmienečne udržiavať trvalú súčinnosť medzi jednotlivcami a družstvami v jednotke, medzi jednotkami a nadriadeným stupňom a všetkými pridelenými a podpornými silami a prostriedkami.

Okrem spravodajských informácií, ktoré sú poskytnuté nadriadeným stupňom velenia sa umocňuje význam **získavania informácií** využitím ľudských zdrojov (*Human Intelligence – HUMINT*) priamo v teréne.

c) Existencia špecifických hrozieb

Jednotky musia svoju činnosť prispôbiť zastavanému priestoru. Súčasťou stálych operačných postupov (SOP) majú byť konkrétne činnosti a reakcie na situácie, ktoré sú spôsobené výskytom rôznych hrozieb vo forme výbušných a nevýbušných zátarás, improvizovaných výbušných zariadení (*IED*), nevybuchnutej munície (*Unexploded Ordinance - UXO*), zápalných látok a zbraní ako aj činnosťou nepriateľských ostreľovačov. Ďalšie nebezpečenstvo predstavujú najmä priehrady, jadrové elektrárne, závody a zariadenia, v ktorých sú vyrábané alebo skladované toxické látky.

d) Trojdimenzionálny terén

Základným predpokladom úspechu operácií vedených v zastavanom priestore je čo najpodrobnejšie poznanie terénu a precízna spravodajská príprava bojiska (*Intelligence Preparation of Battlefield - IPB*) v procese vlastného plánovania operácie. Na vykonanie analýzy situácie slúžia faktory *METT-TC*. Jej cieľom je čo najdôslednejšie identifikovať, analyzovať a správne vyhodnotiť priestor, vyhodnotiť možnosti jeho využitia nepriateľom a z toho vyplývajúcich

možných hrozieb, možnosti pôsobenia vlastných síl, vplyv poveternostných podmienok, dostupný čas a neposlednom rade vplyv prítomnosti miestneho obyvateľstva na priebeh operácie.

Ulice, križovatky, chodníky, námestia, nádvorá, športoviská, budovy, výškové budovy, kostoly, sklady, továrne, komíny, ale i rozsiahly podzemný systém pívnic, kanalizácie, tunelov a ďalších podzemných stavieb, predstavujú priestorovú rozmanitosť terénu zastavaného priestoru. Zastavaný priestor preto z taktického pohľadu predstavuje niekoľko priestorovo členených úrovní:²⁰⁸

1) Vzdušný priestor umožňuje najrýchlejší prístup do zastavaného priestoru. Vstup na bojisko touto úrovňou je obmedzený výškovými stavbami (výškové budovy, komíny, elektrické vedenia, vysielacie, a pod.), na druhej strane nie je ovplyvňovaný prekážkami na pozemnej úrovni (závaly, vybudované záтары, nástrahy, pasce, a pod.). Hrozbu predstavujú palebné prostriedky nepriateľa na vedenie priamej paľby na vzdušné ciele, ktoré sú umiestnené na pozemnej a nadzemnej úrovni bojiska. Z dôvodu rozsiahlej členitosti zastavaného priestoru sú tieto hrozby len veľmi ťažko identifikovateľné. Vzdušný priestor je ako jediný z ďalej uvedených priestorových úrovní plne kontrolovateľný prieskumnými prostriedkami vlastných síl.

2) Nadzemná úroveň, ktorú predstavujú strechy, pôjdy ale i vrcholy budov, komínov a veží. Tieto priestory poskytujú ochranu, ukrytie a výborné možnosti pre pozorovanie a vedenie paľby z výškových pozícií smerom nadol. Sú výhodné pre skryté stanovištia ostreľovačov, strelcov z RPG. Umožňujú prekvapivé a presné údery proti jednotkám pôsobiacim na pozemnej i nadzemnej úrovni a proti vzdušným cieľom. Vedenie paľby z tejto úrovne je účinné nielen z dôvodu výborného prehľadu bojiska a včasnej identifikácie cieľa, ale i z dôvodu vyššej zraniteľnosti väčšiny bojovej techniky (nízka odolnosť strešného panciera).

3) Pozemná úroveň je tvorená ulicami, križovatkami, chodníkmi, námestiami, nádvormi, športoviskami, ktoré usmerňujú a obmedzujú pohyb a manéver jednotiek. Jednotky pôsobiace na tejto úrovni terénu sa vystavujú pozorovaniu a paľbe nepriateľa. Pozemná úroveň bojiska predstavuje priestor na vybudovanie systému zátarás a prekážok, umožňuje zriadenie nástrah a pascí, ktoré sú z dôvodu rozrušenia priestoru (zničené budovy, závaly, trosky a pod.) veľmi ťažko spozorovateľné, a tým efektívnejšie ako v otvorenom teréne.

4) Vlastný objekt predstavuje vnútorný priestor zahrňujúci celkovú konštrukciu budov od prízemia cez všetky podlažia smerom nahor (schodištia, chodby, predsieň, miestnosti, balkóny, terasy, okná) okrem striech. Tu spravidla prebieha najťažší boj v rámci vedenia operácií v zastavanom priestore. Vnútorné priestory budov poskytujú možnosti ukrytia, utajeného pohybu, zria-

²⁰⁸ HRNČIAR, M., SPILÝ, P. *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. 2011. s. 104 - 107.

ďovania pascí, pokladania nástrah a vedenia paľby na jednotky pôsobiace v zastavanom priestore.

5) Podzemná úroveň je tvorená všetkými podzemnými priestormi ako sú pivnice, podzemné sklady, podchody, tunely, prípadne metro či kanalizačný systém. Tieto priestory je možné využiť na utajený presun jednotiek, na vykonanie manévrov, ale i na vytváranie prepádov, protiútokov, zriaďovanie pascí, vykonanie prieskumných aktivít alebo na prísun zásob.

e) Vplyv počasia

Počasia a celkové klimatické podmienky majú v mestskom prostredí rôzne prejavy:

1) Obmedzená viditeľnosť, spôsobená nočnou dobou alebo pre mestské prostredie charakteristickou rannou hmlou (v závislosti na ročnom období) vznikajúcou najmä pri vodných tokoch a plochách alebo priemyselnými splodinami, dymom z požiarov, prípadne hustým snežením alebo dažďom, ovplyvňuje pôsobenie jednotiek v tomto prostredí. Na jednej strane poskytuje ochranu pred nepriateľským vizuálnym pozorovaním, a tým umožňuje vykonať nepozorovanú infiltráciu, útok cez otvorené priestory, využitie momentu prekvapenia. Na strane druhej sťažuje už aj tak náročnú orientáciu, výrazne znižuje možnosti prieskumu vlastnými jednotkami, nepriateľovi vytvára vhodné podmienky na prepady.

Vplyvom zníženej viditeľnosti je identifikácia nepriateľa náročnejšia, ciele sú nezreteľné, nejasné. Jednotlivci majú pod stresom tendenciu viesť paľbu pri spozorovaní akéhokoľvek pohybu alebo naopak so začatím paľby váhajú. Nesprávna identifikácia cieľa môže privodiť vznik vlastných strát vedením paľby na vlastné jednotky (*friendly fire*). Velitelia preto musia venovať pozornosť udržiavaniu palebnej disciplíny, prijať opatrenia na označenie vlastných príslušníkov.

2) Vietor vplyvom konfigurácie zastavaného priestoru môže neustále meniť svoj smer, čo sťažuje situáciu pri predpovedaní rozptylu a smeru šírenia toxických chemických a biologických látok. Vietor zvyšuje efekt chladného počasia, znižuje presnosť zbraní, obmedzuje použitie svetelných rakiet, znižuje možnosť začutia približujúceho sa nepriateľa. Vplyvom silného vetra môže dôjsť k narušeniu stavieb (strieč), elektrického a káblového vedenia, k vyvráteniu stromov, stožiarov, a tým k zavaleniu priestoru čo má veľký vplyv na pohyb jednotiek.

3) Masívne zrážky (dážď, topiaci sa sneh alebo úmyselná činnosť nepriateľa) môžu spôsobiť zaplavenie nízkych úrovní terénu (pivníc, podzemných skladov, garáží, kanalizačného systému, tunelov, metra, k poškodeniu alebo strhnutiu mostov), čo znemožňuje využitie týchto priestorov pre vlastnú činnosť. Pri uvoľnení toxických chemických, biologických látok a rádioaktívneho zamorenia dochádza vplyvom zrážok k ich splachovaniu, čo spôsobuje ich kumuláciu a tým zvýšenú kontamináciu najmä kanalizačného systému.

4) Pokrytie mrakmi v noci znižuje hladinu potrebnej iluminácie k efektívnemu používaniu pasívnych prístrojov nočného videnia.

5) Extrémne teploty znižujú mentálnu ostražitosť jednotlivcov. Pri nízkych teplotách sú jednotky náchylnejšie zraneniam, zvyšuje sa množstvo nesenej výstroje, klesá spoľahlivosť pohyblivých častí zbraňových systémov.

f) Obmedzenie vedenia paľby

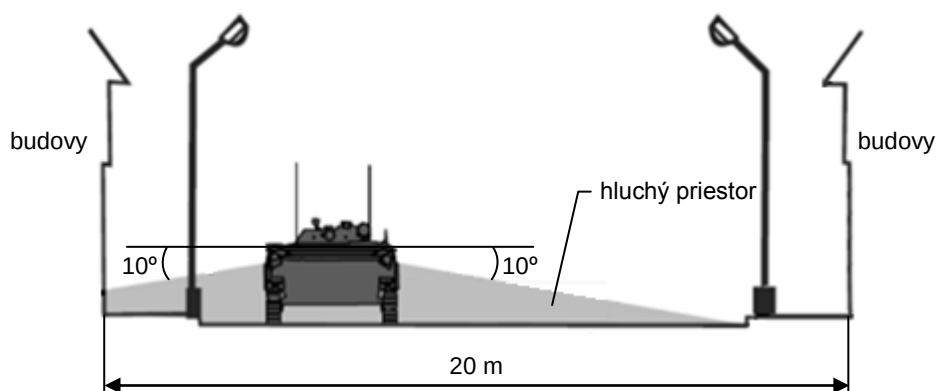
Hustota zástavby, šírka a dĺžka ulíc, podjazdy, nadjazdy, železničné násypy ale i existencia závalov, požiarov a prítomnosť obyvateľstva obmedzuje palebné a manévrovacie možnosti jednotiek. Z dôvodu obmedzenej viditeľnosti (konfigurácia priestoru, dym, prach a pod.) významne klesá účinnosť použitia zbraní s ďalekým dostrelom na vedenie priamej paľby (tanky, BVP, PTRS). Použitie zbraní je obmedzené stiesnenosťou palebných postavení (obmedzenie výhľadu a výstrelu v horizontálnej a vertikálnej rovine). Používajú sa najmä **zbrane krátkeho dostrelu a ručné granáty** (RG). Pri boji na krátke vzdialenosti je veľmi problematické použiť zbrane na nepriamu strelbu.

Bojová technika je v zastavanom priestore veľmi zraniteľná paľbou nepriateľa z krátkych vzdialeností, preto sa nasadzuje s podporou pechoty. Konštrukčné usporiadanie pozorovacích prístrojov a zbraňových systémov bojovej techniky (obmedzená elevácia a depresia lafetovaných zbraní) značne obmedzuje možnosti pozorovania a vedenia paľby (obrázok 61). Budovy, stĺpy verejného osvetlenia, dopravné značky prípadne umelo vytvorené prekážky môžu v zastavanom priestore obmedziť horizontálny pohyb veže BVP alebo tanku.²⁰⁹

Vedenie paľby na malé vzdialenosti, obmedzená viditeľnosť, krátkodobé objavovanie cieľov, nutnosť vedenia krycej a potláčajúcej paľby (*suppressive fire*) si vyžaduje enormnú **spotrebu munície**, RG, dymovnic. Potláčajúca paľba je vedená na predpokladané (nepotvrdené) postavenia nepriateľa, s cieľom vytvoriť podmienky na pohyb vlastných jednotiek cez nebezpečné priestory.

Pri vedení paľby v zastavaných priestoroch je nutné počítať s odrazmi striel. Odrazy sú spôsobené tým, že väčšina objektov (povrch ulíc, budov, stien, múrov, oplotení) je tvorená rovným a tvrdým povrchom. Pri náraze strely na povrch týchto objektov (najmä pod šikmým uhlom) dochádza k jej odrazu (strela putuje ďalej), úlomkov muriva, skla, a pod., ktoré môžu spôsobiť poranenie alebo smrť.

²⁰⁹ Zkušnosti č. 3/2011 *Zkušnosti z vedení boje v zastavěném prostoru*. 2011. s. 16.

Obrázok 61 Obmedzenie pozorovania a vedenia paľby BVP v zastavanom priestore²¹⁰

Paľba je vedená na krátke vzdialenosti (väčšinou do 50 m), pri činnosti vo vlastnom objekte len na vzdialenosti dĺžky jednotlivých miestností. So skrátenou vzdialenosťou cieľa priamo súvisí aj skrátená doba na správnu identifikáciu cieľa a následnú reakciu. Paľba je vedená v stiesnených priestorových podmienkach (často krát s nedostatkom svetla), dochádza k rapídному narastaniu hluku, prachu, dymu príp. k požiarom. Vo výraznejšej miere sú vnímané efekty ako napr. spätný ráz, odrazy striel, lietajúce úlomky muriva, trosky vnútorného zariadenia miestnosti, ako aj uvedomelejšie vnímanie účinku zásahu blízkeho cieľa, či množstva ranených v priestore. Množstvom nasadených jednotiek v malom priestore vznikajú neprehľadné situácie. Tieto faktory sa podpisujú na psychike jednotlivcov, ktoré môžu vyústiť až k zvýšenému riziku ohrozenia paľbou vlastných jednotiek.

g) Potreba špeciálneho výstroja a vybavenia

Materiálne vybavenie musí zodpovedať potrebám boja v zastavanom priestore. Na prekonávanie prekážok vytvorených zavalením priestoru alebo zatarasením ciest, vstupov do budov alebo miestností je využívané rôzne špeciálne vybavenie ako napr. teleskopické rebríky, lanové rebríky, laná, baranidlá, kladivá, sekery, páčidlá, kliešte a pod. Na vytváranie otvorov slúžiacich na vstup do objektu sú využívané proti pancierové zbrane a trhaviny, na indikáciu cieľov svietiace strelivo, na označovanie „čistých“ objektov farebné spreje. Ochranu jednotlivca pri pôsobení v tomto priestore pred úlomkami, troskami, prachom a hlukom zabezpečuje ochranný výstroj ako napr. chrániče kolien a lakťov, rukavice, ochranné okuliare, chrániče sluchu a pod.

²¹⁰ Zdroj: Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 2008. Kniha 8. s. 11. Upravené.

h) Nasadenie ostreľovačov

V súčasnom operačnom prostredí má použitie ostreľovačov, najmä v zastavaných priestoroch, stúpajúci trend. Zastavaný priestor im poskytuje veľké množstvo úkrytov (v budovách, v pivniciach, na strechách, na uliciach, voľných priestranstvách a pod.).

Nepriateľskí ostreľovači sú vzhľadom na možnosti ich nečakaného a skrytého pôsobenia a vzhľadom k potenciálnym stratám, ktoré môžu, veľmi aktuálnym problémom. Ostreľovači sa svojou činnosťou stávajú dôležitým nástrojom psychologického pôsobenia. Ich zámerom je obmedziť voľnosť pohybu nasadených jednotiek, spomaliť postup, spôsobovať straty, narušovať morálku, vnášať do operácií zmätok. Útok nepriateľského ostreľovača predstavuje reálnu hrozbu pre nasadené jednotky nielen počas samotných ofenzívnych alebo defenzívnych aktivít, ale aj presunov konvojov, hliadkovaní, budovaní základní alebo pri činnosti na kontrolných miestach.²¹¹

i) Náročnosť spojenia

Členitosť zastavaného priestoru (konštrukčné prvky budov, podzemné priestory, prítomnosť elektrických vedení, transformačných staníc a pod.) môže rušiť spojenie. Používanie zvukových signálov je limitované zvýšenou hladinou hluku. Používanie vizuálnych signálov je obmedzované krátkou priamou viditeľnosťou spôsobenou infraštruktúrou zastavaného priestoru (budovy, steny, stromy), ale i výskytom suťín, prachu, dymu a pod. Odovzdávanie rozkazov a informácií pomocou spojok je časovo náročné, ich pohyb je pomalý. Počas pohybu môžu byť zasiahnuté nepriateľskou paľbou, príp. prenášané informácie môžu byť ukoristené nepriateľom. Linkové spojenie je jedným z hlavných druhov spojenia, najmä pri vedení defenzívnych aktivít.

j) Stres

Nepretržité vedenie boja, intenzívny hluk, obmedzená viditeľnosť, nízka úroveň prenikania svetla, nedostatok spánku, množstvo obetí, všadeprítomný nepriateľ, neustále ohrozenie strelbou z neočakávaných nepriateľských postavení, priamo zaťažujú každého jednotlivca. Pouličný boj je fyzicky a psychicky veľmi vyčerpávajúci, úspech sa meria na metre, dom po dome. Udržanie účinnosti a dynamiky útoku si vyžaduje častú obmenu jednotiek nasadených v dotyku.

k) Nárast škôd a strát na živej sile

Počas vedenia operácií v zastavanom priestore vznikajú najmä vplyvom priamej a nepriamej palebnej podpory rozsiahle **kolaterálne škody**. Pád

²¹¹ KREDATUS, O., HRNČIAR, M. *Analýza hodnotenia rizík pri vedení operácií v súčasnom operačnom prostredí*. 2013. s. 203.

trosiek, skla, vplyvom požiarov, prepismi stiech a podlaží, ale i vplyvom vlastnej streľby a odrazených striel dochádza k **nárastu strát na živej sile**.

I) Prítomnosť civilného obyvateľstva

Samostatnou kapitolou je prítomnosť miestneho obyvateľstva, ktoré je súčasťou prostredia. Civilné obyvateľstvo ovplyvňuje obidve strany konfliktu, predstavuje centrálny bod v úsilí o dosiahnutie cieľov operácie. Prebieha tzv. boj o „mysle a srdcia“ domáceho obyvateľstva. Jeho postoje, názory, nálady môžu mať priateľský, neutrálny alebo nepriateľský charakter. Poznanie historických, kultúrnych, spoločenských, politických, národnostných aspektov a náboženského presvedčenia napomáha porozumieť správaniu sa miestneho obyvateľstva, pochopiť jeho potreby a hodnoty. Obyvateľstvo v záujmovom priestore predstavuje kľúčový prvok pre strany konfliktu a táto skutočnosť môže mať vplyv na celkový výsledok danej operácie. Jeho prítomnosť obmedzuje plnenie taktických úloh nasadených jednotiek a sťažuje možnosť zistenia a rozpoznania nepriateľa, ktorý môže využívať obyvateľstvo na svoje maskovanie. Je veľmi dôležité, aby operujúce jednotky v priestore boli schopné rýchlo a bezpečne rozlíšiť nepriateľa, nekombatantov a vlastných vojakov (*friendly forces*). Rýchla a presná identifikácia cieľa predchádza vzniku incidentov (zranenie alebo usmrtenie civilného obyvateľstva), a tým zabraňuje nárastu negatívnych nálad miestneho obyvateľstva.

8.3 Bojové zručnosti v boji v zastavanom priestore

Bojové zručnosti tvoria základný predpoklad úspešnosti boja v zastavanom priestore. Zručnosti ako pohyb, prekonávanie prekážok, vedenie paľby, vstup a čistenie miestností, použitie ručných granátov, výber a využitie palebných postavení, maskovanie a orientácia v teréne musí ovládať každý príslušník jednotky. Musia byť neustále precvičované (drilované) tak, aby boli dokonale osvojené a vykonávané automaticky.

8.3.1 Pohyb v zastavanom priestore

Pohyb v zastavanom priestore je veľmi nebezpečný, obmedzovaný jeho zástavbou, rôznymi prekážkami, ale i zátarasami alebo sutinami. Nebezpečné priestory (otvorené priestory, parkoviská, ulice, križovatky, aleje, kruhové objazdy, mosty, nadjazdy, podjazdy a pod.) sa podľa možnosti obchádzajú. Najvhodnejšími priestormi na presun v zastavanom priestore sú vnútorné budovy a podzemné priestory. Tieto priestory však jednotky nemôžu vždy využiť a preto sú nútené postupovať aj cez nebezpečné priestory.

Na zníženie rizika možného zásahu nepriateľskou paľbou počas pohybu je preto nutné:

- pohyb vykonávať po umlčaní nepriateľa alebo v prestávkach nepriateľskej paľby,

- nebezpečné priestory prekonávať rýchlo, pod ochranou dymu a s palebným krytím,
- pri pohybe musí každý jednotlivec čo najviac splynúť s prostredím, vytvárať čo najmenšiu siluetu,
- pohyb vykonávať postupným zaujímaním krytých postavení, pri dodržaní všeobecných taktických zásad pohybu medzi postaveniami:
 - a) pred pohybom do nasledujúceho postavenia je nutné vykonať vizuálnu kontrolu priestoru, cez ktorý bude vedený pohyb,
 - b) pohyb musí byť zaistený krycou paľbou inej jednotky,
 - c) pohyb je nutné viesť mimo dráhy krycej paľby,
 - d) po dosiahnutí krytého postavenia poskytnúť palebné krytie pre ďalšiu jednotku,
 - e) po dosiahnutí nového postavenia rýchlo a efektívne využiť jeho konfiguráciu na splynutie s terénom.

Pohyb pozdĺž ulíc, mimo budov a medzi budovami

Akýkoľvek pohyb vedený pozdĺž ulíc, mimo budov a medzi budovami predstavuje pre nepriateľa vhodný cieľ. Postavenia nepriateľských strelcov sa môžu nachádzať v jednotlivých budovách (na strechách, v podkrovi, v oknách, vo dverách, v pivniciach, v otvoroch a pod.) i mimo budov (za ruinami, prekážkami, za poškodenou technikou, v poklopoch kanalizácie a pod.) po celej dĺžke ulice. Pre zníženie rizika ohrozenia počas pohybu v týchto priestoroch platia nasledovné taktické zásady:²¹²

- a) priestor pozdĺž ulice, naprieč ulicou, medzi budovami, sa prekonáva v malých skupinách (tímoch, družstvách),
- b) na krytie pohybu skupina využíva vlastné budovy a dymovú clonu,
- c) odkrytý terén sa vždy prebieha čo najrýchlejšie do nasledujúceho krytého postavenia, pri dodržaní všeobecných taktických zásad pohybu medzi postaveniami,
- d) počas pohybu by mali byť medzi jednotlivcami v skupine udržiavané rozstupy 3 až 5 m,
- e) pohyb popri budove sa vykonáva vo vzdialenosti 30 cm od steny,
- f) pohyb sa vykonáva časťou ulice, ktorá je v tieni,
- g) pohybujúca sa skupina kryje vlastný pohyb paľbou,
- h) pohyb sa realizuje až v okamihu, kedy je nepriateľ vystavený potláčajúcej paľbe skupiny vykonávajúcej palebné krytie,
- i) nepriateľské palebné postavenia sa vyhľadávajú priebežne, a to v celej šírke a hĺbke ulice.

Prekonávanie otvorených priestorov

Otvorené priestory (parkoviská, parky, námestia a pod.) vytvárajú nepriateľovi výhodné podmienky na pozorovanie a vedenie paľby. Predstavujú priro-

²¹² SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. 2011. s. 86.

dzené smrtiace zóny pre nepriateľské palebné prostriedky, najmä pre ostreľovačov. Otvoreným priestorom v zastavanom teréne je vhodné sa radšej vyhnúť. Pokiaľ to však situácia nedovoľuje, platia nasledovné taktické zásady:²¹³

- a) pohyb cez otvorený priestor sa vykonáva v malých skupinách (tímoch, družstvách) prípadne jednotlivo,
- b) otvorený priestor sa pred prekonaním pozoruje a zaistuje palebným krytím ďalších skupín,
- c) na krytie vlastného pohybu sa používa dymová clona,
- d) každá skupina si vytvára plán vlastného pohybu, ktorý zahŕňa:
 - analýzu a výber najvhodnejšej trasy pohybu v závislosti na jej dĺžke a výskytu prekážok,
 - vyber miesta ďalšieho krytu (vyhodnotenie možnosti vrhania tieňa a kontrastu oproti pozadiu),
 - pohyb do nasledujúceho postavenie vykonáva pri dodržaní všeobecných taktických zásad pohybu medzi postaveniami.

Pohyb popri oknách

Všeobecné taktické zásady:²¹⁴

- a) pred pohybom do ďalšieho postavenia je nutné vykonať vizuálnu kontrolu priestoru, cez ktorý bude vedený pohyb,
- b) pohyb popod okno je vedený v prikrčenej polohe tak, aby silueta neprevyšila výšku okenného rámu (Obrázok 62),
- c) pívničné otvory sa naopak prekračujú (preskakujú) tak, aby cez otvor z vnútra nebolo vidieť nohy (Obrázok 63),
- d) pohyb okolo okna vo vnútri budovy sa vykonáva vo vzdialenosti minimálne 1m.

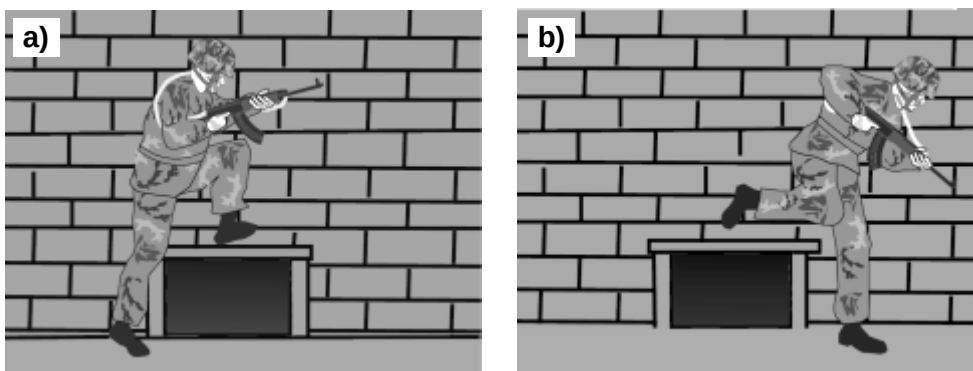

Obrázok 62 Pohyb popri okne – „podchádzanie“²¹⁵

²¹³ SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. 2011. s. 85.

²¹⁴ SPG-3-34/Vševojsk 2011. s. 88.

²¹⁵ Zdroj: Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 2008. Kniha 8. s. 31.

Obrázok 63 Pohyb popri pivničnom okne²¹⁶

a) začatie pohybu, b) ukončenie pohybu

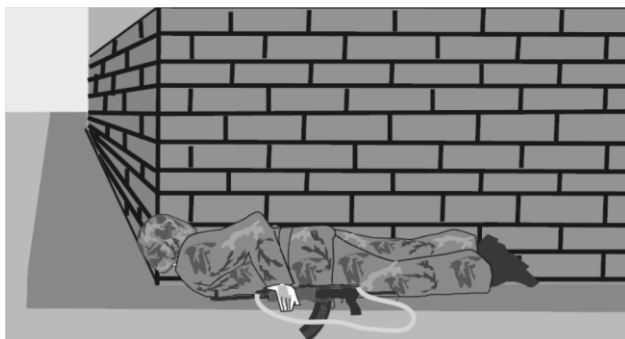
Pohyb okolo rohu

Všeobecné taktické zásady:

- pred pohybom do ďalšieho postavenia je nutné vykonať vizuálnu kontrolu priestoru, cez ktorý bude vedený pohyb,
- pri vykonávaní vizuálnej kontroly priestoru za rohom nesmie zbraň prešahovať cez hranu rohu (tzv. „nahlásenie zbrane“²¹⁷) a tým prezradiť svoju prítomnosť a pozíciu.

Spôsoby realizácie vizuálnej kontroly priestoru za rohom:

- 1) vojak nazerá za roh v ľahu na zemi, zbraň drží v ruke vedľa tela, pri nazeraní vystrčí len časť hlavy (prilby) v úrovni tesne nad zemou, po krátkej kontrole priestoru sa vráti späť do pozície za roh (Obrázok 64),

Obrázok 64 Nazeranie za roh v ľahu²¹⁸

²¹⁶ Zdroj: Pub-31-11-02 *Taktika čety*. Kniha 8. s. 31.

²¹⁷ FM 3-06.11 *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. 2002. s. 3-4.

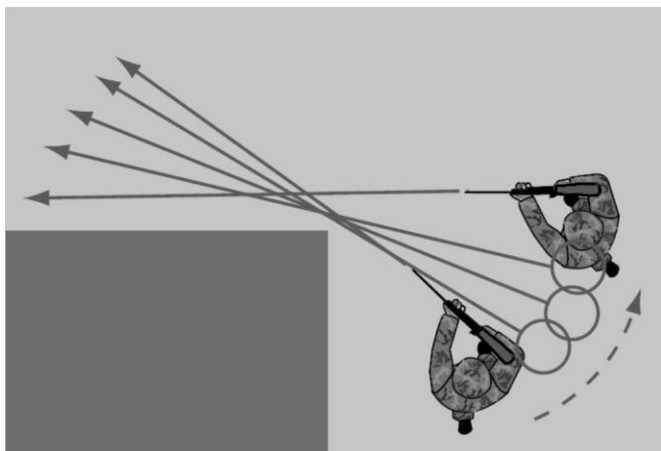
²¹⁸ Zdroj: Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 6. s. 4.

2) na nahliadnutie za roh sa využíva zrkadielko (Obrázok 65),

Obrázok 65 Nazeranie za roh pomocou zrkadielka²¹⁹

3) v prípade nutnosti rýchleho pohybu (najmä v budove) sa využíva metóda vykrajovania (tzv. „pie-ing“) (Obrázok 66); pri ktorej vojak vonkajším oblúkom opatrne postupuje do strany okolo rohu, zbraň drží v nízkej polohe (pozri kapitolu 8.3.2), pri vykrajovaní využíva priestorové videnie.

Obrázok 66 Nazeranie za roh vykrajovaním²²⁰

²¹⁹ Zdroj: Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 6. s. 5.

²²⁰ Zdroj: Pub-31-11-01 2008. Kniha 6. s. 5.

Prekonávanie múrov a plotov

Všeobecné taktické zásady:

- a) pred pohybom do ďalšieho postavenia je nutné vykonať vizuálnu kontrolu priestoru, cez ktorý bude vedený pohyb,
- b) prekonanie sa uskutočňuje rýchlym prevalením cez prekážku na druhú stranu tak, aby telo vytvorilo čo najnižšiu siluetu (Obrázok 67).

Obrázok 67 Prekonávanie múru²²¹

Využitie vchodu

Na vstup a výstup z budovy sa vchody používajú čo najmenej, pretože sú s vysokou pravdepodobnosťou pokryté nepriateľskou paľbou alebo nástrahami (*booby traps*). V prípade ak musí byť na výstup z budovy využitý vchod, je nutné aby:

- a) pred opustením budovy je nutné vykonať vizuálnu kontrolu priestoru, cez ktorý bude vedený pohyb k nasledujúcemu krytému postaveniu,
- b) opustenie budovy sa realizuje čo najrýchlejšie, v prikrčenej polohe najkratšou cestou k bezpečnému postaveniu,
- c) pohyb musí byť zaistený krycou paľbou ďalšej jednotky.

8.3.2 Ovládanie zbrane

Vedenie útoku (čistiacej operácie) v zastavanom priestore predstavuje malý alebo žiadny priestor na chyby. Príliš pomalé začatie strelby alebo naopak rýchla strelba na nesprávne identifikovaný cieľ, či už vlastné jednotky alebo civilné obyvateľstvo, prípadne nepresné výstrely majú negatívny dopad na výsledok operácie.

Stiesnené priestory zvýrazňujú nutnosť správnych, presných a rýchlych reakcií pri vedení strelby. Držanie zbrane, postoj strelca, rýchle zamierenie a

²²¹ Zdroj: Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 6. s. 4.

umiestnenie streľby sú predpokladom úspešnosti vedenia reflexívnej streľby. Ovládanie zásad a techník streľby každým príslušníkom jednotky vytvára predpoklady na vylúčenie zlyhania, ktoré spravidla znamená ohrozenie vlastnej jednotky.

Ovládanie zbrane počas pohybu mimo budov

Zbraň pri pohybe v zastavanom priestore môže byť držaná v dvoch polohách:²²²

a) Nízka pozícia (*Low ready position*)

Zbraň je držaná obidvoma rukami, pažba je zapretá do ramena, hlaveň smeruje nadol (približne pod uhlom 45°). Táto poloha je bezpečná počas postupu v zastavanom priestore, okrem vstupovania a čistenia budov a miestností.

b) Vysoká pozícia (*High ready position*)

Strelec drží zbraň obidvoma rukami, pažba je držaná pod ramenom, hlaveň smeruje nahor (približne pod uhlom 30°) tak, aby nepresahovala líniu očí, a tým znemožňovala periférne videnie strelca. Pri spozorovaní cieľa strelec vysunie zbraň spod ramena smerom dopredu a vzápätí pažbu zaprie do ramena a následne vedie paľbu. Tento spôsob držania zbrane sa používa v prípadoch, kedy strelci postupujú v zastavanom priestore tesne za sebou.

Ovládanie zbrane a postoj strelca počas pohybu v budove

Taktický bezpečný pohyb útočiaceho jednotky v budovách zahŕňa nasledovné zásady:

- a) nohy strelca sú rozkročené na šírku ramien,
- b) špičky nôh smerujú dopredu v smere postupu,
- c) kolená sú ľahko pokrčené,
- d) telo je držané v smere postupu a ľahko naklonené dopredu,
- e) ramená sú mierne stiahnuté vzad,
- f) lakťe sú držané pri tele,
- g) hlava je vztýčená hore, obidve oči sú otvorené,
- h) zbraň je zapretá do ramena,
- i) hlaveň zbrane smeruje dopredu v smere postupu a mierne sklonená nadol tak, aby neprekážala vo výhlade,
- j) hlava a zbraň je súčasne a pomaly natáčaná zo strany na stranu v smere pohľadu,
- k) strelec sa počas pohybu vyhýba ukázaniu (tzv. nahláseniu) zbrane do priestoru dverí, okna, za roh, za prekážku, ukázaním zbrane udáva nepriateľovi svoju pozíciu (nepriateľ môže vytrhnúť zbraň z rúk),

²²² FM 3-06.11 *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. 2002. s. 3-35, 36.

- l) počas postupu je zbraň odistená,
- m) prst je mimo spúšte až do okamihu identifikovania cieľa a vedenia vlastnej streľby,
- n) streľba v budove je spravidla vedená dvomi za sebou nasledujúcimi rýchlymi jednotlivými výstrelmi (tzv. „dvojranami“),
- o) pri ovládnutí (čistení) miestností strelec umiestňuje paľbu na nepriateľa do oblasti smrteľných zásahov, najmä do oblasti hrudníka (do jeho hornej časti), až následne na hlavu,
- p) po ukončení streľby sa zbraň zaistuje.

8.3.3 Techniky čistenia objektov v zastavanom priestore

Útok v zastavanom priestore zahŕňa nasledovné techniky čistenia objektov:²²³

a) Vysoko intenzívna technika čistenia (*High-intensity room clearing techniques*)

Vysoko intenzívna technika čistenia je charakterizovaná vedením mohutnej paľby (prípravnej a potláčajúcej paľby) a masívnym nasadením sily na objekt útoku (budovu, miestnosť), s využitím trieštivých granátov. Používa sa, ak je budova (miestnosť) obsadená len nepriateľom (bez prítomnosti civilného obyvateľstva), ktorý je odhodlaný odolávať. Ničivá potláčajúca a prípravná paľba spôsobuje nežiaduce rozsiahle kolaterálne škody, neutralizuje všetky osoby prítomné v budove (miestnosti).

b) Precízna technika čistenia (*Precision room clearing techniques*)

Precízna technika čistenia je využívaná pri taktických situáciách, ktoré vyžadujú pri ovládnutí (vyčistení) budovy postupovať metodicky miestnosť po miestnosti, pretože sa predpokladá prítomnosť nepriateľa premiešaného s civilným obyvateľstvom. Táto technika čistenia je veľmi náročná, vyžaduje **rýchlosť, prekvapenie, razantnosť a koordináciu boja**. Je uprednostnená v prípade, kedy nie je možné použiť masívnu palebnú silu na elimináciu všetkých osôb nachádzajúcich sa v budove. Spôsobuje menšie škody na majetku, minimalizuje možnosť zranenia civilných osôb, no zároveň kladie veľký dôraz na vycvičenosť a precíziu zohratosť všetkých príslušníkov nasadenej jednotky.

8.3.4 Techniky vstupu do budovy

Vstup do budovy je realizovaný dvomi základnými spôsobmi (technikami):

- a) vstup vyššími úrovňami (zhora),
- b) vstup nižšími úrovňami (zdola).

²²³ SPG-3-34/Vševojsk Vedenie operácií v zastavaných priestoroch. 2011. s.101, 102.

a) Vstup do budovy vyššími úrovňami

Vstup vyššími úrovňami môže byť realizovaný zo strechy alebo cez horné podlažia budovy. Vstup zhora je najvýhodnejšou technikou vstupu do budovy z nasledovných dôvodov:

- vedenie boja zhora nadol je ľahšie,
- čistenie budovy zhora nadol umožňuje (v závislosti na konštrukčných vlastnostiach danej budovy) bezpečné používanie RG (RG je výhodnejšie vrhať zhora nadol ako naopak),
- nepriateľ má pod tlakom vedeným z horných podlaží možnosť ustúpiť na nižšie poschodia a uniknúť z budovy,
- po opustení budovy je nepriateľ vystavený paľbe podporných jednotiek (tímov),
- naopak pri dobíjaní pozícií zdola smerom na horné podlažia, je obranca v podstate nútený k silnému odporu na najvyšších poschodiach a streche budovy, vyčistenie budovy sa tak stáva značne náročnejšie.

Pre vniknutie do budovy touto technikou vstupu sa najčastejšie používajú nasledujúce spôsoby:

- využitím rebríka (rôznych podložiek, drevených dosiek, a pod.),
- lezením po stene,
- zlaňovaním,
- využitím striech a okien susedných budov,
- výsadkom z vrtuľníka.

Vniknutie do budovy pomocou rebríka

Napriek tomu, že pomocou rebríka nie je možné vniknúť do najvyšších poschodí, jedná sa o najrýchlejší a zároveň bezpečný spôsob vstupu do budovy. Najvhodnejšie sú odľahčené kovové alebo hliníkové prenosné, prípadne teleskopické rebríky.

Postup vniknutia šesťčlennej skupiny do budovy (príklad):

1. pohyb útočného tímu je krytý potláčajúcou paľbou podporného tímu,
2. prví štyria vojaci (dva tímy) sa čo najrýchlejšie priblížia k budove, kde zaistia priestor vstupu,
3. prvý tím pozoruje vstupné miesto (napr. okno), prípadne okno pod miestom vstupu, druhý tím pozoruje a kryje ostatné okná budovy a príľahlý priestor,
4. po zaistení priestoru vstupu vyrazí tretí tím nesúci rebrík k miestu vstupu, oprú rebrík o stenu a obaja vojaci tretieho tímu čo najrýchlejšie vystupujú po rebríku nahor,
5. vrchol rebríku by nemal byť z dôvodu jednoduchého odstránenia nepriateľom umiestnený tesne pod okenným rámom alebo na ňom (rebrík proti odsunutiu možno zaistiť vojakom, ktorý ho v spodnej časti pevne uchopí obidvomi rukami),

6. pred vstupom do okna vrhá prvý vojak vstupujúceho tímu do miestnosti RG, po explózii okamžite obidvaja prenikajú do miestnosti.

Lezenie po stene

Lezenie po stene s využitím lana (kotva s lanom sa na výstup do budovy s dôvodu vysokej náročnosti použitia a pravdepodobnosti zlyhania neodporúča), previsnutých horizontálnych konštrukcií na budove (balkóny, rímasy, a pod.), príp. hromozvodu, predstavuje veľmi náročný, nebezpečný, málo využívaný spôsob vstupu do budovy.

Zásady vniknutia do budovy lezením po stene:

1. pohyb tímu je krytý potláčajúcou paľbou podporného tímu,
2. výstup musí byť utajený, rýchly s využitím momentu prekvapenia,
3. lezúci vojak sa musí vyvarovať lezeniu popred okná,
4. zbraň musí mať prevesenú v pozícii, ktorá mu umožní vedenie okamžitej paľby,
5. vstup do okna musí vykonať po vizuálnej kontrole priestoru (prípadným vrhnutím RG do miestnosti), a to rýchlym prevalením sa cez parapet okna alebo vkĺznutím do miestnosti hlavou napred.

Zlaňovanie

Je technika využívaná najmä pre vstup do vyšších poschodí vysokých budov, zostupom zo strechy do okien, medzi poschodiami, prípadne existujúcimi dierami v jednotlivých podlažiach.

b) Vstup do budovy nižšími úrovňami

Najčastejším a väčšinou jediným spôsobom (technikou) vstupu do budovy je vstup zdola (z úrovne terénu), čiže postup v budove je uskutočňovaný z prízemných podlaží smerom na vyššie podlažia budovy. Pri vstupe nižšími úrovňami platia nasledovné zásady:

- cez okná a dvere sa vstupuje len v najnutnejších prípadoch, pretože sú v nich často umiestnené nástrahy, spravidla pokryté nepriateľskou paľbou z vnútra budovy,
- pokiaľ jednotka vstupuje oknom alebo dverami, na zneškodnenie nástrah využíva trhaviny, paľbu BVP, RPG alebo vstupné miesto by malo byť volené na zadnej alebo bočnej strane budovy,
- v prípade, že na vstup do budovy nie je možné využiť okno alebo dvere, po zvážení druhu a konštrukcie stavby je možné pomocou trhaviny, paľbou z BVP, tanku, RPG, prípadne PTRS vytvoriť (v súlade s ROE) náhradný vstupný bod (otvor v stene), tzv. „myšaciu dieru“ ,
- vstup do budovy sa realizuje až po začatí intenzívnej potláčajúcej paľby podpornej skupiny,
- do budovy sa vstupuje rýchlo, využíva sa moment prekvapenia.

Pre vniknutie do budovy zdola sa najčastejšie používajú nasledujúce spôsoby vstupu:

- vstup vertikálnym nadvihnutím dvomi vojakmi,
- vstup vertikálnym nadvihnutím pomocou tzv. „stupáka“,
- vstup cez kľáčiaceho vojaka.

Vstup vertikálnym nadvihnutím dvomi vojakmi (Obrázky 68 a 69)

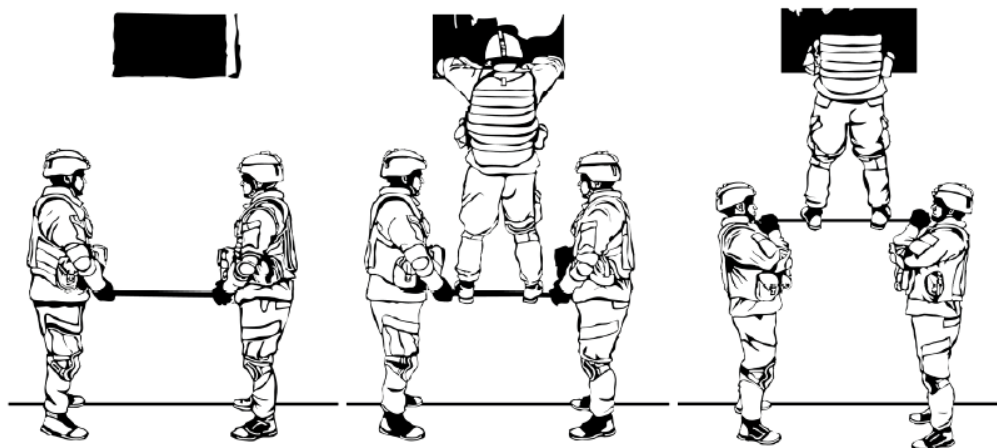
Postup (príklad):

1. pohyb útočného tímu je krytý potláčajúcou paľbou podporného tímu,
2. útočiaci skupina sa čo najrýchlejšie priblíži k budove, zaujme bezpečnú pozíciu v blízkosti miesta vstupu, kde zaistí priestor vstupu, do vstupnej miestnosti vhodí RG,
3. po explózii RG sa vojak, ktorý vniká do budovy ako prvý, postaví tvárou ku stene, nadvihne päty, dlane oprie o budovu priamo pod miestom vstupu (napr. oknom),
4. ďalší dvaja vojaci sa pri stene postavia každý na jednu stranu stojaceho vojaka tvárou k sebe, uchopia ho (každý za jednu nohu pod pätou) a rýchlym pohybom ho nadvihnú ku vstupnému oknu,
5. vstupujúci vojak vnikne do budovy.

Obrázok 68 Vstup vertikálnym nadvihnutím dvomi vojakmi²²⁴

²²⁴ Zdroj: ATTP 3-06.11 (FM 3-06.11) *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. 2011. s.7-4. Upravené.

Obrázok 69 Vstup vertikálnym nadvihnutím dvomi vojakmi s využitím dosky²²⁵

Vstup vertikálnym nadvihnutím pomocou tzv. „stupáka“ (Obrázok 70)

Postup (príklad):

1. pohyb útočného tímu je krytý potláčajúcou paľbou podporného tímu,
2. útočiaca skupina sa čo najrýchlejšie priblíži k budove, zaujme bezpečnú pozíciu v blízkosti miesta vstupu, zaistí priestor vstupu, do vstupnej miestnosti vhodí RG,
3. po explózii RG sa jeden vojak z tímu postaví chrbtom ku stene pod miesto vstupu, ľahko pokrčí kolená, ruky spojí tak, aby dlaňami vytvoril strmeň (tzv. „stupák“),
4. vojak, ktorý vniká do budovy ako prvý sa postaví čelom k vojakovi, ktorý je chrbtom opretý o stenu, svoju nohu položí do spojených dlaní a na signál je nadvihnutý smerom ku vstupnému oknu, cez ktoré vniká do budovy,
5. vstupujúca dvojica musí byť po celý čas vstupu zaist'ovaná.

Vstup cez kľáčiaceho vojaka

Postup (príklad):

1. pohyb útočného tímu je krytý potláčajúcou paľbou podporného tímu,
2. útočiaca skupina sa čo najrýchlejšie priblíži k budove, zaujme bezpečnú pozíciu v blízkosti miesta vstupu, do vstupnej miestnosti vhodí RG,
3. po výbuchu RG okamžite skupina (tímy) vstupujú do budovy tak, že prvý vojak si pod miestom vstupu (napr. oknom) kľakne na všetky štyri končatiny, hlavu zasunúť medzi ramená,
4. vojak vstupujúci do budovy opatrne stúpi na chrbát kľáčiaceho vojaka a vniká do budovy.

²²⁵ Zdroj: ATP 3-06.11 (FM 3-06.11) *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. 2011. s.7-6. Upravené.

Obrázok 70 Vstup vertikálnym nadvihnutím pomocou tzv. „stupáka“²²⁶

8.3.5 Techniky vstupu do miestnosti

Nasadenie jednotky v sile celého družstva nie je z dôvodu obmedzených rozmerov uzavretých priestorov (budovy, chodby, jednotlivých miestností) vhodné. Pri pohybe sú ťažkopádne, horšie sa ovládajú. Najvhodnejšia veľkosť útočiacej skupiny je **štvorčlenný tím** (štyria príslušníci družstva). Pre ovládnutie a vyčistenie veľkých otvorených budov (hangáre, skladiská a pod.), môže veliteľ nasadiť niekoľko tímov. Naopak, v určitých prípadoch (veľmi malý priestor, obmedzený počet vojakov, nízke predpokladané riziko) je možné vytvoriť dvojčlenné, alebo trojčlenné tímy.

Jednotliví vojaci v tíme sú označení číslicami 1 až 4. Tímy sú označené písmenami medzinárodnej hláskovacej tabuľky („A“ - alfa, „B“ – bravo, atď.), čo vytvára veliteľovi podmienky na jednoduchšie velenie a koordináciu väčšieho počtu tímov.

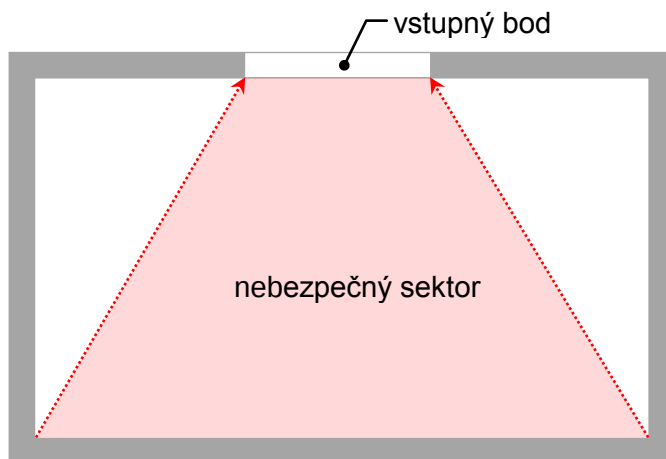
Útočiaci (čistiaci) tím je z dôvodu potrebnej obratnosti, rýchlosti a presnosti najčastejšie **tvorený strelcami** so samopalom. V určitých situáciách, ktoré vyžadujú nasadenie ťažšej zbrane (napr. na pokrytie dlhých chodieb, širokých otvorených priestorov v budove, a pod.) môže byť jeden strelec zo samopalu nahradený strelcom z guľometu.

Počet vojakov vstupujúcich do miestnosti je závislý na konkrétnej taktickej situácii, vždy však **vstupujú minimálne dvaja vojaci tímu naraz**. Vstup do miestnosti je vykonávaný cez vstupný bod (Obrázok 71). Vstupný bod do miestnosti je ústím nebezpečného sektoru tzv. „lievik smrti“, pretože je nepria-

²²⁶ Zdroj: ATP 3-06.11 (FM 3-06.11) *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. 2011. s.7-6. Upravené.

teľom palebne krytý zo všetkých strán miestnosti. Pohyb cez bod vstupu musí byť koordinovaný a rýchly, musí vojakovi umožňovať viesť presnú streľbu.

Vstup a ovládnutie miestnosti musí útoiaci tím vykonať razantne, príslušníci tímu okamžite po vstupe zaujímajú postavenia, ktoré umožňujú kontrolu celej miestnosti (každý kontroluje svoj sektor streľby). Jednotlivé cieľové postavenia (body dominancie) vojakov v miestnosti nesmú byť cez okná z vonku pozorovateľné. Nepriateľa v miestnosti eliminujú rýchlou reflexívnou a presnou streľbou na malé vzdialenosti (vzdialenosti sú dané rozmermi miestnosti). Hĺbka čistenia je závislá od veľkosti miestnosti, množstva prekážok, rozmiestnení a počte nepriateľa a civilného obyvateľstva.

Obrázok 71 Vstupný bod a nebezpečný sektor v miestnosti

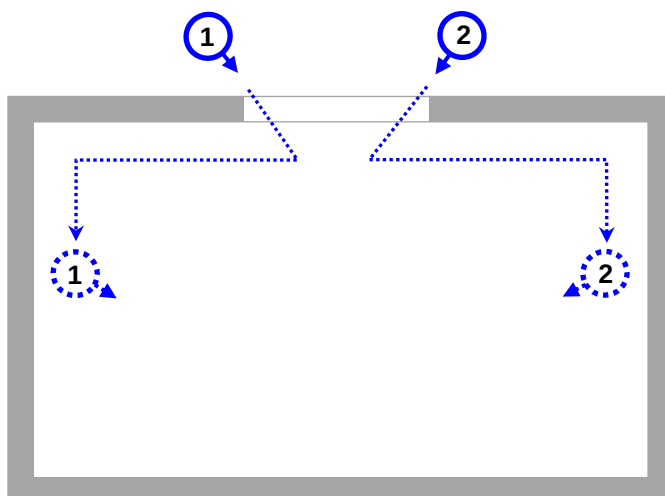
Vstup do miestnosti môže byť v závislosti od umiestnenia hrozby v miestnosti alebo usporiadanie útoiaceho tímu pred miestnosťou realizovaný jednou z nasledovných techník:²²⁷

- a) technika vstupu obídením rámu,
- b) technika vstupu krížom,
- c) technika kombinovaného vstupu.

a) Technika vstupu obídením rámu

Vojaci vstupujú do miestnosti tak, že obchádzajú rám dverí (Obrázok 72). Tento spôsob vstupu je najrýchlejší a zároveň najbezpečnejší, pretože siluety vstupujúcich vojakov sa vo dverách (v bode vstupu) objavia na minimálnu dobu.

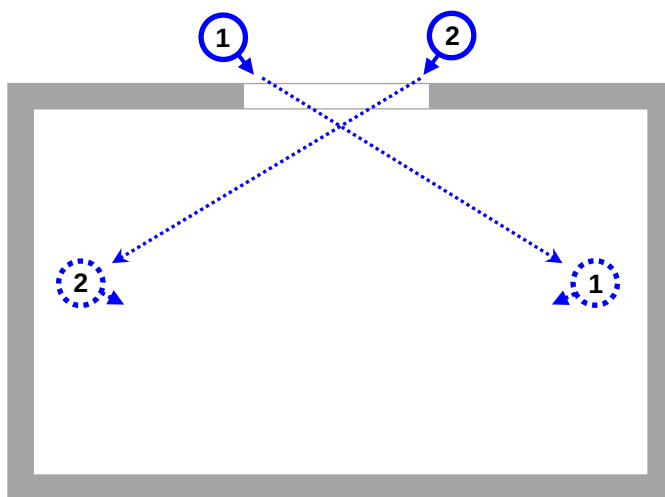
²²⁷ Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 2008. Kniha 6. s. 15 – 17.

Obrázok 72 Technika vstupu obídením rámu

b) Technika vstupu krížom

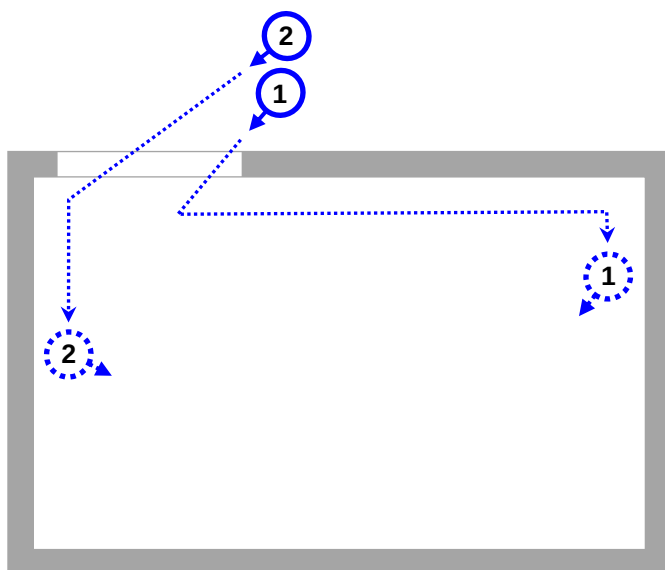
Vojaci vstupujú do miestnosti tak, že pri vstupe do dverí prebiehajú smerom k protiľahlému rámu dverí (Obrázok 73). Výhodou tejto techniky vstupu je, že každý vojak vidí pri vstupe do tej časti miestnosti, do ktorej vstupuje. Nevýhodou je jej náročnosť, vojaci musia koordinovať svoj pohyb tak, aby do seba pri vstupe nenarazili.

Obrázok 73 Technika vstupu krížom

c) Technika kombinovaného vstupu

Technika kombinovaného vstupu (vstup obídením rámu v kombinácii so vstupom krížom) je výhodná v situácii, keď celý tím vstupuje z jednej strany a dvere sú situované v blízkosti rohu miestnosti (Obrázok 74).

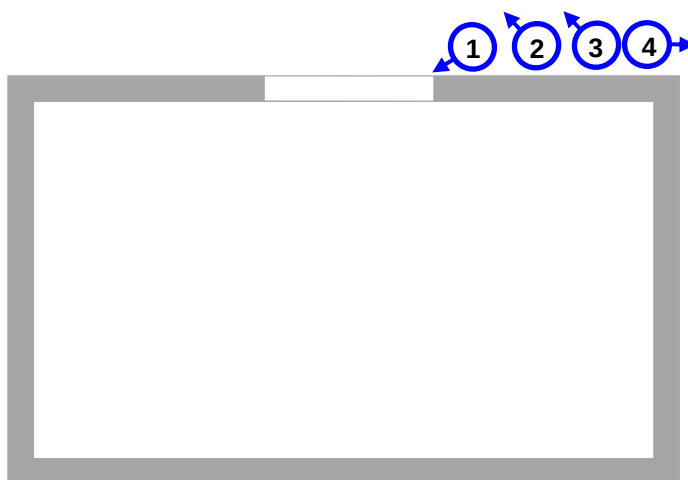

Obrázok 74 Technika kombinovaného vstupu

8.3.6 Ovládnutie miestnosti

Zloženie a radenie štvorčlenného tímu pred miestnosťou (Obrázok 75):

1. vojak č. 1 je zvyčajne po veliteľovi tímu najskúsenejší člen tímu, zaisťuje vstupný bod a do miestnosti vstupuje ako prvý,
2. vojak č. 2 sa pohybuje tesne za vojakom č. 1, pred vstupom do miestnosti zaisťuje smer postupu (dvanástu hodinu), pred vstupom vhadzuje do miestnosti RG (pokiaľ to situácia dovoľuje),

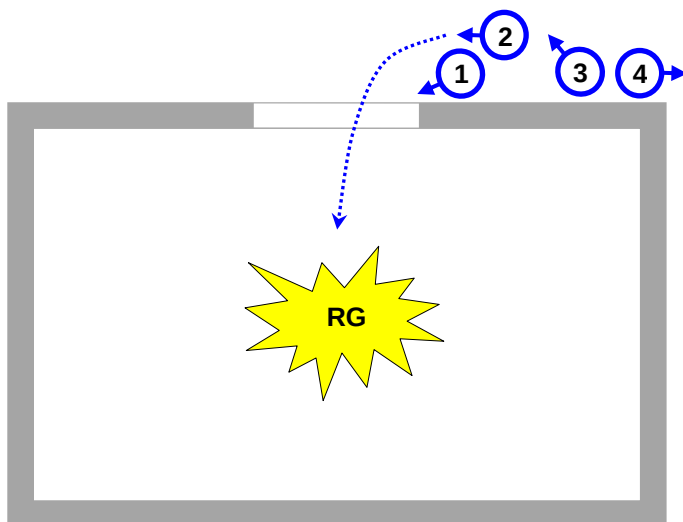

Obrázok 75 Zoradenie štvorčlenného tímu pred miestnosťou

3. vojak č. 3 je veliteľom tímu, pohybuje sa za vojakom č. 2, velí a riadi celý tím, môže niesť brokovnicu prípadne materiál na vyrazenie uzamknutých dverí (baranidlo, kladivo, páčidlo, príp. výbušniny),
4. vojak č. 4 sa pohybuje za vojakom č. 3, je zodpovedný za zaistenie zadnej časti tímu (šiestu hodinu), môže byť určený na vyrážanie dverí namiesto veliteľa tímu.

Vstup štvorčlenného tímu do miestnosti bez dverí (príklad):

1. tím zaujíma kryté postavenie pred miestnosťou (napr. na chodbe) v stanovenom poradí,
2. pred vstupom do miestnosti musí byť každý vojak tímu pripravený, signál o pripravenosti vojaka č. 1 je odovzdávaný cez vojaka č. 2, 3 až k vojakovi č. 4 a naspäť až k vojakovi č. 1,
3. na dohovorený signál veliteľa tímu vojak č. 2 pripraví RG, na povel „GRANÁTI!“, RG na dve sekundy podrží („predvarí“), vykročí na miesto umožňujúce jeho vhodenie do miestnosti, RG vhodí do miestnosti a následne ustúpi späť do bezpečnej pozície (Obrázok 76),

Obrázok 76 Vhodenie RG do miestnosti

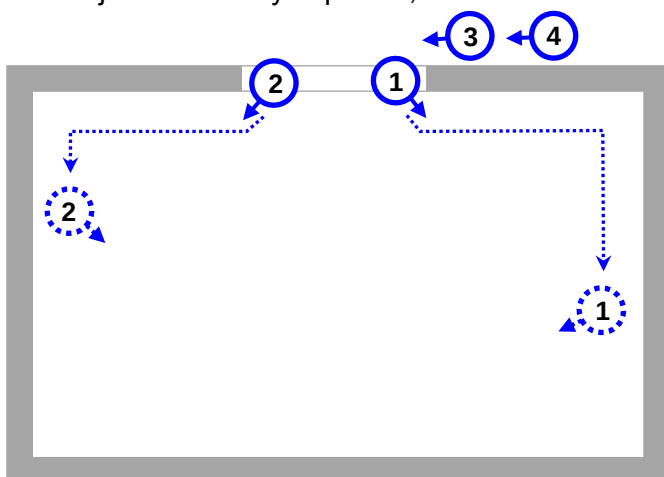
4. po výbuchu vhozeného RG, tím na povel veliteľa tímu „VPRED!“, ihneď vstupuje do miestnosti,

Pred použitím RG je nutné zvážiť jeho typ (letálny alebo neletálny) z hľadiska požadovaného účinku na nepriateľa (likvidácia alebo ohlušenie, oslepenie a pod.) a možného účinku na vlastných vojakov (poranenie črepinami triestivých RG v budove s tenkými stenami).

5. pri vstupe do miestnosti má vojak č. 1 možnosť postupovať vpravo alebo vľavo, v závislosti na smere bezprostrednej hrozby; pokiaľ hrozí

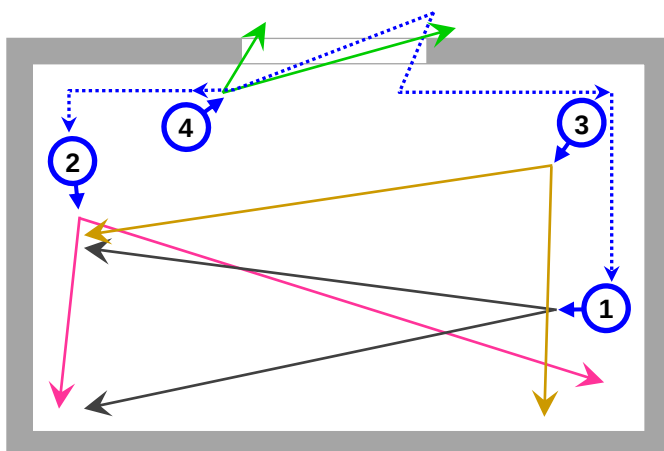
bezprostredné nebezpečenstvo vojak smeruje k nepriateľovi do protiľahlého rohu miestnosti, pokiaľ nebezpečenstvo nehrozí obchádza rám dverí a postupuje k opačnému rohu pozdĺž stien v miestnosti až na svoju stanovenú pozíciu,

6. vojak č. 2 vstupuje do miestnosti takmer súčasne s vojakom č. 1 a postupuje pozdĺž stien, do opačného rohu miestnosti ako vojak č. 1, na stanovené miesto (Obrázok 77),
7. vojaci č.1 a č. 2 čistia vstup a eliminujú bezprostredné hrozby počas pohybu do svojich stanovených pozícií,

Obrázok 77 Vstup vojaka č. 1 a č. 2 do miestnosti

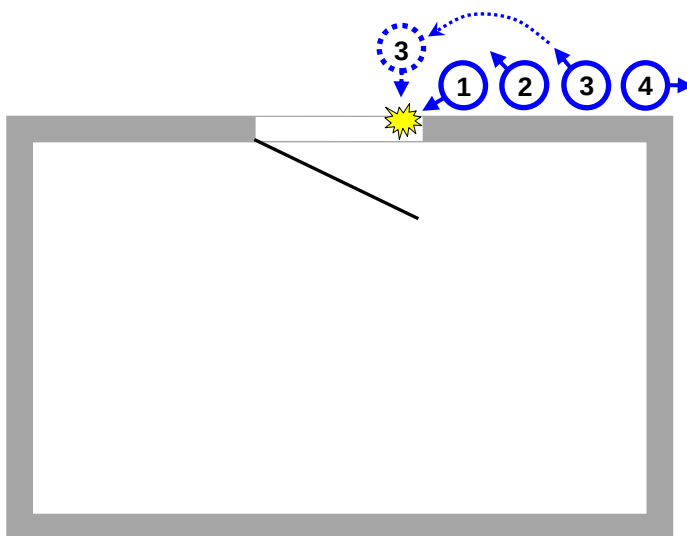
8. vojak č. 3 vstupuje do opačného rohu miestnosti ako vojak č. 2, zaujíma pozíciu minimálne 1 m od vstupného otvoru, vojak č. 4. postupuje opačným smerom ako vojak č. 3, po dosiahnutí stanovenej pozície zaisťí vstupný bod (otvor) do miestnosti (Obrázok 78),

Obrázok 78 Ovládnutie miestnosti

Vstup štvorčlenného tímu do miestnosti s dverami – tím zoradený na strane zámku dverí (príklad):

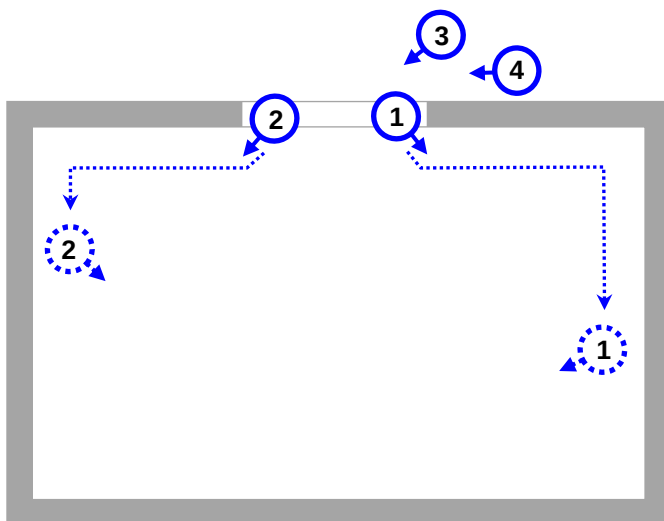
1. tím zaujíma kryté postavenie pred miestnosťou v stanovenom poradí, pripravený na vstup,
2. pokiaľ sú dvere uzamknuté, vojak č. 1 dáva signál „PREKÁŽKA“, ktorý je postupne odovzdávaný celému tímu,
3. veliteľ tímu rozhodne o spôsobe prekonania prekážky (mechanicky, balisticky, explóziou), ak sa rozhodne prekážku prekonať balisticky pomocou brokovnice²²⁸ (použitie zbraní kalibru 5,56 mm a 7,62 mm je nebezpečné, využívajú sa výnimočne), celému tímu odovzdá signál „BROKOVNICA“,
4. po prijatí signálu celým tímom, vojak č. 3 alebo č. 4 predstúpi s brokovnicou pred dvere, zvolaním „STRIELAM!“ ohlasuje vystrelenie zámku dverí, po vystrelení zámku strelec kopom (prípadne ťahaním) otvorí dvere a uskočí do bezpečnej pozície (Obrázok 79),

Obrázok 79 Vystrelenie zámku dverí (variant)

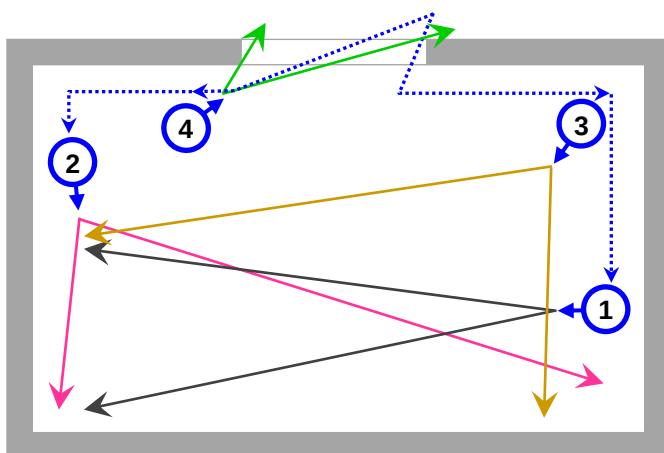
5. pri vstupe do miestnosti má vojak č. 1 možnosť postupovať vpravo alebo vľavo, v závislosti na smere bezprostrednej hrozby,
6. vojak č. 2 vstupuje do miestnosti takmer súčasne s vojakom č. 1 a postupuje pozdĺž stien, do opačného rohu miestnosti ako vojak č. 1 (Obrázok 80),
7. vojaci č. 1 a č. 2 čistia vstup a eliminujú bezprostredné hrozby počas pohybu do svojich stanovených pozícií,

²²⁸ Metódy balistického prekonania prekážky pomocou brokovnice sú rozpísané v služobnej pomôcke SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. 2011. s. 103 – 105.

Obrázok 80 Vstup vojaka č. 1 a č. 2 do miestnosti (variant)

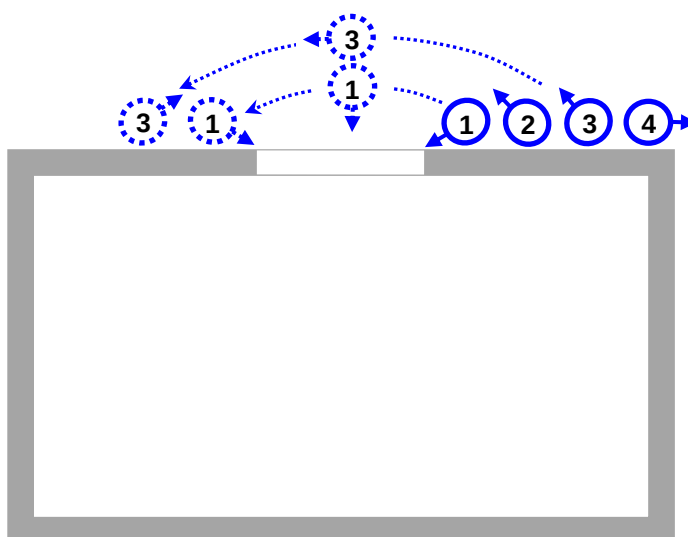
8. vojak č. 3 vstupuje do opačného rohu miestnosti ako vojak č. 2, zaujíma pozíciu minimálne 1 m od vstupného otvoru, vojak č. 4. postupuje opačným smerom ako vojak č. 3, po dosiahnutí stanovenej pozície zaistí vstupný bod (otvor) do miestnosti (Obrázok 81).

Obrázok 81 Ovládnutie miestnosti (variant)

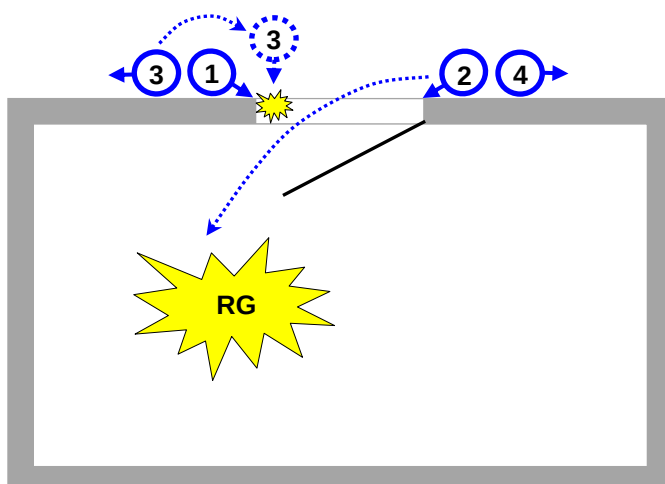
Vstup štvorčlenného tímu do miestnosti s dverami – tím zoradený na strane pántov dverí (príklad):

1. tím zaujíma kryté postavenie pred miestnosťou stanovenom poradí, pripravený na vstup,
2. pokiaľ sa zámok dverí nachádza na opačnej strane dverí ako je tím zoradený, vojaci č. 1 a č. 3 prebehnú na druhú stranu zavretých dverí (Obrázok 82),

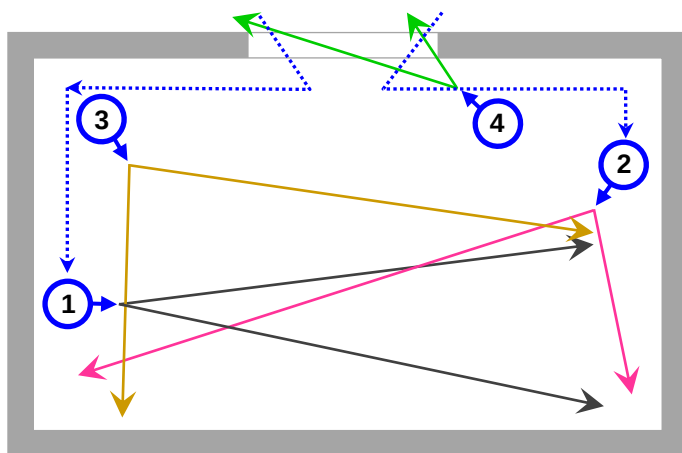
Obrázok 82 Zoradenie štvorčlenného tímu pred miestnosťou (variant)

3. pokiaľ sú dvere uzamknuté, vojak č. 1 dáva signál „PREKÁŽKA“, ktorý je postupne odovzdávaný celému tímu,
4. veliteľ tímu rozhodne o spôsobe prekonania prekážky, ak sa rozhodne prekážku prekonať balisticky pomocou brokovnice, celému tímu odovzdá signál „BROKOVNICA“,
5. vojak č. 3 alebo č. 4 predstúpi s brokovnicou pred dvere, zvolaním „STRIEĽAM!“ ohlasuje vystrelenie zámku dverí, po vystrelení zámku strelec kopom alebo ťahom otvorí dvere, uskočí do bezpečnej pozície,
6. pokiaľ to situácia dovoľuje, vojak č. 2 okamžite vhodí do miestnosti RG (Obrázok 83), ihneď po výbuchu na povel „VPRED!“ vstupujú do miestnosti vojaci č. 1 a č. 2,

Obrázok 83 Vystrelenie zámku dverí, vhodenie RG do miestnosti (variant)

7. pri vstupe do miestnosti má vojak č. 1 možnosť postupovať vpravo alebo vľavo, v závislosti na smere bezprostrednej hrozby, vojak č. 2 vstupuje do miestnosti takmer súčasne s vojakom č. 1 a postupuje pozdĺž stien, do opačného rohu miestnosti ako vojak č. 1, na stanovené miesto,
8. vojaci č.1 a č. 2 čistia vstup a eliminujú bezprostredné hrozby počas pohybu do svojich stanovených pozícií,
9. vojak č. 3 vstupuje do opačného rohu miestnosti ako vojak č. 2, zaujíma pozíciu minimálne 1 m od vstupného otvoru, vojak č. 4. postupuje opačným smerom ako vojak č. 3, po dosiahnutí stanovenej pozície zaisť vstupný bod (otvor) do miestnosti (Obrázok 84).

Obrázok 84 Ovládnutie miestnosti (variant)

8.3.7 Pohyb po chodbách

Pohyb po chodbách v budove predstavuje veľmi vysoké riziko ohrozenia nepriateľom. Zraniteľnosť tímov je daná skutočnosťou, že v prípade napadnutia nepriateľom (paľba z miestnosti, vhoďenie RG na chodbu a pod.), tímy nemajú možnosť zaujať krytú pozíciu. Postup tímov po chodbách je preto vykonávaný v stanovenej formácii, s nepretržitou ostražitosťou všetkých príslušníkov, neustálou kontrolou a zaistením nebezpečných miest (vstup na chodbu, kríženie, odbočky a vyústenie chodieb, stropy, podlahy, otvory a pod.).

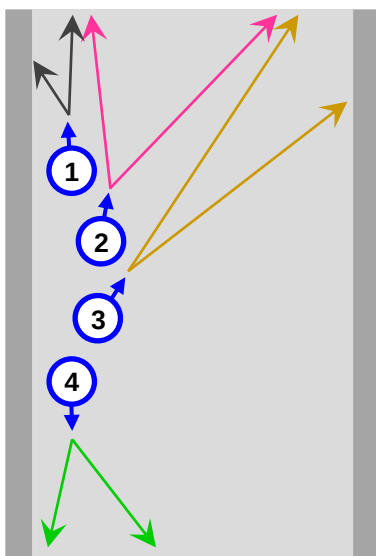
Tím na pohyb po chodbách využíva nasledovné formácie:

a) Zástup (*Column*)

Formácia zástup (Obrázok 85) alebo tzv. „vláčik“ sa používa na postup tímu vo veľmi úzkych chodbách alebo v chodbách s výskytom prekážok (záta-rás), prípadne v podmienkach zníženej viditeľnosti (tma, dym, prach).

Postup:

1. vojak č. 1 pohybujúci sa na čele tímu, zaisťuje smer postupu, jeho palebný sektor tvorí smer postupu (dvanásta hodina) a ľavá strana chodby (resp. pravá ak sa tím pohybuje po pravej strane chodby),
2. vojak č. 2 postupuje tesne za vojakom č. 1, zaisťuje smer postupu, jeho palebný sektor tvorí vzdialený koniec chodby,
3. vojak č. 3 postupuje tesne za vojakom č. 2, zaisťuje pravú stranu chodby (resp. ľavú stranu, ak sa tím pohybuje po pravej strane chodby),
4. vojak č. 4 postupuje ako posledný príslušník tímu, zaisťuje tylo tímu (šiestu hodinu). Počas pohybu tímu postupuje vpred (čelom v smere postupu tímu) alebo bokom (úkrokmi) a vždy počas zastávky sa otáča a zaisťuje tylo, prípadne celý pohyb vykonáva pospiatky (takýto pohyb sa z dôvodu zvýšeného rizika pádu neodporúča).

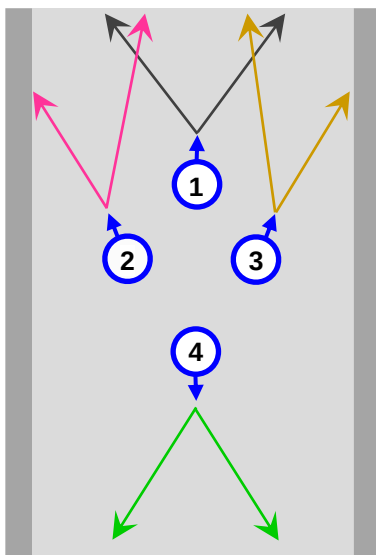
Obrázok 85 Zostava tímu zástup (variant)

b) Hadia hlava (*Serpentine*)

Formácia hadia hlava (Obrázok 86) sa používa na postup tímu v úzkych chodbách:

1. vojak č. 1 pohybujúci sa na čele tímu zaisťuje smer postupu, jeho palebný sektor tvorí vzdialený koniec chodby (dvanásta hodina),
2. vojak č. 2 postupuje na ľavej (alebo pravej) strane tímu, zaisťuje ľavú (pravú) stranu chodby,
3. vojak č. 3 postupuje na pravej (alebo ľavej) strane tímu, zaisťuje pravú (ľavú) stranu chodby,

4. vojak č. 4 postupuje ako posledný príslušník tímu, zaisťuje tylo tímu (šiestu hodinu) rovnakým spôsobom ako v predchádzajúcej formácii pohybu.

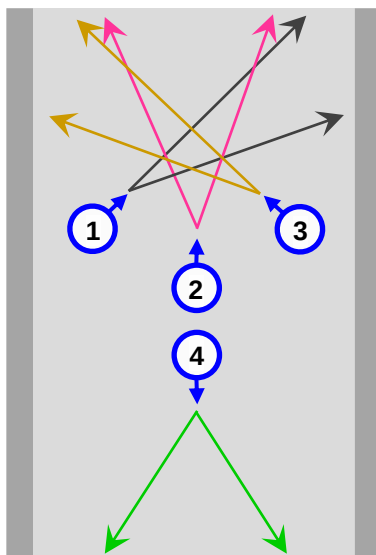

Obrázok 86 Zostava tímu hadia hlava (variant)

c) Rolujúce „T“ (Rolling T)

Formácia rolujúce „T“ (Obrázok 87) sa používa na postup tímu vo veľmi širokých chodbách:

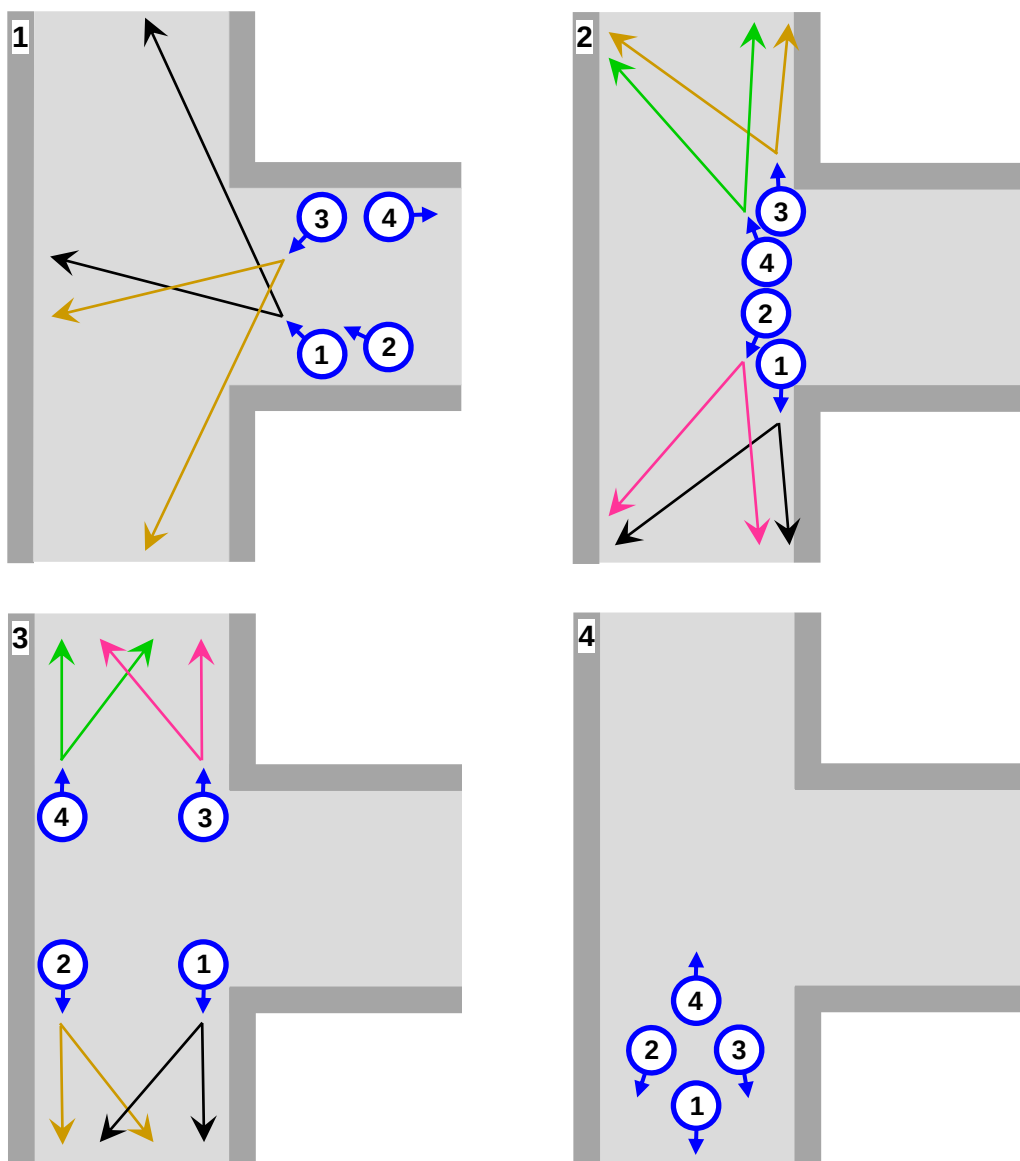
1. vojak č. 1 sa pohybuje na ľavej (alebo pravej) strane formácie tímu v rovnakej úrovni ako vojak č. 3 pohybujúci sa na opačnej strane formácie, zaisťuje pravú (ľavú) stranu chodby,
2. vojak č. 2 postupuje v strede formácie za vojakmi č. 1 a č. 3, zaisťuje smer postupu, jeho palebný sektor tvorí vzdialený koniec chodby (dvanásta hodina),
3. vojak č. 3 postupuje na pravej (alebo ľavej) strane formácie tímu v rovnakej úrovni ako vojak č. 1, ktorý sa pohybuje na opačnej strane formácie, zaisťuje ľavú (pravú) stranu chodby,
4. vojak č. 4 postupuje ako posledný príslušník tímu, zaisťuje tylo tímu (šiestu hodinu) rovnakým spôsobom ako vo formácii pohybu zástup.

Obrázok 87 Zostava tímu rotujúce „T“ (variant)

Variant postupu štvorčlenného tímu v zostave hadia hlava chodbou v tvare „T“ z prípojnej chodby so smenou pohybu (Obrázok 88):

1. tím postupuje chodbou v zostave hadia hlava, pred dosiahnutím priečnej chodby sa preskupuje do dvoch dvojíc (Obrázok 88-1),
2. prvá dvojica tvorená vojakmi č. 1 a 2, sa pohybuje a kryje postup na ľavej strane chodby, druhá dvojica tvorená vojakmi č. 3 a 4, sa pohybuje a kryje postup na pravej strane chodby a tylo tímu,
3. akonáhle dosiahnu vojaci č. 1 a 3 hrany rohov chodby, zakľaknú na koleno (zaujímú tzv. „nízku“ pozíciu), na signál sa naraz natočia okolo rohu vľavo a vpravo na svoju stranu priečnej chodby, ktorú zaistia,
4. vojaci č. 2 a 4 sa na hrane rohu postavia za svoje kľáčiacie „dvojičky“, (zaujímú tzv. „VYSOKÚ“ pozíciu), natočia sa na svoju stranu chodby, aby podporili zaistenie priečnej chodby (Obrázok 88-2),
5. vojaci č. 3 a č. 4 pri krytí pravého rohu môžu z dôvodu minimalizovania vystavenia vlastnej siluety nepriateľskej paľbe, využiť streleckú polohu so zbraňou zapretou do ľavého ramena,
6. zaujatie pozície v kľaku („nízka“) a v stoji („vysoká“) umožňuje obidvom vojakom viesť strelbu z jedného postavenia a zároveň zabraňuje vzájomnému vstupovaniu do jednotlivých palebných sektorov,
7. po zaistení a skontrolovaní obidvoch strán priečnej chodby sa vojaci č. 3 a č. 4 súčasne premiestnia na protiahlú stranu chodby, odkiaľ i naďalej chodbu zaistujú (Obrázok 88-3),
8. po uistení sa, že sú obe strany chodby čisté, obidve dvojice ohlásia „ČISTÉ“ a na povel veliteľa tímu „DO FORMÁCIE VPRED!“, jednotlivci zaujmajú stanovené miesto vo formácii (Obrázok 88-4),

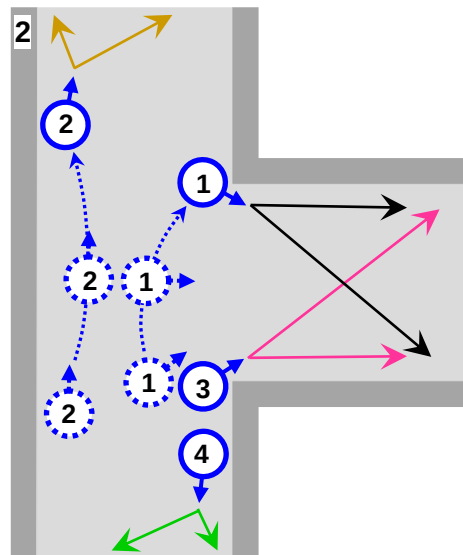
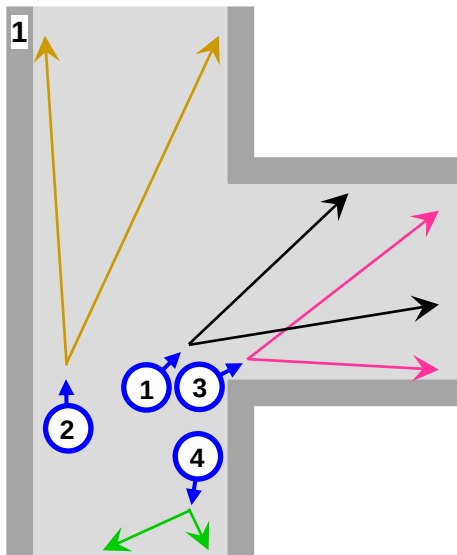

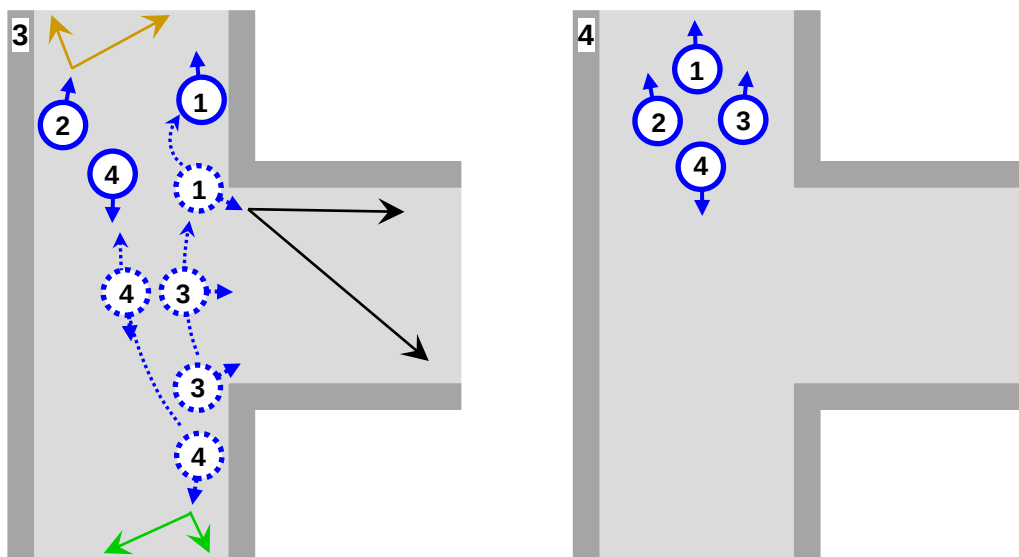
Obrázok 88 Postup štvorčlenného tímu v zostave hadia hlava chodbou v tvare „T“ z prípojnej chodby so zmenou pohybu (variant)

Variant postupu štvorčlenného tímu v zostave hadia hlava chodbou v tvare „T“ v priamom smere bez zmeny pohybu (Obrázok 89):

1. tím postupuje chodbou v zostave hadia hlava, pred dosiahnutím prípojnej (vstupujúcej) chodby sa preskupuje do dvoch dvojíc,
2. prvá dvojica tvorená vojakmi č. 1 a 2, sa pohybuje a kryje postup na ľavej strane chodby, druhá dvojica tvorená vojakmi č. 3 a 4, sa pohybuje a kryje postup na pravej strane chodby a tylo tímu,

3. akonáhle dosiahne vojak č. 3 hranu rohu prípojnej chodby, zakľakne na koleno (zaujme nízku pozíciu), natočí sa okolo rohu vpravo smerom do prípojnej chodby, ktorú zaistí,
4. vojak č. 2 prevezme palebný sektor vojaka č. 1, vojak č. 1 prikročí k vojakovi č. 3, zaujme vysokú pozíciu a podporí zaistenie prípojnej chodby (Obrázok 89-1), dvojica ohlási „ČISTÉ“,
5. vojak č. 2 pokračuje v smere postupu, po dosiahnutí úrovne postavenie vojaka č. 1 a č. 3, odovzdá vojakovi č. 1 signál (napr. dotykom) na začatie presunu k vzdialenejšiemu rohu prípojnej chodby,
6. presun vykonajú súčasne, kde vojak č. 2 zaistuje smer postupu (dvanástu hodinu) a vojak č. 1 pohybujúci sa úkrokmi vľavo zaistuje prípojnú chodbu (tretiu hodinu),
7. po dosiahnutí opačného strany chodby, vojak č. 1 pri rohu zaujme nízku pozíciu a i naďalej zaistuje prípojnú chodbu, vojak č. 2 zaistuje chodbu v priamom smere postupu na ľavej strane (Obrázok 89-2),
8. po zaujatí pozícií na opačnej strane chodby vojakmi č. 1 a č. 2, vojak č. 4 začne na stanovený signál presun v smere postupu, po dosiahnutí úrovne postavenie vojaka č. 3, odovzdá vojakovi č. 3 signál (napr. dotykom) k opusteniu postavenia pri rohu,
9. presun vykonajú súčasne, kde vojak č. 4 zaistuje tylo tímu (šiestu hodinu) a vojak č. 3 pohybujúci sa úkrokmi vľavo zaistuje prípojnú chodbu (tretiu hodinu) (Obrázok 89-3),
10. po dosiahnutí úrovne vojaka č. 1 sa vojak č. 1 otočí do smeru postupu a pokračuje v postupe,
11. po prekročení vyústenia prípojnej chodby tím zaujme pôvodnú formáciu a pokračuje v postupe chodbou (Obrázok 89-4).

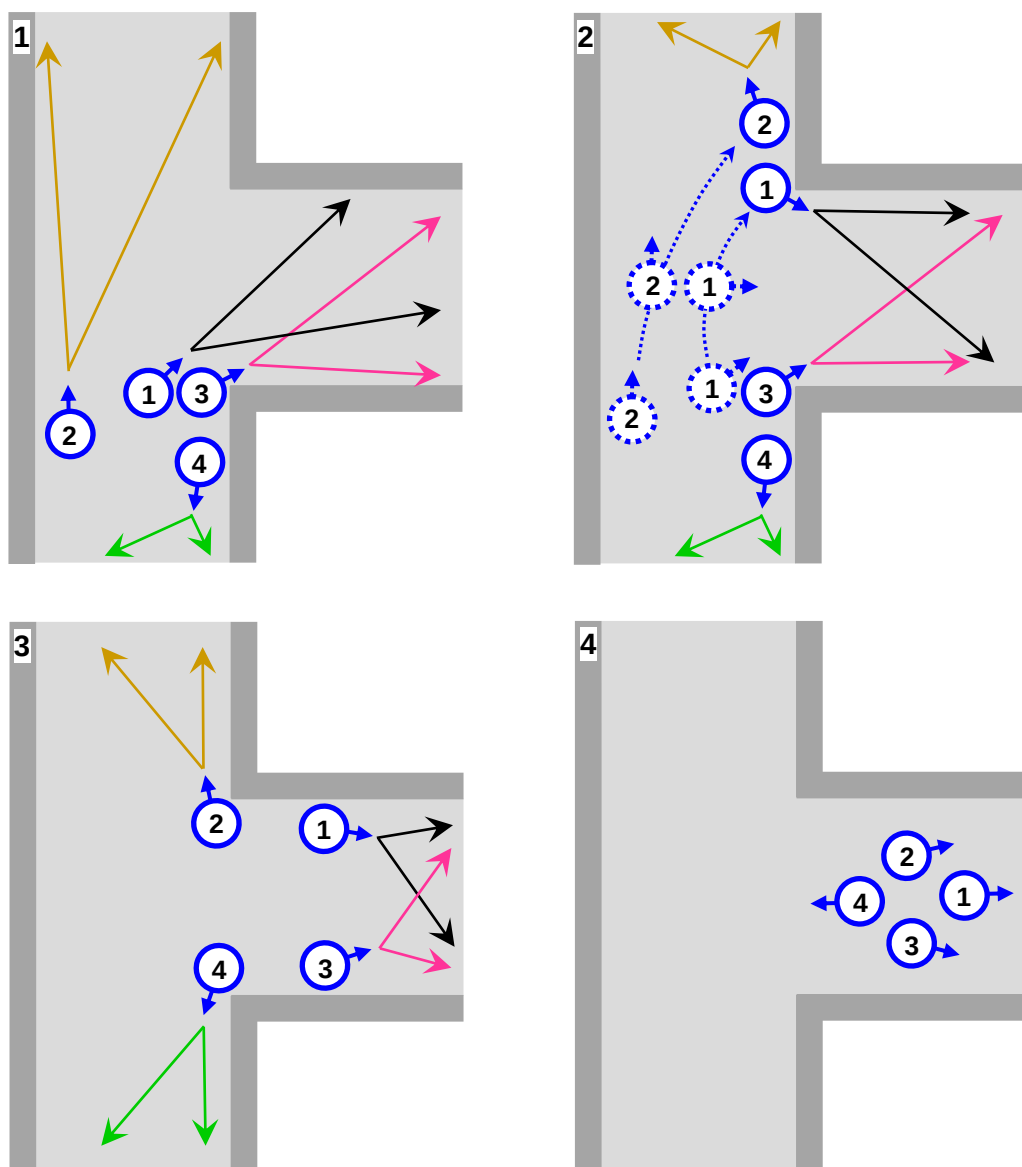

Obrázok 89 Postup štvorčlenného tímu v zostave hadia hlava chodbou v tvare „T“ v priamom smere bez zmeny pohybu (variant)

Variant postupu štvorčlenného tímu v zostave hadia hlava chodbou tvaru „T“ so zmenou pohybu vpravo do prípojnej chodby (Obrázok 90):

1. tím postupuje chodbou v zostave hadia hlava, pred dosiahnutím prípojnej (vstupujúcej) chodby sa preskupuje do dvoch dvojíc,
2. prvá dvojica tvorená vojakmi č. 1 a 2, sa pohybuje a kryje postup na ľavej strane chodby, druhá dvojica tvorená vojakmi č. 3 a 4, sa pohybuje a kryje postup na pravej strane chodby a tylo tímu,
3. hneď ako dosiahne vojak č. 3 hranu rohu prípojnej chodby, zakľakne na koleno (zaujme nízku pozíciu), natočí sa okolo rohu vpravo smerom do prípojnej chodby, čiže do nového smeru postupu,
4. vojak č. 2 prevezme palebný sektor vojaka č. 1, vojak č. 1 prikročí k vojakovi č. 3, zaujme vysokú pozíciu a podporí zaistenie prípojnej chodby, nového smeru postupu (Obrázok 90-1), dvojica ohlásí „ČISTÉ“,
5. vojak č. 2 pokračuje v smere postupu, po dosiahnutí úrovne postavenie vojaka č. 1 a č. 3, odovzdá vojakovi č. 1 signál (napr. dotykom) na začatie presunu k vzdialenejšiemu rohu prípojnej chodby,
6. presun vykonajú súčasne, kde vojak č. 2 zaisťuje priamu chodbu (deviatu hodinu) a vojak č. 1 pohybujúci sa úkrokmi vľavo zaisťuje prípojnú chodbu, čiže nový smer postupu (dvanástu hodinu),
7. po dosiahnutí opačnej strany chodby, vojak č. 1 pri rohu zaujme nízku pozíciu a i naďalej zaisťuje prípojnú chodbu (smer ďalšieho postupu), vojak č. 2 zaisťuje priamu chodbu na pravej strane (Obrázok 90-2),
8. po zaujatí pozícií na opačnej strane chodby vojakmi č. 1 a č. 2, na povel „VPRED!“ vojaci č. 1 a č. 3 súčasne s vojakmi č. 2 a č. 4 opustia

- svoje postavenia pri rohoch a pokračujú v novom smere postupu (Obrázok 90-3),
9. po prekročení vyústenia prípojnej chodby tím zaujme pôvodnú formáciu a pokračuje v novom smere postupu (Obrázok 90-4).

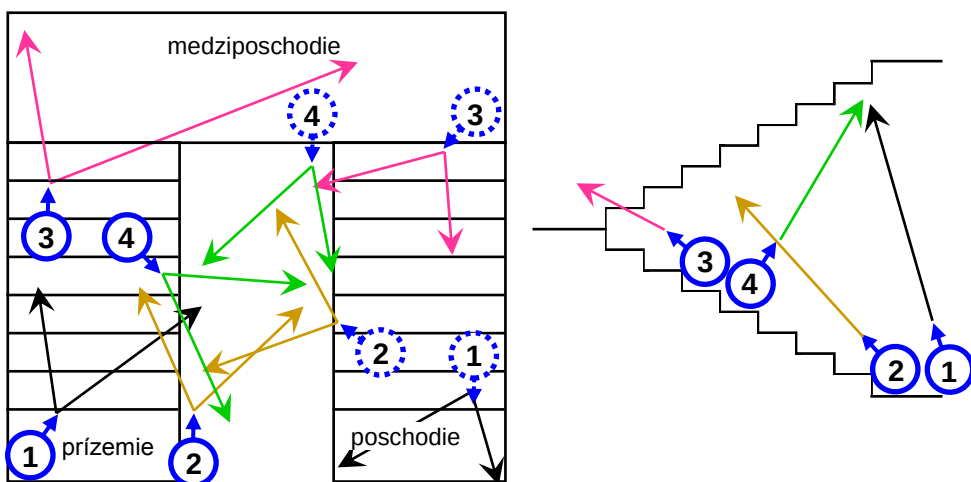
Obrázok 90 Postup štvorčlenného tímu v zostave hadia hlava chodbou tvaru „T“ so zmenou pohybu vpravo do prípojnej chodby (variant)

8.3.8 Pohyb po schodisku

Prekonávanie schodiska je z dôvodu jeho trojrozmernosti jednou z najnebezpečnejších fáz postupu útočiacich tímov v budove. Pokiaľ sa tímy nemôžu schodisku vyhnúť, veliteľ pred jeho prekonaním musí vyhodnotiť množstvo faktorov vplyvujúcich na bezpečnosť postupu tímov (otvorené alebo uzavreté, priame alebo točivé, s výťahovou šachtou alebo bez šachty, jeho šírku, dĺžku, stúpavosť, medziposchodia, zábradlie, okná, balkóny a pod.).

Variant prekonávania otvoreného schodiska štvorčlenným tímom (Obrázok 91):

1. tím postupuje budovou, pred dosiahnutím schodiska sa preskupuje do dvoch dvojíc,
2. prvá dvojica tvorená vojakmi č. 1 a 2, zaujme pozíciu na vstupe na schodisko (na päte schodiska), kde vojak č. 1 zaisťuje najvyšší bod schodiska a vojak č. 2 zaisťuje medziposchodie, druhá dvojica tvorená vojakmi č. 3 a 4, zaisťuje tylo tímu,
3. po zaistení vstupu na schodisko prvou dvojicou prebieha druhá dvojica medzi vojakmi č. 1 a č. 2 a súčasne postupuje smerom nahor, vojak č. 3 zaisťuje medziposchodie a vojak č. 4 postupuje pospiatky (chrbtom vpred) a zaisťuje ďalšie schodisko a prvé poschodie,
4. vojak č. 3 obchádza medziposchodie vonkajším oblúkom (popri stene) až na začiatok (k päte) ďalšieho schodiska odkiaľ zaisťuje najvyšší bod schodiska, vojak č. 4 postupuje vnútorným oblúkom (popri zábradlí) a zaisťuje prvé poschodie, v prípade potreby preberá vojak č. 2 (prípadne aj vojak č. 1) zaistenie tyla tímu,

Obrázok 91 Prekonávanie otvoreného schodiska štvorčlenným tímom (variant)

5. prvá dvojica prebieha medzi vojakmi č. 3 a č. 4 (v prípade potreby vojak č. 2 neustále zaisťuje tylo tímu), obidvaja súčasne postupujú smerom nahor, vojak č. 1 počas postupu zaisťuje prvé poschodie a vojak č. 2 postupuje pospiatky (chrbtom vpred) a zaisťuje ďalšie schodisko a ďalšie medziposchodie,
6. celý postup tím cyklicky opakuje.

Prekonávanie uzavretého schodiska štvorčlenným tímom (príklad):

1. tím postupuje budovou, pred dosiahnutím schodiska sa preskupuje do dvoch dvojíc,
2. prvá dvojica tvorená vojakmi č. 1 a 2, zaujme pozíciu na vstupe na schodisko (na päte schodiska) a zaisťujú prvú podestu (prvé medziposchodie), druhá dvojica tvorená vojakmi č. 3 a 4, zaisťuje tylo tímu,
3. po zaistení vstupu na schodisko prvou dvojicou prebieha druhá dvojica medzi vojakmi č. 1 a č. 2 a zaisťuje prvú podestu (medziposchodie),
4. vojak č. 3 obchádza prvú podestu (prvé medziposchodie) vonkajším oblúkom (popri stene) a vojak č. 4 postupuje vnútorným oblúkom (popri zábradlí) až na začiatok (k päte) ďalšieho schodiska, odkiaľ zaisťujú druhú podestu (podestu druhého poschodia), v prípade potreby preberá vojak č. 2 (prípadne aj vojak č. 1) zaistenie tyla tímu,
5. prvá dvojica prebieha medzi vojakmi č. 3 a č. 4, obidvaja súčasne postupujú smerom nahor a rovnakým spôsobom prekonávajú druhú podestu (podestu druhého poschodia),
6. celý postup tím cyklicky opakuje.

8.4 Útok v zastavanom priestore

Útok v zastavanom priestore môže byť realizovaný ako **útok s úplnou prípravou** (*deliberate attack*) alebo ako **útok so skrátenou prípravou** (*hasty attack*), a to ako výsledok nadväzovania kontaktu (*Movement to Contact - MTC*), prípadne ako výsledok náhodného kontaktu.

Čata počas útoku v zastavanom priestore najčastejšie pôsobí **ako súčasť roty**, výnimočne aj **samostatne**.

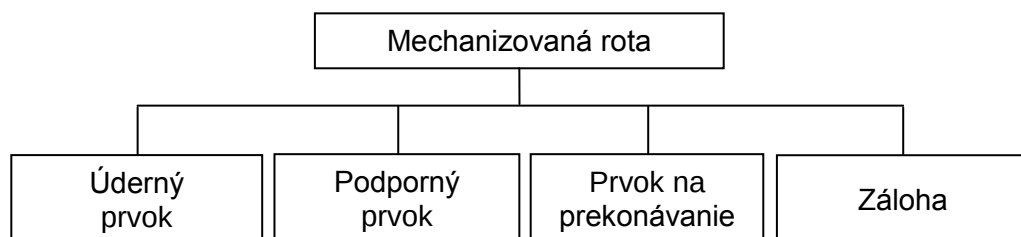
Cieľ (*OBJ*) útoku čaty v zastavanom priestore môže predstavovať budova (pre rotu niekoľko menších budov), prípadne i kľúčový priestor (križovatka, kruhový objazd, nadjazd, most a pod.), ktorý využijú hlavné sily roty (práporu) na získanie výhody nad nepriateľom. *OBJ* útoku družstva najčastejšie predstavuje menšia budova, prípadne jedno podlažie (niekoľko miestností).

Veliteľ útočiacej jednotky, za účelom dosiahnutia čo najvyššej mobility, flexibility a palebnej sily, jednotku organizačne účelovo člení. Vytvára účelové zoskupenia²²⁹ (*Task Organization – TASKORG*), ktoré sú pre boj

²²⁹ Úlohové zoskupenie je dočasné zoskupenie jednotiek pod jedným veliteľom, ktoré je vytvorené na vykonanie určitej operácie alebo úlohy.

v zastavanom priestore špecifické. Ich štruktúra, počet a prípadné posilnenie závisí od *METT-TC* a rozhodnutia veliteľa. Jednotlivé úlohové zoskupenia musia mať samostatné velenie, ich výzbroj, výstroj a vybavenie musí zodpovedať konkrétnej úlohe.

TASKORG mechanizovanej roty²³⁰ (Obrázok 92)

Obrázok 92 *TASKORG* mechanizovanej roty pre útok v zastavanom priestore

Čata v útoku v zastavanom priestore ako súčasť roty, môže plniť úlohy ktoréhokoľvek prvku ako celok, ale spravidla do celkov vyčleňuje časť síl a prostriedkov.

Úderný prvok (*Assault Element - ASLT*) mechanizovanej roty môže byť tvorený zosadnutými družstvami (rojmi) jednej až troch mechanizovaných čiat, najčastejšie pod velením veliteľa mechanizovanej čaty, prípadne zástupcu veliteľa roty. Každé družstvo (roj) je zvyčajne organizované do dvoch tímov (zloženie tímu je uvedené v kapitole 8.3.5).

ASLT môže plniť tieto úlohy:

- vniknúť do *OBJ*,
- ničiť alebo zajať nepriateľa,
- zmocniť sa jeho postavení, prinútiť ho k ústupu,
- ovládnuť *OBJ*.

Podporný prvok (*Support Element - SPT*) mechanizovanej roty môže pozostávať z bojových vozidiel, guľometníkov a ostreľovačov jednej až troch mechanizovaných čiat, z čaty palebnej podpory, prípadne pridelenej jednotky. *SPT* roty spravidla pôsobí pod velením zástupcu veliteľa mechanizovanej roty alebo veliteľa čaty palebnej podpory.

SPT môže plniť tieto úlohy:

- vedením priamej a nepriamej paľby izolovať *OBJ* s cieľom zabrániť nepriateľovi pozorovať, viesť paľbu, ustúpiť alebo posilniť svoju zostavu,
- potláčajúcou paľbou a dymom zaistiť bezpečný pohyb *ASLT*,
- v zmysle *ROE*, paľbou BVP, PTRS, RPG a pod., vytvárať tzv. „myšacie diery“ na vstup do *OBJ*,

²³⁰ SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. 2011. s. 184.

- zaistiť vyčistené *OBJ*,
- doplniť alebo vystriedať príslušníkov *ASLT*,
- dopravovať muníciu, niešť špecifické vybavenie pre *ASLT*,
- vynášať ranených, evakuovať civilné obyvateľstvo, zaistiť a odsunúť zajatcov a pod.

Prvok na prekonávanie (*Breaching Element - BRE*) na úrovni roty môže byť tvorený pridelenými ženistami alebo jedným až niekoľkými družstvami. Prekonávanie môže vykonávať *ASLT* alebo *SPT*.

Úlohy *BRE* môžu predstavovať:

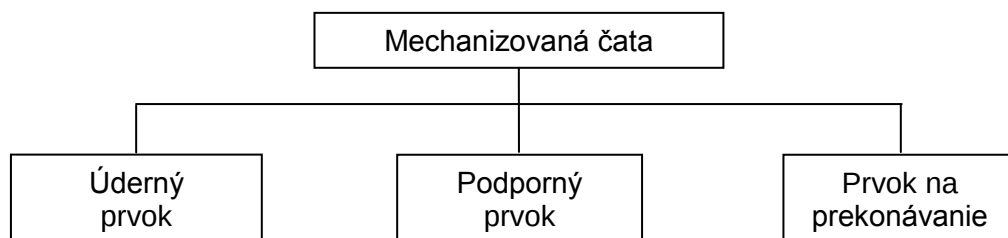
- vyčistiť a označiť priechody cez prekážky a zátarasy,
- vytvoriť vstup do *OBJ* pre *ASLT*.

Záloha (*Reserve - RES*) roty môže byť tvorená družstvom (niekoľkými družstvami), prípadne pridelenou jednotkou.

Úlohy *RES* môžu predstavovať:

- vystriedať alebo nahradiť príslušníkov *ASLT*,
- vyčistiť obídene postavenia nepriateľa,
- prevziať zaistenie vyčistených *OBJ* od *ASLT*.

TASKORG mechanizovanej čaty²³¹ (Obrázok 93)

Obrázok 93 *TASKORG* mechanizovanej čaty pre útok v zastavanom priestore

Družstvo môže plniť úlohu ako celok (napr. *ASLT* alebo *SPT* čaty), prípadne môže do prvkov čiat vyčleňovať časť síl a prostriedkov.

***ASLT* mechanizovanej čaty** môže pozostávať zo samopalníkov jedného až troch družstiev, najčastejšie pod velením veliteľa družstva alebo veliaceho poddôstojníka čaty. *ASLT* je zvyčajne organizované do tímov (zloženie tímu je uvedené v kapitole 8.3.5).

***SPT* mechanizovanej čaty** môže pozostávať z bojových vozidiel, guľometníkov a ostreľovačov jedného až troch družstiev, pod velením veliaceho poddôstojníka čaty alebo veliteľa družstva.

²³¹ SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. 2011. s. 205.

BRE pre mechanizovanú čatu môže byť tvorený pridelenými ženistami alebo časťou mechanizovaného družstva. Prekonávanie však spravidla vykonáva *ASLT* alebo *SPT* prvok.

Útok s úplnou prípravou v zastavanom priestore zvyčajne zahŕňa postupné plnenie nasledujúcich taktických úloh:²³²

1. prieskum objektu,
2. pohyb k objektu,
3. izolovanie objektu,
4. zaistenie základne,
5. vyčistenie zastavaného priestoru,
6. konsolidácia, reorganizácia a príprava na ďalšiu úlohu.

8.4.1 Prieskum objektu

Prieskum *OBJ* v zastavanom priestore zahŕňa vykonanie defenzívneho prieskumu pozorovaním z príľahlého terénu (prípadne fyzickou prehliadkou v súlade s taktickou situáciou). Prieskum predstavuje vyhodnotenie zastavaného priestoru a príľahlého terénu podľa a dostupných plánov *OBJ*, analýzu ortofotomáp, leteckých fotografií alebo využitím *HUMINT*, prípadne prostriedkami nadriadeného veliteľa.

Prieskum na stupni rota je vykonávaný prostriedkami roty, spravidla nasadením tímu ostreľovačov tzv. „očí“. Je začatý okamžite už v prvej fáze operácie, jeho cieľom je získať (resp. potvrdiť) informácie o nepriateľovi a teréne.

8.4.2 Pohyb k objektu

Čata sa presúva z *AA* obvyčajne v zostave roty po presne stanovenej trase až po *ATK PSN*, kde spravidla dochádza k jej reorganizácii a vytváraniu *TASKORG*. Začatie útoku, prechod cez *LD* a **vstup do zastavaného priestoru**, je najvýhodnejšie v podmienkach zníženej viditeľnosti (v noci alebo nadránom). Jednotlivé prvky čaty (roty) postupnou infiltráciou cez prirodzené chránené a ukryté prístupy koordinovane prenikajú do určeného priestoru v blízkosti *OBJ*, kde zaujímajú výhodné postavenia.

V prípade, ak sa čata pohybuje cez zastavaný priestor ako vedúci prvok roty počas *MTC*, musí byť neustále pripravená reagovať na hrozbu. Každý príslušník čaty musí byť ostražitý, pripravený ihneď zaujať úkryt a opätovať paľbu. Nebezpečné priestory (otvorené priestory, parkoviská, križovatky, kruhové objazdy, mosty a pod.) podľa možností obchádza. Pozdĺž ulíc postupuje zosadená, v dvojstupe po obidvoch stranách ulice tak, že za každým družstvom postupuje bojové vozidlo, ktoré podporuje jeho postup paľbou. Družstvá a čaty sa počas postupu vzájomne zaistujú a palebne podporujú vedením paľby na protiľahlú stranu ulice.

²³² SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. 2011. s. 186 – 187.

8.4.3 Izolovanie objektu

Izolovanie *OBJ* predstavuje ovládnutie kľúčového terénu (miesta), ktorý umožňuje kontrolovať priestor tak, aby zabránil nepriateľovi v prísune posíl, zásob, ale i viesť protiútok alebo sa stiahnuť. Cieľom izolácie *OBJ* je efektívnym využívaním priamej a nepriamej paľby a zadymovaním, potlačením a neutralizovaním palieb nepriateľa, eliminovať vznik strát pred samotným nasadením a aj počas útoku *ASLT*.

Izolácia *OBJ* sa dosahuje vedením *SBF*, realizovanou *SPT* zo zaujatých palebných postavení (palebných základní). *SBF* je vedená na zistené, a aj predpokladané postavenia nepriateľa v *OBJ*, vrátane príslušného okolia.

V závislosti na taktickej situácii čata sa infiltruje do určeného palebného postavenia pešo po zosadnutí z bojových vozidiel, využitím skrytých priestorov (budovy, pivnice, kanalizácia a pod.). Zaujatie palebného postavenia *SPT* musí byť rýchle, aby brániaci sa nepriateľ nemal čas reagovať.

8.4.4 Zaistenie základne

Zaistenie základne (*FOOTHOLD*) predstavuje dočasné zaujatie (ovládnutie) budovy, ktorá zabezpečuje východisko na vstup útočiackej jednotky do zastavaného priestoru. Základňa musí poskytovať krytie pred paľbou nepriateľa

8.4.5 Vyčistenie zastavaného priestoru

V procese plánovania útoku veliteľ útočiackej jednotky, v závislosti na taktickej situácii a vyhodnotenia faktorov *METT-TC* (v súlade s *ROE*), musí rozhodnúť o spôsobe čistenia zastavaného priestoru:

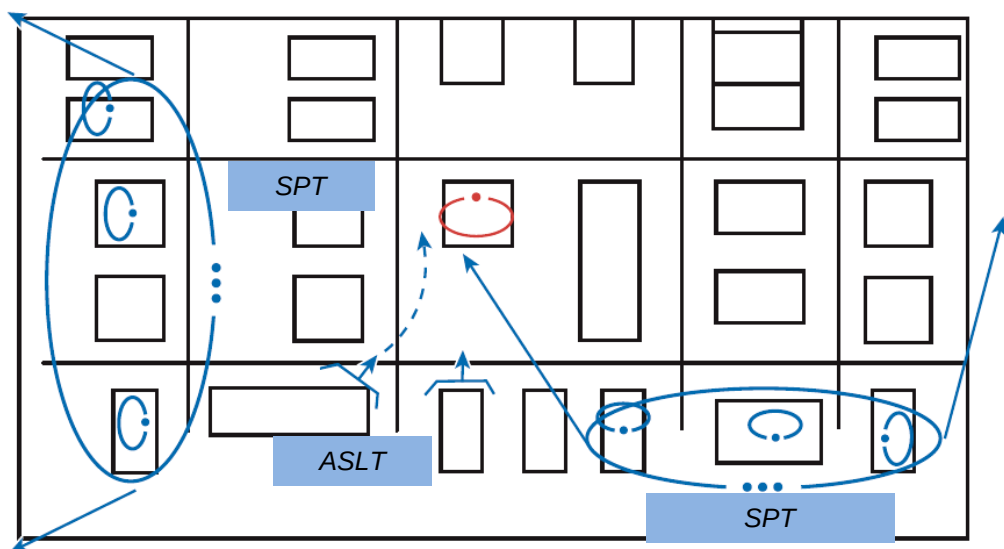
a) čistenie iba vybraných častí zastavaného priestoru:

- čistenie je zamerané iba na tie časti zastavaného priestoru, ktoré sú pre danú bojovú úlohu nevyhnutné (čistia sa budovy pozdĺž prístupov k objektu útoku, ostatné sa obchádzajú),
- tento spôsob čistenia sa vyznačuje rýchlosťou postupu, ale zároveň predstavuje veľké riziko napadnutia nepriateľom z nevyčistených častí zastavaného priestoru,
- využíva sa v prípadoch, keď nie je nepriateľ na útok dostatočne pripravený, príp. odpor nepriateľa je slabý,

b) systematické čistenie zastavaného priestoru:

- jedná sa o postupné čistenie zastavaného priestoru (budovu po budove, miestnosť po miestnosti),
- tento spôsob čistenia je značne pomalší a náročnejší, vyžaduje nasadenie väčšieho počtu jednotiek (na vystriedanie *ASLT*, na zaistenie vyčistených budov).

Počas plánovania útoku na budovu musí veliteľ jednotky vykonávajúcej útok určiť počet, zloženie a rozmiestnenie *ASLT* a *SPT* (Obrázok 94). Musí premyslieť spôsob vniknutia a miesto vstupu do budovy (zhora alebo zdola) tak, aby maximálne minimalizoval dobu, kedy budú *ASLT* vystavené riziku nožnej paľby zo strany nepriateľa. Musí rozhodnúť o spôsobe palebného krytia *ASLT*. Na základe posúdenia konštrukčných vlastností budovy, musí zvážiť použiteľnosť triedivých granátov z hľadiska účinku na nepriateľa a ohrozenia vlastnej jednotky, prípadne civilného obyvateľstva nachádzajúceho sa v budove (prerazenie stien, deštrukcia budovy).

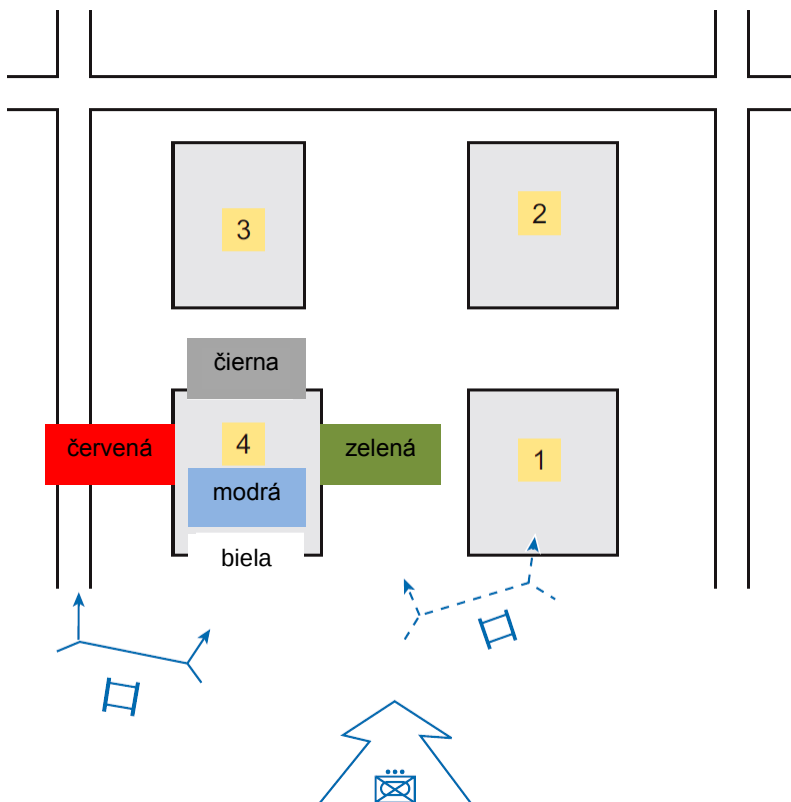
Obrázok 94 Útok mechanizovanej čaty na budovu (variant)²³³

Zásady pre pohyb *ASLT* k miestu vstupu do budovy:

- jednotlivé tímy *ASLT* vstrojené len nevyhnutným vybavením pre danú akciu takticky a nepozorovane zaujmú kryté *ASLT PSN*, čo najbližšie k miestu vstupu do budovy (v ideálnom prípade bez zistenia nepriateľom),
- na zaistenie pohybu *ASLT* k miestu vstupu do budovy vedie *SPT* zo zaujatých postavení podporu paľbou, s cieľom potlačiť a neutralizovať nepriateľa (v oknách, na streche, v otvoroch, vo dverách, v okolí budovy a pod.) a zadymením zakryť pohyb útočných tímov,
- tímy *ASLT* postupne vyrážajú z *ASLT PSN* po stanovenej trase a v určenom poradí na povel veliteľa tímu „VPRED!“,
- pohyb k miestu vstupu by mal byť vedený cez priestor, ktorý umožňuje skryté priblíženie, prípadne je maskovaný dymom,

²³³ Zdroj: Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 2008. Kniha 8. s. 34. Upravené.

- e) podpora paľbou musí byť dôsledne koordinovaná tak, aby nedošlo k zasiahnutiu vlastných tímov *ASLT*, na tento účel sa jednotlivé budovy označujú (Obrázok 95),
- f) veliteľ *SPT* pri priblížení tímov *ASLT* k *OBJ* odkláňa (na vyššie poschodia, na strechu, na vzdialenejšiu časť budovy a pod.) alebo zastavuje potláčajúcu paľbu.

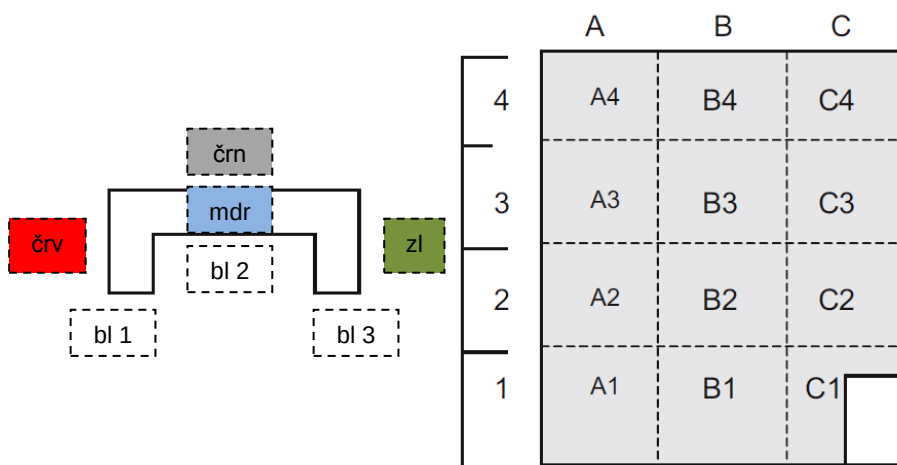
Obrázok 95 Číslovanie budov a označovanie stien budov²³⁴

Spôsob číslovanie budov sa vykonáva jednotne (podľa SOP), zvyčajne v smere postupu v zastavanom priestore, jednotlivé steny budov sa označujú názvami alebo skratkami farieb v smere útoku:

- a) biela (bl) – *white (WH)* – čelná strana budovy v smere útoku,
- b) zelená (zl) – *green (GR)* – pravá strana budovy v smere útoku,
- c) čierna (črn) – *black (BLK)* – zadná strana budovy v smere útoku,
- d) červená (črv) – *red (RD)* – ľavá strana budovy,
- e) modrá (mdr) – *blue (BL)* – strecha budovy.

²³⁴ Zdroj: Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 2008. Kniha 8. s. 38. Upravené.

Označovanie stien budov s nepravidelným tvarom (priečelia) sa označujú v smere zľava doprava (napr. *BL 1*, *BL 2*, *BL 3*). Jednotlivé podlažia budovy sa označujú zvislo zdola nahor číslicami a otvory na jednotlivých podlažiach (okná, dvere a pod.) sa označujú vodorovne v smere zľava doprava veľkými písmenami (Obrázok 96).

Obrázok 96 Označovanie stien členitej budovy a otvorov na budove²³⁵

Prienik do budovy a postup budovou musí byť rýchly, agresívny a organizovaný. Počas postupu budovou a čistení jej častí je nutné pohyb tímov *ASLT* prispôbiť riziku pravdepodobného kontaktu s nepriateľom v závislosti na jej priestorových podmienkach (konštrukcia a členitosť budovy, rozloženie a veľkosť miestností, šírka a dĺžka chodieb, prítomnosť schodísk, pivníc, povál, počet a veľkosť okien, dverí, podlahových a stropných otvorov, balkónov, viditeľnosť v budove a pod.).

Zásady pre vstup a ovládnutie jednotlivých priestorov budovy (miestností, chodieb, pivníc, schodísk a pod.):

- tímy *ASLT* vstupujú cez stanovené miesto vstupu do budovy:
 - 1) bez zastavenia, ak je vstup do budovy zabezpečený pred ich príchodom,
 - 2) po prekonaní vstupu (balisticky, explóziou, mechanicky) do budovy , na signál veliteľa tímu „VPRED!“ po výbuchu vhodného ručného granátu,
- ihneď po vniknutí do budovy tímy *ASLT* postupne čistia všetky miestnosti na vstupnom poschodí, následne pokračujú v čistení budovy na ďalších poschodiach (plne využívajú bojové zručnosti a postupy popísané v kapitole 8.3),

²³⁵ Zdroj: Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 2008. Kniha 8. s. 39. Upravené.

- po ovládnutí miestnosti tím udržiava kontrolu nad situáciou, všetky osoby v miestnosti musí odzbrojiť a prehľadať, okamžite vykoná rýchlu kontrolu miestnosti, po vykonaní kontroly veliteľ tímu hlási „MIESTNOSŤ ČISTÁ!“,
- z dôvodu, aby počas pôsobenia viacerých tímov ASLT súčasne v jednej budove nedošlo k ohrozeniu vlastnou strelbou, jednotlivé tímy na vzájomnú identifikáciu medzi sebou (pri opúšťaní miestnosti na chodbu, pri prekračovaní do nasledujúcej miestnosti alebo na ďalšie poschodie a pod.) používajú signál „IDEM VON!“, „PRECHÁDZAM!“ a následnú odpoveď „MÔŽEŠ!“, „ISTÍM!“,
- po ovládnutí všetkých miestností v budove, ASLT vykoná konsolidáciu a reorganizáciu, v rámci ktorej vyčistenú budovu označí (možný spôsob označovania vstupov do budov a miestností je znázornený v tabuľke 6),
- veliteľ ASLT podá hlásenie nadriadenému (SITREP).

Tabuľka 6 Označenie vstupných miest, budov a miestností²³⁶

P. č.	Farba značky	Význam
1.	červená	1. vstupné miesto do budovy alebo miestnosti, ktoré nie je ovládnuté (čisté), 2. budova alebo miestnosť, ktorá nie je ovládnutá (čistá),
2.	žltá	1. prítomnosť zranených (padlých), 2. potreba lekárskej pomoci (resp. odsunu),
3.	zelená	1. vstupné miesto do budovy (miestnosti) je ovládnuté (čisté), 2. budova (miestnosť) je ovládnutá (čistá),
4.	modrá	1. umiestnenie nástražného výbušného systému v budove (miestnosti), 2. prekážka.

Označenie vstupných miest, budov a miestností musí byť vykonávané jednotne (podľa SOP). Na označenie môžu jednotky použiť farebný sprej, kriedu, pásiky papiera alebo látky a pod. Označenie musí byť umiestnené na viditeľnom mieste, spravidla na vonkajšej strane budovy alebo miestnosti a malo by byť rozpoznateľné aj za zníženej viditeľnosti.

8.4.6 Konsolidácia, reorganizácia a príprava na ďalšiu úlohu

Konsolidácia po akcii predstavuje bezprostredné zaistenie vlastnej bezpečnosti, vytvorenie podmienok na reorganizáciu a prípravu na plnenie ďalšej úlohy (pokračovanie v útoku).

²³⁶ Zdroj: SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. 2011. s. 111. Upravené.

Konsolidácia zahŕňa nasledujúce opatrenia:

- a) veliteľ *ASLT* musí ovládnuť budovu okamžite zaistiť tak, aby *ASLT* bol schopný odraziť prípadný protiútok, alebo zabrániť nepriateľovi v infiltrácii do vyčistenej budovy,
- b) zaistenie budovy dosahuje rozmiestnením určených príslušníkov *ASLT* do nepripravených palebných postavení v budove (do kruhovej obrany s prioritou zaistiť smer pokračovania útoku), s cieľom kryť možné smery a prístupy k budove (terénom, po strechách, zo vzduchu, podzemnými priestormi a pod.),
- c) zaistenie vyčistenej budovy v ďalšej fáze útoku preberá *RES* alebo *SPT*.

Reorganizácia sa uskutočňuje po konsolidácii (niektoré úlohy i súbežne) s cieľom obnoviť bojaskapnosť jednotky. Reorganizácia zahŕňa vykonanie týchto úloh:

- a) doplnenie munície (*Ammunition - AMMO*), granátov, trhavín a ostatného materiálu,
- b) označenie budovy,
- c) premiestnenie *RES*, prípadne *SPT* do budovy (v závislosti na ďalšej úlohe),
- d) oddelenie mŕtvych od ranených, poskytnutie pomoci raneným a zabezpečenie ich odsunu,
- e) ochrana a odsun civilných osôb,
- f) odovzdanie zajatcov (*Enemy Prisoners of War - EPW*),
- g) doplnenie a preorganizovanie jednotky (obnova organizačnej štruktúry) na plnenie ďalšej úlohy,
- h) organizácia a rozmiestnenie jednotlivých prvkov v budove (mimo budovy) na vykonanie ďalšej úlohy.

8.5 Obrana v zastavanom priestore

V zastavanom priestore môže čata prechádzať do obrany **v priamom dotyku** alebo **mimo dotyk s nepriateľom**.

Čata v obrane v zastavanom priestore najčastejšie pôsobí **ako súčasť roty** alebo môže pôsobiť aj **samostatne**.

Mechanizovaná čata v zastavanom priestore bráni menší priestor ako v otvorenom teréne. Úlohou čaty môže byť obrana časti väčšej budovy alebo celej budovy, prípadne skupiny menších budov (úlohou roty je obrana niekoľkých budov alebo obrana rozsiahlejšej budovy). Ďalšou úlohou čaty (najmä v zostave roty) môže byť obrana kľúčového priestoru (križovatka, kruhový objazd, most a pod.). Družstvo spravidla bráni jedno poschodie alebo menšiu budovu.

8.5.1 Príprava obrany

Pre **prípravu obrany v zastavanom priestore** platia všeobecne platné zásady vedenia obrany ako v inom teréne. Príprava obrany zahŕňa:

- a) plánovanie obrany,
- b) príprava jednotky na plnenie bojovej úlohy,
- c) zaujatie bojového postavenia, usporiadanie bojovej zostavy a organizácia palebného systému,
- d) ženijné budovanie obrany,
- e) kontrola bojovej pohotovosti obrany.

a) Plánovanie obrany

Veliteľ čaty v **procese plánovania obrany** musí okrem obvyklých otázok určiť, ktoré budovy alebo ich časti budú bránené. Musí rozhodnúť o spôsobe rozmiestnenia síl a palebných prostriedkov čaty, v ktorých miestnostiach zaujať a vybudovať bojové postavenia, o spôsobe ženijného budovania obrany, o požiarnej ochrane a spôsobe logistického zabezpečenia.

Veliteľ čaty musí svoju pozornosť zamerať na identifikáciu postavení, ktorých ovládnutie obrancovi poskytuje výhodu nad nepriateľom z hľadiska možnosti:

- pozorovania a vedenia potláčajúcej paľby,
- maskovania, ženijného vybudovania jednotlivých postavení,
- vykonania skrytého manévru, včasného prísunu zásob,
- zablokovania a fixovania nepriateľa, znemožnenia jeho infiltrácie,
- vlákania nepriateľa do pripravených pascí,
- rýchleho prísunu posíl a nasadenia záloh.

b) Príprava jednotky na plnenie bojovej úlohy

Počas **prípravy čaty na plnenie bojovej úlohy** je dôraz položený na pochopenie úloh a cieľov nastávajúcej bojovej úlohy všetkými príslušníkmi jednotky, zahŕňa prípravu a kontrolu zbraní a techniky, prípravu materiálneho zabezpečenia so zameraním na ženijné, zdravotnícke a logistické zabezpečenie.

c) Zaujatie bojového postavenia, usporiadanie bojovej zostavy a organizácia palebného systému

Zaujatie bojového postavenia čaty spočíva v zavedení čaty do stanoveného priestoru a jej rozmiestnení v tomto priestore. Bojové postavenie zaujíma skryto a čo najrýchlejšie. Veliteľ čaty rozmiestni jednotlivé družstvá a palebné prostriedky čaty v súlade so zámerom nadriadeného tak, aby čo najviac využil ich palebné možnosti.

Počas prípravy obrany v zastavanom priestore veliteľ čaty pri stanovení priorít a poradia plnenia prác aplikuje zásady platné pre vedenie obrany v inom teréne. Úlohy zameriava na:

- zaistenie bezpečnosti,
- rozhodnutie o rozmiestnení družstiev a BVP v pridelenom priestore,
- výber bojových postavení,
- prípravu bojových postavení.

Zaistenie bezpečnosti čaty sa dosahuje okamžitým organizovaním kruhovej obrany čaty, pozorovaním a priamym zaistením ihneď po zaujatí stanoveného priestoru na vybudovanie obrany. Veliteľ čaty v tomto priestore kladie dôraz na vykonanie prieskumu (vrátane opatrení proti prieskumu nepriateľa), zistenie prítomnosti civilného obyvateľstva a jeho prípadnú evakuáciu.

Pri **rozhodovaní o výbere a využití budov** na vytvorenie obranných postavení a následnom rozmiestnení družstiev a bojových vozidiel, veliteľ čaty zvažuje nasledovné požiadavky:

- výhodnosť situovania budovy v zastavanom priestore (dominantná poloha, rohová budova),
- možnosť pozorovania a pokrytia paľbou (možnosť kontrolovať postup nepriateľa otvorenými plochami, pozdĺž ulíc, prekračovanie ulíc a pod.),
- ukrytie a možnosti maskovania vlastného pohybu (cez vopred pripravené priechody vo vnútri budovy, pohyb medzi budovami, využitie podzemných priestorov a pod.),
- nosnosť podláh (pre umiestnenie bojového vozidla) a stropov (ochrana pred mínometnou paľbou, schopnosť udržať hmotnosť trosiek po zrútení hornej časti budovy),
- hrúbka a odolnosť stien (balistická ochrana pred paľbou nepriateľa),
- horľavosť konštrukčných materiálov budovy,
- možnosť zaujať pripravené a nepripravené bojové postavenia,
- možnosť rozmiestnenia prekážok (pred budovou, v blízkosti budovy, v budove).

Bojové postavenia sa spravidla vyberajú a umiestňujú v jednotlivých budovách, a to na poschodiach, strechách, v blízkosti budov, ale i pri mostoch a križovatkách, na prednom okraji, na bokoch a v hĺbke zastavaného priestoru. V závislosti od dostupnosti času môže jednotka zaujať:

- 1) **nepripravené bojové postavenie** predstavuje miesto v zastavanom priestore, ktoré je zaujaté v počiatočnej fáze obrany pri náhlom útoku alebo počas útoku ako reakciu na paľbu zo strany nepriateľa,
- 2) **pripravené bojové postavenie** predstavuje žienijne vybudované (upravené) miesto v zastavanom priestore, ktoré zabezpečuje balistickú ochranu a maskovanie a zároveň umožňuje pozorovať a ničiť nepriateľa v priľahlom teréne a na prístupoch k obrane.

Pri **výbere bojových postavení a organizácii palebného systému** veliteľ čaty aplikuje nasledovné zásady:

- obranu organizuje v budovách (okolo budov, objektov), ktoré sú odolné,
- jednotlivé postavenia musia umožňovať pozorovanie a vedenie paľby, musia zabezpečovať vedenie kruhovej obrany a palebné krytie,
- prístupy k budovám musia byť pokryté bočnou a krížovou paľbou,
- k vytvoreniu bojových postavení sa predovšetkým využívajú rohové budovy, ktoré umožňujú ostreľovanie otvorených priestorov (námestí, parkovísk, križovatiek a pod.) a ulíc,
- bojové postavenia umiestňuje v budove (v hĺbke miestnosti, v podkrovní, na streche, v pivnici, vo vchodových dverách a pod.) alebo mimo budovy (pri rohu budovy, v rumovisku, spoza steny a pod.),
- BVP umiestňuje v budove alebo vedľa budovy s využitím ochranných a maskovacích vlastností okolitého terénu,
- bojové postavenia musia umožňovať čo najlepšie podmienky pre pozorovanie a vedenie paľby s využitím maximálneho účinného dostrelu a jeho rýchle opustenie.

Príprava bojových postavení v zastavanom priestore predstavuje:

- zriadenie strielní a priezorov,
- nevyužívané dvere, haly, chodby, schodištia, šachty, podzemné priestory sa blokujú (sutinami, nábytkom, ostnatým drôtom),
- vo vnútri budov, medzi miestnosťami, v podlahách sa vytvárajú otvory na zabezpečenie vlastného krytého pohybu,
- odstránenie ľahko zápalných predmetov, prípravu protipožiarnych prostriedkov,
- odstránenie skiel z okien, nepoužívané okná alebo otvory sa upravujú tak, aby znemožnili útočníkovi pozorovanie a vstup do budovy (vyplňajú sa tehliami, vrecami s pieskom, sieťami proti vhodeniu RG),
- na upevnenie postavenia sa používa dostupný materiál (nábytok naplnený pieskom, matrace a pod.),
- vypnutie prívodu elektrickej energie a plynu,
- bojové postavenia sa dopredu zásobujú muníciou, vodou a zdravotníckym materiálom.

d) Ženijné budovanie obrany

Zastavaný priestor svojou konfiguráciou sám o sebe predstavuje prirodzenú prekážku, obmedzuje a usmerňuje postup. Veliteľ čaty musí vyhodnotiť všetky prístupy na pozemnej, podzemnej, nadzemnej a vzdušnej úrovni.

Na základe tejto analýzy aplikuje nasledovné zásady:

- pravdepodobné prístupy na všetkých úrovniach sa blokujú umelými prekážkami a zátarasami a pokrývajú sa pozorovaním a paľbou, ukladajú sa mínové polia,

- na vytvorenie prekážok sa využíva všetok dostupný materiál (trosky budov, rôzne konštrukcie, automobily, stožiare a pod.),
- prekážky a zátarasy sa budujú nepravidelne, spevňujú sa dohromady s existujúcimi prekážkami,
- prekážky sa budujú spravidla v troch pásmach:²³⁷

1) Prvé pásmo prekážok je tvorené drôtenými a improvizovanými zátarasami. Umiestňuje sa na prístupoch k zastavanému priestoru, a to vo vzdialenosti maximálneho účinného dostrelu lafetovaných zbraní s cieľom spomaliť postup a narušiť zostavu nepriateľa.

2) Druhé pásmo prekážok je tvorené drôtenými a improvizovanými zátarasami a mínovými poľami. Umiestňuje sa medzi prvé a druhé pásmo prekážok vo vzdialenosti umožňujúcej ich pokrytie paľbou z ručných zbraní. Cieľom je spomaliť a narušiť zostavu nepriateľa, usmerniť jeho postup na miesta pokryté pozorovaním a efektívnou paľbou obrancu.

3) Tretie pásmo prekážok tvoria drôtené a improvizované prekážky, ktoré sa umiestňujú v tesnej blízkosti priestoru zaujatého obrancom, v budove (na vstupoch, v otvoroch, v pivniciach, na schodištiach), v oknách (siete proti granátom) a pod. Cieľom je spomaliť postup, alebo znemožniť nepriateľovi vniknutie do budovy (získať základňu).

e) Kontrola bojovej pohotovosti obrany

Veliteľ čaty (veliaci poddôstojník čaty) musí neustále kontrolovať pohotovosť podriadených na plnenie bojových úloh a ich materiálne zabezpečenie.

8.5.2 Vedenie obrany

Počas približovania sa nepriateľa k obrane, s cieľom narúšať jeho pohyb, čata postupne nasadzuje len nevyhnutné palebné prostriedky (z dôvodu aby nedošlo k prezradeniu celej zostavy). Nepriateľa pred predným okrajom obrany čata ničí paľbou všetkých zbraní. Nepriateľa, ktorý sa nachádza v tesnej blízkosti bránených budov a v budovách, čata ničí paľbou na krátke vzdialenosti a ručnými granátmi. Bojové vozidlá zabraňujú zálohám nepriateľa v prístupe k obrannému postaveniu čaty.

Veliteľ čaty si musí udržiavať nepretržitý prehľad o taktickej situácii. Pri pokuse nepriateľa získať základňu čata realizuje rýchle protiútoky. Na rozkaz nadriadeného, čata za účelom zaujatia záložných bojových postavení na vlastný manéver využíva priechody v budovách a podzemné priestory.

²³⁷ SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. 2011. s. 228.

Zhrnutie

Zastavaný priestor predstavuje topografický komplex, v ktorom sa nachádzajú terénne predmety vytvorené ľudskou činnosťou, je charakterizovaný vysokou koncentráciou obyvateľstva.

Význam zastavaného priestoru je z hľadiska vedenia operácií daný skutočnosťou, že sú centrami finančníctva, politiky, kultúry, priemyslu, dopravy a obchodu miestneho, regionálneho, celoštátneho alebo dokonca celosvetového významu.

Operácie v zastavaných priestoroch sa stávajú neodmysliteľnou súčasťou súčasných konfliktov, a to najmä v asymetrickom prostredí. Oproti operáciám prebiehajúcim v iných priestoroch, operácie v zastavaných priestoroch sú náročnejšie. Náročnosť je spôsobená najmä variabilitou a zložitnosťou fyzického prostredia a s tým súvisiacich hrozieb, ktoré odrážajú osobitosti zastavaného priestoru. Kladú väčšie nároky na jednotlivcov a velenie jednotkám v oblasti samostatnosti rozhodovania na najnižších úrovniach velenia a koordinácie činnosti. Operácie v zastavanom priestore sú obvykle charakterizované bojom malých jednotiek pechoty podporovaných bojovými vozidlami, zvýšenou spotrebou munície, nutnosťou vybavenia jednotiek špeciálnym výstrojom a výzbrojou. Sú charakterizované obmedzenými možnosťami na manévrovanie, pozorovanie a vedenie paľby, nárastom škôd a strát na živej sile, ale najmä prítomnosťou civilného obyvateľstva v priestore.

Na dosiahnutie úspechu v operáciách vedených v premenlivom prostredí zastavaného priestoru musia jednotlivci absolvovať špeciálny výcvik, ktorý je prispôsobený požiadavkám boja v tomto špecifickom prostredí. Bojové zručnosti tvoria základný predpoklad úspešnosti boja v tomto prostredí.

Pohyb v zastavanom priestore je veľmi nebezpečný, obmedzovaný jeho zástavbou, rôznymi prekážkami, ale i zátarasami alebo sutinami. Nebezpečné priestory sa podľa možnosti obchádzajú. Najvhodnejšími priestormi na presun v zastavanom priestore sú vnútorné budovy a podzemné priestory.

Útok v zastavanom priestore, v závislosti od taktickej situácie, možnosti a rozsahu použitia sily (v zmysle ROE), môže byť vedený použitím jednej z nasledovných **techník čistenia**:

- a) Vysoko intenzívna technika čistenia je využívaná v prípade, ak je budova obsadená len nepriateľom bez prítomnosti civilného obyvateľstva. Predstavuje masívne nasadenie palebnej sily, s využitím triestivých granátov s cieľom neutralizovať všetky osoby prítomné v budove.
- b) Precízna technika čistenia predstavuje technicky náročnejší spôsob čistenia objektu, využíva sa v prípadoch, kedy sa predpokladá prítomnosť nepriateľa premiešaného s civilným obyvateľstvom.

Pri vedení útoku v zastavanom priestore je **vstup do budov** realizovaný dvomi základnými spôsobmi (technikami):

- a) vstup vyššími úrovňami (zhora),
- b) vstup nižšími úrovňami (z úrovne terénu).

Pre pohyb v zastavanom priestore, čistenie budov a jednotlivých miestností, z dôvodu obmedzených rozmerov uzavretých priestorov, je najvhodnejšia veľkosť útočiackej skupiny **štvorčlenný tím**. V určitých prípadoch je možné nasadiť i väčšie tímy alebo naopak je možné vytvoriť dvojčlenné, alebo trojčlenné tímy.

Pre **vstup a ovládnutie miestností** v budove sú využívané nasledovné techniky:

- a) technika vstupu obídením rámu,
- b) technika vstupu krížom,
- c) technika kombinovaného vstupu.

Pohyb po chodbách a prekonávanie schodiska v budove predstavuje veľmi vysoké riziko ohrozenia nepriateľom. Postup tímov po chodbách a schodisku je preto vykonávaný v stanovenej formácii, s nepretržitou ostražitosťou všetkých príslušníkov a s dodržiavaním taktických zásad bezpečného pohybu. Základné formácie tímu na zaistenie bezpečného pohybu po chodbách predstavujú:

- a) zástup (tzv. „vláčik“),
- b) hadia hlava,
- c) rolujúce „T“.

Čata počas útoku v zastavanom priestore najčastejšie pôsobí v zostave roty alebo môže pôsobiť aj samostatne. *OBJ* útoku čaty v zastavanom priestore môže byť menšia budova, alebo kľúčový priestor. Útok s úplnou prípravou v zastavanom priestore spravidla vedie v týchto nadväzujúcich fázach:

1. prieskum objektu,
2. pohyb k objektu,
3. izolovanie objektu,
4. zaistenie základne,
5. vyčistenie zastavaného priestoru,
6. konsolidácia, reorganizácia a príprava na ďalšiu úlohu.

Čata v obrane v zastavanom priestore najčastejšie pôsobí v zostave roty alebo samostatne. Úlohou čaty môže byť obrana časti väčšej budovy, alebo celej budovy, prípadne skupiny menších budov. Ďalšou úlohou čaty v zastavanom priestore (najmä v zostave roty), môže byť obrana kľúčového priestoru.

Pre prípravu obrany v zastavanom priestore platia všeobecne platné zásady vedenia obrany ako v inom teréne. Príprava obrany zahŕňa:

- a) plánovanie obrany,
- b) príprava jednotky na plnenie bojovej úlohy,
- c) zaujatie bojového postavenia, usporiadanie bojovej zostavy a organizácia palebného systému,
- d) ženijné budovanie obrany,
- e) kontrola bojovej pohotovosti obrany.

Kontrolné otázky

1. Aké sú priestorové úrovne bojiska v zastavanom priestore?
2. Aké sú základné spôsoby držania zbrane pri pohybe v zastavanom priestore?
3. Aké sú základné techniky čistenia objektov v zastavanom priestore?
4. Aké sú techniky vstupu do budovy? Aké sú možnosti jednotlivých techník?
5. Aké taktické zásady sú uplatňované pre zaistenie bezpečného pohybu pozdĺž ulíc, mimo budov, medzi budovami a pri prekonávaní otvorených priestorov v zastavanom priestore?
6. Aké taktické zásady sú uplatňované pre zaistenie bezpečného pohybu popri oknách, okolo rohu, počas prekonávania múrov a plotov a pri využití vchodu v zastavanom priestore?
7. Aké sú techniky vstupu do miestnosti?
8. Aké formácie sú využívané pre postup po chodbách?
9. V akých fázach je vedený útok s úplnou prípravou v zastavanom priestore?
10. Aké TASKORG vytvára mechanizovaná čata pre útok v zastavanom priestore?
11. Čo predstavuje izolovanie objektu počas útoku v zastavanom priestore?
12. Aké opatrenia a úlohy zahŕňa konsolidácia a reorganizácia?

Odporúčaná literatúra

- SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 369 s.
- Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 1. vydání. Praha: Velitelství společných sil, 2008. 444 s.
- Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 1. vydání. Praha: Velitelství společných sil, 2008. 536 s.
- FM 3-06 *Urban operations*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2006. 316 s.
- FM 3-06.11 (FM 90-10-1) *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2002. 644 s.
- ATTP 3-06.11 (FM 3-06.11) *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2011. 284 s.

SLOVNÍK VYBRANÝCH POJMOV

Celková úloha (*mission*)

Jasné a stručné vyjadrenie úlohy a jej cieľa veliteľstvom. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Čata (*platoon*)

Malá taktická jednotka s pevnou organizačnou štruktúrou, tvorenou družstvami, osádkami alebo obsluhami. (SPG-3-16/Všeob (B). 2011)

Čelný útok (*frontal attack*)

Útočný manéver, pri ktorom hlavná činnosť smeruje proti prednému okraju nepriateľských síl. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Čiastkový rozkaz (*fragmentation order - FRAGO*)

Krátky ústny alebo písomný rozkaz, ktorý slúži na zapracovanie zmien do už existujúcich rozkazov. (SPG-3-15/Všeob (B). 2011)

Hliadka (*patrol*)

Vyčlenená skupina pozemných, námorných alebo vzdušných síl vyslaná na získanie informácií, vykonanie deštrukčnej a rušivej činnosti, vyčistenie priestoru alebo na splnenie úlohy zabezpečenia. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Hranica postupu (*limit of advance – LOA*)

Lahko rozoznateľný terénny bod, za ktorý nebudú útočné prvky postupovať. (SOŠ 2019 APP-6 (C). 2012)

Infiltrácia, prenikanie (*infiltration*)

Metóda a spôsob nepozorovaného presunu ozbrojených síl jednotlivo alebo v malých skupinách ponad nepriateľské pozície, cez ne alebo pozdĺž nepriateľských pozícií tak, aby nedošlo k ich odhaleniu. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Jednotka (*unit*)

Vojenský prvok, ktorého organizačnú štruktúru určí príslušný orgán. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Kontrolné miesto (*checkpoint*)

Miesto na vozovke alebo ceste, na ktorom je kontrolovaný pohyb osôb a/alebo vozidiel. Cieľom zriadenia kontrolného miesta je ovládnuť a kontrolovať stanovený priestor.

Manéver (*manoeuvre*)

Rozvinutie jednotiek na bojisku s využitím pohybu v spojitosti s paľbou alebo palebnou silou na dosiahnutie výhody nad nepriateľom, s cieľom splnenia stanovenej úlohy. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Obchvat (*envelopment*)

Útočný manéver, pri ktorom hlavné útočné sily obchádzajú alebo prechádzajú pomimo hlavné obranné postavenie nepriateľa na splnenie úloh v hĺbke jeho obrany (tyle).

Obídenie (*turning movement*)

Variant obchvatu, pri ktorom útočiace jednotky prechádzajú okolo hlavných nepriateľských obranných postavení alebo nad nimi s cieľom preniknúť do hĺbky jeho tylu a prinútiť nepriateľa opustiť svoje postavenie alebo zmeniť smer hlavného úsilia a čeliť vzniknutej hrozbe. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Obrana (*defence*)

Základný, ale nie rozhodujúci druh boja vedený s cieľom odraziť alebo zmariť útok nepriateľa v stanovenom priestore a čase, spôsobiť mu straty, udržať dôležité priestory, zachovať sily a prostriedky, a tým si vytvoriť podmienky na vlastnú aktívnu činnosť. (Vojenský terminologický slovník OS SR. 2008)

Operácia (*operation*)

1. Vojenská činnosť alebo vykonanie strategickej, taktickej, podpornej, výcvikovej alebo administratívnej vojenskej úlohy. 2. Spôsob vedenia boja vrátane presunov, zásobovania, útoku, obrany a manévrov nevyhnutných na dosiahnutie cieľov bitky alebo vojenského ťaženia. (AAP-6 (2011))

Operačný rozkaz (*operation order - OPORD*)

Nariadenie, zvyčajne formálne, ktoré vydáva veliteľ svojim podriadeným veliteľom za účelom efektívneho a koordinovaného vykonania operácie. (AAP-6 (2011))

Pasca (*ambush*)

Prekvapivý útok paľbou zo skrytých bojových (palebných) postavení na presúvajúceho sa alebo dočasne stojaceho nepriateľa. (VDG 30-01/Oper (B). 2009)

Plánovací proces malých taktických jednotiek (*troop leading procedures - TLP*)

Dynamický proces používaný veliteľmi malých taktických jednotiek za účelom analýzy celkovej úlohy, vypracovania plánu operácie a prípravy na operáciu. (FM 5-0. 2010)

Pochod (*march*)

Organizovaný presun jednotiek z jedného miesta do druhého v nariadenej zostave, v stanovenom čase a bez očakávania kontaktu s nepriateľom.

Postupná čiara, regulačná čiara (*phase line – PL*)

Čiara používaná na riadenie a koordináciu vojenských operácií; charakteristický znak terénu, ktorý vedie naprieč priestorom činnosti. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Pozorovacie stanovište (*observation post – OP*)

Stanovište so zodpovedajúcim spojením, z ktorého sa vykonáva vojenské pozorovanie alebo sa riadia a opravujú prvky paľby. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Predbežné nariadenie (*warning order - WNGO*)

Predbežná správa o prijatom rozkaze alebo o činnosti, ktorá má nasledovať. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Presun (*movement*)

Organizované premiestnenie jednotiek v nariadenej zostave, ktorého cieľom je dosiahnuť určený priestor alebo miesto v stanovenom čase a pohotovosti na vykonávanie ďalšej činnosti.

Preventívny útok (*spoiling attack*)

Taktický manéver používaný na vážne oslabenie nepriateľského útoku v čase, keď sa pripravuje alebo sústreďuje na útok. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Prieskum (*reconnaissance –RECCE*)

Celková úloha (*mission*) vykonávaná vizuálnym pozorovaním alebo inými detekčnými metódami na získanie informácií o aktivitách a zdrojoch nepriateľa alebo potenciálneho nepriateľa alebo na získanie údajov o meteorologických, hydrografických alebo geografických charakteristikách určitého priestoru. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Prieskumná hliadka (*reconnaissance patrol*)

Hliadka pozemných síl používaná na získanie taktických informácií pokiaľ možno tak, aby o tom protivník nevedel. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Prieskumník (*scout*)

Osoba (jednotlivec), ktorá vykonáva vojenský prieskum za účelom zhromažďovania informácií o hrozbách, teréne a o poveternostných pomeroch. (SPG-2-6/Sprav. 2010)

Prielom (*breach*)

Útočný manéver, ktorého úsilím je prelomiť obranu nepriateľa na jednom alebo na viacerých úzkych úsekoch. (VDG 30-01/Oper (B). 2009).

Prepad (*raid*)

Operácia malého rozsahu s rýchlym preniknutím na územie nepriateľa na získanie správ, oklamanie nepriateľa alebo zničenie jeho zariadení; končí sa plánovaným stiahnutím po splnení pridelennej úlohy. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Priestor sústredenia (*assembly area – AA*)

Miesto na bojisku, kde sa zhromažďujú jednotky pred začiatkom bojovej operácie. (Vojenský terminologický slovník OS SR. 2008)

Protiútok (*counter-attack*)

Útok časti alebo všetkých obranných síl proti útočiacim silám nepriateľa s takými špecifickými cieľmi, ako sú snaha o opätovné získanie strateného územia, odrezanie alebo zničenie postupujúcich jednotiek nepriateľa alebo so všeobecným cieľom zabrániť nepriateľovi v plnení jeho útočných zámerov; pri dlhodobých obranných operáciách sa vedie na obnovenie bojového postavenia a je smerovaný na obmedzené ciele. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Riadenie

Proces, ktorým veliteľ za pomoci štábu organizuje, usmerňuje a koordinuje činnosti podriadených síl za účelom realizácie rozkazov a nariadení. (AJP-01(D). 2010)

Rota (*company*)

Taktická jednotka s pevnou organizáciou. Skladá sa z niekoľkých čiat (spravidla z troch až štyroch), veliteľských a ďalších orgánov. Podľa výzbroje a bojového predurčenia rozoznávame mechanizované, tankové, ženijné, prieskumné roty a roty ďalších jednotiek pozemných síl. (Vojenský terminologický slovník ozbrojených síl Slovenskej republiky. 2008)

Rozchodisko (*release point – RP*)

Pri presunoch po ceste presne definované miesto na komunikácii, v ktorom sa prvky tvoriace kolónu vrátia pod velenie svojich veliteľov a každý z týchto prvkov pokračuje v presune do miesta svojho určenia. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Správa (*message*)

Stručne vyjadrená myšlienka alebo úvaha v otvorenom, kódovanom alebo šifrovanom tvare, pripravená na prenos komunikačným/spojovacím prostriedkom. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Úder (*assault*)

Vyvrcholenie útoku, vedenie boja z blízka. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Útok (*attack - ATK*)

Ofenzívna aktivita voči špecifikovanému cieľu. Hlavným účelom útoku je zničenie spôsobilosti nepriateľa odolávať a následné zničenie jeho vôle a súdržnosti. Útok môže byť samostatnou aktivitou, ale môže byť vykonávaný aj spoločne s ďalšími typmi aktivít. (VDG 30-01/Oper (B). 2009)

Útok s úplnou prípravou (*deliberate attack*)

Druh útočného boja charakterizovaný vopred naplánovaným a koordinovaným použitím palebnej sily a manévru na priblíženie sa k nepriateľovi a jeho zničenie alebo zajatie.

Útok so skrátenou prípravou (*hasty attack*)

Útok v pozemných operáciách, pri ktorom sa skracuje čas prípravy s cieľom využiť príležitosť.

Velenie (*command*)

Proces, ktorým veliteľ prenáša svoju vôľu a zámer na podriadených, uplatňuje vojenskú právomoc a zodpovednosť stanovovať úlohy a vydávať rozkazy podriadeným.

Vojenská taktika (*military tactics*)

Použitie jednotiek v rámci rôznych vojenských aktivít. Zahŕňa nariadenú zostavu a činnosť jednotiek, ktoré sú vo vzájomnom vzťahu, ako aj vo vzťahu k prostrediu, k nepriateľovi či potenciálnemu protivníkovi.

Vojenstvo (*military*)

Oblasť záujmov a činností spoločnosti spojenú s vojnami, ozbrojenými silami, vojenskou históriou a ďalšími otázkami vojenskej teórie a praxe. Zahŕňa vojenské umenie a vojenskú vedu. (*Vojenský terminologický slovník ozbrojených síl Slovenskej republiky. 2008*)

Východisková čiara (*line of departure – LD*)

Čiara určená na koordinovanie odchodu útočných jednotiek v pozemnom boji. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Východiskové postavenie na útok (*attack position – ATK PSN*)

Posledné postavenie obsadené útočiacimi jednotkami pred prekročením LD, v ktorom môžu zaujať svoje útočné zostavy. (VDG 30-01/Oper (B). 2009)

Východiskový bod (*point of departure – PD*)

Špecifické miesto, kde jednotka prechádza východiskovou čiarou. (SOŠ 2019 APP-6 (C). 2012)

Východiskový bod (*start point – SP*)

Vhodne zvolený bod na trase, v ktorom sa začína presun vozidiel riadený veliteľom presunu. Bod, v ktorom sa formuje kolóna a ktorým prejde v určenom čase každá z jednotiek tvoriacej kolónu. (SOŠ 3680 AAP-6. 2011)

Zastavaný priestor (*urban area*)

Topografický komplex, v ktorom sa nachádzajú terénne predmety vytvorené ľudskou činnosťou, a je charakterizovaný vysokou koncentráciou obyvateľstva. (FM 3-06. 2006)

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

AA	<i>Assembly Area</i>	Priestor sústredenia
ABF	<i>Attack by Fire</i>	Útok paľbou
AMMO	<i>Ammunition</i>	Munícia
AOO	<i>Area of Operation</i>	Priestor operácie
ASLT	<i>Assault Element</i>	Úderný prvok (skupina)
ATK	<i>Attack</i>	Útok
ATK PSN	<i>Attack Position</i>	Východiskové postavenie na útok
ASLT PSN	<i>Assault Position</i>	Východiskové postavenie na úder
BPsh	<i>Bojová prieskumná hliadka</i>	
BPT	<i>Be Prepare To...</i>	Byť pripravený na...
BRE	<i>Breach Element</i>	Prvok (skupina) na prekonávanie
BVP	<i>Bojové vozidlo pechoty</i>	
C2	<i>Command and Control</i>	Velenie a riadenie
CASEVACREQ	<i>Casevac Request</i>	Žiadosť o evakuáciu ranených
COA	<i>Course of Action</i>	Variant činnosti
CONOPS	<i>Concept of Operations</i>	Koncept operácie
CONTACTREP	<i>Contact Report</i>	Hlásenie o kontakte s nepriateľom
CP	<i>Control Point</i>	Regulačné miesto
CS	<i>Combat Support</i>	Palebná podpora
DOS	<i>Day of Supply</i>	
DTG	<i>Date Time Group</i>	Skupina-dátum-čas
EA	<i>Engagement Area</i>	Priestor napadnutia
EOD	<i>Explosive Ordnance Disposal</i>	Zneškodňovanie výbušných prostriedkov
EPW	<i>Enemy Prisoners of War</i>	Nepriateľskí zajatci
FLOT	<i>Forward Line of Own Troops</i>	Predný okraj vlastných jednotiek
FOB	<i>Forward Operating Base</i>	Predsunutá operačná základňa
FRAGO	<i>Fragmentation Order</i>	Čiastkový rozkaz
G	<i>Guľometník</i>	
GOTWA	<i>Going; Others; Time; What to do; Actions</i>	Kde idem, za akým účelom; kto ide so mnou; kedy sa vrátim; čo robiť, keď sa nevrátim; čo robiť pri napadnutí strelbou nepriateľom (vás, mňa)

IED	<i>Improvised Explosive Device</i>	Nástražný výbušný prostriedok
INCREP	<i>Incident Report</i>	Hlásenie o incidente
LD	<i>Line of Departure</i>	Východisková čiara
LOA	<i>Limit of Advance</i>	Hranica postupu
KM	Kontrolné miesto	
KZ	<i>Kill Zone</i>	Smrtiaca zóna
mč	Mechanizovaná čata	
MDMP	<i>Military Decision Making Process</i>	Vojenský rozhodovací proces
mdr	Mechanizované družstvo	
METT-TC	<i>Mission; Enemy; Terrain and Weather; Troops and support available; Time available; Civil considerations</i>	Celková úloha; nepriateľ; terén a počasie; jednotky a podpora; dostupný čas; civilné aspekty
MOB	<i>Main Operating Base</i>	Operačná základňa
mr	Mechanizovaná rota	
MTC	<i>Movement to Contact</i>	Nadviazanie kontaktu
NIL	<i>Nothing in Line</i>	Bez záznamu
NBC	<i>Nuclear, Biological and Chemical</i>	Radiačná, biologická a chemická (situácia)
NLT	<i>No Later Than</i>	Najneskôr
NTR	<i>Nothing to Report</i>	Nič na hlásenia
O	Ostreľovač	
OAKOC	<i>Observation and fields of fire; Avenues of approach; Key terrain; Obstacles; Cover and concealment</i>	Možnosti pozorovania a vedenia paľby; koridory prístupu; kľúčový terén; prekážky; kryty a možnosti skrývania
OB	Orientačný bod	
OBJ	<i>Objective</i>	Cieľ
o/o	<i>On Order</i>	Na rozkaz
OP	<i>Observation Post</i>	Pozorovacie stanovište
OPLAN	<i>Operation Plan</i>	Operačný plán
OPORD	<i>Operational Order</i>	Operačný rozkaz
ORP	<i>Objective Rally Point</i>	Miesto zhromaždenia v cieľovej oblasti
OWNSITREP	<i>Own Situation Report</i>	Hlásenie o vlastnej situácii
PD	<i>Point of Departure</i>	Východiskový bod
PL	<i>Phase Line</i>	Regulačná (koordinačná) čiara
PLD	<i>Probably Line of Deployment</i>	Čiara pravdepodobného nasadenia
PoH	Pozorovacia hliadka	

PsH	Prieskumná hliadka	
PTRS	Protitanková riadená strela	
QRF	<i>Quick Reaction Force</i>	Sily rýchlej reakcie
R	Radista	
REDCON	<i>Readiness Condition</i>	Stupeň pripravenosti (po- hotovosti)
REECE	<i>Reconnaissance</i>	Prieskum
RES	<i>Reserve</i>	Záloha
RLY	<i>Rally Point</i>	Miesto zhromaždenia
RCHBO	Radiačná, chemická a bio- logická ochrana	
ROE	<i>Rules of Engagement</i>	Pravidlá nasadenia
RP	<i>Release Point</i>	Rozchodisko
RPG	Reaktívny protitankový gra- nát	
S	Strelec	
SALTAREP	<i>Salta Report</i>	Hlásenie o spozorovanej aktivite nepriateľa
SBF	<i>Support by Fire</i>	Podpora paľbou
SBF PSN	<i>Support by Fire Position</i>	Palebné postavenie
SITREP	<i>Situation Report</i>	Situačné hlásenie
SO	Strelec-operátor	
SOP	<i>Standing Operating Proce- dures</i>	Stále operačné postupy
SP	<i>Starting Point</i>	Východiskový bod
SPT	<i>Support Element</i>	Podporná skupina (prvok)
TR	Technik roty	
TRP	<i>Target Reference Point</i>	Cielový význačný bod
TLP	<i>Troop Leading Procedures</i>	Plánovací proces malých taktických jednotiek
TMVČ	Taktické miesto velenia čaty	
TTP	<i>Tactics, Techniques, Pro- cedures</i>	Taktika, metodiky, postupy
UTC	<i>Coordinated Universal Time</i>	Koordinovaný svetový čas
VePod	Veliaci poddôstojník roty	
VČ	Veliteľ čaty	
VDr	Veliteľ družstva	
VoŠV	Vodič špeciálneho vozidla	
VPoD	Výkonný poddôstojník roty	
VPS	Veliteľsko-pozorovacie sta- novište	
VR	Veliteľ roty	
WNGO	<i>Warning Order</i>	Predbežné nariadenie
ZVDr	Zástupca veliteľa družstva	
ZVR	Zástupca veliteľa roty	

ZOZNAM OBRÁZKOV A TABULIEK

Obrázok 1	Predmet skúmania vojenskej vedy	11
Obrázok 2	Štruktúra vojenského umenia a vojenskej vedy	12
Obrázok 3	Operačný rámec <i>COIN</i> na taktickej úrovni	17
Obrázok 4	Spektrum konfliktu	18
Obrázok 5	Úrovně vojenských operácií	19
Obrázok 6	Rozdelenie mechanizovaného družstva	23
Obrázok 7	Členenie zosadeného roja na sekcie a tímy (variant) ...	23
Obrázok 8	Rozmiestnenie mechanizovanej čaty vyzbrojenej BVP-1 v technike (variant)	24
Obrázok 9	Rozmiestnenie mechanizovanej čaty vyzbrojenej BVP-2 v technike (variant)	24
Obrázok 10	Zostava družstva (roja) v zástupe (variant)	25
Obrázok 11	Družstvo (roj) počas presunu v zostave šachovnica (variant)	25
Obrázok 12	Družstvo (roj) počas presunu v zostave klin (variant)	26
Obrázok 13	Zostava družstva (roja) pri presune so zaistením (variant)	26
Obrázok 14	Družstvo (roj) počas presunu v rojnici (variant)	27
Obrázok 15	Zostava družstva za útoku pri manévri tímov (variant)	27
Obrázok 16	Zostava družstva za útoku pri manévri sekcií (variant)	27
Obrázok 17	Presun mechanizovanej čaty v otvorenom prúde	28
Obrázok 18	Zostava čaty v zástupe	29
Obrázok 19	Zostava čaty uhlom vpred a uhlom vzad	29
Obrázok 20	Zostava čaty stupňovito vpravo	30
Obrázok 21	Zostava čaty v línii a v línii s odstupom jedného vozidla	30
Obrázok 22	Čata rozptýlená do zostavy rybia kosť	31
Obrázok 23	Zostava čaty v tvare cievky (zaujatie kruhovej obrany)	31
Obrázok 24	Zostava zosadnutej čaty v zástupe (variant)	32
Obrázok 25	Zostava zosadnutej čaty v línii (variant)	32
Obrázok 26	Štruktúra celkovej úlohy (<i>mission</i>)	39
Obrázok 27	Proces súbežného plánovania	42
Obrázok 28	Veliteľsko-pozorovacie stanovište (VPS) veliteľa čaty ...	51
Obrázok 29	Stanovenie smeru pri priamej metóde určovania cieľa	54
Obrázok 30	Čelný útok (variant)	64
Obrázok 31	Prielom (variant)	64
Obrázok 32	Jednostranný obchvat (variant)	65
Obrázok 33	Obídenie (variant)	66

Obrázok 34	Infiltrácia (variant)	67
Obrázok 35	Útok s úplnou prípravou (variant)	71
Obrázok 36	Prepad (variant)	75
Obrázok 37	Pasca v lineárnej zostave (variant)	77
Obrázok 38	Pasca v tvare zostavy „L“ (variant)	78
Obrázok 39	Pasca v tvare zostavy „V“ (variant)	78
Obrázok 40	Schéma bojového postavenia čaty (variant)	97
Obrázok 41	Schéma bojového postavenia družstva (variant)	99
Obrázok 42	Čata na stacionárnom KM (variant)	115
Obrázok 43	Družstvo na mobilnom KM (variant)	116
Obrázok 44	Rozsah prieskumných činností	139
Obrázok 45	Hlavná a záložná trasa presunu PsH	143
Obrázok 46	Spôsoby zaujatia priestoru <i>SECHALT</i>	146
Obrázok 47	Prekonanie lineárneho nebezpečného priestoru	148
Obrázok 48	Prekonávanie otvoreného priestoru obídením	149
Obrázok 49	Zaujatie zhromaždiska v cieľovej oblasti (<i>ORP</i>)	150
Obrázok 50	Prieskum zhromaždiska v cieľovej oblasti (<i>ORP</i>)	150
Obrázok 51	Pozorovacie stanovište zaujaté mechanizovaným družstvom bez bojového vozidla	153
Obrázok 52	Pozorovacie stanovište zaujaté mechanizovaným družstvom s podporou bojového vozidla	153
Obrázok 53	Vymedzenie pozorovacieho sektoru	154
Obrázok 54	Rozdelenie pozorovacieho sektoru na časti	155
Obrázok 55	Denník pozorovania s príkladmi záznamu zistených údajov (variant)	156
Obrázok 56	Schéma pozorovania (variant)	157
Obrázok 57	Prechod medzi spôsobmi taktického presunu a manévrom	160
Obrázok 58	Organizácia pochodu čaty v prúde rotý	161
Obrázok 59	Zostava pátracieho družstva vyčleneného z čaty	162
Obrázok 60	Zostava čaty ako čelnej záštity posilnenej ženijným družstvom	163
Obrázok 61	Obmedzenie pozorovania a vedenia paľby BVP v zastavanom priestore	171
Obrázok 62	Pohyb popri okne – „podchádzanie“	175
Obrázok 63	Pohyb popri pivničnom okne	176
Obrázok 64	Nazeranie za roh v ľahu	176
Obrázok 65	Nazeranie za roh pomocou zrkadielka	177
Obrázok 66	Nazeranie za roh vykrajovaním	177
Obrázok 67	Prekonávanie múru	178
Obrázok 68	Vstup vertikálnym nadvihnutím dvomi vojakmi	183
Obrázok 69	Vstup vertikálnym nadvihnutím dvomi vojakmi s využitím dosky	184
Obrázok 70	Vstup vertikálnym nadvihnutím pomocou tzv. „stupáka“	185

Obrázok 71	Vstupný bod a nebezpečný sektor v miestnosti	186
Obrázok 72	Technika vstupu obídením rámu.....	187
Obrázok 73	Technika vstupu krížom	187
Obrázok 74	Technika kombinovaného vstupu	188
Obrázok 75	Zoradenie štvorčlenného tímu pred miestnosťou	188
Obrázok 76	Vhodenie RG do miestnosti	189
Obrázok 77	Vstup vojaka č. 1 a č. 2 do miestnosti	190
Obrázok 78	Ovládnutie miestnosti	190
Obrázok 79	Vystrelenie zámku dverí (variant)	191
Obrázok 80	Vstup vojaka č. 1 a č. 2 do miestnosti (variant)	192
Obrázok 81	Ovládnutie miestnosti (variant)	192
Obrázok 82	Zoradenie štvorčlenného tímu pred miestnosťou (variant)	193
Obrázok 83	Vystrelenie zámku dverí, vhodenie RG do miestnosti (variant)	193
Obrázok 84	Ovládnutie miestnosti (variant)	194
Obrázok 85	Zostava tímu zástup (variant)	195
Obrázok 86	Zostava tímu hadia hlava (variant)	196
Obrázok 87	Zostava tímu rotujúce „T“ (variant)	197
Obrázok 88	Postup štvorčlenného tímu v zostave hadia hlava chodbou v tvare „T“ z prípojnej chodby so zmenou pohybu (variant)	198
Obrázok 89	Postup štvorčlenného tímu v zostave hadia hlava chodbou v tvare „T“ v priamom smere bez zmeny pohybu (variant)	200
Obrázok 90	Postup štvorčlenného tímu v zostave hadia hlava chodbou tvaru „T“ so zmenou pohybu vpravo do prípojnej chodby (variant)	201
Obrázok 91	Prekonávanie otvoreného schodiska štvorčlenným tímom (variant)	202
Obrázok 92	TASKORG mechanizovanej roty pre útok v zastavanom priestore	204
Obrázok 93	TASKORG mechanizovanej čaty pre útok v zastavanom priestore	205
Obrázok 94	Útok mechanizovanej čaty na budovu (variant)	208
Obrázok 95	Číslovanie budov a označovanie stien budov	209
Obrázok 96	Označovanie stien členitej budovy a otvorov na budove	210
Obrázok 97	Organizačná štruktúra mechanizovanej roty	240
Obrázok 98	Organizačná štruktúra mechanizovanej čaty	241
Obrázok 99	Organizačná štruktúra čaty palebnej podpory	243
Obrázok 100	Bojové vozidlo pechoty BVP-1	245
Obrázok 101	Bojové vozidlo pechoty BVP-2	247
Obrázok 102	81 mm mínomet vz. 98	249

Obrázok 103	Odpal'ovacie zariadenie 9P135M so strelou 9M113 Konkurz	250
Obrázok 104	Ostreľovačská puška Dragunov (SVD)	251
Obrázok 105	Ostreľovačská puška vz. 96 Falcon	252
Obrázok 106	Schéma manévru <i>SPT</i> 1	263
Tabuľka 1	Taktické aktivity a taktické úlohy	21
Tabuľka 2	Faktory <i>METT-TC</i>	43
Tabuľka 3	Vojenské aspekty terénu (<i>OAKOC</i>)	47
Tabuľka 4	Rozkaz veliteľa pri opustení jednotky (<i>GOTWA</i>)	52
Tabuľka 5	Charakteristiky presunov	158
Tabuľka 6	Označenie vstupných miest, budov a miestností	211
Tabuľka 7	Organizácia a osobná a výzbroj príslušníkov mechanizovaného družstva	242
Tabuľka 8	Organizácia a výzbroj čaty palebnej podpory (variant)	244
Tabuľka 9	Taktickotechnické údaje BVP-1	245
Tabuľka 10	Taktickotechnické údaje BVP-2	247
Tabuľka 11	Taktickotechnické údaje 81 mm mínometu vz. 98	249
Tabuľka 12	Taktickotechnické údaje strely 9M113 Konkurz	250
Tabuľka 13	Taktickotechnické údaje ostreľovačskej pušky Dragunov (SVD)	251
Tabuľka 14	Taktickotechnické údaje ostreľovačskej pušky vz. 96 Falcon	252

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- AAP-6 (2011) *NATO Glossary of Terms and Abbreviations*. Brussels : NATO Headquarters – NSA, 2011. s. 439.
- ATTP 3-06.11 (FM 3-06.11) *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2011. 284 s.
- ATTP 3-21.71 *Mechanized Infantry Platoon and Squad (Bradley)*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2010. 260 s.
- AJP-01(D) *Allied Joint Doctrine*. Brussels : NATO Headquarters – NSA, 2010. 130 s.
- AJP-3 (B) *Allied Joint Doctrine for the Conduct of Operations*. Brussels : NATO Headquarters – NSA, 2011. 120 s.
- AJP-3.2 *Allied Joint Doctrine for Land Operations*. Brussels : NATO Headquarters – NSA, 2009. 136 s.
- APP-11(C) *NATO Message Catalogue*. Brussels : NATO Headquarters – NSA, 2009. 59 s.
- BRUKKER, G., OPATÍKOVÁ, J. *Veľký slovník cudzích slov*. Bratislava : Robinson, s.r.o., 2006. 450 s.
- CARL VON CLAUSEWITZ. *O válce*. Preklad nemeckého originálu. Brno : Bonus 1996. 756 s. ISBN 80-85914-27-1.
- ČECH, V. et al. *Výzbroj BVP-2*. Brno . VA AZ, 1988. 178 s.
- Doktrína ozbrojených síl Slovenskej republiky (C)*. Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2009. 172 s.
- FM 1-02/MCRP 5-12A *Operational Terms and Graphics*. Washington, DC : Department of the Army, 2010. 484 s.
- FM 3-0, C1 *Operations*. Washington, DC : Department of the Army, 2011. 220 s.
- FM 3-06 *Urban operations*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2006. 316 s.
- FM 3-06.11 (FM 90-10-1) *Combined Arms Operations in Urban Terrain*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2002. 644 s.
- FM 3-07.31 *Peace Ops. Multi-Service Tactics, Techniques, and Procedures for Conducting Peace Operations*. Change 1. Virginia : US Army Training and Doctrine Command, 2009. 204 s.
- FM 3-20.98 *Reconnaissance and Scout Platoon*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2009. 622 s.

- FM 3-21.10 *The Infantry Rifle Company*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2006. 664 s.
- FM 3-21.11 *The SBCT Infantry Rifle Company*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2003. 475 s.
- FM 3-21.71 *Mechanized Infantry Platoon and Squad (Bradley)*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2002. 430 s.
- FM 3-21.8 *The Infantry Rifle Platoon and Squad*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2007. 602 s.
- FM 3-90 *Tactics*. Washington, DC: Headquarters, Department of the Army, 2001. 594 s.
- FM 5-0 *The operations process*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2010. 252 s.
- FM 5-19 *Composite Risk Management*. Washington, DC : Headquarters, Department of the Army, 2006. 101 s.
- GANOCZY, Š., HRNČIAR, M. *Analýza operačných faktorov v zastavanom prostredí*. In: Bezpečnostné fórum 2012. Zborník príspevkov z V. medzinárodnej vedeckej konferencie. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2012. ISBN 978-80-557-0332-9, II. zväzok, s. 621-640.
- HRNČIAR, M. *Hliadkovanie v operáciách medzinárodného krízového manažmentu*. In: Interoperabilita 2012. Zborník príspevkov zo 14. medzinárodnej vedeckej konferencie. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2012. 261 s.
- HRNČIAR, M., GANOCZY, Š *Hrozby a riziká spojené s činnosťou v zastavanej priestore*. In: Interoperabilita 2012. Zborník príspevkov zo 14. medzinárodnej vedeckej konferencie. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2012. ISBN: 978 - 80 - 8040 - 449 - 9, s. 223-233.
- HRNČIAR, M. *Možnosti využitia SIMS na zvýšenie ochrany jednotiek nasadených v záujmovom priestore..* In SIMS = Smart Information for Mission Success: WP 6.4 : Hodnotenie SIMS [elektronický dokument] [1. Vyd.] Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2012. 484 s.
- HRNČIAR, M., SPILÝ P. *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. In: Vojskové reflexie: Vedecko-odborný časopis. Roč. VI., č. 2/2011. Liptovský Mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2011. ISSN 1336-9202, s. 100-111.
- JP 1-02 *Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms*. Washington : Department of Defense, 2011. 553 s.

KAŠPAR, J. *Úvod do studia všeobecnej taktiky*. Brno : Vojenská akademie v Brně, 1998. 116 s.

Krátky slovník slovenského jazyka, 4. vydanie. [online]. Bratislava : Veda, 2003. [cit. 2012-07-10]. Dostupné na internete: <<http://slovník.juls.savba.sk>>.

KREDATUS, O., HRNČIAR, M. *Analýza hodnotenia rizík pri vedení operácií v súčasnom operačnom prostredí*. In: Bezpečnostné fórum 2013. Zborník vedeckých prác zo VI. medzinárodnej vedeckej konferencie. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2013. ISBN 978-80-557-0496-8, I. zväzok, s. 200 - 209.

LARSEN, Ch., WADE, N. M. *The Small Unit Tactics SMARTbook*. Lakeland : The Lightning Press, 2008. 274 s.

Pub-31-11-01 *Taktika družstva*. 1. vydání. Praha : Velitelství společných sil, 2008. 444 s.

Pub-31-11-02 *Taktika čety*. 1. vydání. Praha : Velitelství společných sil, 2008. 536 s.

Pub-31-11-03 *Taktika roty*. 1. vydání. Praha : Velitelství společných sil, 2008. 372 s.

SOŠ 2019 APP-6 *Spoločná vojenská symbolika NATO*. Vydanie 2. Trenčín : ÚOŠKŠOK, 2012. s. 347.

SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. Vydanie 4. Trenčín : ÚOŠKŠOK, 2011. s. 705.

SPG-2-1/Sprav *Spravodajstvo, prieskum a sledovanie v pozemných silách*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2008. 107 s.

SPG-2-6/Sprav *Prieskumná čata*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2010. 176 s.

SPG-3-5 (Oper) *Formát rozkazov a určovanie času, polohy a rozhraní*. Trenčín: Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2006. 76 s.

SPG-3-9/Oper *Metodické pokyny na výstavbu kontrolných stanovišť*. Trenčín: Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2008. 24 s.

SPG-3-14/Všeob *Vedenie operácií práporom (B)*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2009. 420 s.

SPG-3-15/Všeob *Vedenie operácií mechanizovanou (tankovou) rotou (B)*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 382 s.

SPG-3-16/Všeob *Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku) (B)*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 320 s.

SPG-3-34/Vševojsk *Vedenie operácií v zastavaných priestoroch*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2011. 369 s.

- SPG-3-50/1/Vševojsk *Programy výcviku mechanizovaného práporu, časť 1 (Spoločné ustanovenia. Mechanizované jednotky)*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2012. 413 s.
- SPIĽÝ, P. *Aktuálny prístup k operáciám NATO*. In: International crisis management operations : the 11th international conference on Interoperability 2009 : April 2, 2009, Liptovský Mikuláš : Armed Forces Academy of General Milan Rastislav Štefánik, 2009. ISBN 978-80-8040-365-2. - 6 s.
- SPIĽÝ, P. *Analýza rizík na kontrolných stanovištiach a pri hliadkovaní*. In: SIMS = Smart Information for Mission Success: WP 2.4 : Znalostná databáza o asymetrických hrozbách [elektronický dokument] [1. Vyd.] Liptovský mikuláš: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2011. 603 s.
- SPIĽÝ, P. *Velenie a riadenie malých taktických jednotiek z hľadiska interoperability*. In: Interoperability Conference 2012 : zborník príspevkov zo 14. medzinárodnej vedeckej konferencie. Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2012. ISBN 978-80-8040-449-9. - CD-ROM, s. 191-199.
- SPJ-30-2/Všeob *Vedenie vojenských operácií mechanizovanou brigádou*. Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2007. 415 s.
- Stále operačné postupy SOP 11. mpr. Taktické SOP, zväzok C*.
Martin : 11. mpr, 2010. 179 s.
- Stále operačné postupy SOP 11. mpr. Výcvikové SOP, zväzok A*.
Martin : 11. mpr. 348 s.
- Tank-26-8 *Bojové vozidlo pechoty BVP-1*. Praha . MNO, 1977. 108 s.
- VDG-30-01/Oper *Taktika pozemných síl (B)*. Trenčín : Veliteľstvo pozemných síl ozbrojených síl SR, 2009. 227 s.
- VDG 30-01-01/Oper *Postupy a spôsoby vykonávania stabilizačných aktivít*.
Trenčín: Veliteľstvo pozemných síl OS SR, 2010. 321 s.
- Vojenský terminologický slovník ozbrojených síl Slovenskej republiky*. Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2008. 184 s.
- Vševojsk-6-1 *Vojenský predpis o odstrelovačoch mechanizovaných jednotiek*.
Bratislava : Generálny štáb OS SR, 2009. 105 s.
- Zkušenosti č. 9/2009 *Činnosť hlídky v protipovstaleckých operáciách*. Vyškov: Veliteľství výcviku – Vojenská akademie, 2009. 68 s.
- Zkušenosti č. 3/2011 *Zkušenosti z vedení boje v zastavěném prostoru*. 1. vydání. Vyškov: Veliteľství výcviku – Vojenská akademie, 2011. 62 s.

REGISTER

A

analýza faktorov METT-TC, 45

B

bezpečnosť a kontrola, 104
bezpečnostná zastávka, 145
bojové postavenie čaty, 90
bojové postavenie družstva, 90
bojové vozidlo pechoty, 245, 247

C

celková úloha, 38, 39, 43, 46
cestný pochod, 158

Č

časový rozpočet, 44
čata palebnej podpory, 243, 244
čelný útok, 63
čiastkový rozkaz, 40

D

defenzívne aktivity, 19, 86
denník pozorovania, 156

H

hlásenia, 55, 264
hliadka, 107, 141
hliadkovanie, 107

I

infiltrácia, 66

J

jednotka, 220, 239

K

kľúčové úlohy, 39
komplexný prístup, 20
koncept operácie, 39

konsolidácia a reorganizácia, 72,
211
kontrolné miesto, 112, 113, 135

M

manéver, 61, 159
mechanizovaná čata, 241
mechanizovaná rota, 239, 240
mechanizované družstvo, 23, 242
mínomet, 249
mobilná (pohyblivá) obrana, 88

N

nebezpečný priestor, 147

O

obchvat, 65
obídenie, 65
obrana, 86, 212, 216
obrana priestoru (pozičná obrana),
88
ofenzívne aktivity, 19, 60
operácie v zastavaných
priestoroch, 165
operačné prostredie, 20
operačné umenie, 12
operačný plán, 36
operačný rozkaz, 37, 38, 257
ostreľovacia puška, 252
ostreľovačská puška, 251

P

palebný systém čaty, 94
palebný systém družstva, 94
pasca, 75
päťbodový rozkaz GOTWA, 51
plán hliadkovania, 111
plán operácie, 36
plán palebnej podpory, 40
plánovací proces malých taktických
jednotiek, 40
počiatočná analýza, 43

podpora počiatkovej obnovy
základných občianskych služieb
a zariadení, 105
podpora reformy bezpečnostného
sektora, 105
podpora úloh dočasnej vlády, 106
pochod, 158
pochodová os, 160
pochodová zostava, 160
pozorovací sektor, 154, 155
pozorovacia hliadka, 141
pozorovacie stanovište, 151
predbežné nariadenie, 37, 45
predstihujúci útok, 62
prehliadka osôb, 128
prehliadka vozidiel, 132
prepad, 72
presun, 158
prielom, 64
prieskum, 138, 206
prieskumná hliadka, 141
prieskumník, 140
protitankový raketový komplet
9K113, 250
protiútok, 62
prvotný plán operácie, 45

R

regulačné miesto, 162
riadenie, 34
roj, 23, 33, 67
rozchodisko, 162
rýchlosť pochodu, 160

S

schéma bojového postavenia čaty,
96, 97
schéma bojového postavenia
družstva, 99
schéma manévru, 40
schéma pozorovania, 156, 157
spektrum konfliktu, 18
stabilizačné aktivity, 19, 104

T

taktické aktivity, 21
taktické úlohy, 21, 253
taktický presun, 159
taktika, 13
taktika, metodiky, postupy, 17
teória vojenského umenia, 11
teória vojenskej taktiky, 13
typy kontrolných miest, 114

U

úder, 69
úlohovo orientované velenie
a riadenie, 35
umožňujúce aktivity, 19, 138
útok, 60, 203
útok s úplnou prípravou, 61, 68, 71
útok so skrátenou prípravou, 61, 72

V

variant činnosti, 48
velenie, 34
velenie a riadenie, 34
vojenská operácia, 17, 18, 19, 221
vojenská stratégia, 11
vojenská taktika, 13, 18, 224
vojenská veda, 10, 11
vojenské aspekty terénu OAKOC,
47
vojenské umenie, 10, 11
vojenstvo, 10, 12, 224
východiskové miesto, 161

Z

zastavaný priestor, 165
zastávka, 161
zhromaždisko, 143
zhromaždisko v cieľovej oblasti,
149
zostavy mechanizovaného
družstva, 25
zostavy mechanizovanej čaty, 28

PRÍLOHY

CHARAKTERISTIKA A VÝZBROJ MALÝCH TAKTICKÝCH JEDNOTIEK

Vo vojenskom prostredí sa pod termínom jednotka (*unit*) rozumie „vojenský prvok, ktorého organizačnú štruktúru určí príslušný orgán“. ²³⁸ V tomto zmysle sú, pre potreby učebnice, malé taktické jednotky tvorené rotou, čatou a družstvom. Učebnica je prioritne zameraná na stupeň čata, konkrétne mechanizovaná čata. Avšak za účelom detailného riešenia taktických úloh je potrebné rozumieť činnosti družstva a pre zarámovanie činnosti čaty je nevyhnutné vnímať jej väzbu na nadriadený stupeň, teda mechanizovanú rotu.

1 Rota

Rota (*company*) je taktická jednotka s pevnou organizáciou. Skladá sa z niekoľkých čiat (spravidla z troch až štyroch), veliteľských a ďalších orgánov. Podľa výzbroje a bojového predurčenia rozoznávame mechanizované, tankové, ženijné, prieskumné rotý a rotý ďalších jednotiek pozemných síl. ²³⁹

1.1 Mechanizovaná rota

Hlavnou úlohou mechanizovanej roty je vedenie vojenských aktivít (operácií) v celom spektre konfliktu. Mechanizovaná rota je predurčená najmä naplnenie bojových úloh. Vzhľadom na charakter súčasných konfliktov narastá na význame plnenie úloh spojených so stabilizáciou situácie v krízových oblastiach.

Rota môže pôsobiť samostatne, v zostave práporu alebo ako záloha veliteľa práporu (brigády). V závislosti od plnenej úlohy môže byť mechanizovaná rota posilnená ďalšími jednotkami (palebnými, protiletadlovými, ženijnými, prieskumnými a inými).

1.1.1 Organizácia mechanizovanej roty

Stálu organizačnú štruktúru mechanizovanej roty tvorí (Obrázok 97):

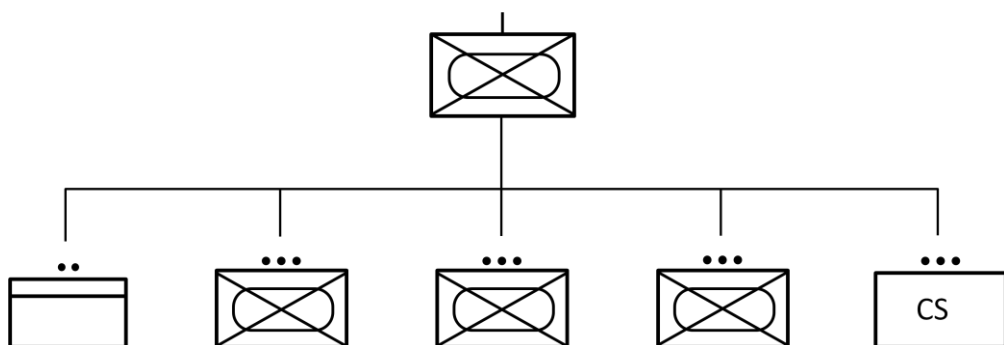
- 1 x veliteľské družstvo,
- 3 x mechanizovaná čata,
- 1 x čata palebnej podpory (*Combat Support - CS*).

Veliteľstvo roty predstavujú:

- veliteľ roty (VR),
- zástupca veliteľa roty (ZVR),
- veliaci poddôstojník roty (VePod).

²³⁸ SOŠ 3680 AAP-6 *Slovník termínov a definícií NATO*. 2011. s. 675.

²³⁹ *Vojenský terminologický slovník ozbrojených síl Slovenskej republiky*. 2008. s. 86.

Obrázok 97 Organizačná štruktúra mechanizovanej roty

Veliteľ roty je priamo podriadený veliteľovi práporu a je priamym nadriadeným všetkým príslušníkom roty. Počas plnenia taktických úloh je povinný veliť rote a organizovať súčinnosť s jednotkami určenými na podporu roty. Veliteľ roty zodpovedá za vycvičenosť, za bojovú výkonnosť a všestrannú použiteľnosť roty, za plánovanie, organizovanie a za riadenie výcviku a výchovy príslušníkov roty.²⁴⁰

Zástupca veliteľa roty je priamo podriadený veliteľovi roty a je nadriadený ostatným príslušníkom roty. Zastupuje veliteľa roty po dobu jeho neprítomnosti. Počas prípravy a vedenia operácie plní úlohy vydané veliteľom roty a pomáha mu riešiť zložité situácie. Zodpovedá za organizáciu a kvalitu prípravy, ako aj zabezpečenie výcviku jednotiek roty.

Veliaci poddôstojník roty je priamo podriadený veliteľovi roty. Poskytuje pomoc veliteľovi roty počas plánovania a riadenia bojovej podpory a bojového zabezpečenia poskytovaného rotou v prospech operácie práporu. Zabezpečuje individuálny výcvik príslušníkov roty.²⁴¹

Veliteľské družstvo tvoria:

- technik roty (TR),
- výkonný poddôstojník roty (VPoD),
- vodič špeciálneho vozidla (VoŠV),
- strelec-operátor (SO),
- radista (R),
- vodič-skladník.

Technik roty zodpovedá za technický stav výzbroje a techniky roty, jej technicky správne používanie, obsluhu, ošetrovanie a opravy. Zabezpečuje technickú prípravu príslušníkov roty v oblasti svojej pôsobnosti (technická príprava, ošetrovanie techniky a materiálu).

²⁴⁰ SPG-3-50/1/Vševojsk *Programy výcviku mechanizovaného práporu*, časť 1. 2012. s. 6.

²⁴¹ SPG-3-15/Všeob *Vedenie operácií mechanizovanou (tankovou) rotou* (B). 2011. s. 19 – 21.

Výkonný poddôstojník roty zabezpečuje rotu po materiálnej stránke a spolu s vodičom-skladníkom zodpovedajú za sklad materiálu jednotky.

Veliteľské družstvo je vybavené nasledujúcou technikou (variant):

- 1 x špeciálne vozidlo (BVP-1 alebo BVP-2),
- 2 x nákladný automobil terénny (Tatra T815, AKTIS alebo PV3S),
- 1 x jednonápravová cisterna na pitnú vodu C-180V (1000 l),
- 1 x osobný automobil terénny (Land Rover DEFENDER alebo UAZ 469).

2 Čata

Čata (*platoon*) je malá taktická jednotka s pevnou organizačnou štruktúrou, tvorenou družstvami, osádkami alebo obsluhami.²⁴²

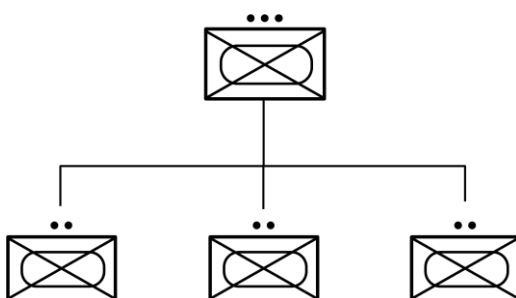
2.1 Mechanizovaná čata

Mechanizovaná čata je určená na plnenie širokého spektra taktických úloh v rámci vojenských aktivít (ofenzívnych, defenzívnych, stabilizačných a umožňujúcich). Mechanizovaná čata pôsobí v zostave roty, niektoré úlohy môže plniť aj samostatne. Mechanizovaná čata môže tvoriť zálohu veliteľa roty (práporu).

2.1.1 Organizácia mechanizovanej čaty

Stálu organizačnú štruktúru mechanizovanej čaty tvorí (Obrázok 98):

- velenie čaty,
- 3 x mechanizované družstvo.

Obrázok 98 Organizačná štruktúra mechanizovanej čaty

²⁴² SPG-3-16/Všeob (B) *Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku)*. 2011. s. 6.

Velenie čaty tvorí:

- veliteľ čaty (VČ),
- veliaci poddôstojník čaty (VePoD).

Veliteľ čaty je priamym nadriadeným všetkých príslušníkom čaty. Je podriadený veliteľovi roty. Veliteľ čaty zodpovedá za splnenie úloh zadaných čate. Zodpovedá za výcvik, za bojovú pripravenosť a všestrannú použiteľnosť čaty. Osobne vedie výcvik čaty.²⁴³

Veliaci poddôstojník čaty je poradcom veliteľa čaty pri plnení všetkých úloh. Je taktickým expertom pri vedení operácií, ktoré zahŕňajú manéver družstiev čaty a nasadenie všetkých organických a a podporných zbraní.²⁴⁴

2.1.2 Mechanizované družstvo

Družstvo je najmenšia taktická jednotka s pevnou organizačnou štruktúrou. Mechanizované družstvo plní úlohy v zostave čaty, niektoré úlohy môže plniť samostatne. Družstvo pozostáva z deviatich osôb (Tabuľka 7) a je vyzbrojené bojovým vozidlom pechoty (BVP-1alebo BVP-2).

Tabuľka 7 Organizácia a osobná a výzbroj príslušníkov mechanizovaného družstva

Funkcia	Označenie	Osobná zbraň
Veliteľ družstva	VDr	- Samopal vz. 58
Zástupca veliteľa družstva	ZVDr	- Samopal vz. 58
Vodič špeciálneho vozidla	VoŠV	- Samopal vz. 58
Strelec-operátor	SO	- Samopal vz. 58
Strelec	S1	- Samopal vz. 58
Strelec	S2	- Samopal vz. 58
Ostreľovač	O	- Ostreľovačská puška Dragunov (SVD)
Guľometník	G1	- Univerzálny guľomet vz. 59 L
Guľometník	G2	- Univerzálny guľomet vz. 59 L

Veliteľ družstva zodpovedá za splnenie úloh zadaných družstvu. Zodpovedá za starostlivosť o ľudí, zbrane a materiálne zabezpečenie družstva. Riadi družstvo s pomocou svojho zástupcu. Veliteľ družstva musí byť počas plnenia

²⁴³ SPG-3-50/1/Vševojsk *Programy výcviku mechanizovaného práporu, časť 1.* 2012. s. 6.

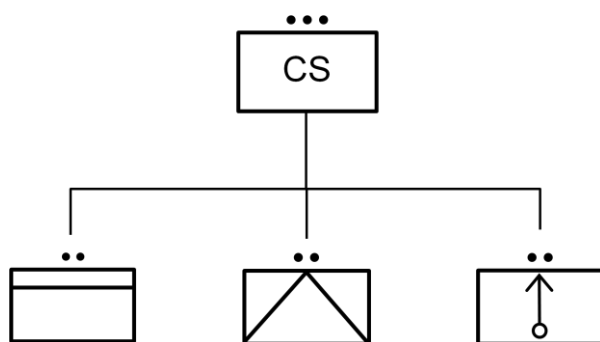
²⁴⁴ SPG-3-16/Všeob *Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku) (B).* 2011. s. 19.

stanovenej úlohy iniciatívny a riešiť neočakávané situácie samostatne bez sústavného riadenia veliteľom čaty alebo veliacim poddôstojníkom čaty.²⁴⁵

2.2 Čata palebnej podpory

Čata palebnej podpory je určená na poskytovanie palebnej podpory (*Fire Support*) pre jednotky mechanizovanej rot. Organizačnú štruktúru čaty palebnej podpory tvorí (Obrázok 99):

- velenie čaty,
- veliteľské družstvo,
- protitankové družstvo,
- mìnometné družstvo.

Obrázok 99 Organizačná štruktúra čaty palebnej podpory

Vo veliteľskom družstve sú zaradení ostreľovači, ktorých úlohou je presne mierenou strelbou na vybrané ciele na malé, stredné a veľké vzdialenosti zo skrytu podporovať operácie vedené jednotkou, sledovať bojisko a zisťovať ciele pre zbrane priamej a nepriamej paľby.²⁴⁶

Protitankové družstvo je určené na „ničenie tankov a inej obrnenej techniky nepriateľa. Môže sa tiež používať na ničenie palebných prostriedkov, ktoré sa nachádzajú v ochranných stavbách a v jednotlivých prípadoch aj na ničenie bojových vrtuľníkov.“²⁴⁷

Mínometné družstvo je určené na „bezprostredné ničenie nepriateľa vedením priamej palebnej podpory bojovým jednotkám priamou a nepriamou strelbou.“²⁴⁸

Organizácia čaty palebnej podpory sa môže mierne líšiť (počet ostreľovačov vo veliteľskom družstve). Organizácia a výzbroj čaty (variant) je uvedená v tabuľke 8.

²⁴⁵ SPG-3-16/Všeob Vedenie operácií (čata, družstvo, posádka tanku) (B).2011. s. 20.

²⁴⁶ Vševojsk-6-1 Vojenský predpis o odstreľovačoch mechanizovaných jednotiek. 2009. s. 4 – 5.

²⁴⁷ SPG-3-14/Všeob Vedenie operácií práporom (B). 2009. s. 20.

²⁴⁸ SPG-3-14/Všeob (B). 2009. s. 20.

Tabuľka 8 Organizácia a výzbroj čaty palebnej podpory (variant)

Organizačná súčasť	Funkcia	Výzbroj (technika)
velenie čaty	Veliteľ čaty	- Samopal vz. 58 - Pištoľ vz. 82 - Signálna pištoľ vz. 44/81
	Veliaci poddôstojník	- Samopal vz. 58 - Pištoľ vz. 82 - Signálna pištoľ vz. 44/81
veliteľské družstvo	Ostreľovač špecialista	- Samopal vz. 61 - Ostreľovačská puška vz. 96 Falcon
	2 x Ostreľovač	- Pištoľ vz. 82 - Ostreľovačská puška Dragunov (SVD)
	2 x Vodič špeciálneho vozidla	- Samopal vz. 58 - Aligátor
protitankové družstvo	Veliteľ družstva	- Samopal vz. 58 - Protitankový raketový komplet 9K113
	Veliteľ kompletu	- Samopal vz. 58 - Protitankový raketový komplet 9K113
	4 x Operátor	- Samopal vz. 58
	Vodič	- Samopal vz. 58 - T815
mínometné družstvo	Veliteľ družstva	- Samopal vz. 58 - Mínomet 81 mm vz. 98
	Veliteľ mínometu	- Samopal vz. 58 - Mínomet 81 mm vz. 98
	2 x Mierič	- Samopal vz. 58
	2 x Obsluha	- Samopal vz. 58
	2 x Vodič	- Samopal vz. 58 - AKTIS

3 Vybrané druhy výzbroje

Bojové vozidlo pechoty BVP-1

BVP-1 je bojové pásové obrnené obojživelné vozidlo mechanizovaného družstva s vysokou manévrovacou schopnosťou. Jeho účelom je zvýšiť pohyblivosť, palebnú silu a ochranu mechanizovaných jednotiek.²⁴⁹

Obrázok 100 Bojové vozidlo pechoty BVP-1

Tabuľka 9 Taktickotechnické údaje BVP-1

Údaje o vozidle	
Hmotnosť	13 000 kg
Dĺžka	6 735 mm
Šírka	2 940 mm
Výška s vežou	1 924 mm
Pancierovanie	6 – 23 mm
Priemerná rýchlosť na suchej nespevnenej ceste	40 – 45 km.h ⁻¹
Max. rýchlosť na ceste	65 km.h ⁻¹
Max. rýchlosť pri plavbe	7 km.h ⁻¹
Bojová obsluha	
Osádka	3
Roj	8

²⁴⁹ Tank-26-8 *Bojové vozidlo pechoty BVP-1*. 1977. s. 5 - 6.

Tabuľka 9 Pokračovanie

Zbrane		
Kanón	Ttyp	poloautomarický s hladkou hlavňou vz. 71
	Značka	2A 28
	Ráž	73 mm
	Účinný dostrel	1 300 m
	Technická rýchlosť streľby	8 – 10 výstrelov za minútu
	Náboje PG-15V	40 ks
	Priebojnosť panciera pri náraze pod uhlom 90/60°	300/150 mm
Protitankový raketový komplet 9K11 MALJUTKA	Typ	PT súprava s jednokanálovým spôsobom ovládania
	Strela - ruské označenie (kód NATO)	9M14M MALJUTKA (AT-3 Sagger)
	Diaľka riadeného doletu strely	500 – 3 000 m
	Počet striel	4 ks
	Priebojnosť panciera pri náraze pod uhlom 90/60°	400/200 mm
Spriahnutý guľomet	Typ	tankový
	Značka	PKT
	Ráž	7,62 mm
	Praktická rýchlosť streľby	200 – 500 výstrelov za minútu
	Dostrel maximálny/účinný	3 800/1 000 m
	Počet nábojov	2 000 ks

Bojové vozidlo pechoty BVP-2

BVP-2 je bojové obojživelné obrnené vozidlo určené na zvýšenie pohyblivosti a palebnej sily mechanizovaných jednotiek. Oproti BVP-1 má zvýšené palebné možnosti. Zemnené je aj konštrukčné riešenie bojového priestoru a priestoru roja (dvojmiestna veža, menší priestor pre roj).

Obrázok 101 Bojové vozidlo pechoty BVP-2²⁵⁰

Tabuľka 10 Taktickotechnické údaje BVP-2

Údaje o vozidle	
Hmotnosť	14 000 kg
Dĺžka	6 735 mm
Šírka	3 150 mm
Celková výška	2 450 mm
Pancierovanie – korba (veža)	5 – 19 (23) mm
Rýchlosť v teréne	40 – 45 km.h ⁻¹
Max. rýchlosť na ceste	65 km.h ⁻¹
Max. rýchlosť pri plavbe	7 km.h ⁻¹
Bojová obsluha	
Osádka	3
Roj	7

²⁵⁰ Zdroj: <http://www.vop.cz/cz/produkt/45-002-bvp-bmp.aspx>

Tabuľka 10 Pokračovanie

Zbrane		
Kanón	Typ	automatický s drážkovanou hlavňou
	Značka	2A42
	Ráž	30 mm
	Účinný dostrel na pozemné/vzdušné ciele	4 000/2 500 m
	Rýchlosť streľby – konštrukčná/bojová	550/200 - 300 rán za minútu
	Počet nábojov	500 ks
	Priebojnosť panciera pri náraze pod uhlom 60 ⁰ na vzdialenosť 1 000 m	18 – 20 mm
Protitankový raketový komplet 9K113 KONKURS ²⁵¹	Odpalovacie zariadenie	9P135M
	Strela - ruské označenie (kód NATO)	9M113 Konkurs (AT-5 Spandrel) 9M111 Fagot (AT-4 Spigot)
	Účinný dostrel min/max	75/4 000 m
	Počet striel	4 ks
	Priebojnosť panciera pri náraze pod uhlom 60 ⁰ (strela 9M113)	250 mm
Spriahnutý guľomet	Typ	Tankový
	Značka	PKT
	Ráž	7,62 mm
	Praktická rýchlosť streľby	200 – 500 výstrelov za minútu
	Dostrel maximálny/účinný	3 800/1 000 m
	Počet nábojov	2 000 ks

²⁵¹ ČECH, V. et al. *Výzbroj BVP-2*. 1988. s. 6.

81 mm mínomet vz. 98

Mínomet je určený pre boj v zalesnenom a hornatom teréne, ako aj v zastavaných mestských oblastiach. Mínomet pozostáva z troch hlavných častí (hlaveň, oporná doska a stojan), ktoré je možné ľahko zmontovať respektíve demontovať a prenášať trojčlennou obsluhou. Každá z troch častí je vybavená popruhmi. Mínomet je možné ho prepravovať aj pomocou špeciálneho jedonápravového prívesného vozíka.

Obrázok 102 81 mm mínomet vz. 98²⁵²

Tabuľka 11 Taktickotechnické údaje 81 mm mínometu vz. 98

Mínomet	
Kaliber	81 mm
Maximálny dostrel	6 700 m
Minimálny dostrel	300 m
Najväčšia rýchlosť streľby	12 – 15 výstrelův za minútu
Celková hmotnosť zbrane	64,5 kg
Obsluha	3
Strela	
Celková hmotnosť	5,0 kg
Hmotnosť trhaviny (tritol/hexogén)	0,75 kg

²⁵² Zdroj: <http://www.kotadef.sk/vyskum-a-vyvoj/zbranove-systemy/minomety/lahky-minomet-kalibra-81-mm/>

Protitankový raketový komplet 9K113

PTRK 9K113 je kompletom druhej generácie s prenosom riadiacich povelov po vodiči. Je určený na ničenie pohyblivých a nepohyblivých pancierových a iných odolných cieľov. Streľba na pohyblivé ciele je účinná pri ich maximálnej rýchlosti do 60 km.h^{-1} .

Komplet je tvorený odpaľovacím zariadením 9P135M a protitankovou riedenou strelou 9M113 Konkurz. Raketa je uložená v kontajneri, v ktorom sa nachádza aj štartovací motor. Môžu byť použité aj strely 9M111 Fagot (obidve strely používajú rovnaké odpaľovacie zariadenie).

Obrázok 103 Odpaľovacie zariadenie 9P135M so strelou 9M113 Konkurz²⁵³

Tabuľka 12 Taktickotechnické údaje strely 9M113 Konkurz

Účinný dostrel (minimálny – maximálny)	75 – 4 000 m
Ráž strely	135 mm
Hmotnosť strely	14,5 kg
Hmotnosť strely s kontajnerom	25 kg
Stredná letová rýchlosť	208 m.s^{-1}
Doba letu na max. vzdialenosť	20 s
Typ bojovej časti	Kumulatívna
Priebojnosť strely pod uhlom 60°	250 mm

²⁵³ Zdroj: <http://test.palba.cz/viewtopic.php?f=41&t=4444>

Ostreľovačská puška Dragunov (SVD)

Dragunov alebo tiež SVD (rus. Снайперская винтовка Драгунова – Snajperskaja vintovka Dragunova) je samonabíjacia poloautomatická puška pôvodne sovietskej výroby.

Ostreľovačská puška je určená na ničenie rôznych miznúcich, pohyblivých, nekrytých a maskovaných cieľov. Z pušky sa strieľa jednotlivými ranami. Náboje sú umiestnené v zásobníku, v príslušenstve pušky sú štyri zásobníky. Hlaveň pušky je vŕtaná s na konci umiestneným tlmičom záblesku pre zvýšenie utajenia pozície strelca.

Obrázok 104 Ostreľovačská puška Dragunov (SVD)²⁵⁴

Tabuľka 13 Taktickotechnické údaje ostreľovačskej pušky Dragunov (SVD)

Puška	
Kaliber	7,62 mm
Účinný dostrel	600 - 800 m
Mierená strel'ba s puškohľadom PSO-1	1 300 m
Účinný dotrel s nočným zameriavačom	300 m
Bojová rýchlosť strel'by	35 – 40 výstrelov za minútu
Počet nábojov v zásobníku	10
Hmotnosť (nenabitá s puškohľadom)	4 300 g
Celková dĺžka	1 225 mm
Munícia	
7,62 mm náboj s ocel'ový jadrom vz. 59	7,62-59
7,62 mm náboj pribojný zápalný vz. 59	7,62-59PZ

²⁵⁴ Zdroj: <http://www.march-to-glory.wbl.sk/Zbrane.html?framebreaker>

Ostreľovačská puška vz. 96 Falcon

OP 96 Falcon je veľkokalibrová ostreľovačská puška určená na ničenie nepriateľskej techniky a objektov na vzdialenosť až 1600 m. Na vzdialenosť 100 m dokáže vypálený projektil preraziť pancier o hrúbke 25 mm. Puška je vybavená, okrem mechanických mieridiel, optickým denným zameriavačom a môže byť vybavená aj pasívnym nočným zameriavačom. Ďalej má puška sklopnú, výškovo nastaviteľnú dvojnožku, zásobníkovú schránku na dva náboje a slnečný štít proti nežiaducim odrazom slnečných lúčov od objektívu. Zbraň je možné pomerne rýchle rozložiť na dve časti (puzdro zbrane so zameriavačom a hlaveň s dvojnožkou) a uložiť do puzdra na prenos na väčšie vzdialenosti.²⁵⁵

Obrázok 105 Ostreľovačská puška vz. 96 Falcon²⁵⁶

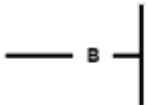
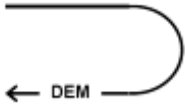
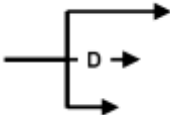
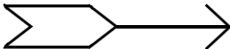
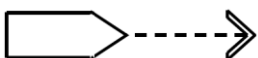
Tabuľka 14 Taktickotechnické údaje ostreľovačskej pušky vz. 96 Falcon

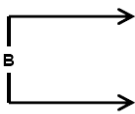
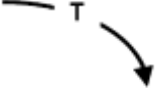
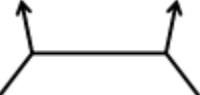
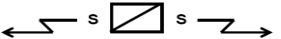
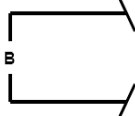
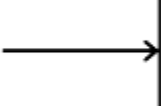
Puška	
Kaliber	12,7 mm
Náboj	12,7 x 107 mm
Účinný dostrel cez deň	1 600 m
Účinný dotrel s nočným zameriavačom	800 m
Počet nábojov v zásobníku	2
Hmotnosť s naplneným zásobníkom	13,4 kg
Celková dĺžka	1 380 mm

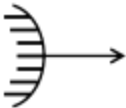
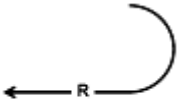
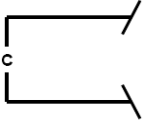
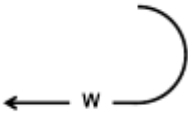
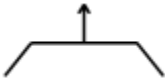
²⁵⁵ Dostupné na internete <<http://armadacr.wgz.cz/puska-op-96-falcon>>

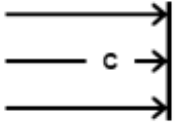
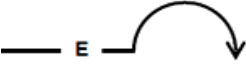
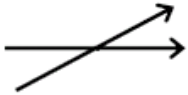
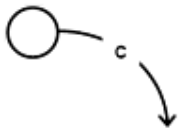
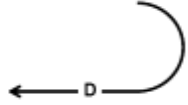
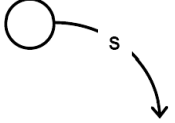
²⁵⁶ Zdroj: <http://www.42mpr.army.cz/zbrane-a-technika/12-7mm-odstrelovacska-puska-falcon.html>

Taktické úlohy
(významové slovesá a grafické značky)

Významové sloveso	Obsah (popis) úlohy	Grafická značka
Blokovat' <i>Block</i>	Zabrániť nepriateľovi prístup k určitej oblasti alebo zabrániť mu v postupe konkrétnym smerom.	
Demonštrovať <i>Demonstrate</i>	Klamať nepriateľa ukážkou sily bez vyhľadávania kontaktu s ním.	
Fixovať <i>Fix</i>	Zabrániť nepriateľovi v presune akejkoľvek časti jeho síl z určitého postavenia v určitej časovom období.	
Izolovať <i>Isolate</i>	Oddeliť nepriateľské sily od ich podporných zdrojov, zamedziť ich voľnému pohybu a zabrániť ich spojeniu s inými silami.	
Nadviazať dotyk s nepriateľom <i>Advance to Contact</i>	Ofenzívna aktivita zameraná na získanie alebo obnovenie dotyku s nepriateľom.	
Narušiť <i>Disrupt</i>	Narušiť zostavu a tempo nepriateľa; narušiť jeho časový plán; spôsobiť stratu súdržnosti jeho síl.	
Nasledovať a podporovať <i>Follow and support</i>	Nasledovať a podporovať vedúce sily vykonávajúce ofenzívnu činnosť.	
Nasledovať a prevziať <i>Follow and assume</i>	Nasledovať sily vykonávajúce ofenzívnu aktivitu a byť pripravený pokračovať v plnení úlohy, ak sú vedúce sily zastavené alebo inak nespôsobilé v nej pokračovať.	

Významové sloveso	Obsah (popis) úlohy	Grafická značka
Obísť <i>Bypass</i>	Manéver na udržanie tempa postupu, pri ktorom jednotky obchádzajú prekážky, postavenia alebo nepriateľské sily.	
Obsadiť <i>Occupy</i>	Umiestniť jednotku do určitého priestoru bez odporu nepriateľa.	
Odkloniť, nasmerovať <i>Turn</i>	Donútiť nepriateľa zmeniť smer postupu.	
Ovládať <i>Control</i>	Udržiavať fyzický vplyv nad určitým priestorom s cieľom zabrániť jeho využitiu nepriateľom.	
Podporovať paľbou <i>Support by fire</i>	Napadnúť nepriateľa priamou paľbou za účelom podpory inej manévrujúcej jednotky.	
Potlačiť <i>Suppress</i>	Dočasne znížiť spôsobilosť nepriateľa a tým umožniť činnosť vlastných síl.	
Pozorovať, hliadkovať <i>Screen</i>	Pozorovanie, identifikovanie, získavanie informácií; podávanie hlásení o hrozbách hlavným silám. Boj sa vedie iba na sebaobranu.	
Prelomiť <i>Breach</i>	Preraziť alebo zabezpečiť priechod cez obranu nepriateľa, prekážku alebo opevnenie.	
Preniknúť <i>Penetrate</i>	Preniknúť obranou nepriateľa a narušiť jeho obranný systém.	

Významové sloveso	Obsah (popis) úlohy	Grafická značka
Prepadnúť (pasca) <i>Ambush</i>	Vykonať prekvapivý útok paľbou zo skrytých postavení na pohybujúceho sa alebo dočasne stojaceho nepriateľa.	
Presakovať <i>Infiltrate</i>	Pohyb síl do priestoru alebo cez priestor kontrolovaný nepriateľom bez ich prezradenia.	
Stiahnuť <i>Retire</i>	Presun síl, ktoré sú mimo kontakt, smerom od nepriateľa.	
Udržať <i>Retain</i>	Udržať časť terénu a zabezpečiť ho pred obsadením alebo využívaním nepriateľom.	
Usmerniť <i>Canalize</i>	Obmedziť pohyb nepriateľa jeho nasmerovaní do úzkeho priestoru.	
Ustúpiť <i>Withdraw</i>	Odpútať sa od nepriateľa a pohybovať sa smerom preč od neho.	
Útočiť <i>Attack</i>	Vykonať ofenzívnu aktivitu, útok na stanovený cieľ.	
Útočiť paľbou <i>Attack by Fire</i>	Napadnúť nepriateľa priamou paľbou, s podporou nepriamej paľby, bez priblíženia sa.	
Uzavrieť <i>Contain</i>	Zabrániť nepriateľovi voľné manévrovanie do stanoveného priestoru.	

Významové sloveso	Obsah (popis) úlohy	Grafická značka
Vyčistiť <i>Clear</i>	Vyčistiť daný priestor od všetkých nepriateľských síl a eliminovať organizovaný odpor.	
Vykonať obchvat <i>Envelop</i>	Obídenie obranného postavenia nepriateľa za účelom dosiahnutia cieľov v jeho tyle.	
Zabrániť <i>Deny</i>	Zabrániť nepriateľovi využiť špecifické prostriedky.	
Zadržiavať <i>Interdict</i>	Udržať nepriateľa mimo dosah tak, aby nemohol efektívne zasiahnuť.	
Zaistiť <i>Secure</i>	Získanie postavenia alebo priestoru, s použitím alebo bez použitia sily a prijatie opatrení na zabránenie jeho zničeniu alebo strate v dôsledku činnosti nepriateľa.	
Zajať <i>Capture</i>	Zmocniť sa nepriateľskej osoby, materiálu alebo informácie.	
Zdržať <i>Delay</i>	Zabrániť nepriateľovi dosiahnuť daný priestor v určitom časovom období alebo v stanovenom čase či udalosti.	
Zmocniť sa <i>Seize</i>	Vyčistiť určený priestor a získať nad ním kontrolu.	
Zničiť <i>Destroy</i>	Poškodiť objekt alebo urobiť neobzschopnými sily nepriateľa tak, že sa stanú nepoužiteľnými až do doby ich obnovenia.	

Možný vzor operačného rozkazu (*OPORD*)

OPORD* veliteľa úlohového zoskupenia *SPT 1/3.mr

Odkazy:

- a) Mapy:
 - ortofoto mapa
- b) Dokumenty:
 - 3.mr *OPORD*

Časová zóna: DELTA (UTC+4:30)

Zloženie *SPT 1*

SPT 11:

- VČ 2.mč/3.mr
- 1.mdr - VDr + 2xG, 1xO z 2.mč + 2xG, 1xO z 1.mč
- 2.mdr - VDr + 2xG, 1xO z 2.mč + 2xG, 1xO z 1.mč
- 3.mdr - VDr + 2xG, 1xO z 2.mč + 2xG, 1xO z 1.mč

SPT 12:

- VePod 2.mč + 3xBVP z 2.mč

1. SITUÁCIA

AOO Aragonit tvorí prihraničné územie Ardestanu s Balistanom. Situácia v AOO je charakterizovaná zvýšenou činnosťou polovojenských povstaleckých skupín. Tieto vykonávajú ofenzívne aktivity voči predstaviteľom miestnej správy, koalíčným jednotkám a páchajú násilnosti na minoritnom etniku Ardarov. Hlavným úsilím povstalcov je získanie vplyvu na prihraničnom území Ardestanu a pričlenenie tohto územia k Balistanu, na ktoré si robia historický nárok.

1) Bojisko (OAKOC)

O (observation and fields of fire)

Terén v AOO je hornatý, z časti otvorený s dobrou možnosťou pozorovania a vedenia paľby. V záujmovom priestore (osada Adasan) sú možnosti pozorovania a vedenia paľby výrazne obmedzené štruktúrou zástavby.

A (avenues of approach)

K osade Adasan vedie jediná spevnená komunikácia (asfalt) v smere juhozápad-severovýchod a sieť poľných ciest prejazdnych v závislosti na poveternostných podmienkach. V celej osade je vybudovaná sieť spevnených komunikácií (asfalt, betón).

K (key terrain)

Kľúčový terén operácie predstavuje OBJ 1 v juhovýchodnej časti osady.

O (obstacles)

Terén v záujmovom priestore je mierne stúpajúci v smere z juhu na sever. Prekážky predstavujú šírka ulíc a rozsiahla zástavba v západnej časti osady Adasan.

C (cover and concealment)

Výrazne obmedzená možnosť maskovania a skrytého presunu. Južná časť osady je čiastočne zalesnená.

2) Počasie

Podmienky zodpovedajú subtropickému pásmu. Teploty cez deň dosahujú až 40°C, v noci teploty klesajú na 3°C. Zo severu vanú časté vetry o rýchlosti až 30m.s⁻¹ vyvolávajúce piesočné búrky.

a) Nepriateľské sily (SALUTE)

S (size)

Povstalecká skupina Ballah v sile približne 30 ozbrojencov.

A (activity)

Povstalecká skupina Ballah vykonáva ofenzívne aktivity voči predstaviteľom miestnej správy osady Adasan, páchajú násilnosti na miestnom obyvateľstve. Ich zámerom je násilnými činmi prinútiť miestne obyvateľstvo k spolupráci a ich separovanie od koalíčných síl. Zároveň sa snažia o vytvorenie podmienok pre vybudovanie predsunutej základne v osade Adasan.

L (location)

Ofenzívne aktivity v osade Adasan realizujú po presune z ich základne Torat nachádzajúcej sa v provincii Taybad. Zvyčajné trasy ich presunov do AOO vedú cez pohorie Kasan údolím rieky Tejen.

U (unit)

Ide o fanatických nacionalistov so skúsenosťami s partizánskym spôsobom vedenia boja.

T (time)

031400DAPR13 bola prieskumom nadriadeného potvrdená prítomnosť ozbrojencov skupiny BALLAH v osade Adasan, a to v OBJ 1 a v OBJ 4.

E (equipment)

Presúvajú sa na vozidlách typu pick-up. Sú vyzbrojení útočnými puškami AK-47, lafetovanými guľometmi a RPG.

b) Vlastné sily

Celkovou úlohou 3.mr je *NLT 041200DAPR13* útokom vyčistiť osadu Adasan od povstalcov za účelom zmocniť sa danej osady.

Zámerom veliteľa 3.mr je zaujať priestor *ATK PSN LYON*, kde reorganizáciou jednotiek 3.mr vytvoriť účelové zoskupenia – jeden úderný prvok - *ASLT* (pod velením *VČ 1.mč*), tri podporné prvky - *SPT 1* (pod velením *VČ 2.mč*), *SPT 2* (pod velením *VČ 3.mč*), *SPT 3* (pod velením *VČ ČPP*) a rezervu (pod velením *ZVR*). Útokom vyčistiť *OBJ DOG* a následne vykonať domové prehliadky za účelom získať kontrolu nad osadou Adasan.

c) Pridelenie a vyčlenenie

- *NIL*

2. CELKOVÁ ÚLOHA

Úlohou *SPT 1* je *NLT 040600DAPR13* izolovať povstalcov v osade Adasan za účelom podporiť úder *ASLT* na *OBJ DOG* a tým umožniť *RES* vykonať domové prehliadky v celej osade.

3. VYKONANIE

Zámer

Mojím zámerom je *NLT 040550DAPR13* zaujať *SBF PSN 11* a *12* v priestore osady Adasan, o/o vykonať *SBF* za účelom podporiť úder *ASLT*.

Kľúčové úlohy:

- vykonať taktický presun do priestoru *ATK PSN LYON*,
- vykonať infiltráciu do osady Adasan, kde zaujať *SBF PSN 11* a *12*,
- izolovať povstalcov v *OBJ DOG* (*OBJ 1* a *OBJ 4*),
- po vyčistení *OBJ DOG* vykonaním domových prehliadok získať kontrolu nad osadou Adasan.

Konečný stav

Jednotky 3.mr sa zmocnili osady Adasan.

a) Koncept operácie - vid' schéma manévru *SPT 1*

Operáciu vykonať v 4 fázach:

1. fáza – Konsolidácia a reorganizácia v priestore *FOB JUMBO* (*NLT 040130DAPR13*)
2. fáza – Taktický presun a zaujatie priestoru *ATK PSN LYON* (*NLT 040300DAPR13*)
3. fáza – Útok v *OBJ DOG* (*NLT 040600DAPR13*)
4. fáza – Získať kontrolu nad osadou Adasan (*NLT 041200DAPR13*)

b) Úlohy pre manévrujúce jednotky

1. fáza – Konsolidácia a reorganizácia v priestore *FOB JUMBO*

SPT 11, SPT 12

- *NLT 040130DAPR13* vykonať dôslednú prípravu a následnú kontrolu zbraní, techniky a materiálu potrebného na splnenie úlohy.

2. fáza – Taktický presun a zaujatie priestoru *ATK PSN LYON*

SPT 11, SPT 12

- *NLT 040200DAPR13* dosiahnuť *SP 1* (GRID 69620-59880),
- vykonať taktický presun po osi *SNAKE* do priestoru *ATK PSN LYON* (*RP 1* GRID 71480-61870 dosiahnuť *NLT 040300DAPR13*),
- v *ATK PSN LYON* *NLT 040400DAPR13* vykonaním reorganizácie jednotiek 3.mr vytvoriť účelové zoskupenia *SPT 11* a *SPT 12* (ostatní príslušníci čaty budú odvelení k *ASLT* a *RES*).

3. fáza – Útok v *OBJ DOG*

SPT 11

- *NLT 040500DAPR13* prekročiť *LD* (*PD 1* GRID 71320-62170),
- *NLT 040515DAPR13* dosiahnuť *RP 2* (GRID 71120-62300),
- *NLT 040540DAPR13* zaujať *SBF PSN 11* v priestore južne od *OBJ 1*,
- o/o vykonať *SBF* pre *ASLT* na *OBJ 1* a *OBJ 4*.
- o/o podporiť *RES* pri zaistovaní *FOOTHOLD* (*OBJ 1*),

SPT 12

- *NLT 040505DAPR13* prekročiť *LD* (*PD 1* GRID 71320-62170),
- *NLT 040520DAPR13* dosiahnuť *RP 2* (GRID 71120-62300),
- *NLT 040550DAPR13* zaujať *SBF PSN 12* v priestore južne od *OBJ 4*,
- o/o vykonať *SBF* pre *ASLT*.

4. fáza – Získať kontrolu nad osadou *Adasan*

SPT 11

- o/o prevziať *FOOTHOLD* (*OBJ 1*) od *RES*,
- z *FOOTHOLD BPT* vykonať *SBF* pre *RES* počas domových prehliadok.

SPT 12

- *BPT* vykonať *SBF* pre *RES* počas domových prehliadok.

c) Úlohy pre jednotky bojovej podpory

- *NIL*

d) Koordinačné pokyny

- koordinácia činnosti na plastickom stole 040100MAR13

1) Pohyb

- Fáza č. 2 - na BVP v prúde 3.mr za 1.mč v poradí 1.mdr, 2.mdr, 3.mdr
- Fáza č. 3 - *SPT 11* v pešej zostave, *SPT 12* na vozidlách

2) Stupne ohrozenia (*NBC*)

- *MEDIUM*

3) Stupne pohotovosti (*REDCON*) - 4

4) ROE

- uvedené v *OPORD* VR 3.mr

5) Opatrenia proti prieskumu - 02

4. ADMINISTRATÍVA A LOGISTIKA

a) **Zásobovanie**

- 1) Proviant - cestou VýPod 3.mr počas celej operácie (1 *DOS*)
- 2) Munícia - cestou VýPod 3.mr vo *FOB JUMBO 040030DAPR13* (6 *DOS*)

b) **Technické zabezpečenie**

- 1) Technika na presun - *BVP-2*
- 2) Označovanie poškodenej a zničenej techniky - *NIL*

c) **Zdravotné zabezpečenie**

- 1) Spôsob evakuácie - vlastnými silami a prostriedkami
- 2) Zhromaždisko ranených:
 - Fáza č.1 a č. 2 - *ATK PSN LYON*
 - Fáza č.3 a č. 4 - *FOOTHOLD*

d) **Personálne zabezpečenie**

- 1) Práca so zajatcami (*EPW*) – v zmysle *SOP*
- 2) Zhromaždisko zajatcov – *FOOTHOLD*

5. VELENIE A SPOJENIE

a) **Velenie:** *SPT 1* – veliteľ 2.mč

Miesta velenia:

- Fáza č. 1 - *FOB JUMBO*
- Fáza č. 2 - počas presunu za 1.mč, následne v *ATK PSN LYON*
- Fáza č. 3 - v zostave *SPT 11*
- Fáza č. 4 - *FOOTHOLD*

Postupnosť velenia: veliteľ *SPT 12*, veliteľ 1.mdr z *SPT 11*

b) Spojenie:

1) Frekvencie:

TABUĽKA SPOJENIA			
P.č.	Účastník	Volací znak	Frekvencia
1	VR 3.mr	CHARLIE 37	30 650 / 30 180
2	ASLT	CHARLIE 1	30 650 / 30 180
3	SPT 1 (V-SPT 11)	CHARLIE 2	30 650 / 30 180
4	SPT 12	CHARLIE 20	30 650 / 30 180
5	SPT 11 1.mdr	CHARLIE 21	30 650 / 30 180
6	SPT 11 2.mdr	CHARLIE 22	30 650 / 30 180
7	SPT 11 3.mdr	CHARLIE 23	30 650 / 30 180
8	SPT 2	CHARLIE 3	30 650 / 30 180
9	SPT 3	CHARLIE 4	30 650 / 30 180
10	RES	CHARLIE 5	30 650 / 30 180

2) Hlásenia:

Pri spozorovaní	SALTAREP
Pri napadnutí	CONTACTREP
Pri evakuácii	CASEVACREQ
Pri vyžiadaní paľby	CALL FOR FIRE
Po kontakte	SITREP

3) Signály

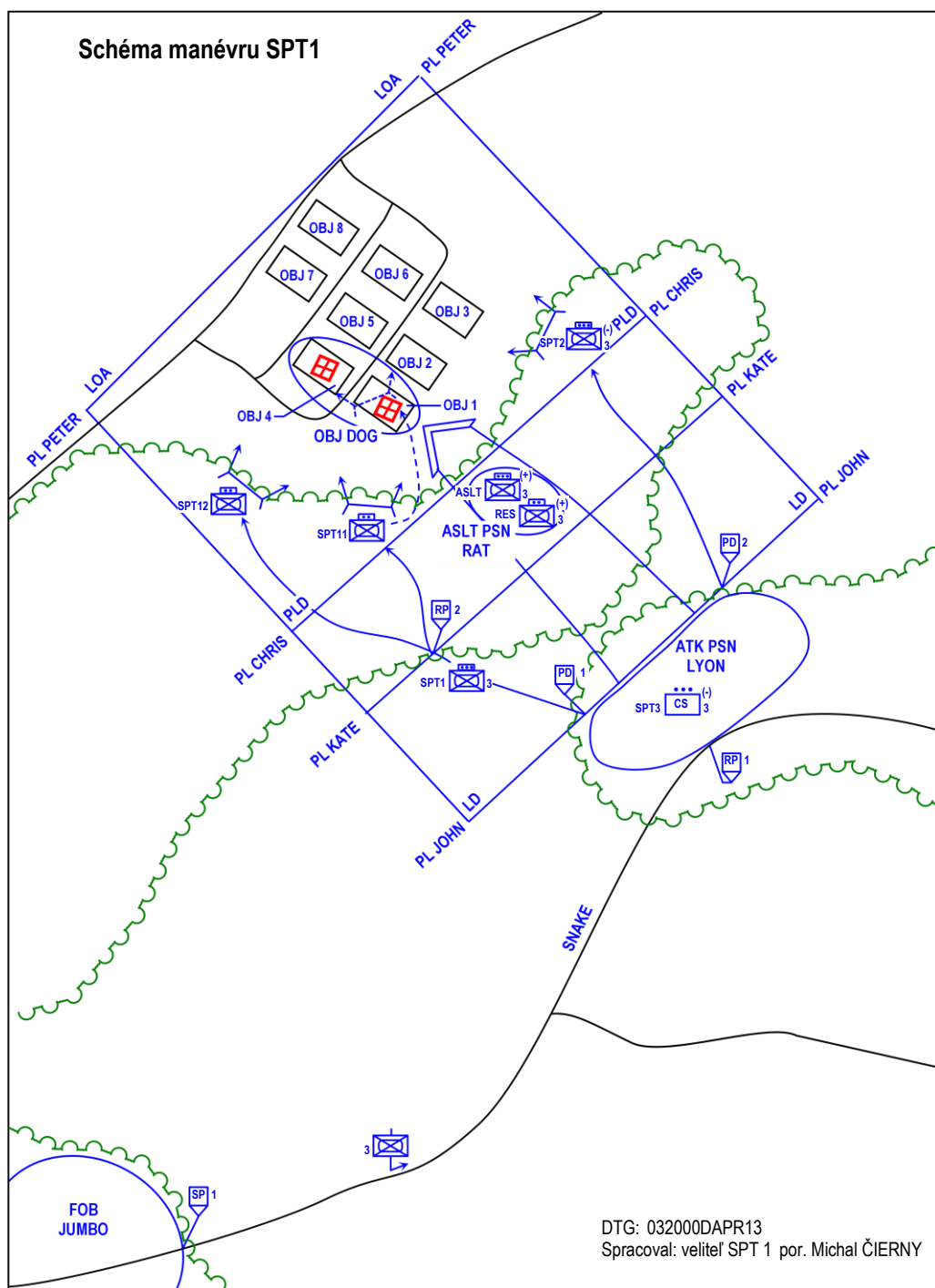
SIGNÁLY PRE VELENIE		
P.č.	Činnosť	Signál
1	Pohotovosť k presunu	READY
2	Zaujatie ATK PSN	LYON
3	Pohotovosť na útok	DOG
4	Prekročenie LD	PLOT
5	Zaujatie SBF PSN 11/12	CLONA 11/12
6	Začatie SBF na OBJ 1/2/3,...	BÚRKA 1/2/3...
8	Odklonenie SBF paľby	KLON
9	Zastavenie SBF	PALBU STAV
10	Zaujatie OBJ 1/4	TIGER 1/4
11	Prevzatie FOOTHOLD	LAGÚNA

4) Heslá

Súčtové:	9
Kontaktné:	SLÁVIA – SAMOPAL

DTG: 032000DAPR13

Spracoval: veliteľ SPT 1 por. Michal ČIERNY

Obrázok 106 Schéma manévru SPT 1

Vzory hlásení

Situačné hlásenie (*SITUATION REPORT - SITREP*)

Používa sa na podávanie informácií o celkovej situácii a stave vlastnej jednotky. Podáva sa ako pravidelné hlásenie alebo na vyžiadanie.

FROM/**TO/****CLASS/****EXER/****MSGID/****DTG/**

A	Čas hlásenia (DTG)		
B	Bojaschopnosť		
	1	Osoby	
	2	Výzbroj	
	3	Munícia	
	4	PHM	
C	Situácia nepriateľa		
	1	Pozícia	
	2	Veľkosť	
	3	Doterajšia činnosť	
	4	Pravdepodobný zámer	
D	Vlastná situácia		
	1	Pozícia vlastná	
	2	Pozícia susedných jednotiek	
	3	Doterajšia činnosť	
E	Zámer		
	1	Ďalšia činnosť	
	2	Požiadavky	

Pre veliteľa

Meno spracovateľa

Podpis

Príklad hlásenia *SITREP* podávaného rádiostanicou

Odosielateľ (veliteľ čaty - TANGO 2)	Príjemca (veliteľ roty – PAPA 6)
PAPA 6 TU TANGO 2, PRÍJEM	
	TANGO 2 TU PAPA 6, PRÍJEM
PAPA 6 TU TANGO 2, <i>SITREP</i> 1, PRÍJEM	
	TANGO 2 TU PAPA 6, POŠLI, PRÍJEM
PAPA 6 TU TANGO 2, <i>SITREP</i> 1: A: 242000AJAN12 B1: zelená B2: zelená B3: zelená B4: oranžová C1: objekt DOG (AR456374) C2: 10 osôb, 3 x Pickup C3: po ovládnutí priestoru DOG, vykonávajú hliadkovanie C4: neuvádzam D1: 300 m SV objekt DOG D2: neuvádzam D3: pozorovanie objektu DOG E1: pokračovanie v pozorovaní ob- jektu DOG E2: neuvádzam PAPA 6 TU TANGO 2, PRÍJEM	
	TANGO 2 TU PAPA 6, ROZUMIEM, PRÍJEM

Hlásenie o kontakte s nepriateľom (*CONTACT REPORT - CONTACTREP*)

Podáva sa okamžite po nadviazaní kontaktu s nepriateľom alebo neznámou hrozbou. Formát podávania tohto hlásenia je najjednoduchší, kde sa udáva druh hrozby a smer od posielajúceho.²⁵⁷

Príklad:

„ALFA 1 tu ALFA 20, KONTAKT, bojové vozidlo, severovýchod, PRÍJEM“

²⁵⁷ SPG-3-16/Všeob (B). 2011. s. 288.

Hlásenie o spozorovanej aktivite nepriateľa (*SALTA REPORT - SALTAREP*)

Ide o prvotné hlásenie, ktoré sa používa pri spozorovaní aktivity nepriateľa. Tento druh hlásenia (spolu s hlásením *METHANE*) je používaný koalíčnými jednotkami v operácii ISAF v Afganistane.

FROM/
TO/
CLASS/
EXER/
MSGID/
DTG/

A	SIZE (nepriateľ – jeho veľkosť, charakteristika, počet, typ výzbroje a iné)	
B	ACTIVITY (činnosť nepriateľa)	
C	LOCATION (miesto, kde sa nepriateľ nachádza – <i>GRID</i>)	
D	TIME (čas spozorovania nepriateľa vo formáte <i>DTG</i>)	
E	ACTION TAKEN BY UNIT (opatrenia prijaté vlastnou jednotkou)	

Pre veliteľa

Meno spracovateľa

Podpis

Hlásenie o incidente (METHANE REPORT)

Tento druh hlásenia je univerzálny pre podanie informácie o incidente s nepriateľom.

FROM/

TO/

CLASS/

EXER/

MSGID/

DTG/

A	MY CALL SIGN (môj volací znak)	
B	EXACT LOCATION (presné miesto, poloha – <i>GRID</i> alebo <i>GPS</i>)	
C	TYPE OF INCIDENTS (typ incidentu)	
D	HAZARDS (present and potential) (riziká – súčasné a možné)	
E	ACCESS TO SCENE AND EGRESS ROUTE (prístupové a únikové trasy)	
F	NUMBER OF SEVERITY AND CASUALTIES (počet a vážnosť zranení alebo strát)	
G	EMERGENCY SERVICES (present and required) (záchranné zložky – prítomné a požadované)	

Pre veliteľa

Meno spracovateľa

Podpis

Hlásenie o zistení nástražných výbušných zariadení/nevybuchnutej munície (*IED/UXO REPORT*)

Hlásenie sa používa pri zistení nástražného výbušného zariadenia alebo pri narazení na miesto s nevybuchnutou muníciou. Hlásenia má štandardnú 9-riadkovú štruktúru.

FROM/
TO/
CLASS/
EXER/
MSGID/
DTG/

A	TIME (čas objavenia <i>IED/UXO</i> vo formáte <i>DTG</i>)	
B	LOCATION (súradnice miesta výskytu <i>IED/UXO</i> – <i>GRID</i> alebo <i>GPS</i>)	
C	UNIT, CONTACT METHOD (vlastná jednotka a spôsob spojenia)	
D	TYPE OF ORDNANCE (druh a počet nájdennej munície)	
E	NBC CONTAMINATION (RCHB kontaminácia)	
F	RESOURCES THREATENED (ohrozené prostriedky a zariadenia)	
G	IMPACT ON MISSION (vplyv na plnenie úlohy)	
H	PROTECTIVE MEASURES TAKEN (prijaté ochranné opatrenia)	
I	RECOMMENDED PRIORITY (odporúčaná priorita na zásah)	

Pre veliteľa
Meno spracovateľa
Podpis

Žiadosť o evakuáciu ranených (CASEVAC REQUEST - CASEVACREQ)

Hlásením sa vyžaduje pomoc pri evakuácii zranených akýmkoľvek (aj ne-zdravotníckym) prostriedkom.

FROM/

TO/

CLASS/

EXER/

MSGID/

DTG/

A	UNIT IDENTIFICATION (volací znak)	
B	UNIT LOCATION (pozícia odosielateľa)	
C	LOCATION OF PICK-UP POINT (PUP) (miesto vyzdvihnutia – GRID)	
D	FREQUENCY, CALL SIGN (frekvencia, volací znak PUP)	
E	NUMBER OF PATIENTS BY PRECEDENCE (počet zranených podľa priority)	
F	SPECIAL EQUIPMENT NEEDED (požiadavka na špeciálne zdravotnícke vybavenie)	
G	SECURITY OF SITE (bezpečnosť v priestore – taktická situácia vzhľadom na nepriateľa)	
H	METHOD OF MARKING PUP (spôsob označenia miesta vyzdvihnutia)	
I	NBC CONTAMINATION (RCHB kontaminácia)	
J	INFORMATION ABOUT LANDIG ZONE (informácie o pristávacej zóne)	

Pre veliteľa

Meno spracovateľa

Podpis

Názov: **VOJENSKÁ TAKTIKA**
Vysokoškolská učebnica

Autori: Peter SPILÝ, Michal HRNČIAR

Vydavateľ: Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava
Štefánika, Demänová 393, 031 06 Liptovský Mikuláš 6

Náklad: 70 výtlačkov

Počet strán: 272

Vydanie: prvé

Formát: B5

Tlač: Tlačiareň Akadémie ozbrojených síl generála Milana
Rastislava Štefánika, Demänová 393, 031 06 Liptovský
Mikuláš 6

Obálka: Róbert KANDRIK

Rok vydania: 2013

ISBN 978-80-8040-471-0